

బ్రహ్మ గాంధీర్వము

అన్నమాచార్యులనారి అధ్యాత్మసంకీర్తనలకు

సీపపద్యానుసరణము

రచన :

మొదవర్తి కొండమాచార్యులు

నవ్వగిరి సంపాదక కార్యాలయము,
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.

1988.

BRAHMAGANDHARVAMU

**Adaptation of Annamacharya's Adhyatma Sankirtanalu
into Telugu 'Sream' Verses**

By

Mudiverti Kondamacharyulu

First Edition August 1988

Copies 1000

All Rights Reserved

Price Rs

**This Book is Published with
The Financial Assistance of
THE TIRUMALA TIRUPATI
DEVASTHANAMS
Under Their Scheme
"AID TO PUBLISH RELIGIOUS BOOKS"**

**Copies can be had from
M KONDAMACHARYULU
18-1-214, K T Road,
TIRUPATI - 517 501**

**Printed at :
SRI VIJAYALAKSHMI POWER PRESS,
BHATNAVILLI-533,222.
Amalapuram Mandal, E. G. Dt. (A. P.)
Phone 342 Amalapuram.**

విజ్ఞప్తి.

వరదినెలాదిగానుహించు లాభసాక అన్నమదాత్యులవారి మున్నాట అధ్యాత్మసంకీర్తనలకు లాభ్యతనహితంగా బాటానివసద్యానువరణం "అమృత సారం" 1988 లో అచ్చయింది.

విద్యదగ్గరలు అచ్చువర్తమను మెచ్చి తుచ్చిన ప్రోత్సహనే "అమృత సారం" రచనకు కారణం

అన్నమయ్యసంకీర్తనసంపుటలు 1035 మంది పెంపొందించు అ కద సాహిత్యసంఘం ఈ 10, 15 ఏండ్లలో వ్యవధికి క్రిందంగా అంతటమొత్తపు లేవన చెప్పవలె. తరువాతిలో అన్నమదాత్యప్రాజెక్టు నెలకొన్నపిమ్మట గాయకులు దేశంవలుమూలం ఇరుపుతున్న కన్నేరిలు, పండితులు వెలుగున్నప్రసంగాలు, లేదయిందో ఎదెగర సాగుతున్న సంకీర్తనసంప్రదాలు, దేవస్థానం వారు అచ్చున్నంగా కావలెన్న కృషిపెట్ట విడుదల, కోటిగా అన్నమయ్యలయింది, వర్తంతువోళ్ళవలదివ్వహం— ఈ వగైరా లాభ్యతనాలు అన్నమయ్యసంకీర్తనలకు చింతిస్తూచిరిం కొంతకుకొంత గ్రహించివాటి దోహదం చేస్తున్నాయి.

ఈ దేశంలో మొదటిమంది వద్యరచనలన్నవ్యాప్తి వదరచనలకు లేదని పిస్తుంది. ఉంటే అన్నమయ్య అమృతమనసాహిత్యానికి ఈవా దింతప్రకారం అక్క-అలేదు. ఇదివందల యేండ్లక్రితం ఆ మహామహపురుష వద్యరచనలే ఉపకరించివుంటే తక్కినకు దీరైన అవలంబితలుకలిగి అయ్యిందేనాదు. సంస్కృతప్రాయరచనలు కరువుకు విడుదల అయిపోవడమననం అకనిది కవి శ్రయించాలివరన విచ్చుట కెంతకలిగిందనినా, వాస్తవానికి అంతలావాదేశం కలిగి, అంత తెలుగుతెలివైన మరోమహాకవి లేడంటే అత్యుక్తి కాదు.

లొత్తపిలాదికమ్మదికమ్మకు కవియోగకరినవానికి అన్నమయ్యనూలే కరణాలు. అయిన అధ్యాత్మకృంగారసంకీర్తనలు దాదాపు 12, 13 వేలవరకు లభ్యమైనాయి. వాటిలో వదిలేలపాటవరకు దేవస్థానంవారు ఎంతో ఉదారతనంతో ముద్రించి సాకకులకు అందజేశారు. మరో రెండువేలకృంగారసంకీర్తనలు అచ్చు వదిలే అన్నమయ్యసమగ్రాంధ్రకదసాహిత్యం తెలుగుప్రజలకు అందిన ల్లవుతుంది.

లేదు రమారమి మొలవరకు వున్న అన్నమయ్యఅధ్యాత్మసంకీర్తనల్లో 8, 9 వందలుమాత్రమే ఎన్నికలేని వాటికి ఏవవద్యరూపం కల్పించారు పాడుకొనేవారికి పాటలు, కవిత్వకొనేవారికి నడ్యాలు ఉపకరిస్తాయని భావించాను.

తెలుగుజానపై నాకున్న మోజాకొద్దీ సంకీర్తనల్లో ఆ మహావి పొదిగిన పదాలు, పదబంధాలు యథాతథంగా పద్యాలలో పొందుపరుచుకీ వ్రాయబడినావు శిల్పదృష్టికి సొంతమాట లెక్కచేసి ఒకటరెండు కొల్లి ఉండినట్లు

తి. తి. దేవస్థానంవారు ధార్మికగ్రంథముద్రాణకై రచయితలకు అర్థిక సహాయం అందిస్తున్నారు అగ్రంథవిద్వాయకసంఘాచ్యక్షులు- తి. తి. దే భర్త కర్తృమండలినఖ్యలు, సుహృదిద్దరదయితలు, ఆధిపతిలు శాశ్వత శ్రీ ఇమిడివల్లి లక్ష్మీనరసింహశాస్త్రిగారు నాకు ప్రోత్సహించేయులు. వారికి, ఆ కమిటీసభ్యులకు నా నమోవాకములు

ప్రత్యక్షంగా పరోక్షంగా నాకు కోడల్దండనన్న మామ్యలు డా ఎస్. వి. రమణాచార్యులవారికి (ఎస్ వి యూనివర్సిటీ), డా. కె. నర్సిరత్నమరావుగారికి (ఎస్. వి. యూనివర్సిటీ), తి. తి. దే వారసంబంధభాద్యులు డా. రావుల సూర్యనారాయణమూర్తిగారికి నవగిరిసంపాదకులు శ్రీకాట్యపాటి సుద్ధారావు గారికి, డా. కె. సూర్యారావుగారికి (ప్రకాశమి ఆఫ్ సైన్సెస్, తిరుపతి), డా. మేడసాని మోహన్ గారికి (ఆస్పమాచార్యప్రాతిభు) నా ధన్యవాదములు.

నాఅభిమతముననుసరించి పద్యాలకు సంగ్రహాశ్చర్యములు సమకూర్చిన చిరకాలమిత్రులు విశేషించి ఉదయకవిమిత్రులు శ్రీ కె. న. జయచంద్రిశాస్త్రిగారు నా అగ్రీహూత కర్తలు వారికి నా కై మోక్షులు.

బ్రహ్మగాంధర్వముపై అమాత్యావిప్రాయము లిచ్చి నన్ను మన్నించిన బహుభాషావిద్వాంసులు, మహాపాద్యాయులు ఉ. వే. శ్రీమాన్ ఎన్. పి. వి. నరసింహాచార్యుల వారికి, మహాకవులు శ్రీమధునాపంతుల సత్యనారాయణశాస్త్రి శ్రీగుంటూరు శేషేంద్రకర్మ, శ్రీ ఆరుద్ర అచార్య అక్రేయగారలకు, ప్రగతిగీతా ప్రవక్త, కులపతి డా. శ్రీమాన్ వండూరి రామకృష్ణమాచార్యులవారికిని నానమ స్తుతములు

పూర్వీకులు వ్యయమగ చిట్టచి రు. . వైది మింకలందమగ అచ్చెత్తి యిచ్చిన శ్రీవిజయలక్ష్మీ పవర్ ప్రెస్ యజమానులు అగ్రహూతి బాలును వీరభద్రం గారికి, వారి కుమారులు శ్రీ బాలును సూర్యనారాయణగారికి నా కృతజ్ఞులు

గురువర్యు డన్నమయ్య కవికారి స. క. ల నా కై విడకుంటే అమ్మ ఆలమేల్మంగ కిర్పించుటకు నా కై మోక్షులు

—మొదటి పుట— శ్రీమాచార్యులు

"పండితరాజు, సాహిత్యవికారిద, సాహిత్యశిరోమణి, విద్వాన్"

శ్రీమాన్ ఎన్ సి. వి. నరసింహాచార్యులు, M A, B O L

తైలెట్టిరు, శ్రీభాగవత పోర్టెట్టు,
తిరుమల ఆరుపా దేవస్థానముల ,

తిరుపతి,

19-6-'88

అ రు వు.

శ్రీమాన్ ముదివర్తి కొండమాచార్యులుగారు ముప్పైఅయిదుకవ్యాలు వ్రాసి వన్నే వాసి గడించిన మహాకవులు, కవిపండితలోకంలో విశిష్టస్థానం సంపాదించు కొన్న సిద్ధహస్తులు, "విశ్వవ్రసిద్ధతం విప్రకులవ్రసూతే ర్యక్షోపవీతధరిణం న హి తిల్యపేక్ష్యమ్" అన్నట్లు పరిచయం చేయించవలసిన ఆకర్షక లేనంతగా తెలుగువేల నాలుగుచెరగులా పరిగే తీర్చివరించిన కవిపతంసులు వీరు, శ్రీనారాయణరెడ్డిగారు, డార్జిల్ దాకరథి, కరుణాశ్రీ, నరసత్పితృతులు, శ్రీ విద్వాన్ విశ్వం గారు, శ్రీ గౌరెడ్డివారు మున్నగువా రెందరితో వ్రాసిన సంధుకొన్న కవుల మిన్న Ph D పట్టపుపీఠాంతవ్యాసానికి విషయమైన వీరికవిత్వవైభవం విఖువైంది.

అలాంటివారు వన్ను కమగ్రంథాన్ని గురించి అభిప్రాయం వ్రాయమన్నారు. అంతటికృతముఖిల్పిగూర్చి కే నేమిటివ్రాసేది ; అయినా పరవాలేదు "పిండ అద్భురై రుద్రేణితవ్య తింత్రిణ్యా మఖిలాషః" అన్నట్లు పండితాభిప్రాయమధుర వలాలనెదుమ నా అభిప్రాయం తింత్రిణ్యాధిలాషను తిర్చగలుగుతుంది ఇక్కడ అన్నమయ్యమాటే కొండమయ్యమాటగా స్మరిస్తా- "తీసి వండెడువేళ లేటయూ పులుపింపు " (174వ పాట)

శ్రీఅచార్యులవారు ఇంతకుముందు అమృతసారం అందించారు ఇది భగవత్స్వరూపంవలె అత్మవృత్తమృతరూపమే. పీరిగ్రంథనామకరణం భావగర్భితం అమృతమంటే మోక్షం అదీ ఈ గ్రంథపారాయణంవల్ల సారంగా లభించే లిప్తి. తరువాతిగ్రంథం బ్రహ్మగాండర్వం అమృతసారం అంటే మోక్షంలో సార భూతం ఇది ఏదంటే బ్రహ్మగాండర్వమే వివరించుకుందాం.

ఈ గ్రంథం ద్విహృద (పరమాత్ముడో) తీపునకు గాంధర్వవివాహాన్ని ప్రసాదిస్తుంది పరమాత్మునికూ తీపునకు పరిపర్చిబంధం అనాదిసిద్ధం "పుమాన్ విష్ణు రితిశ్వాతః త్రీప్రాయ మితరం జగత్" అన్నమాట స్మరింపదగ్గది కాగా కీర్తనప్రభావంతో మోక్షంపొందడం, తర్వాత ద్విహృత్ గాంధర్వవివాహం, అంటే పరమాత్ముపై మధురిభక్తిపొప్పింగడంతో భగవదనుభవం చిన్నినమూనాగా పొందడం సిద్ధిస్తుందనే భావస్ఫురణనిచ్చే ఈ నామకరణం సారిస్యవివరీసం "అహో ! భావశతా !" పైగా వీరు అద్యాత్మిక సంకీర్తనలే ఎన్నుకోవడంకూడా వీరీసంస్కారపరిణామ్యుదాత్తతకు కారణం

సంస్కృతాత్మకాలైన గద్యకావ్యాల్ని, పద్యకావ్యాల్ని, చంపులును, నాటకాల్ని తప్పలు తెనుగులో పద్యకావ్యాలుగా వెలయించడం కూడా కావి తెనుగుపదసాహిత్యాన్ని తెలుగులోనే పద్యప్రపంధంగా నిలబెట్టడం వీరిలక్ష్యమే మిగిలింది. సాధ్యంఅయింది అన్నమయ్యగీతల్లోనిభాషని ఉపరితం, కవితాశైలిని, పదమధురీమ, వలుకుబళ్ళుబియ్యందనం వగైరా ఎంతమాత్రం చెక్కుచెదరకుండా 'సీసా'ల్లో నింపడం లద్దుకంగా, అలవోకగా నిర్వహించారు శ్రీకొండమాచార్యులుగారు ఇది 'నాల్పస్య తవనః ఫలమ్'

అశ్వార్థ దివ్యప్రబంధల్లోని మధుర-వాల్సల్యకక్తిభావల్ని అన్నమయ్య తన మధుమయీగీతాల్లో అలపించి మన రిందిస్తే, శ్రీవైష్ణవిలానికే చెందిన మన తపితలమానికం' కొండిమయ్య, ఆ భావాల్ని సుగమితరం చెసి మనకు ఆనందస్వహృద్యపద్యాల్లో ప్రసాదించడం మన మాహాభాగ్యం ! ఇది చూస్తూంటే అన్నిమాచార్యులే సీసపద్యాలకూడా వాగ్దాదేమో అనిపిస్తోంది

"నేను ముప్పది ముప్పరైదు క్షురులకు కర్తనైనను, భగవన్నుతిపరమగు ఒక యకబ్బమేవి చెప్పరిపోతినే అన్నవ్యథతో నుంటిని అన్నమయ్య 'పదము' లాశ్రయించి నా ఇంటిదేవర ఏడికొండలయెకిమీవికి నేరీకృతినచుప్పణ కావించి హృదయభార ముడుపుకొనుచున్నాను" అని గ్రంథకర్త మనసారా శూర్య గ్రంథంలో వ్రాసుకొన్నారు ఇది రివివాల్మీకరంలో స్వంతస్వాంతప్రకృత్యాదుః ఈ మాటలు శ్రీభాగవతరచనోపక్రమణప్రాశ్నాలికాలైన మహాభారతకర్త శ్రీవ్యాస భగవానుని విర్వేదస్థ తలపులను తలపింపజేస్తున్నాయి.

శ్రీఅచార్యులవారు పదాల్ని పద్యాలగా మార్చడంతో నిలువకుండా తమ పద్యాలకు సంగ్రహకావ్యరంగం కూడా జోడించడం చదువకుంకు చాలా మేలు చేకూర్చడం కొన్నిటికి "ముక్కస్య ముక్కార్థః" అన్నట్లు భాకుండా ఆక్కరను బట్టి లఘువ్యాఖ్య రాయడం మరో సౌకర్యం అన్నమాచార్యుల పదజాలాన్ని

అదేరూపంలో, వీలైనంతవరకూ మనకు సాక్షాత్కరింపజేయడంలో వారు తీసుకున్న మెలకువ మెచ్చతగ్గది విషయాలన్ని హృదయంలో పదిలపరచుకోడానికై పేదబాక్యాలు, గీతావాక్యాలు వగైరా సంవాదార్థం చూపడం బంగారానికి తావి. 127వ పాటకు సంబంధించిన వ్యాఖ్యానంలో "అంతర్వహితృ తత్సర్వం వ్యాపృతానారాయణః స్థితః", 'మయా తత మిదం సర్వం ఒగవవ్యక్తమూర్తివా', 'న చ మర్త్యాని భూతాని వశ్య మే యోగ మైశ్వరమ్', 'భూతానా మప్యి చేతనా' అనే వాక్యాలలో ప్రకృతాంతం సమన్వయించిం దిలకించండి

ఏదైనా అపూర్ణత తోస్తే పూరణచేసి దోహ మగమం చేస్తారు "తంకొని యొకకొంత భవము గినిన వాడు విరిటగర్వమున విట్టవీగు" అనే దానికి "కొద్దిపాటి భవం సంపాదించుకొన్నవాడు ఎంతోగర్వంలో విట్టవీగుదుడు" అని అర్థం వ్రాసి, అపైన "అమూల్యమగు వీప్రాభుగన్న మాతంత గర్వముండవలెను : అయినను మేము వినీతులమై మెలగుదుము" అని కొనరు వర్ణించుట తృప్తి సంతాపము

సీసపద్యంలో నాలుగుపాదాలు వైషమ్యరహితంగా లక్షితుగా నూపడం అంటే యథోపక్రమనిర్వాహం ప్రతిగాసాధ్యమై సహృదయున్ని అపిట్టకుండుంది. ఇది అందరికీ సాధ్యమయ్యేవిద్య కాదు, అది వీరికి సిద్ధించింది

"చంచలనయనాల నరుల బారికిఁ జిక్కి

ఉలియించె నాదుదిచ్చరి మనస్సు

కంచుకుత్తికదోంట్ల గానంబులకుఁ బొక్కి

కందుఁ బెంచాయెఁబో కడకు గుఱిము

తీపిమాటల ముద్దుతెఱవల భ్రమ దరి

తీపులపాలాయెఁ బెలివియెల్లఁ

బాసనస్ఫులి విరిదోఁదులఁ గని కని

పూసిందెయై పొల్లువోయెఁ దవము "

'పెట్టి అమ్మ ఉన్నప్పుడే ఇంకా కొంచెం పెట్టించుకుంటాం' అనే మనస్తత్వంతో నాలుగుమాటలు వ్రాస్తున్నా దోషాలనీ ఎత్తిచూపాలనీ ఉద్దేశం కాదు.

1వ పాట— "బుధసురిపాత్రముల్ భూనసుద్ధరణముల్ వసుదేవసూను శోభనపుదిలమె"— వసుదేవసూను దనగానే శ్రీకృష్ణస్మరణ కలిగిపంతుగా బలరామ స్మరణ కలగదు ఇక్కడ బలరాముడని చెప్పకోడంలో విశేషం ఉందా : వాక్యా

వ్యయం కృష్ణవక్షంలో సులభతరం కాదా ; అన్నమయ్య దళావతారాలిష్టలో కృష్ణావతారం గ్రహించాడు కదా !

18 వ పాట— “అతః తస్మైరనిధి అమృతనాథుః దీరః” అని మూలం. అమృతనాథుడన్ననదానికీ అర్థవిషయం చెప్పటంతా ‘అమృతనాథుడు’ అని తటస్థంగా గానీ, అనితటస్థాదారణంగా నిరూపణంగా, శ్రీపైష్ఠవసాంప్రదాయకంగా ఇలా అనబోస్తేమో ! ‘అమ్మరిం = అమృతనాథ బోగ్గం గుణజాతమ్’ అని వ్యాఖ్యాతలు విర్వస్తారు కాబట్టి అమృతనాథుడంటే పరిపూర్ణానందకవిధి అని అనడం బాగుంటుందేమో ఇక్కడ నాథకర్తవ్యాసా అర్థపుష్టమే పోశిల్లి, పాలథ్యాది విధిలగుణాలనూ వ్యయంవరవతి సత్యమనే భావం స్ఫురిస్తోంది లేదా, అమ్మరింటే పూజం దానికీ పృథువనిగానీ, అమ్మతాః = నిత్యులు, నిత్య భూతులు, వారికి నాథులని గానీ అనవచ్చుగదా ! ‘నదా పశ్యంతి సూరయాః’, ‘విష్ణుః కృష్ణావతారః’ అనే వాక్యాలు స్మరితార్హాలు

21వ పాట— అర్థం చెప్పేటప్పుడు, సుగ్రీవస్వహరి = మంచి మెదగల నరసింహమూర్తి అని వ్రాయబడింది ఇది తప్పనికాదు, చాలునా అని, దానిలో విశేష మేముంది ? సుగ్రీవస్వసింహుడు = సుగ్రీవుని (వాసరాజా) చే ప్రతి స్థితుడగు (తిరుమల) నరసింహస్వామి కావచ్చు నేమో అని కొంద రూహించిరి కాని కవిభావం ఇలా ఉండవచ్చు నేమో ! ఇక్కడ భగవంతుడు నరసింహుడు తంరందాకా సింహం, అటుకొంద నరదూపం ఆ రెండు ముక్కలూ భిన్నజంతు సంబద్ధాలు కాబట్టి ఆ అరుకులదొంత ఎచ్చెట్టుగా ఉండే అవకాశం ఉంది కానీ భగవన్నహిమవల్ల ఇక్కడ మాత్రం అలా లేకుండా ఈ కలయిక అత్యంతమనోహరంగా ఉందని చెప్పడం కవికాత్పర్యం కావచ్చు.

భూషణభట్ట ఆర్ధనారీశ్వరరూపాన్ని వర్ణిస్తూ “దేహద్వయార్థఘటనారదితం శరీర మేకం యయో రనుపలక్షితసంధిపదమ్” అని అంటాడు. ఆ రూపంలో ఎం ప్రరూపాల రెండుమొక్కలు అతికినా విర్యతి లేకుండా, అతికినట్లు తెలియని ఎడంగా అద్భుతంగా ఇంట అతికివుండటాడు ఆ తీరులోనే సుగ్రీవకృష్ణార్థం చెప్పు కోవచ్చేమో !

84వ పాట— “దీనినే పైష్ఠవులు చరమశ్లోకిం అంటారు” అనే చోట శ్రీకృష్ణచరమశ్లోకిం అంటే ఇంకా స్పష్టంగా ఉంటుంది. శ్రీరామవరాహదరమ శ్లోకాలుకూడా (శ్రీపైష్ఠవలోకంలో) ప్రసిద్ధాలే కదా !

81వ పాట— “అంబరమునపెల్లునా భృపునజ్ఞాన మాదటఁ దొంగించె నీదునంకు” అనేపద్యంకానికీ అర్థం వ్రాస్తూ “నీకంఠం ఎక్కడో అకసంలో

మనుకుమినుకులాడే ఆ ద్రువుని అజ్ఞానం రొంగించినది శంఖం తెలుపగుటనే నల్లని అజ్ఞానమును రూపమాపి వెలుగువంటి శుద్ధానమును ప్రసాదించిన దనుట సాఖిప్రాయం" అని వ్రాశారు ఇదంతా ఎందుకు ? అనయితే ఇదికదా ! విమా క్రవమానితుడైన దుర్మృదు అతి బిలంబం నే ఉత్తమపదప్రాప్తికై నారదమంత్రోప దేశంతో మోరతవం కేస్తాడు విష్ణుడు ప్రవ్యక్షమాతా ౧. మహానందంలో ఉక్కిరి విక్కిరి అయిన ద్రువబాలుడు భగవంతుని ఉతింబాలను ఎంటాడు శైశవదశలో అది చేయకపోతాడు. అదితెలిసిన శ్రీమన్నారాయణు డప్పుడు కరుణతో చిన పేదకృతమైన శంఖాన్ని ద్రువునిఃఖోలానికి కాకిస్తాడు. కాంటి మన కిప్పుడు దుర్గవలరగా పెరిగే జాలద్రువుని అజ్ఞానాన్ని శంఖం స్వర్కతో రొంగించినది" అంటే దాగుండదా ?

211వ పాట - "ఈ పద్యంలో చూపకతాలు క్రమంగా ధ్వనిరూపంగా వర్ణితమైనాయి" అన్నారు సమన్వయం చూపకే దిగుండేది

ఎంత మెలకువగా ముద్రిం నా ఎక్కిడక్కిడ తెరనులు కనిపిస్తుంటాయి 4వ పాటలో 'అయిదవదశావళిహృత్ ౫' అన్నపద్యపదానికి 'రాక్షసు లనెడి పక్షుల కీహరి పిండామువంటివాడు' అని అప్పవదం ఎలా జరిగిందో ? 11వ పాటలో కొర్తరిచ్చి అని ఉంది రిచ్చి కొ రిచ్చి ఇలాంటిపే ఇంకా కొన్ని

ఈ తప్పలకేంగాని ఇంక పెట్టని పైనచేసుకొని 1111 ప్రియలను పద్య రూపాచితేర్చి, అన్నమయ్యను మనకు సంబధావాలిరామునిగా నొనర్చి, అనితర సాధారణమైనదిలో బ్రహ్మగాంధర్వచ్చి మనకు ప్రసాదించిన కవితామలు భగవద్భాగవతపీఠయజేపి ధన్యులై మన గ్న ధన్యుల్ని చేశారు నివర్తమధురచననాథురీణు లగు ఈ విభారాధరులు ఇలాంటి మరెకొచ్చి సాకలదాదాకాలపాఠార్ని కురి యింపజేస్తామని ఆశిస్తున్నా దలశమ్

1. "సతం విరూపక ముద్విదం హరిః, జ్ఞాత్వాఽన్య సర్వస్యచ హృద్యవస్థః, కృతాంజలిం బ్రహ్మమయేన సంజనా, సస్పర్శ బాలం పృథయా కపోదే" -

(భాగవతం 4-8-10)

" కృతాంజలియై ప్రితముసేయ మ్మత్రియీకిరీత సమర్థుండు గారి యున్న అంతర్యామి యైన విశ్వరుండు అతని తలంపెటెంగి వేద మయంబయిన తన శంఖముచేత నద్భుతాన్ని కపోలతలంబంటిన జీవేశ్వరు నిర్ణయజ్ఞుండగు ద్రువుండు "

(అంధ్రభాగవతము 4-281)

మహాశవి
శ్రీ ఆరుద్రగారు.

I జవప్రకాశముదలివీధి,
త్యాగరాయనగర్, మద్రాసు. 17

1888-88

అమరసింహ ఉత్తమప్రళంస అంటాము అనువాదం కూడా తత్తుల్యమైన అని
మానవ్యదర్శనకు నిదర్శనమే అనువాదం ఒకభాషనుండి ఇంకొకభాషకు చేసినదే
కాన్సుక్లేర్లు ఒకయుగంలోని మునిమాటలు ఇంకోయుగంలో తిరిగి ఇంకొకరిలాగ
చెప్పడం కూడా అనువాదమే అవుతుంది ఒకప్రక్రియలో చెప్పిన కవిలలిమ
ఇంకొకప్రక్రియలో చెప్పడం కూడా తెలుగుసాహిత్యంలో కొత్తకాదు ద్విపద
కావ్యాలను పద్యకావ్యాలుగా, పద్యకావ్యాలను ద్విపదలుగా మార్చిదివేయడం
మనసాహిత్యలోకిందలో అనవాయితే.

అన్నమయ్య ఆనుభవనముద్రుడు ఆయనకు అడుంబితమైన భావ మన్నది
లేదు దేనినైనా ఒకవైపు అధ్యాత్మికంగా మరొకవైపు శృంగారభరితంగా ఎవరూ
చూడలేనట్లు చూడగలడు. అందరికీ నోదవదేటట్లు పాడగలడు అతని కతలే సాటి.
అతనికి అదినమాట అమృతకావ్యం, పాదినపాట పరమగానం.

శ్రీముదివర్తి కొండమాదారులవారికి అన్నమయ్య అంటే ఒల్లమాలిన ట్టి
చెప్పలేనంత శ్రద్ధ అందుకే అన్నమయ్య అమృతపారాన్ని సీసాలలో విగించారు.
ఇప్పుడు ఆ బ్రహ్మగాందర్వాన్ని కూడా మోజువడి గాజుకాయల్లాగే ఎత్తించుకున్నారు.

అనువాదం కత్తిమీడసాము అన్నమయ్యవాలు ఇరుమొనలున్నది. ఎఱైనా
పదును. శ్రీకొండమాదారులవారి అనువాదవిధానం చూడటానికి ఒక్కొక్కదాహరణ
దాలు. అన్నమయ్య 'హేయమేమీ లేదు జగమింకా రుచికరమే' అన్నపల్లవిలో
ఒకనత్యం చెప్పాడు (11-1-178). అనువాదంలో ఈ పల్లవి చివర వస్తుంది.
మూలంలోని ఇంపుంబ్బి సొంపుగానే పాదాలలోనికి వచ్చాయి అన్నమయ్య
వ్యతిరేకరణంలో వాలుగోసాదం విలక్షణంగా పైవాటికి ననువ్యయంగా చెప్తాడు.
అనువాదకుడు అవధితే అనునరించారు

అర్థమయ్యేపాటను గణదిద్దం చేయడ మెందుకని ఎవరైనా వ్రళ్ళించవచ్చు.
ఎవరి రించి వారికి సంబరం, ఎవరితృప్తి వారికి ముక్తి. ఇది యథాశక్తి.

వ్యంగిగీతావర్త, కలవతి

డా॥ నండూరి రామకృష్ణమాచార్య, ఎం.ఎ., పిహెచ్.డి.,

అధ్యక్షుడు ఆదికారిభాషావంశం

వీ. జ్ఞాను, గది-205

సచివాలయం, హైదరాబాదు-500 022

2-0-1988

సాహితీయంజ్ఞోపవీతము.

ఈ విహుళాందోక్తి మయప్రపంచంలో వద్యవిద్యాప్రగల్భతలో స్థిరమైనదిగా ఉన్నది. అందుచేతనే అన్నింటికంటే ముందరగా శ్రీకృష్ణుని మదిపెట్టి కొండమాచార్యులవారు ఒకరు ధర్మదీక్ష మొదలైన కథలు ఎన్నో వ్రాసి వీరు ప్రశస్తి లంగా కీర్తిని ఆర్జించారు. అందుచేతనే కేమిగాని గౌరవంవలన వార్ధికిమును జేకూర్చుకున్నారు. సమకాలినవాహినిగతులలో అవస్థించిన కవులందరి వ్యక్తం లందుకొని అతాతకరువుగా పేరు పొందారు.

శ్రీకృష్ణమాచార్యులవారి కృతులలో ముఖ్యమైనది అద్యతనాందోక్తిగీతా జగత్తులో "కావలమ్మ" కు అద్వితీయస్థానం ఉంది. నిరుపమానవాహినిదైర్ఘ్య కొరకసాహసాలలో ఏనాడో భవభూతిమహిమి "ఏకో రమ్యో కరుణ ఏవ" అన్నాడు కూనలమ్మ. చదివినప్పుడు శ్రీకృష్ణమాచార్య "అవరథసభాతి" అనిపించారు కరుణాశ్రీ ఆంధ్రుల పావయ్యకాపుగారు కూనలమ్మకావ్యరచయిత సుగ్రహిస్తా వ్రాసిన వద్యం ఈ సందర్భంలో స్మర్యవ్యం.

“వృత్తము పొంతబోక ఇరివృత్తబలమ్మును లేక యింతగా
చిత్తము మారగొన్న కృతి నెప్పిరి విప్పిరి సన్నజాణపూ
గుత్తులపొల్లముల్, వరదుకొన్నవి నెమ్మది కూనలమ్మ డ
గుత్తిక జాలియేడ్చులను గుండెలు విండెడు కమ్మ మోడ్చులున్.”

కొండమాచార్యులవారి ప్రతిభకు కూనలమ్మ భారమితి అని నా అభిప్రాయం. ఇంతవరకు వారు వ్రాసిన కథలున్నట్టిపీ మించే మహాకావ్యం వారు వ్రాయగలరు అనే నమ్మకం నాకు ఏర్పడింది. “ఇతివృత్తబలం” కూడా చేహరితే వారు వ్రాయ బోయే కావ్యం లోకాత్మరం కాగలదనే మాట భూతార్థం అని విరూపించింది కూనలమ్మ. వారు తిరువతిలో ఒకసారి కాము వ్రాయబోయే కథాన్నిగూర్చి ఏకాంతంగా నాతో ముచ్చటించారు. ఆ కావ్యంలోని ఇతివృత్తం క్రీడాభిరామ

స్ఫూర్తం నద్యఃస్ఫూర్తిరా నేను వారిరా అన్నాను. "మీరు 'కవినాథిరామ' రావ్వం వ్రాయండి దాని ఆపతరణం నం చూడదాద్యంకోసాను నేను గూడ ఉత్కంఠతో ఉద్వీగ్నతతో ఉన్నయనుకును" ని కవినాథిరామం అనంతరాదు ముందే శ్రీమాన్ కొండమాచార్యులవారిద్వంద్వూమాచార్యులవారిపై కీర్తనీయత మైపది ఇది హేలువాదానికి ఆతీతి మైన ముదం

కొండమాచార్యులవారు వరుసలు నలు దాపగారు సాహితీవాదాపరణములో పుట్టిపెరిగిన పీఠికో దావచురది వరుస పెద్దానావి ఎరువనల్లావపాదాగ్యపాల్ల భక్తము అనుభవించే భాగ్యం నాకు తిరువతిలో పీఠింది అంతేగాక ఎరీరీ నాకు వరుమనవిత్తమైన ఆనుబంధం ఇంకొకటి ఉంది నాకు పంగళి పత్తివాంబంగ రికి పీఠివ్యతియ్యదు నేను ప్రత్యక్షమయ్యడను ఆ భక్తి ఎంగళివరిప్రేగిల్లం ఇగి తప్పిన్దము "వివితరెప్పి ఉభయరీ"య్యలు మోపులం అదిది బ్రహ్మచారి" అన్నాడు అలనాడు శతవ పంగళివారిమెప్పువీంబడం, అనురంగం చూరిగింబం మరీ అరుదు అయితే తరుచు పంగళివారు వట్టవగలు శ్రీకొండమాచార్యులవారిని తిరుచకొని వలవరించడం చూడు తెలుసు అట్టివన మదాఫద "బ్రహ్మచారింబం" రచించి పీఠి వ్రాయు మని నన్ను కోరితే తిరుక్కరించటం ఎట్లగి ?

అంద్రవిశ్వకామిశ్చలో అందేవనెగి అని ఎప్పుడు ప్రకటించిది రామలింగారెడ్డిగారిలో ప్రగతివరీయాల బుడిచి అని నా తొలిరావ్వం "కారావారణము" ను పీఠి అనుగి"పించెడు అదివరి వారిరీ నేను స్వాగత నమస్కారం సభాముఖంగా చేసినప్పుడు ఎరు 'అందే పిచ్చుడు పీఠిరావ్యంబడ వరమేశ్వరుడను అవుడు' గాం అని లకీర్వరి చూడు నేను ఎక్కిన భావ్యల సంఖ్య వరుమతం, పీఠిలనంఖ్య, ఎరీమలల ముంబు అప్పు పీఠి వ్రాయు మంటే వ్రాయుకోవడం నాకు సాహితీప్రతిభంగంబుకాదు.

తెలుగువారిని వరుస సరపిలుగా తీర్చిదిద్ది అనునానిదివీలపిటి జీవమ్యక్తి ప్రసాదించగలిగింది 'దావచుర' అంటే ఎల్లల రీని చనునంది ఆ చనువు ప్రయోగించి 'దావగాటా' అన్నమయ్య అన్నారెంబువేలరీరీనలు నహస్యాదిహానజీవయై వ్యాపారు మందిలబల్ల, ఎరులబల్ల, గ్రామంబితి తివులలో అందే పిచ్చింబు తెలువట్టిది కాదు అందుంబి పత్తివలలుగారు తిరిగి పిచ్చిద్యాలలో పెట్టం ? మీరు మిగిలిన దేవతలను గూర్చి అలంగిలబుడి ముద్రతిథి న్యతంత్రతె వెన్వనప్పటి పనియోగింబ చిగింది, అన్నమయ్యపాతాల్ల

వెచ్చించడమా • నైలునది నహారయెడారిలో ప్రవహించినట్లే యోచించండి' అని హితవు చెప్పాను వారుచెప్పిన నమాదానం వారిమాటలలోనే ఉదాహరించడం మంచిది

“నీ కృప నేర్చిన నుడుగుల

నీ కథలన్ మడువఁబోక నియమస్థుఁడనై

కాకమ్మకళలు పెప్పితి

చీకాట్టక నన్ను దరికిఁ జేర్చుకొనఁగదే ;

అని వారిస్ఫూర్ణ

ఇంక వారిదాతప్రతిజ్ఞామగింపుంపైన వ్యక్తిత్వము నాకు కొంతమేర అర్థమైనది

దక్షిణాపథసాహిత్యచరిత్రలో ప్రథమవాగ్గేయకారుడగా అన్నమాచార్యుడు చిరస్మరణీయుడు అయ్యవానిన వెలకొనికీర్తనలు రాగిరేఖలలో లభ్యపడినంత వరకు తిరుమలతిరువతిదేవస్థానంవారు తద్రచనల గ్రంథరూపమున వెలువరించారు.

కవిత అంటే తెలుగువారిదృష్టిలో స్వాయితిగా సంస్కృత్యస్పృతాలు, నీనం, కందం, తేటగీతి అటవెలదులు మాత్రమే పదకవితలు చేరువగా ఉండే ద్వినదకావ్యాలను సహృదయులైన కొందరు ప్రౌఢవిద్యత్కవులు వైది పేర్కొన్న చందస్సులలోనికి అనువదించారు ఇంతవరకు ఎండుచేతనో ఎవరూ అన్నమయ్య కీర్తనలను పంపొదాయచందస్సులలోనికి అనువదించలేదు. ఆ అనువాదయజ్ఞం దీక్షతో విర్యపొందిన ప్రౌఢవిద్యత్కవివరేణ్యుడు శ్రీముదివర్తికొండమాచార్యులవారు ఒకసినపద్యం మూడుపద్యాలతో నమానం వా రింతకుమునుపే అమృతసారం' అనే పేరుతో అన్నమయ్య అధ్యాత్మవంకీర్తనలను మూడువందలసినపద్యాలలోనికి తెచ్చారు ఈ బ్రహ్మగాంధర్వంలో మూడుమారులున్నవి. రాబోవు సంపుటం 'అన్నమయ్యవిన్నపాల'లో మరి ఎన్నో.

అన్నమయ్యపై కొండమయ్య చేసినకృషి.. అది కేవలకృషిగాదు ఏకాంతసాహితీకవస్సు ఒకవ్యక్తిమాత్రుడు చేయగలిగినది కాదు అన్నమయ్య భక్తుడై తదుపరి పదకవితలు వ్రాశాడు కొండమయ్య కవియైన పదవ గడిచేరిన ప్రౌఢవిద్యత్కవిగా సమకాలీనసాహితీనమాణంలో సుగృహీతనామధేయుడైన తరువాత భక్తితో అన్నమయ్యపదాలు పీఠాలలోనికి అనువదించారు ఈ విధంగా అన్నమాచార్యులవారికీ, కొండమాచార్యులవారికీ అవినాశనసంబంధం ఏర్పడింది. అన్నమయ్యవంకీర్తనలరాతి ఒక మదిర్హితరణాగతి. కొండమయ్య ప్రతిసినపద్యం ఒక శ్రీమృతరణాగతి.

శ్రీకొండమాచార్యులవారు జన్మతః సార్వత్రికపాలగ్రామస్వరూపుడు. రాజన ఆచార్యులవారు ఖోళకుండా గుండె పందించుకొన్న గొప్పపండితుడు పొడిపొడిమాటలు మట్టవంగా తుదించి మదించి రూపలవలె, తుపాకిరూపాలవలె గుండెలకు గురిచూచి కొట్టగల పాటలపోటరి అవార్య అవేయరవి శ్రీకొండమాచార్యులను మనసార ముహూర్త అని నంటోధించి ఎంతో మురిసిపోయాడు.

కొండమాచార్యులవారు వృట్టుపిచ్చే శ్రీవైష్ణవుడు. శ్రీవైష్ణవసంప్రదాయంలోని లోతుపాటలు తెలిసిన మహానుభావుడు శ్రీవైష్ణవసంప్రదాయంలో మధురమంజాల మార్దవమనోహరమైన ఒక విదితవిరోధాభాస ముంది శ్రీవైష్ణవవేదాంగంలో భగవద్భక్తిరంత భాగవతభక్తి గొప్పది 'దాసోదహం' అనాలి అచ్చమైన వైష్ణవుడు. అహంకారానికి షష్ట్యాశ్రయం వివేకుడు కాబాడడు మానవసేవయే ముఖ్యసేవ గాంధీమహాత్మునకు ప్రియమైన 'వైష్ణవజనర' కీర్తనలో పరమభక్తుని కన్నీరు కార్చేవాడే శ్రీవైష్ణవుడని చెప్పండినది కొండమాచార్యులవారు ఆ కోవలో బ్రతుకుసాగించుకొనుచున్నవారు. అమృతసేవాంతి వారి రచనల్లో మధురకృతులు, మహారాజులు అని మనము పొగడి ట్టివాటిని ఆయనే కాకమృతలుగా భావించి తనబ్రతుకుమరిసంతకెంతాయలలో అన్నమయ్యసాహితీతైలంకర్యం చేశారు 'కలఁడు కలం దనెడువాడు కలఁదో లేదో' అనే సంకయాశ్చ కాదు ఆ జీవుడు.

"అరువదేండ్లగినన్ బహిరంతరింగ

శత్రువుం గెల్వఁజాలని చపట నైతి

కుడుఁ బెట్టినవానిని గడుపుగొట్టు

వాని నమఱుద్ది గనుఁగొను జ్ఞాన మిమ్ము"

ఇది ఆయన అర్చి జీవన్ముక్తికి చేరువైన ఆయనకు ఇక కావలసినదేమి ?

భావగారిదృష్టి వేరు . నా దృష్టివేరు నా కింకను భగవద్భక్తి కుదురలేదు.

ఒకసేక నాకు భగవంతుడు ప్రత్యక్షమయితే ఆ విశ్వశిల్పిని నిందిసి-

"నీపె స్మరించితేని అపసీస్థరి వంతయు పాపదుఃఖ కా

పావలపైన హెర విరయవృత్తిమాన మొనర్చియుందునా"

"విశ్వశిల్పమందు వెరితి గలదు "

అని అధిష్ఠించే ధార్మ్యము నాలో ఇంకా పోలేదు అయితే నవ్వన్నంలో అయినా నాకు త్యాగరాజుగాని అన్నమయ్యగాని పాతకకర్తరిప్తే వారిని ఏ ప్రశ్న వేయకుండ నోరుమానుకొని వారికాళ్లు గడిగి ఆ నీళ్లు నెత్తిపైచల్లుకుని నా ఆత్మ తరించినట్లు పంతొప్పించగలము. త్యాగరాజు నమానానికి- తరతరాలవారికి ఇచ్చిన

సొత్తు సంగీతసామ్రాజ్యం బాను తీసుకున్నది తిరిపేం మాత్రమే. సమాజం వారికి మణివడి ఉంది. సమాజానికి వారు మణివడలేదు వారు వదోపదీపులు కరు, ఎత్వజీవనపరికులు లకివే పైకుంటం ఉంటే అట్టివారు ఆ వరమవడానికే పోయారు పైకంటం అవలు కలిపోలే వారు ఘోరికంలా జీవిస్తున్నారు.

ఇది కొండమాదార్యులవారి దివిబాళిల్లంగూర్చి ఒక్కమాట చెప్పాలి ఈ యుగంలో సుమతలంబులను రుతాలు దిగ్విగంధరాళాలు పిక్కటిల్ల తేస్తున్నాయి యిది ఎట్లయిన సంప్రదాయసాహితీల్యమునకు కాలదాగం వట్టింది అంటున్నారు ఈ ఎప్పెనలకు, లోకంవప్రకింపనలకు, అగ్ని సర్వతథామణ్యాలకు జరిగిందా ఇంకొందేయహూర్తిలో మారు స్వగి, మనీషులు చేతిపోలేదు కొండమాదార్యులవారు సుప్రదాయుల మైన ఛాగియ్యలో సీసనద్యాలలో సహస్ర సంవత్సరాలసాహితీవారసత్వం కొలికినలాడే ప్రాచీనదగుంపనలతో 'బ్రహ్మగాంధర్వం' ఎరదించారు ప్రహ్లాదాంధర్వ మనే నామధేయశీర్షికి చాలు అన్నమయ్య శీర్షికి వరమాదార్యుని ఒక్కొక్కరి అభివర్ణించడానికి

"అగతిరేంబ పట్యంపన్నుః గుహాదే

మమిందాసేయః దాల్పదని వాః

అరున్దేన భూతదియానిదియగు వాః

యితిరులః దనవతె నెంటువాడు

ఏ . లా. దైవ కెలదైవ నేమి ? పెంక

బాధ్రీసహస్రీక్షునః దామః దియిపవాడు"

"వట్టిదం పెడువో వట్ట మిచ్చెడివో

వట్టిట్ట లొసరిని యాచిరై మధి"

వద్యానికి పాటకి గమనింపదగిన ఒకలేడా ఉంది. సంగీతం రానివారు, రాకలయ్యడానం లేనివారు కూడా నులువుగా వద్యాన్ని కంఠస్థం చేయవచ్చు, ప్రక్క వాద్యాలతో పనిలేకుండా

శ్రీకొండమాదార్యులవారు చేపిన ఈ బృహత్స్కపి 'వాఙ్మయం కప ఉచ్చితే' లనిపిస్తుంది

"ఇన్ని జ్యంబు లివేటికి హరిదామ

లన్నట్టి యారిలో మన్నఃజాలు"

అని వారు వ్రాసిన ఒకపీఠవద్యపాదం వారి తిరువతివివాసానికి స్థాపిత కల్పిస్తుంది భాగవతకైంకర్యంగా అన్నమయ్యసాహితీసమర్పవ చేపి తాను తరింది బ్రహ్మగాంధర్వం చదివే సహృదయులను పయికం తరింపజేస్తున్నారు కొండమాదార్యులవారు వారికి నాహృదయపూర్వకమైన భవ్యవాదాలు

అంత్రితము

శంఖపత్ర గదాబద్ధ శార్దూలగరుడ
 సైవ్యవతి సావ్య ముఖ పరిజనవిషేష్య
 మాణ పరమపదాస్థానమండవమున
 విభునితోఁ గొలుపుండు దేవీ ! శాహు.

౧

స్థలిభకంకణమాల్యబాహుల సుతారి
 దధి మళిందినటల్ వార్ధిఁ దగ్గిచ్చువేళ
 శ్రాంతికాంతిరీ ప్రితనయనాంకసుధలఁ
 జిలకరించుచుఁ జిన్ని వెన్నెలను దోరె
 భృమదమ్మకవీరికావర్తభవము గిరిటి
 విష్ణువత్స ! సమోఽస్తు తే విశ్వజనని !

౨

పుండరీకాననంబుననుండి చరణ
 మొకటి నూ నతికై చాచి యొక్కకాలు
 ముడిచి యభయహస్తముతోడి ముగ్ధమధుర
 ముఖముతో వెల్లు కల్గిరో ! ఎఱుము లివ్వు.

౩

జ్ఞానరేజో బలైశ్వర్య కర్త విజయ
 శీలకా ప్రేమముఖ గుణజాలమునకుఁ
 గాంతి లావణ్య పరమసౌగంధ్యములకు
 నీ విభుం తెట్లా యట్లులే నీవు కాపు

౪

మందరం బేది : యాపందకంద మేది :
 యద్భుతం బేది : యేది కాలాతిగంబు :
 వాల్మీకననధూర మేది : యా పరమపదము
 నీదు నిత్యవిభూతిగా నిగవు మెంచె.

౫

వీకు నీలాచటూతి యీ నిఖిలజగము ,
విత్కనూరులు నేవకల్ వీకు లేషి
మురరిపుండు మధుజూముజువులకు
మాకు శరణులు నీ కృపామధురదృష్టి

౫

భక్తి సిద్ధాంజనమ్ముచే నావపీధి
వలులు త్వహ్రావగుణవిభవమ్ము కృతిక
రోవిగూడమ్ము విధివలె జ్ఞానదృష్టి,
నాదు ధన్యులు మోక్షమ్ము జూజుగొండ్రు.

౬

ప్రాణవల్లభుఁ డగు శ్రీయశవతిని నీవి
నిధిలగుణదోషములను గణింపఁ దరమె ?
ప్రతిమరాశి యనంతమై పరఁగుఁగానఁ
దల్పెను మతావ మగుచు రైవాణుఁగాన

౭

ప్రాకృతపులు సెచ్చెదరు భగవతిని క్రుతిని
రావతగుణాఘ ముఖకోశధామ మనుచుఁ,
దర్శనాట విపాటన దక్షములుగ
స్మృతిపురాణోపాసనంతతి పదింతురీ.

౮

దేవి : త్వన్మహిమావధి వీవుగాని
యచ్చుతుఁడు గాని తెలియలే రంట యట్టి
యవవధిగుణాభ్య కేమని యభిమతింతు
శరము వంచి వసుస్కృతుల్ సేయువాడ.

౧౦

ప్రకృతిమధురమ్ము నీ శరీరమ్మునకును
వంచదార పాలకుఁడోలే ప్రానవవమితి
కర్పంతికుఁ డోలే ముక్తానువర్త
భూషణశ్రీణి యింపు నాంపులు ముటిండు.

౧౧

వాసుదేవువక్షస్థుని పైజయంతి
హిమజలస్థు తిచే వలె నెవతె యడుగుఁ
దమ్ము తొరపి నవతఁ బాల్చుఁ దత్పదములు
సురభితాగమాంతమ్ములు స్తుతి యొనర్తు.

౧౨

యావనాదిక ముఖయతుల్యంబె యేయన
శత్రుశమన వ్యతంత్రతా పైర్థముఖ్య
పుంస్త్య సురభగుణమ్ము తొప్పు హరియందుఁ
వరమకరుణా క్షమా భర్తృపారతంత్ర్య
ముఖ్య వనిలై కనిష్ఠముల్ ఖూరిగుణము
లెనఁగు నీయందు . నిర్దుర కేము శేష
భూతులము, తంద్రియని విష్ణుమూర్తి, నిన్నుఁ
దల్లి యని వమ్మి దుఃఖాద్ది దాఁబఁగలము

౧౩

విటుల వంచించు వంగనావేశధారి
చెల్వినన్ కార్తి నిజమాయ జీవకోటి
విషయవరతంతులుగ దాన్యవిరవ విస్మయ
కాత్ములుగఁ జేయు నీ పరీహాసమునకె.

౧౪

నీకుఁ ద్రియ మాతరింపంగ నీవిభుండ
తదలిఁ బవళించె, మతీయించె, గట్టవైచె,
నమరదుర్జయు రావణు పంహరించె,
నేమిసల్పఁడు నీకుగా వివక్షయందు ?

౧౫

నీకు మైథిలిజన మెట్లా నేము నల్ల
అంబ! కావతదాన్యరసాభిమాన
జాపమున నల్లఁడని నీదువల్లభుఁ డని
హరి భజించుచు మోదించు మమదివంబు.

౧౬

కాకిమును నై రిసోదరుఁ గాచివట్టి
పతికిరుణ యెంత ? హనుమంతుడొగిసుండి
పోర్చితివి వదినెలలు విన్ రాచివట్టి
రాక్షసశ్రీల, నీ దయ రక్షమాట

౧౪

శతసహస్రావరాధముల్ నలుపు జనులఁ
గని కివలు స్వామి హితమెంచు జనకుఁడోలే,
ఉన్య నిర్దోషుఁ దెవఁడంచు నుచితమౌచి
జల్ల పలుకువు గనుక మా జనని నైతి

౧౫

ఎవఁడు నీ కింజలినుటించు నెప్పుడేని
యశవి తై శ్వర్య మశరగతి నొనంగి
కించిదుచితోవర్జితి వల్చనంచు సిగ్గు
చెందె దఁట యింత యాదార్య మెందుఁ గందు ?

౧౬

ఏను తావర దాన్య సుభైకినంగి
విలయముఁ గీజుజన్మంబు వలతుఁగావి
యన్యగృహముల బ్రహ్మాగానై నఁ బొడము
వరమదార్పాగ్యమున కొండవడ నిజము.

౨౦

నీడుకదగంటిచూడ్కుల నివ్వబట్లు
దార పుత్రావధ దవదాన్య లాభ.
మాయురారోగ్య తోగణాగ్యభివృద్ధి.
శాత్రవజయంబు శాశ్వతైశ్వర్యసిద్ధి

౨౧

మీ కటాక్షవ్రన్యతి యెందు మెందుకొనెనొ
యది పరబ్రహ్మ మాయె , వింద్రాదికమ్ము
వెలనె నొకరెందుచూడ్కులు పొలయ ననుచు
వినుతి యొసరించె వినుఁగూర్చి వేదరాశి.

౨౨

అవిరించినాకించన మ్మామహీజ
విబుధదేశిక మాబలివిక్లిబమ్ము
నదనదాక్కమ్ము జంగిమస్థావరమ్ము
ఎగము నిమ్మొన్నకమ్ముగా సాగుటకుమ
దలఁవఁ గారణ మో యమ్ము త్వత్కటాక్ష
వీక్షదావీక్షణమ్ముల నిలవనమ్మె

౨౩

ఎవనిఁ దిలకింతువో కటాక్షేక్షణమ్ముల
నతఁడె శ్లాఘ్యుండు గుణవంతుఁ డతఁడె బుద్ధి
మంతుఁ డాతఁడె ధన్యుండు మహిత భూమిఁ
దతఁడె వికారంతుఁడు కులీనుఁ డతఁడె సుమ్ము

౨౪

అధికమో యల్పమో ధన మవవిజసులు
తొందఁ గల్గుట వీ చూడ్కి తొంపఱుననె :
త్వత్కటాక్షభాషనుఁ దొలుఁ దన్ను ధన్య
శమనిగఁ దలంచు హరి జగద్భర్త యయ్యు

౨౫

అమృతనధి : వీడుభ్రాంశ యన్మృతముగఁ
దతర్థవన్ పంచలిండునో తన్నుభిముగ
ధృతి నరస్వతి మతి రతి శ్రీ నమ్మద్ది
పిద్ధి యహమహమితిఁ డింది చింది పొలు.

౨౬

నమదగజమెక్కి మోక్షి కచ్చక్క మొప్ప
మణిమకుటధారి యొక్కిండు మలయుచుండ
నొకఁడు కృపణకఁ గేల్పాచు నొదిగి, వీవు
కనుట మానుట లింతకుఁ గారణములు.

తతిపయగ్రామనాయకగణము మొదలు
సర్వవిర్వాహకప్రభుజయము వఱకు
దొరిలెడు గుణోత్తరమ్ములౌ పరులు నీడు
పీడణనువృద్ధి నైదాని ప్రవృషమలె.

౨౮

ఎవనిపై నీ యనుగ్రహదృష్టి పడునౌ
యతఁడె సార్త్వికఁ డతఁడె మోక్షార్థచింత
కుఁడు జనని : నీ యసాంగమ్ము తంటివాని
గిరుల నెక్కించు మాగ వాగ్మిగ నొవర్చు

౨౯

నీవు గైకొంటి మంగళదేవతాభ్యు.
మంగళవదంబు పమకూడె మధురపువళు
తావకవృక్ష . విరికిఁ గొందాని వన్నె
కారణ మ్మొందుఁ గలదె సౌగంధ్యమువఱు :

౩౦

పద్మవర్తనిచేక్షణ : పద్మహస్త :
పద్మవదనః పద్మాలయ : పద్మనాభ
పత్ని : దేవి : అకించనప్రౌఠము వన్నుఁ
గరుణ దొలఁకాడు తన్నులఁ గాంచు మమ్ము :

౩౧

మోక్షమం దిచ్చ యర్హత దక్షతయును
జనుకయము లేవి మూర్ఖుఁడ నమ్ము : జ్ఞాన
కర్మభక్తి ప్రవర్తులఁ గట్టికనీద
నమ్ము : మీ యిర్వురకు దుష్టహమ్ములైన
దురితములు నల్పి కటకటాః దుర్మరుండ
నైతివి గదమ్ము ! నీవె దిక్కింటి నమ్ము :

౩౨

పుట్టినిల్లు పీఠానిపై పెట్టినిల్లు
పరమవదముపైఁ గల ప్రీతి మఱచిపోయి
కిరీతుల మముబోంట్లఁ గాపాడ మతిజనించి
శ్రీకుకపురంబు గూర్చిఁ జేరితివి కల్ల :

౩౩

మొదట భృగువంశమందు నా పదప సుదధి
 సుధకయి సురాసురుల్ చిల్క మదయమైతి .
 ధర్మనంస్థాపనార్థమై దైత్యదమముఁ
 దెచ్చి డే యవతారమ్ము లెత్తుచుండు
 నప్పు డమరూప దేవతిరక్షణసూక్ష్మ
 తనువులన్ నహధర్మిణీత్వము భజింతు ,
 వాతఁ బాదిత్యుఁ దెనప్పు దైతి నద్భు .
 వతఁడు భృగురాముఁ దైన్యపు దైతి దరణి .
 వతఁడు రఘురాముఁదైన వీరమ్ము వయితి,
 వతఁడు శ్రీకృష్ణమూర్తియై యవతరింప
 వీవు దుక్కిణి నైతివి , వేటి కరిని
 స్వామి శ్రీవేంకటాచలేశ్వరుఁడు గాఁగ
 వేడ్క నలమేలునుంగవై వెలసి భక్తి
 సులభమై యాశ్రమలపాలి సురభి వగుచు
 వలలుచుంటివి శ్రీకుకపురిని, వీకు
 మాతః సద్భావతీః ఆయమంగళమ్ము.

౨౪

తల్లికిం దొరిమొక్కిట్కులు తగు నటన్
 కృతివదన మున్న వేంకటవతికి “నమ్మల
 సార” మంతిత మిది దీని జనని . వీకు
 నిద్రితిని— ఇట్టనేత నీ కిష్టమగుట.

౨౫

అనమభక్తి గుణాకండు నన్నమయ్య
 వలుకువిరిదోఁటలోఁ గొచ్చి యలరు లేర్పి
 కూర్చితివి వదైములదండఁ గొప్పులోనఁ
 జరిపెదవాః మెడఁదాల్తః నీ చిత్త మమ్ము .

౨౬

నహఃసహృద్బాంధవముగ నిష్కంఠకమ్ము
 దాన్యరసికంబు సుసుఖంబు దైవ్యరహిత
 మైన భోగామభవ మిచ్చి యవల తల్లి .
 పేర్చుకృప నమ్ము నీ యొడిఁ జేర్చికొమ్ము.

౨౭

ప్రశంసాప్రసానాం

'చెడలువాడ' వంశసింధురాశేందుండు
శ్రీనివాసభక్తిశేఖరుండు
దంభవర్షరహిత దానశౌంషీరుండు
ఋణ వధామహర్తి 'కృష్ణమూర్తి'

౧

నాయుడు సేటమండల జనమ్ముల పాలిటి కల్పనృక్షమా
నాయకరత్న మాతః, దోకినాయక యొక్కరె బుద్ధిగల్గి ప్రే
మాయతెనిమ్ము స్వీయహృదయమ్మున నెందఱకో వివాసమున్
హయిగఁ గూర్చు, వావిఁ గొవియోదెద నజ్ఞసగిణ్యుఁ బుణ్యునిన్

౨

చిలుకతనంబునందు గుణపేషి నాకడ నాణవదైముర్
గఱచెనో లేదో యెందఱుఁ గామ గురుండః మహానడమ్ములోఁ
జరిణము లంటి నందనము నల్పునెఁ దీర్చితరామురస్త్రి ను
స్థిరవిధివోలెత్తటంచు నెఱచీవన లిచ్చితి విందుప్రేముడిన్

౩

ఎవఁడు అర్చింప విజకుం మొనఁగు, నెవఁడు
సిరి గడింపఁగి దీమలు జే యటండు
వాడె ధన్యుండు మాన్యుండు వసుధ, మల్లె
పొవ్వు సిగ తెక్కి జిల్లేడుపువ్వుగాడు

౪

అణువడియైవత్సరము లొదలఁ దాల్చితి, కృష్ణుఁడోరె "అ
క్కలం గురూ! నమన్ మఱవగా వల" దప్ప యుదారు నెందు నే
నెఱుఁగను వేడ కిచ్చు మమ లెవ్వరో నే నెఱుఁగన్, ప్రహర్షముం
వొరసితి పీనుడోయితి నవార్థవచస్సుధ లాఁగఁ గ్రోలుచున్.

౫

నమనుఁడు సాహితీప్రియుఁడు శస్త్రచరిత్రుఁడు వేత్తకోటిలోఁ
బరిగణనంబు పొందిన కుభంయువు సాహసలక్ష్మికిన్ స్వయం
వరవతి దేవవివ్రగురువత్సలఁ దీర్థయశుండునున్ పఠ
స్తరులుఁడు కృష్ణమూర్తి గుణకాలి ముఖోన్నతు లందుఁగావుతన్.

౬

ఓమ్

శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీయై నమః

బ్రహ్మ గాంధర్వము.

1

అన శ్రీనివాసుని మహాద్భుతచర్యలను వర్ణించుచున్నాడు

ని వాఁ : వేంకటగిరి వరదై వరము వాఁడె

పోడిమి పొణసూపు పొణపు వేల్పు,

ఒకరోమాకుంపాన నొగి యజాంబవుకోట్లు

చిక్కటిల్ల వెలుంగు పెద్దవేల్పు,

ప్రక్కను తనలోని పడునాల్గునాకాలు

నొక్కరి యంఘ్రిని గొల్పు దొడ్డవేల్పు,

వేదశాస్త్రములు వినుటించి కనలేని

మోదపుగుణముల మొదలి వేల్పు,

పోది డేవరిలను బుట్టింప రక్షింపఁ

గారణంబగు నజఁ గన్న వేల్పు,

గీ శంఖచక్రాలు సరిబట్టి చటులరిపుల

తఱిగి పడవేసి పొలిచెడి డండివేల్పు,

నిరిపురమ్మున వేంకటేశ్వరుఁ ననంగఁ

గూర్చి శరణాగతులఁ బోచు గొప్పవేల్పు.

అడుగో! అతడే వేంకటాద్రిపై ఒప్పిదముగా తమపించే గొప్పదేవుడు తన ఒకేరోమకూపములో ఎన్నో బ్రహ్మాండములు చిక్కటిల్లుగా ప్రకాశించే మహా మహాడు తనకుష్మిలోనుండే వడునాల్గు భవనాలను ఒకప్రక్కను నెట్టి తొక్కి తనపొదముతో కొలిచిన గొప్పదేవుడు వేదాలు, శాస్త్రాలు ఉగ్గడిస్తున్నా చూడ శక్యమరావి అన్లులకరమైన గుణాలుకం అదిదేవుడు అతడే చక్కగా దేశక లను పుట్టిందానికి రక్షిందానికి కారణభూతుడైన బ్రహ్మదేవుని చిన్నతందె

అతడే శంఖవక్త్రులను చేతులందు ధరించి దుర్మార్గులగు శాత్రువులను హింపించి నేం కూలజోగి పెరిగేవాడు ఆ దైవమే అతడే తరుమంలో శ్రీవేంకటేశ్వరు డనబడుతూ పీఠిక కో శంఖుపొందేవారిని కాపాడుతున్న దేవవరేణ్యుడు.

సంకీర్తన	లేఖ	సంఖ్య	సంపుట	పుట
వా.దె. వేంకటాద్రిమఠ	88	422	1	288

2

అవ సర్వవ్యాపకుడైన పరంభాముని పరమశక్తిని కొనియాడుతున్నాడు

సీ. అ య్యాదిదేవుడే అందరి పాలిటి

శ్రీ మూర్తి దేవుడై యేగుడెంచె,

కోరిన పరమయోగుల చిత్తములలోన

నే రీతి నుండెనో యీశుఁ డితఁడు,

చేరవచ్చిన నిజాశ్రితుల నల్లరఁ బోవ

నీ రీతి నున్నవాఁ డీశుఁ డితఁడు,

కుటిలదై తేయల కోటానఁగోటుల

నటువలె దుగ్గించెనో యీశుఁ డితఁడు;

కనులకు పండునై కరుణాస్వరూపుడై

యిటువలె నున్నవాఁ డీశుఁ డితఁడు,

సీ. తక్కక యజాండతతు లెల్ల తా భరించి

యెక్క డేరీతి నుండెనో యీశుఁ డితఁడు,

బిరుదులాధీశుడై తేజ దెసల వెలుగ

నిక్క డీ రీతి నున్నవాఁ డీశుఁ డితఁడు.

ఆ ఆదిదేవుడొకడే ప్రార్థించినవారి యష్టానుష్ఠానంగా ఆయాపాలతో ప్రోక్షణ పొందువాడు అట్టి యా దేవుడే త మ్ముపాసించిన యోగివరుల హృద యాలలో ఏ విధంగా అణువై యుండినాడోగదా : తగవంతుడు బృహద్రూపిగా అణువ్వరూపుడుగా కూడ ముందు పనుట త న్నాశ్రియించినవారు తవపద్మకు రాగా ఈ విధంగా నగుణుడై యున్నాడు. ఈ ప్రభువు కుత్సితులైన కోటానకోటు

రాక్షసులను ఏ విధంగా సంహరించెనోకదా ! అశ్వర్య మనుట కనులకుండువుగా కారుణ్యమూర్తిగా ఈ ప్రభువు ఇటువలె (అనిర్వాచ్యంగా) నున్నాడు బ్రహ్మం దారి నమూనామమ మోస్తుంటాడు ఈ స్వామి ఎక్కడ ఏ విధంగా ఉంటాడో ఎవరికి అంతుపట్టదు అట్లయినా ఇప్పుడు ఈ తిరుమలకు ఈశుడై తన శేషస్సు దిక్కుల విక్కిటిల్లగా ప్రకాశిస్తున్నాడు

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఆదిదేవుడై	21	127	1	87

3

అవ . సర్వకాత్మసారిమైనవాడు, పరమమనకు మూలమైనవాడు, శ్రీకాలావాధ్యుడు శ్రీవేంకటేశ్వరుడే యని నిర్ధారణ చేయుచున్నాడు.

సీ. ఎంత చదివి చూడ నితఁడే ఘనుఁడుగాక

వేల్పు లేలెడువారు వేలు గలరె ?

మొదల జగలకు మూల మయినవాఁడు

ఘడఁ బ్రళయమునాఁడు తోచువాఁడు

కదిసి నడుమ నిండి కలిగియుండెడివాఁడు

విశ్వంధరుఁడు దక్క వేలుగలరె ?

పరమాను వగువాఁడు బ్రహ్మాండ మైనవాఁ

దళిలజీవులకు చోటయినవాఁడు

పరమైనవాఁడు ప్రపంచ మయినవాఁడు

వారి యొక్కడే గాక యెరులు గలరె ?

ఆ. పుట్టువులును భోగమోక్షము లైనవాఁ

డెట్టయెదుట లోన నెరుగు వాఁడు

గరుడశైలమండఁ గమలతో నొప్పు దై

వత మొకండుగాక పరులు గలరె ?

ఎన్నికాస్త్రాంత చదివి చూచినా, ఈ శ్రీకుడే గొప్పవాడు గాని వేరే రక్షకు లేవ దున్నారు ; లేరమట. జగత్తులకు మూలమైనవాడు, కడపకు ప్రళయంలో

కూడ నాశములేక నిలిచియుండేవాడు, మధ్యకాలంలో అంతట నిండియుండేవాడు, సకలమును భరించినట్టి ఈ ప్రభువు గాక పేరే ఉన్నారా, లేరనుట కాను అణువు, బ్రహ్మాండము నయ నమస్త జీవులకు స్థావమైనవాడు, వరుడై ప్రపంచరూపి యైనవాడు హరి యొక్కడ గాక అమృత లెవ రున్నారు, లేరని భావము జన్మ భోగ మోక్షన్వయం దు, ఎదుట, లోన ప్రకాశించువాడు, గరుడాదిగ్రైవ్యావతితో జన్మియుండే వాడు, శ్రీ వెంకటేశ్వరుడు గాక ఇతరు లెవ రున్నారు :

నలకీర్తన	లేఖ	పంక్తి	పంపు	పుట
అంతఃపదవిచూచిన	117	98	2	88

4

అవ నమస్త మునకు కరిణము పఠిగిరింద్రగ్రదే యనుచున్నాడు.

సీ. పొదలి మాయాదేవి పొడమిన బలనిధి,
పంచభూతాల కశ్యపతరువు,
కోట్ల బ్రహ్మాండాలగుగ్గు పెట్టెడి మాన,
బ్రహ్మలకున్ తామరగువుడుంప,
అలలవేదమ్ముల కక్షయినటవత్రీ,
మమరులకున్ వీరియమైన యజ్ఞ,
మమరదంతావళహార్యక్ష, మలఘు నం
సారభారము మోయు సాధువృషము,

|| తలఁప జీవుల కెల్ల వైతవ్యనూత్రీ,
మమలభక్తాఘమునకు ప్లానామృతమ్ము,
మోక్షతత్త్వరహస్యంబు, మూర్తిదాల్చి
ఘరిగిరిం దోయ హరి పరనిహ్మ మెంచ.

పాలవముద్రాంసుండి లక్ష్మీదేవి పుట్టినట్లుగా శ్రీమహావిష్ణు వనెడి సాగరం
సుండియే మాయ పుట్టినది పంచభూతములకు ఆదారిం శ్రీహరియే కోట్లబ్రహ్మాం
దాలనే అందములను పెట్టినది ఈ విష్ణువనే హంసీయే వలుపురుబ్రహ్మం ప్రథ
వమునకు మూల మీ విష్ణువనే తామరదుంపయే సర్వవేదాలకు ఆశ్రయ మైనది

ఈ విష్ణువనే అక్షయవిలసత్ప్రేమే ఈతడు దేవతలకు ఇష్టమగు యజ్ఞము. అనగా యజ్ఞమువల్ల దేవతలు తృప్తి పొందుదురు అటులే శ్రీమహావిష్ణునివల్ల దేవతలు సంతృప్తులై యున్నారని భావము రాక్షసులనెడు వజ్రం కీ హరి సింహమువంటి వాడు. బదుపైని సంసారిమును (నలినప్రసవమును) వహించువది శ్రీనివాసు దినెడి సార్థివృత్తిమైన వృక్షప్రేమే అలోచింపగా నకలజీవులకు చైతన్యము కలిగిండు వాడు ఈ భజిగిరిందుండే పరిశుద్ధులగు భక్తులకు జ్ఞానమనే అమృతాన్ని ఇచ్చు వాడు. మోక్షమార్గంహామం తాడ ను వాసుదేవుడే. యావుగైకొని శేషాద్రిపై దర్శన మిచ్చే పరబ్రహ్మము ఈతడే.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
అఃకూపమై యుద్ధాడు	152	344	2	189

5

అవ : మానవులు, మౌనులు, దేవతలు సుఖంగా మనగలగడం శ్రీనివాసానుగ్రహం వల్లనే యనుచున్నాడు.

సీ. పలుమారు విప్రులు పరియించు వేదమ్ము
 సోమకర్తైరియశోవిభవయ్య
 శ్రీమంచు వమదులజీవన మెల్ల ను
 భామభనుని దయాధర్మభిక్ష,
 హితమగు నిలలోని యీ సుఖ మ్మంతయు
 దిలిసుతదమనుండు తెచ్చినదియ,
 తలి రల్లిదండ్రీయు తానయి కాచిన
 రాగమ్ము ప్రహ్లాదరక్షితునిదె,
 అలరిన యనిమిషేంద్రాదుల బ్రదుకులు
 బలిబంధనునికృప బరంగి నవియె,
 ఒలసి మానులయాపదలు వాయు టది యెల్ల
 పార్థివభంజను పార్థివమై

పూని యనాథుల పొంత్తైన పోవడి

మైతిలీనాయకు మందితనమె

బుధనుని పాత్రముల్ భూసముద్ధరణముల్

ననుదేవనూను శోభనపుబలమె,

గీ భరణి తలకొని ధర్మమ్ము తా నిలుపుట

కలుషదూరు నఖర్వమా గర్వరేఖ,

నిలిచి లోకమ్ము లన్నియు నిలుపు ఘనత

కలియుగమ్మున వేంకటాచలవిభునిదె.

బ్రాహ్మణులు వల్లించే నేదములు సోమకాసురవిరోధి కీర్తివై భవమే (మత్స్యావతారం) పంపదలతో నొప్పివ దేవతలజీవనం అమృతాన్ని చిరికి యిచ్చిన దేవదేవుని దయాధర్మనిక్షయే (కూర్మావతారం) తూలోకంలో హతకరమైన ఈ సుఖ మంతయు పారజ్ఞాతని చంపిన దేవుడు సంపాదించినదియే (వరాహావతారం). నమయములో ఏకరులవలె కాపాడుట ప్రయత్నించుని కాపాడిన ఆ దేవుని అసురాగమే (నరసింహావతారం) దేవేంద్రుని దేవతల ముగడ బలిదక్కివర్తిని బంధించిన ఆ భగవంతుని కృపచేత గర్భివనియే (వామనావతారం) ముషీశ్వరుని అనదలు తొలగిపోవుట ఆ కత్తియకులాంతకుని ప్రాభవంవల్లనే (వరశురామావతారం). ఆకరణులకు శరణ మైనది ఆ నీతావల్లటని పోతనమ్మే (రామావతారం) పండితుల ప్రశంసలకు పాత్రములైన తూతారం తొలగుటలు ఆ వాసుదేవుని బలంచేతనే (బలరామావతారం) తూనుపై ధర్మమును విలబెట్టినది పావరసాతుడైన ఆ భగవంతుని అధిక మగు గర్వరేఖయేగదా. (బుద్ధావతారం). కలియుగములో స్థిరుడై లోకాలను రక్షించే మనక ఆ వేంకటాచలవిభునిదేగదా. (కల్యాణావతారము)

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
అందఱు బ్రదుకులు	85	335	1	223

8

అవ . అనంతకల్యాణగుణుడైన భగవంతుని చేత చూపుతూ వేవించి సుఖించుడని భక్తులను ఉద్బోధిస్తున్నారు

సీ. భువనాధిపతి వీడె పురుషోత్తముడు వీడె
వివిధప్రతాపకోవిదుడు వీడె
మరుజనకుడు వీడె మహిమాధికుడు వీడె
సగుణుడు సర్వరక్షకుడు వీడె
సర్వకాముడు వీడె సర్వాత్మకుడు వీడె
శుభమూర్తి వీడె శ్రీవిభుడు వీడె
దినకర తేజుడు దేవదేవుడు వీడె
బుధకల్పకము దయానిధియు వీడె

ఆ. నిగమచేద్యుడైన నిత్యుండు స్తుత్యుండు
వీడె వేంకటాద్రివాడు వీడె
చేతు లెత్తి మ్రొక్కి నేమింప గదరయ్యె!
యెల్ల శుభము లిచ్చు నృహరి వీడె.

లోకాలకు అధిపతి, పురుషులలో ఉత్తముడు, బహువ్యకారప్రకాశాలు కలవాడు, మన్మథుని తిన్నతండ్రి, మహిమచే గొప్పవాడు, కల్యాణగుణసహితుడు, సకలాన్ని కాపాడేవాడు, పూర్ణజ్ఞాముడు, సర్వస్వరూపి, శుభాకారుడు, లక్ష్మీప్రియుడు, మార్కటేజుడు, దేవాధిదేవుడు, బుధులపాలికి కల్పవృక్షమైనవాడు, దయకు అవియైనవాడు, దేవాంజీ తెలియదగ్గవాడు, కాశ్యకుడు, ప్రతింపదగ్గవాడు, వీరే వేంకటాద్రివాడు. చేతులెత్తి మ్రొక్కి నేమింపండి ఈ సరహరియే సకలకుఱుచే వాడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	పంపు	పుట
వేవించరో జనులార	338	205	11-1 భా	198

7

అవ : స్వామివారి ౧ మావతారంలోని కొన్నివిశేషాలను వర్ణిస్తున్నాడు.

సీ. ఇతః పరగ్రహ్మ మిదే రామకథ శత

కోటివిస్తరము వాక్కుగ్యఫలము

ధరణీ రామాయణం పుట్టె ధరణీజః జెండ్లాడె

అశవిలో మునులకు నభయ మొసఁగె

నారిది ముక్కుఁ జెవులు చుప్పనాతికిఁ గోసె

ఖరదూషణాదుల నతికి వేసె

కిష్కింధ నిచ్చె సుగ్రీవున కంబుధి

దాటి మర్కటములదండుతోడ

కనలి రావణకుంభకర్ణాదులం బంపి

లలి విభీషణునకు లంక నిడియె,

గీ. మగువఁ జేకొని యరుడెంచె మరల పురికి,

ధరణీ శత్రుఁ ఘ్ను లూర్మిళాసతి భజంప

పుత్రుఁ బాలించె కుశలవపుత్రులఁ గన

నేడు శ్రీవేంకటాద్రిపై నిలిచియుండె

రామకథ తెలిపే రామాయణం శతకోటిగ్రంథ మైనది. వాగింద్రియానికి పుణ్యపం మైనది. అందులో ప్రతిపాదించబడిన రాముడే పరబ్రహ్మస్వరూపుడు అతడు భూమిలో అవతరించినాడు. భూపుత్రివి సీతను పెండ్లాడినాడు. దండకారణ్యం లోని మునులకు రాక్షసబాధ నివారిస్తానని అభయ మిచ్చినాడు శూర్పణఖ ముక్కుఁ జెవులు కత్తిరించినాడు అట్లుపై ఖరదూషణాదులను చంపినాడు సుగ్రీవుణ్ణి కిష్కింధకు రాజు చేసినాడు కొతిమూకతో వముద్రం దాటినాడు కోవముచో రావణకుంభకర్ణాదిరాక్షసులను సంహరించి విభీషణుని లంకకు రాజుచేసినాడు సీతతో తిరిగి అయోధ్య చేరుకున్నాడు భరతుడు, శత్రుఁ ఘ్నుడు, లూర్మిళాసతి - లక్ష్మణుడు తమ్ము సేవింపగా భూమిని పాలించినాడు కుశలపులనే పుత్రులను కన్నాడు. ఇప్పుడు వేంకటాద్రిపై వేంకటేశ్వరుడుగా ప్రకాశిస్తున్నాడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	పంపు	పుట
ఇతః పరగ్రహ్మ	380	224	11-18	152

8

అవ రంభువతిపిఠయము లంగడిస్తున్నాడు-

సీ. కులగిడు లదఁజెను కువలయమ్ము వణంకె
నిల రాఘవృండు రథ మెక్కినంతఁ
గలఁగె నాగరములు శంపించె జగములు
బలువిల్లు నమ్ములఁ బట్టినంత
పిఠుగులు గొరఁగెను పెనుగాలి విసరెను
తొడిగొడి గాణముల్ దొంగినంత
ముడిసఁజె దిక్కులు మొగ్గె దిగ్గజములు
నెడపక రావణు నేనినంత,

ఆ. చుక్కలెల్ల చుల్లె నుక్కి భూతమ్ములు
తొక్కి యసురతలలు ద్రుంచివంత
నెలకు వేంకటాద్రి నిలువ నందఱును,
సులభముగ లభించె శుభము లెల్ల.

శ్రీరామశంకురు రంభ మెక్కిగానే కులవర్వతాలు అదిరిపోయాయి భూమి వణకింది అయిన ధనుర్వాతాలు తీసుకోగానే నముద్రాలు కలరివారివవి లోనాలు గదగదిలాది పోయాయి దానిసంధానం చేయగా పిడుగులు పడినాయి తుపానుగాలి వీదింది రావణాసురుణ్ణి కొట్టగానే దిక్కులు తారుమారైనవి దిగ్గజాలు ఓరిగినవి రావణాణ్ణి తొక్కి తలలు తరుగగా పక్షికాలు రాలాయి వంఘటాతాలు మ్రక్కి పోయాయి ఇప్పు డా దేవుడే వేంకటాద్రివై వెలిపాడు కాబట్టే అందఱికి కుఱాలు సులభంగా లభిస్తున్నాయి

పంక్తిరవ	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
విను దేదె రఘువతి	980	223	11-1ఖ	162

9

అవి ఏడుకొండలదాయదే అనాటి రమురాముడై కావించిన ఘనకార్యాలు ఉగ్గ ా
డిస్తున్నాడు

సీ. సర్వరక్షకుడైన సర్వేశ్వరుడేగాక
మైథిలీవిరుడు సామాన్యనరుడే ?
కొండపొడవులైన ఘోరవానరకోటి
గుండుకొనన్ నార్థిదండఁ జేర్చి
నిండుసీరథి గట్టి నిగిడి లంక జయించె
బ్రాహ్మరిమనుజుడే రామవిభుఁడు,
దేవకంటకుడైన రావణు సహమిల్లి
కాంధవమ్ముగఁ గూల్చె భంజనమున

గీ అల విభీము లంకకు నధిపఁ జేసె
బరఁగ జానకితోఁ గూడి పట్ట మేలి
సప్తశైలనివాసుడై జగముఁ బోయె
నినకులఁ గు జనమాత్ముడే యెంచి మాచ.

నకలమును కాపాడేవాడు, నకలమునకు నోభువు అయిన జానకీశర్మ
సామాన్యమానవుడా : కాదని భావము. కొండలవలె ఉన్నతులు, దండిమగ్నైన
వానరులను నముద్రనమీసాన మూగింపజేసి గంభీరసాగరిమీద వంతెన ఉట్టిం
చాడు లంకను జయించాడు అట్టి రామవ్రథువు సాధారణమనువాడా : వాడని
ఎఱుగునది. అతడు దేవకలకు విరోధియైన రావణుని పుత్రమిత్రాకళాప్రమేళంగా
యుద్ధంలో కూల్చినాడు అతని కమ్ముడైన విభీషణుని లంకకు పోతువును చేశాడు.
సీతానమేతుడై రాజ్యపాలనం చేశాడు ఒప్పుగా మార్గవంశంలో షట్టి లోకం ఏదే
ఏడుకొండలదాయదే యున్నాడు ఇతడు సామాన్యనరుడా : కాదని భావము

స కీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
సర్వరక్షకుడైన సర్వేశ్వరుడే	888	208	11-1భా	140

10

అవ ఓంటిమెట్టలో వెలపిస్తుఘరాముడే దేవాధిదేవుడైన తిరుమలేశుడనుచున్నాడు

సీ. ఇందటి మహిమమ్ము లేడనుంజ నెతండు
వేడుక నూరువిల్లు విడిచునాఁగు
ముందటి బలధి యేమూలఁ జేరెను గిరుల్
నెట్టింది వం తెనఁ గట్టునాఁడు
ఒగి మహేంద్రాదు లెం వాదిగి రీతనిలెంక
చెచ్చెర దోగ్రాది దెచ్చునాఁడు
ఎందుఁ జొచ్చె విరించి యిచ్చిన వరములు
గెరలి రావఁబటలల్ తిలుగునాఁగు

గీ యముఁ దెచటి శేగ నరయువునందు సీతఁ
దెల్ల జీవులకున్ మోక్ష మిచ్చునాఁడు,
ఒప్పవలదఁ బె రఘువీరుఁ డొంటిమెట్ట
తిరుమలవిభుండు దేవాధిదేవుఁ డనుచు.

ఈ దశరథరాముడు అలవోకగా శివదమర్పంగం చేసేటప్పుడు ఇతరదేవతల మహిమలు ఏమైనవి : వర్వాధిమహిమగలవాడు శేషాద్రినిభూ తనుట అతడు వర్వతాలు దొర్లించి వంతెన కట్టించేవాడు ఆవూర్వపునముద్రంగి ఏ మూల దాగినది : రామునిమోర్తి సముద్రుడు హీనపరాక్రమ దాయకని భావము ఒకటి భక్తుడు అంజనేయుడు త్వరితంగా దోగ్రాగిరిని పెల్లగించి తెచ్చేవాడు ఆ ఇంద్రాదిదేవతలు ఎక్కడ నక్కి వుండినారు : రామునిదాసుని శౌర్యం ఇంద్రాదుల కక్తికన్న మిన్న యని భావం. చెలరేగి రాముడు రావణుని కలలను తెగనణికి నమయంలో ఆబ్రహ్మ దేవు దిచ్చిన వరా లెక్కడ ప్రవేశించాయి : శ్రీరామనన్నిధిలో ఇతరదేవతల వరాలు పనిచేయ నప్పుమాట : విర్యాజకాలంలో నరయాపదిలోనికి తపశ్పాటు దిగిన నర్వప్రాణులకు తామ మోక్ష మిచ్చేవాడు జీవులను దండించే యమధర్మరాజు ఎక్కడికి వెళ్ళినాడు : భక్తులకు మోక్షం తప్పనివరి యని తెలియువది ఓంటిమెట్ట రామభద్రుడే దేవాధిదేవుడైన ఈ తిరుమలరాయడని ఒప్పుకొనవలసివడే

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
ఇందులోనే కానవచ్చా	98	477	1	320

11

అని విక్రలేఖదే శ్రీనివాసుడని ఆశని మహిమలు నేర్పొనుచున్నాడు.

నీ అక్షీణ పాండవ పక్షపాతి యితండు

విములుడౌ విదురుని విం దితండు,
రమణి దోవది మానరత్నకుఁ డీరిఁ గు
ద్ధవుపాలి పారిజాతం బితండు,
మందగొల్లెలకు మాంగల్య మీరఁ ట
య్యుక్మారుపాలి భాగ్యం బితండు
నందయశోదల నననిధాన బితండు,
దుక్కిణీచిత్తహరుం డితిండు,

గీ. దేవకీనసుదేవుల దివ్యపదవి
యితండు, దాసులకున్ కల్పవృక్ష మితండు,
వేంకటాద్రిని గొలుపున్న విట్టలుంగు
ముగురుమూర్తుల తేజంపుమూల మితండు.

పాండవులందు పెరిగినది వక్షపాతం గలవాడు, పరిబ్రహ్మకుడిగు విదురునికి విందైనవాడు, అక్షయవస్త్రము రిచ్చి ద్రోహదిమానాన్ని కాపాడినవాడు, ఉద్ధవునికి కోరిక రిచ్చే కల్పవృక్షం వంటివాడు, గొల్ల వడతులకు మాంగల్యం వలె సౌభాగ్య వర్షియుడు, అక్షూరునిపాలిటి భాగ్యమైనవాడు, పాదువకు యశోదకు తొమ్మిదినిధుల వంటివాడు (కొత్త లిచ్చి), దుక్కిణీదేవిమనస్సును వారించినవాడు, తల్లిదండ్రులైన దేవకీనసుదేవులకు స్వర్గస్థానమైనవాడు, భక్తులకు కోర్కూ లివ్వడంలో పారిజాతంవంటివాడు, వేంకటాచలంలో కొలుపు దీరిన విట్టలుకు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరుల తేజస్సువకు మూలమైన ఈ వేంకటేశ్వరుడే

సంకీర్తన	రేటు	సంఖ్య	పంపు	పుట
పీడివో కొలుపున్నాడు	301	231	11-1భా	157

12

అను పాండురంగడు శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ డొకచో నుండూ కృష్ణాపరారములోని కొన్ని విశేషాలను పేర్కొందువాడు

నీ కంటి గంటి నితని గని కృతార్థుడ నైతి
నింటి వింటి నితని విమలకళలు
గోపర్థనం జెత్తి గొల్లలకాలిరం
బుడిపిన చిన్నారిబుసురుఁ డితఁడ ?
పూతనఁ బొరిగొన్న బొట్టెఁ డీతఁడ ? చేత
గ్రృష్ణకాయలనాడు కన్నఁ డీతఁడ ?
బాలనబుండు కుచేలున కిష్టగం
పద లొసంగిన కృపాపరుఁ డీతఁడ ?

గీ. విశ్వరూపముఁ జూపిన వేదమయుఁడు
ధరణిభారము మాన్పిన పరమమూర్తి
పాండురంగమ్మునన్ ఫణివర్జితమున
నెగుఁగువాఁ డీతఁడా ? విట్టలేశ్వరుండు.

ఈ శ్రీనివాసుని పలుమారు దర్శించాను దర్శించి కృతార్థుఁడ నైనాను. ఈతని పుణ్యవంతములైన తిథిపలు పలుమారు విన్నాను ఇతడు బుర్రులదై గోప ర్థనగిరి నెత్తి గొల్లల భయాన్ని పోగొట్టిపవాడు. ఏ పాపదే పూతనాడీవిలాప హార చేతితో గ్రృష్ణకాయలాటలాడిన అర్చకు దితడే చినినాటిచెలికాడుకుచేలునకు కొరిస సంపదల నన్నిటి నొసగిన దయాపరు దితడే కురుపాండవయుద్ధములో విశ్వరూపం చూపిన వేదమూర్తి, దుష్టులను శిక్షించి మూఢారం మాన్పిన పరాక్ర ముడు, పందరిక్షేత్రంలోను, శేషాద్రిమీదిను వెలిసి వెలుగొండే ఈ దేవుడే అదేవుడు.

సంకీర్తన	రేటు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కంటిఁ గంటి పేడివో	988	203	11-14	187

13

అవ : శ్రీపండితేశ్వరుడే విట్టంస్వామి అతని కృష్ణావతారమహిమను వర్ణించుచున్నాడు

సీ సతతమ్ము రుక్మిణీసత్యల నడుమన
రాగిల్లు సింగారరాయుఁ డితఁడు
చతురత సనకాదిసంయమిందుల మతిఁ
జెందు చొక్కెడు పరానంద మితఁడు
నిఖిలబృందారక నిచయమ్మునకుఁ దల
దాచుకొనంగ నాధార మితఁడు
కాంక్షతో గొల్లెతిల్ గావించిన తపమ్ము
పండితైవన మైన భాగ్య మితఁడు

గీ సందనసుదేవులకు యశోదేందుముఖి
దేవకీకి కనుపండువు దృఢసుభక్తి
గొలుచు దామలకున్ కల్పకుజ మితండు
వేంకటాద్రిని నెలకొన్న విట్టలుండు

రుక్మిణీసత్యభామల నడుమ ఎల్లప్పుడు అనురాగవంతుడై యుండే శృంగార మూర్తి ఇతడే. సనక సనందనాది పరమయోగిందుల హృదయాలలో చాతుర్యంగా చిందులు చొక్కె పరమానందస్వరూపు డితడే. అన్నివిధములైన దేవసమూహాలరక్షణకు అధారమైనవా డితడే కోరికతో గొల్లభామలు చేసిన తపఃఫలంగా చేతికందినభాగ్య మితడే దేవకీపమదేవులకు, నందయశోదలకు తమంపండువుచేసినవా డితడే విశ్వలమైవ భక్తితో కొలిచే దామలకు కోరిలిచ్చే కల్పవృక్ష మితడే. వేంకటగిరిపై వెలసినవిట్టలుడుకూడ ఇతడే

సంకీర్తన
వేవేలచందాలవాడు

రేకు సంఖ్య సంపు పుట
380 178 11-18 117

14

అవ ఏదకొండలవానిపై భవమును కనివోక వర్ణించుచున్నాడు.

సీ. ఇతడుచేసినచేత లెన్నిలే విలమోద
విశ్వవిఖ్యాతై కవీరుఁ డీతఁగు,
కుడువఁడా ప్రాణములే గొనుచు పూతనవన్ను
తుడువఁడా ఖలుల నుదుర్బానిలు ?
అగవఁడా నేలపై నాశకటానురు ?
వడువఁడా కంసభూతరుని నెత్తు ?

పెట్టఁడా దనుకారిబిరుదు జగమ్మందు ?
కట్టఁడా బలిపైత్య కదలకుండ ?
మెట్టఁడా కారీయుమేటితలలో ? చావఁ
గొట్టఁడా కూకల కోట్లు కోట్లు ?

గీ. మఱవఁడా ప్రాణులకు జన్మమరణములను ?
వఱవఁడా గంగఁ దనపాదపంకజమున ?
చెఱువఁడా పాపములు శేషశిఖరివిభుఁడు ?
నెఱవఁడా లోకములనింప నిజయశమ్ము ?

ఈ వేంకటేశ్వరుడు పుడమిలో చేసిన అశ్రుర్యశిరములైనవను లెన్నియో గలవు ఇతడు ప్రపంచప్రఖ్యాతిగాంచిన ఏకైకవీరుడు హతనవన్ను గుడుచుచు ప్రాణములనే పానం చేసినాడుగదా : దుష్టుల నొవలివ్రాతలు తుడిచి మట్టుపెట్టెను గదా : శకటానురుని నేలపైవిడి కాల రాచెనుగదా : కంసకూపాని నెత్తురు పిండెను గదా : లోకమందు రాక్షసులకు శత్రువు (దనుకారి) అనే దిరుదు ధరించినాడుగదా : ఇలిపక్రవర్తిని కదలకుండ కట్టవేసినాడుగదా : కారీయని వికారవజ్రములను క్రొక్కి నాట్యమొదెనుగదా : కోట్లకొలది క్రూరులను చావమోదెనుగదా : ప్రాణి కోట్లకు జననమరణాలను కల్పించెనుగదా : గంగను తన పాదవర్షములనుండి లోకము పునీతముజేయ వ్యవహారవజేయెనుగదా : పాపములను పటాపంచలు చేయెనుగదా : ఈ శేషాద్రినాథుడు జనకీర్తిని లోకములందు నింపెనుగదా :

పంకిర్తన	రేకు	సంఖ్య	పంపు	పాట
ఇతడుచేసినచేత	21	128	1	88

15

అప నర్వకాల నర్వాస్థిలందును ప్రాణుల హృదయాలలో ఒకేకడ —
శ్రీనివాసుడే ఉన్నా ఉమచున్నాడు

నీ. తలచి చూచిన గాక తనలోనే ముతచిన

తలచూ కొనవాఁగు దైవ మొకఁడె

పలికి చూచినగాక పలుకక మానిన

పలుకు కొనవాఁగు పరముఁ డొకఁడె

కనువిప్పిన గాక కనురెప్పమూసిన

కనుచూపుకొనవాఁగు ఘనుఁ డొకఁడె

వినిన వీనుఁగాక విన కట్టె మానిన

వినుకులకొనవాఁగు విష్ణుఁ డొకఁడె

ఆ. మేలుకొంచియున్న మించి నిద్రించిన

కాలము కొనవాఁగు గరుడశైల

వాసుఁ డొకఁడె యెడల వలనుగ నున్నాఁడు

కీ రెఱుంగ ముద్దుకృష్ణుఁ డితఁడె.

కోరి తనలో చూచినను చూడరేకపోయినను కోరిక లన్నింటికి అడ్డిమైన వాడు అనగా చివరగా కోరదగినవాడు దేవు డొక్కడే అనగా భగవంతు నెఱంగిన గాని మోక్ష మబ్బదని కాత్పర్యం శ్రోత్రములు చేసినను పెదవులు గడుపరి ధ్యానించినను ప్రాణలుకొననుండువాడు ఆ దైవమే ఉపవిషత్తులవల్ల తెలియ దగినవాడని భావం “ఋచ్ వాచో వితర్కంతే తద్దామ పరమం మహత్” అని గదా శాస్త్రము వెలిచూపుతో జూచినను రోజూపుతో సరిసినను చూపులకు అడ్డిమైన వాడు ఆ ఘనుడే ‘అంతర్వహిత కత్పర్యం వ్యావృత్త వారాయణ స్థితః’ అనువార్య మిచ్చుట అనునందేయఁగు దేవదర్శనములో చూపు సార్థకమై ఇతరదర్శనమును కోరదు గమక దేవుడు చూపులకొనవా డనుట : ఖక్తుడై భాగవతకథలు విన్నను, వివరపోయినను వివరగిన వార్తలకు అంతమున ముందువాడు ఆ విష్ణువే భాగవత కథలు అరించి మించిన భక్తు డటమీర ఎట్టి వ్యర్థాలాపములు అలకింపదని సారాంశం జీవుల జాగ్రదవస్థలోగాని, నిద్రావస్థలో గాని గరుడావలనతి అవిచ్ఛిన్న రాలస్వరూపుడై కాలానవచ్చిమ్మడై మనఃకుహరాలలో అలరారు తున్నాడు మర్మం తెలిపితే ఇకదే ఆ చిచ్చికృష్ణు డని తోధపడుతుంది.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇహ పరములు గొవ	288	380	3	258

16

అవ చంద్రునకు గోకులచంద్రుడైన శ్రీవేంకటేశ్వరునకు పోలికను సూచించి
వేంకటేశుని అధికత్యమును వర్ణించుచున్నాడు

సీ. చంద్రుండు గోకులచంద్రుండునుం బుట్టె
నీతంఁగు నాతండు నే ముగుదురొ ?
వార్ధిపుత్తుఁడతండు వార్ధియల్లుఁ డీతండు
వాస కేళికయాదు వఱలు నితఁగు
ఆతండు తెల్లన యీతండు నల్లన
యెల్లరకుం జూడ నే ముగుదురొ ?
ఆతఁ డమృతనిధి, యమృతనాథుఁ డీతండు
నాఁ డెందు వీనికి తోడుకాఁడు

గీ. ఆతఁ డందఱు గనఁగఁ బూర్వాద్రి సమరె
నీతిఁడు వృషాద్రి యిరవుగా నెనఁగినాఁడు
ఉబ్బురగ్గులు నెలనెల నున్న వతని
కీతఁడు చైతన్యరూపుడై యెప్పు డొప్పు.

చంద్రుడు, గోకులచంద్రుడు ఇద్దరు ఉదయించిరి ఆ యిద్దఱుకుగల దుష్టరిక
పెట్టిది ? చంద్రుడు సముద్రుని పుత్రుడు. ఈతడు సముద్రునకు అల్లుడు ఇతడు ఆ
చంద్రునకు వ్రాతపై యొప్పుచున్నాడు. ఆ చంద్రుడు తెల్లనివాడు ఈ గోకుల
చంద్రుడు నల్లనివాడు వీరందఱు చూడ నెట్లు తోరురో ? ఆ చంద్రుడు అమృత
నిధి ఈత డమృతనాథుడు అత డీతనికి ఏ విధముగా కూడ తాడు కాదు. చంద్రు
డందఱు దర్శనమిమ్మా పొడుపుకొండపై పొడమాపుచుండగా ఈ శ్రీశుడు వృష
వాద్రియే ఎప్పుడు స్థావరంగా వ్రతాశిమిన్నాడు. ఆ చంద్రునికి వ్రతమాసము వృద్ధి
క్షయము బున్నవి. అట్లుగా కీతడు అవవరకము చైతన్యరూపుడై వెలుగొందు
చుండును.

సంకీర్తన	రేకు	పంక్తి	సంపు	పుట
చూడ నిరుదామెవమ్ము	221	114	3	77

17

అన తిరుమలేశుడు కృష్ణుడై కావించిన బాణారముష్టివధము వర్ణించుచున్నాడు.

సీ. ఎటువంటిరాద్రోమో యెటువంటి కోపమో
 తటతట నిరువంక దాటె వీడె
 తోరపుచేతులతో మల్ల చలుచుచు
 నతిదారుణపులీల నపుడు గఱచి
 కారించి చాచారు కడు భంగపఱచుచు
 వీరుడై యెముకలు విడిచె వీడె
 వీడు గడచినయట్లు పెడచేత నడచుచు
 బనసీక గుండెలోపలికి పొడిచి
 తొడరి ముష్టికుని నెత్తుక కృపన్ విడనాడి
 వడిపెట్టి నెత్తురు వడిచె వీడె

గీ. బుగలుకొట్టుచు నిడుదయూర్పులఁ జెమర్చి
 మసిగఁ జెడపెద్దమల్లుల మట్టి దంచి
 యెగుఁగి తిరువొంకఁ జేసుడై యెలలు మీంచి
 ముగరు ముసిముసినపుల ముంచె వీడె.

వేంకటేశ్వరుని రాధిమ, కోపము ఎటువంటివో వర్ణించ ఎలవిగాదు. ఇతడు తటతటమని క్రుద్ధుడై పులకు దాటినాడు. చలనన చేతులతో బాణములు, పొడ తట్టదు చాల భయంకరముగా పెదవికఱచి కేకలువేసి బాణారుదనే మల్లుని భంగ పఱచి ఎముకలు విరుగగొట్టిన వీరు డితడే. ఓడుగు అణగదొక్కినట్లు ఎడమచేత నఱచి త్రిందనదనీయన గుండెను లోనికి పిడికిలితో పొడిచి న్యాయశ్చక్ర తో ఆ ముష్టికుని ఎత్తుకొని నిర్భయముడై పిడిచి నెత్తురు పండినాడు కోపముతో బనకొట్టుచు, డిత్తముగ విశ్వాసాలు వదలుతూ, చెమటవట్టుగా పెదపెద్దజెట్టిలను మల్లుపెట్టినాడు. అతిశయముగ వ్యాపించే చిరునవ్వులతో భక్తులను ముంచెత్తుచున్నాడు

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సరపు	పుట
ఎటువంటి రాద్రోమో .	34	211	1	141

18

అప : వేంకటాద్రివిభుడే తనపాలిదేవు డది ముక్తకంఠముగా వక్కాడెందు చున్నాడు.

సీ. అభయం బొసంగెడి యాతఁ డెవ్వఁడు పూర్వ
మిథరాబరక్షణం దెవఁడు నలిపె,
నుభయవిభూతుల కొడయఁ డెవ్వఁడు జగ
త్ప్రభుఁ డెవ్వఁ డతఁడ నాపాలివేల్పు
శరణార్థికోటికి దరిదాపెవం, గింది
రారముణిమనోరముఁ డెవ్వ !
జమరవిరోధినిహంత యెవ్వఁడు పరా
ల్పరుఁ డెవ్వఁ డతఁడ నాపాలివేల్పు

గీ. శంఖచక్రగదాఖడ్గశార్ఙ్గచాణి
యెవఁడు పరిపూర్ణుఁ డెవఁడు జీవేశ్వర డెవఁడు
వేదమయుఁ డెవ్వఁ డజహరినినుతుఁ డెవఁడు
వాఁడె వేంకటవిభుఁడు నాపాలివేల్పు.

'అభయం కర్వణుశేఖో దదా మ్యేత ద్వృతం మమ' అన్న కీతిగా అభయప్రదాన మిచ్చేవా డెవడో, ముమత్తు కరిరాజు నెవడు కాపాడెనో, బహిరపార పాతికపంచద లిచ్చే వ్రాత మెవ్వడో, అతడే నాపాలిటదేవుడు శరణువేదే జనా నితి అందుబాటులో మందేవా డెవడో, శ్రీ మహాలక్ష్మికి ప్రాణనాయకు డెవడో, దేవ శంకు ఎగ్గులు చేసే దావపులకు చంపినవా డెవడో, ఎవడు వరాత్పరుడో అతడే నాదైవము ఎవడు శంఖము, చక్రము, గద, అర్ధము, శార్ఙ్గమనెడు విల్లు మాస్తములందు కలవాడో, ఎవడు వరిపూర్ణుడో, జీవరాశి ప్రభువో, వేదస్వరూపుడో, అభిప్రాయ, శివునినే కొనియాడబడేవా డెవడో ఆ వేంకటగిరికుడే నాపారివెల్పు.

భక్తుని అనన్యభక్తి ఇతలు చక్కగ నిరూపిత మైనది

సంకీర్తన	లేడు	పంఖ్య	సంపు	పుట
శరణం విరచితే	388	103	11.14	72

19

అప : క్రినివాసుడే వృషింహస్వామియై చేపవ హిరణ్యకశిపుసంహారమును లలి
వర్జించుచున్నాడు

సీ. ఉక్కుశంఖమునుండి యుదయించె వైశాఖ
శుక్లచతుర్దశి స్తుత్యుఁడతఁడె
తొడిగి దైత్యుని తన తొడలపైకి దిగిచి
కసువును వచ్చి రక్తమ్ము చల్లి
జనియక పేవులు జన్నిదమ్ములు గాఁగ
మెడఁ దగిలించుక మెఱసె వాఁడె
పెదవుల నుదుటునఁ బెనుగోళ్ళు చింపుచుఁ
బొరి బొరి నుమియుచుఁ బునుక గొఱికి
చదరపుగుండియ చప్పరించుచు రచ్చి
మెడగు గండమ్ముగ మెఱై వాఁడె

గీ. అందఱి భయమ్ము దీర్చుచు సంకమందు
లక్ష్మి సౌఖ్యగార, గడ్డఁ బ్రహ్లాదు నెదుటఁ
గొలుపుసింగారమై యహోబలమునందు
నురగిరి నొప్పు కీ) సృసింహుండు వాఁడె

వైశాఖచతుర్దశి (చందవారము, స్వాతివక్షత్కము) వారు ఉక్కుశంఖ
మునుండి వుట్టి పొగడితో నెగడినాడు రాక్షసుడైన హిరణ్యకశిపుని తన తొడలపైకి
చేర్చుకొని పొట్ట దీర్చి నెత్తుడు పెదజల్లి జంటలేకి పేవులు మెడలో జన్నిదమ్ము
లుగా తగిలించుకొని మెఱసినాడు వానిపెదవులను తన పెద్దగోళ్ళలో చింపుచు ఎము
క్కులు కొఱుకుచు మాటిమాటికి ఉమియుచు, వాని విశాలవక్షమును చప్పరించుచు, మక్కు
రెచ్చిపోయి, వానిమెడను గిందంగా ఒడలికి పూనుకొనుచు, భూవరులందఱున్ని
పోగొట్టుచు, లక్ష్మిదేవి ఒడిలో సమరియుండగా, భక్తుడైన వక్కాడునెదుట కొలువు
దీటి అహోబలమందున, ఇప్పుడు శేషాద్రిమీద వ్రతాశించు వృషింహు డితడే

సంకీర్తన	లేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కంభమున వెడలి	288	508	3	340

20

అవ అప్పుడు హిరణ్యకశిపుని నృసింహమూర్తియై చంపి, ఇప్పుడు అహో
బిలంలో వుండేవాడు ఏడుకొండలరాయడే యని కంతోక్తిగ వలుకు
తున్నాడు

సీ. వాడిగోరులచేర వడి హేమకశిపుని
జంపి నెత్తురులతోఁ జల్లులాడి
పోరి నరసింహులై పోతనూపె నలనాఁడె
ముగురుమూర్తులకును మూల మిలిఁగొ,
కొండపైఁ గూర్చుండి కోపంబు విడనాడి
అంతనున్న సురల కళయ మిచ్చి
మెండుగ సులభుడై మెరియుచునున్నాఁడు
దండిజగాలకు దైవ మితఁడు

గీ వేయకరముల కై ముప్పల్ వెన ధరించి
చేపదూతి ప్రతాపాన నీరుల మించి
యీవల నహోబిలమ్ముది యిరవు గాఁగ
నున్నవాఁ డేడుకొండల యెడయుఁ డితఁ డు.

కవిగోళ్యలో త్వరితంగా హిరణ్యకశిపుని చంపి నెత్తుటితో జల్లులాడి ఆ
నమయంలో నరసింహమూర్తిగా ఈయన దర్శన మిచ్చినాడు ఇతడే బ్రహ్మవిష్ణు
రుద్రులకు మూంమైనవాడు ఏదవ కోపం చల్లారగా అహోబిలంకొండపైన
కూర్చుని చెంతకు జేరివ దేవకల కథయ మిచ్చినాడు అటుపై అందరికి లతిసుంధు
దైనాడు లోకాల కన్నింటికి ఇతడే దైవం మొదలులో ఆయుధాలు మెరియగా
బలాతిశయం కలిగి ప్రతాపముతో సంపదఁసు వంపాదించి అహోబిలం స్థావముగా
కలిగి ఉన్నాడు అత డి యే డుకొండలరాయడే

సంకీర్తన
చేకొన్నభక్తుంపాతి

చేకు పంఖ్య నంపు
380 171 11-19

21

అవ స్వసింహస్వామి లక్ష్మీదేవుల కృంగారవక్రీడలు హృద్యంగా పర్చి
స్తున్నాడు

నీ. నరి గొంప లెక్క చు నరసమాగుకొనుచు
నారిది మోములు తొంగిచూచుకొనుచు
జలునబింబలమీదఁ జక్కఁ గూర్చుండుచు
విరులచెడులతోడ వ్రేటుగొనుచు
భవనాశిబలములు పైఁ బల్లుకొనుచును
నవకల్పనవృత్తులు నవ్వుకొనుచు
జమలికేమ్మోపులు నన్నలఁ జూపుచు
నీరాలలోనికి దూఱఁ బడుచు

గీ. మొససి లోడలెక్కి వేమాచు ముద్దు లిడుచు
వ్రేమమున నిగికొగిల్లఁ బెనఁగుకొనుచు
పొబలమ్మున శ్రీవేంకటాద్రి నిలిచి
రిరువురును బాదలే నృకేసరియు సిరియు.

నరసింహస్వామియు, లక్ష్మీదేవియు జతగా కొండ లెక్కచూ, నరసా
లాడుకొంటూ, ఒకరిమొగంలోనికి మరొకడు తొంగిచూడుకుంటూ, వలువలాళ్ళమీద
హాయిగా కూర్చుంటూ, పూలచెండ్లను ఒకరిపై నొకితు విసురుకొంటూ, భవనాశిబల
ములు పై ని బల్లుకుంటూ, ముసీముపినవ్వులు వవ్వుకుంటూ, పరస్పరం పెడపులు
నంజులతో చూపుకొంటూ, బొదరిండ్లలోనికి దూకుతూ, పర్యాయంగా ఒకరిఒకరిలో
మరొకరు చూర్చివి ముద్దులాడుకొంటూ, వ్రేమతో నిగికొగిల్లతో పెనగులాడుతూ
అక్కడ అహోబిలంలో, ఇక్కడ వేంకటాద్రిపై వ ఉండే వంజుద్దలు జాణచే

సంకీర్తన :
ఇందులాల చూడరమ్మ

రేతు సంఖ్య సంపు పుట
287 218 11-18 148

22

౪ అవ హరిశ్చంద్రుని యెట్టిదో వృక్షదవృక్షాంతముననున తెలుపుచున్నాడు

నీ బలుహేమకళిపుండు వృక్షాదుని బట్టి
యంబుధివేయ చట్టాయ నీరు,
కలుషించి క్రమ్ముత కనదగ్గులం దోయ
జలుజల్లు మను హిమజలము లాయె,
దిటపులా నేర్గల దీకొల్పినన్ వాని
కొమ్ములు యెమురయి దుమ్ము గలిసె,
బట్టి యెత్తి కటికచండలపై వేయ
బట్టలయలె దూది పాన్పు లాయె,

గీ అవలఁ గంబములొక గలఁ దనినఁ గలిగి
చెడుగురక్కసిమూకలఁ జేరి వేసె,
ఘటిగిరినృసింహులై నూకఁ బవలు లేలు
కనులఁ దోచుచు దిక్కయి గాచుచుండె.

చరిమికాడైన హిరణ్యకర్షణుడు వృక్షాదున్లు వముద్రంతో నడద్రోయగా అక్కడివీరరా గడ్డకట్టుక పోయింది అటుపై ఆ రాక్షసేంద్రుడు వానిని మండు తున్న అగ్నిలో చదవేశాడు అంతట ఆ అగ్ని జల్లుమవేచుంచుకొని రయింది ఏదన కనకకళిపుడు దిట్టములైన ఏనుగులను వానిపైకి కవింపాడు. ఆ ఏనుగుల దంశాలు తుత్తనియై దుమ్ముతో కలిసిపోయాయి. మళ్ళీ అకడు వృక్షాదున్లు బాగా పట్టి పైకెత్తి చట్టానందపై చదవేయించగా అక్కడియలే పొన్నై ఆ కాలున్లు కాపాడింది అటుపై ఆ వ్రంతంలో నారాయణునిన్నాడని ప్రహ్లాదుడు పలుకగా వాని మాటలు నమ్ముచేయక అందే అవిర్యవించి దుష్టరాక్షసులను చీల్చి చెండాడినట్టి ఆ సరసింహస్వామియే ఈ శిష్యులముమీద శ్రీవేంకటేశ్వరుడై ఎవ్వడూ మా యెన్నుల కగపడుతూ దిక్కి కాపాడుతున్నాడు

నఁకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఉట్టిదిన్ హరిశ్చంద్రుని	388	77	11-14	62

23

అవ హిరణ్యకశిపుని నరసింహుని సరసింహస్వామియే వేంకటాద్రిమీద
వెలవియున్నాడని వర్ణించుచున్నాడు

సీ. కొలువరో మొక్కరో కోరువరా లిచ్చు
శ్రీతిసులభుండు మగ్గివనృహరి
కలఁగములోఁ బుట్టి కనకకశిపుఁ గొట్టి
అంగారచెరులకు నభయ మిచ్చి
తోవపై మహాలక్ష్మి నెఁడుకొని మాటాడి
యలఁచుచున్నవాఁ డాదిన్యహరి
నానావిభావ లున్నతి మేన ధరియించి
పూనికఁ బ్రహ్లాదు బుజ్జగించి
మానవకోటికి మన్నన కడు నిచ్చి
యానందమున నుండె నతఁడె నృహరి.

గీ. మిక్కిలిప్రతాపమున నెఱియించు కాంతి
నక్కఱపుమహిమల వేంకటాద్రియందు
చక్కఁదనముల కెల్లను నిక్క యగుచుఁ
డావుకొనియున్నవాఁడు సుగ్రీవనృహరి.

మందిమేడగల నరసింహమూర్తిని పేనించండి. మొక్కండి అతడు
కోరిన వరా లిచ్చే భక్తసులభుడు అతడు వ్రంతములొ పుట్టి హిరణ్యకశిపుని చంపి
దేవతలకు అభయ మిచ్చినవాడు. ఆ అదిన్యసింహుడు మహాలక్ష్మిని తొలపై నుంచు
కొని ముచ్చటలాడుచూ మురిసిపోతున్నాడు ఎన్నో అభరణాలు శరీరింపై ధరించి
యున్నాడు పూనికతో ప్రహ్లాదుని ఓటార్చి మానవజాతికి మన్నన లిచ్చిన ఆ నర
హరి ఇకదే అనందముతో మన్నాడు అతడు మిక్కిలిప్రతాపంతో, వ్యాపించే
కాంతితో ఆశ్చర్యకరములైన మహిమలతో వకలసాందర్యములకు స్థాన మగుచు
శ్రీవేంకటాచలములో నెలకొనియున్నాడు.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
కొలువరో మొక్కరో	335	187	11-1౮	134

24

అప : శ్రీశేషాదీగుని స్పృహింహవతారవిహరమును వర్ణింపచున్నాడు.

సీ. దేవశిఖామణి దివిజాలు పొగడంగ

వేవేల గలులను వెలసె వాఁడె

వీనుల వీదుల వెనుక దురంగంబుపై

బల్లెమును విరవిరః బట్టి త్రిప్పి

మోదముతోఁజూత మోహనమూర్తి తా

నే దెసఁ జూచిన నేగె వాఁడె,

కన్నులు ద్విప్పచు కర్ణముల్ గడలంగ

నన్నల కుప్పించి చౌకరించి

అన్నియెడల తేజ యాడంగ దేవుండు

తన్నగ వాగలు ద్విప్పె వాఁడె

ఆ. వలగొని తిరుగుచును వాలమును విసరుచు

నిలిచి గుట్ట మట్లు నేర్పు చూప

పొరి నహోబలంపుపొలమున సారెడు

విహరణ మొప్పరై వేంకటప్ప.

దేవతలో మిక్కిలయగు ఈ దేవుడు వేల్పులు పొగడగా అనేకవిధాలుగా విలసిల్లినాడు గుఱ్ఱంబుద స్వారిచేస్తూ, చేతిలోని బల్లెమును విరవిర త్రిప్పతూ నంతోషముతో మోహంపజేసేమూర్తి గలవాడై వీధులలో ఎక్కడ యాచినా తానుగా తిరిగినాడు తనపంజ్జించే వాహనమైన గుఱ్ఱం కన్నులు ద్విప్పతూ, చెవులు నిక్కించుచు, ఎగిరి దుమడుతూ అన్నిచోట్ల అడుచుండునట్లు తాను తిక్కెమునకు గట్టిన తొట్టిని కడలించుచున్నాడు ప్రదక్షిణంగా తిరుగుతూ తోకిత్కిచ్చతూ, ఆ విధంగా అత్యము నిలచి నేర్పు చూపుతుండగా అహోబలప్రాంతభూములలో ఈ సేవకై శ్వరుడే విహరిస్తున్నాడు.

సంకీర్తన
దేవశిఖామణి

రేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
118	98	2	89

25

అవ : లక్ష్మీదేవియొక్క గొప్పతనం వర్ణిస్తున్నాడు

సీ. శ్రీరాత్రిః బాహుమన శ్రీవమానతి యామే
 బాలితపరసింహు లలన యామే,
 యారేచుజగముల నేలు నిందిర యామే
 సకలబోకములకు బనని యామే,
 ఘనసంపద లానంగు కమలారకుణి యామే
 మనసిజా గన్నట్టి ముగున యామే
 యుగేశమ్మ మగనిబాయని మానవతి యామే
 ధనధాన్యరూపంబు వనిత యామే

గీ రచ్చలందున వెలసిన రమణి యామే
 మచ్చికగలట్టి యులమేలుమంగ యామే,
 షణిధరాధరమం దహోబలమునందు
 తావుకొన్నట్టి ఇక్తనిధాన మీమే.

ఈమె పాలనముద్రంలో పుట్టిన శ్రీమహాంక్షి సరసింహస్వామిని అనుసరించియుండే వరమపాత్వి. వడువార్లులోకాలమ కాపాడే ఇందిర ఈమెయే. అన్నిలోకాలకూ ఈమెయే బనని. అధికసంపద లిచ్చే కమలాంజ ఈమెయే. ఈమెయే మన్నకుని కన్నకల్లి. ఎవ్వడూ భర్తను ఎడతాయని అభిమానవంతురాలు ఈమె. ధనలక్ష్మి, దాన్యలక్ష్మి అనే రూపాలతో విలసిల్లేది. వటంలో, గోష్ఠులలో, కళివాలలో వెలిసేది యామే. భర్తపై ఆశగల అలపేజుమంగ ఈమెయే. వేడిభాద్యలో, అహోబలంలో వివసిస్తూ భక్తులపారిజీ పెన్నిధిగా వుండేది ఈ మహాంక్షి దేవియే.

సంకీర్తన	లేఖ	వఁశ్య	మ. పు	పుట
గరుడాద్రి వేదాద్రి	390	227	11-14	154

26

అప శేషాచ్యుతైసున్న క్రితుడే వశంతువకు కారణ మను పర్యమను చాటు చున్నాడు

సీ చా లిద సత్యమ్ము సత్య మ్మిదే నుండు
 సేవింప రతిని యేలు లేదు
 హరికొల్లనట్టివా రసురులు నుండు శ్రీ
 హరిదాసు లెల్లరు మరలు నుండు
 పరమాత్ముఁ గీతఁడే ప్రాణమ్మునుం దాత్మ
 మణుగక మఱచిన మనిగి లేదు,
 నేదనంరక్షింపు విష్ణుదేవుడె నుండు
 సోదించె నితనిసే శుకుఁడు నుండు
 అగి ధాతమగన్న యతఁ డితఁడే నుండు
 విలికిన నే బెస నితఁడె ఘనఁడు

గీ. ఇహపరమ్ముల నొసఁగువాఁ డిందె నుండు
 పరఁగ నేరిని నుతియించె గిరిజ నుండు
 శేషఘంధరమున నిల్చి శ్రీతులతోడ
 నంగుజీక్షణుఁ డిది రహస్యంబు నుండు.

శ్రీవేంకటేశ్వరుని సేవించినచో చేతులేదు. హరి లేదనడు వాశే రాక్షసులు. హరి రంధని యాకలికి చాలునైనవారే దేవతలునుమా ! పరమాత్మయు ప్రాణము వితడే నుమా ! అత్మలో వితనిని కలవక మరచినచో అస్థితియే లేదు. వేదంబు పుట్టించినవాడు, నర్యవ్యాపకుడు వితడే శుకమహర్షి జ్ఞానముతో వెదకి ఇతనినే కనుగొన్నాడు. సృష్టికర్తకు తండ్రియైనవాడు, ఎచ్చుకు చూచినను వ్యాపించియుండు వాడు అః ఘనుడే. ఇహపరము దానంగువా డితడే నుమా ! ఒప్పిదముగా పార్యతిహాద యి శ్రీవివాసునే ప్రోతము చేసినది. ఆశోకులతోడ శేషసర్వరముపై విలిచియున్నవాడు. కామరంజనంటి కప్పుటరిలవాడు ఈ వారాయుడే నుమా ! ఇదియే పరమరహస్యము

సంకీర్తన	లేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
చాళిద నిదియే	138	184	2	110

27

అవ సకలమునకు కారణభూతు దొక్కడు కలడు అతడే గరుడాదిపైనుండు
శ్రీవివాసు డనుచున్నాడు

సీ. పుట్టించఁ జెంచంగఁ బొడవున కెక్కించఁ
బ్రాగ్మలఁ గడలింపఁ బల్కరింప
వానలు గురియింప పైరులు మొలపింప
తిట్టపెట్టగనుండఁ దేవుఁ నొకఁడు
అన్నపానము లయ నాపవల్ గడవంగ
మాయలు పచరింప మఱపు గూర్చు
విన్నపములు విని వేవేగ రక్షించ
ఘనుడౌ యొకానొక కర్త గలఁడు

గీ తన్నుఁ దలపింప వేదముల్ తఱచి చెప్పఁ
గర్మము ఫలించఁజేయంగఁ గాల మక్ష
య మొప్పనర్పంగ నొకదైవతమ్ము గలఁడు
వాడె విష్ణుండు గరుడాదిపల్లభుండు

ప్రాణులను పుట్టించుటకు, పెంచుటకు, పై కెక్కించుటకు, కడలింపటకు,
నలుకరించుటకు, వానలు కురియించుటకు, పైరులు మొలపించుటకు, తిట్టుటకు,
పెట్టుటకు దేవు దొరికే అన్నపానము లొసగుటకు, అవనలు పోగొట్టుటకు,
మాయలు చేయుటకు, పఱపు కలిగించుటకు, విన్నపములు విని చెనువెంటనే కాపా
డుటకు గొప్పవాడగు ఒకానొకకర్త గలడు తన్ను తలపించుటకు, వేదములను
మఢించి చెప్పుటకు, కర్మములు పరింపజేయుటకు, కాలమును నొకరిమాత మొసర్చు
టకు ఒకదేవు డున్నాడు అతడే విష్ణువు గరుడాదిపై ఘ్నునిం నెలకొన్న
శ్రీవేంకటేశ్వరుడే అఁడు

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	పంపు	ట
అతడే విష్ణుం డథిలము	188	314	2	214

28

అప భక్తికొందియె భగవత్పన్నితి యని విద్ధియించి పఠించుచున్నాడు

సీ భక్తికొలదివాడె పరమాత్ముడె నరయంగ
భక్తిముక్తు లొనంగు పుష్కల సింహాదె,
వట్టిసవారి చేపసిబిడ్డ వారి, బట్ట
కాయటిధనమ్ము విశ్వంభరుండు,
పట్టపగటి నెల్లు పంకజాత్ముడు, పచ్చి
చాలలోపలివెన్న ఫణిశయిండు,
బచ్చెనవాసిన భవ్యరూపుఁడు శౌరి,
బచ్చు నైయారగల్లు సుచ్చరితుఁడు,

గీ పలుకులందలితేట శ్రీవతి, నమస్త
జీవులకు ప్రాణ మంజనశిఖరినాథుఁ,
డెట్టియెదుటనే యున్నవాఁ డిచ్చుకొలది
వాఁడు వరదాయకుఁడు శ్రీతవత్సలుండు.

అతోదించగా భక్తి యేపాటిదో పరమాత్మకూడ ఆ పాటిగా వ్రసన్నత
యొను అకదే భక్తిముక్తిప్రదాయుడైన పుణ్యాత్మకుడు. తిన్న గ్రహింపగల్గిన
వారికి చేతిలోని పాపవలె మురుపుసూపుచు చెప్పినట్లుగాను ప్రపంచమునంతయు
భరించి యిట్లుపు బట్టనయటనుండే దనమువంటివాడు అనగా అందరికి మరుగు
లేక ఆశ్రమముగా అందుబాటులో నున్నవాడనుట కామరూపంతి కన్నులగల యి
మనిండుడు పట్టపగటి వెలకురుండివాడు అనగా స్వయంప్రకాశమను దనుట
శేషుడు పాన్పుగాగల యి డెట్లు చిచ్చిపాళిలోది వెన్నవలె అంతటా వ్యాపింప
వాడు ఘోర్పులు, పైపూతలలెని జ్ఞానస్వరూపుడు భగవంతుడు యి పాధు
చరిత్రుడు వ్యాపారిచేతి లుండిరాయిపంటినాడు గుణదోషమల నెటుంగుటకు
రోడ్పుడువా దన్నిమాట యికదే తొలిపలుకులచే తేటతెల్లమగువాడు యి శ్రీవతి
సకలప్రాణులకు ప్రాణమైనవాడు. అంజనాదినాథుడు మన యెదుటనే యున్నాడు.
ఓట్లల అభిష్టానుసారంగా గోచరించువాడు, నిమి రొసంగే భక్తముగింపవచ్చు
యి శ్రీవెంటిశ్వరుడే

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	పంపు	పేజీ
భక్తికొలదివాడే	84	410	1	270

29

అవ పరస్పరవిరుద్ధములుగా వానించే గుణాలతో గూడిన శ్రీవేంకటాద్రిదేవుని
చర్చించుచున్నాడు.

సీ, నిత్యం హయినవాఁడు నికలలోకముల
ప్రత్యక్షవిభవసంపత్తి గనఁడు
నిత్యుండు నీతఁడే నిరుపమానుండైన
ప్రత్యక్షవిభవసంపన్నుఁ డీతఁడె
యోగి యయినవాఁడు భోగియై భోగిపై
నింపుగా నెవుడు భోగింప లేడు
యోగియు నీతఁడే యుగగత భోగిపై
భోగించు నటువంటి పురుషుఁ డీతఁడె

ఆ, దేవుఁడైనవాఁడు తెలియ జగముల
దేవనంద్యుఁ డగుచు దీప్తి గనఁడు,
దేవుఁడు నిలింఁడె దివిజనంద్యుండైన
వివ్యవేంకటాద్రిదేవుఁ డీతఁడె

విద్యకల్పవాద్యుడగువాడు అన్నిలోకాంతో దృగ్గోచర మయ్యే వైభవసంప
త్తిని పొందడు ఈ శ్రీనివాసుడు విద్యుడు, సాటిలేనివాడు అయినను క్రిత్యక్షవిభ
వాలతో గూడినవాడు యోగిగా ఉండేవాడు భోగిగా మారి అదిశేషునిపై నెప్పుడు
భోగింప లేడు. ఈ తిరుమలరాయలు యోగియై కూడ భోగిగా మారి అదిశేషునిపై
భోగించు వరమపురుషుడు. దేవుడైనవాడు లోకములో దేవతలకు నమస్కరింప
దగిన వాడై దీప్తిని పొందడుగదా ! ఈ వేంకటాద్రివాళ్లు దేవుడు. దేవనంద్యుడు
కూడ

సంకీర్తన
నకలపి త్తుడు

రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
44	272	1	182

30

అవ . పరికపేత్వరుడు పర్వదేవతావ్యరూపుడై వసు అవ్యదేవతలు ఆయనకు సమానులు కాలిని నయ్యి క్రమంగా చాటుచున్నాడు.

నీ నలున బొడ్డునఁ గన్న నారాయణుఁడు కడు
నొడ్డుగా కాలిని తోడివాఁడె !
తైలానమేలు శంకరుఁ బొట్ట నిడుకొని
పంచువాని కఠిండు క్రించు కాఁడె!
కనులు సోమార్కులుగాఁ గలవాఁ డెక్కు
డగుఁ గాక వారి క్షిప్తనవాఁడె !
అమరగణంబుల యానదఁ బాపువాఁ
తథికుండుగా కండు నస్యతముడె !

గీ. తను మౌళింజైన నభుములే తలయు మొలయు
నంద జగుదున్దుగాక తదంగకములు,
దృష్టమేగద ! శ్రీమేక కుశుఁ డితఁడు
కరుణతో లోకులకు నల్ల పరము లిడుట.

చతుర్ముఖుని బొడ్డుమండి కన్న నారాయణుడు అతనికన్న మిన్నకాక నమ్రుడగునా ? కా డనుట తైలానవిధుడు శంకరుని తప కుక్షిలో నిడుకొని పెంచే విష్ణువు అతనికింటే తక్కువవా డగునా? కా డనుట. సూర్యచంద్రులు నేత్రములుగా కల ఈ స్వామి వారికింటే అడ్డుదేగాని వారికి తోడగునా? కా డనుట. దేవతా సమాహమయొక్క అవదలు పోగొట్టేవాడు ఆ నివిజిత్విందముకంటే గొప్పవాడే కాని ఆ గుంపులో ఒక డగునా? కా డనుట ఇతరు లందరు శ్రీహరిఅపయోగములే అయినా కలయు మొలయు నమానము కావట్లు శ్రీనివాసునకు ఇతరులు సమానులకారముట. ఇతడు కృపతో తక్కు లకునెల్ల వరా లిచ్చుట అందరికి తెలిసినవిషయమేగదా !

సంకీర్తన	దేకు	పండ్లు	పంపు	పుట
శర మొలా నొక్కవరా	280	346	3	293

31

అప మెంకిటాదిలప 33 ఈ దేవదేవుడు లేడని, అత డందరికంటె నధికుడని నహి
యవముగా నిర్వచించుచున్నాడు

సీ. ఇంతటివేల్పులేఁ జెందుఁ జూ పంగఁ జెప్పఁ
గొలుచువారల పుణ్యఫలమె ఫలము,
కలపార మన్మథుఁ గన్నతండి) గనుక
ఎక్కడములోన నితఁడె దొడ్డ,
ఇన శశి నైశ్వాన రేక్షణుండు గనుక
రిరికాయలందు నీతంజె దొడ్డ,
అదిలక్ష్మి క్రికి మగఁజై నవాఁడు గనుక
ఎల్లసంపదలందు నితఁడె దొడ్డ,
ప్రతిలేని భక్తింబు పంపునెట్టు గనుక
ఎవఁగుప్రకాపమం దితఁడె దొడ్డ.

గీ. ఎందు పురుషోత్తమాహ్వాయుం డితఁడు గనుక
స్తవ్యశ్రేణిలోన నీతంబు దొడ్డ,
నృసింహగిరి లిచ్చి వరముల నిచ్చుఁ గనుక
నానిలన్ వేర్క టేనుఁ డితంజె దొడ్డ.

చూపుటకుగాని, చెప్పుటకుగాని ఇంతటిగొప్పదేవుడు లేనే లేడు ఇట్టి యీ
దేవుని కొరిచేవారి పుణ్యఫలమే ఫలము వారయణారాధనము విహారపుణ్యఫల
మనుట అందగదైన మన్మథుని కలపారగన్నతండి) కాబట్టి అరిలోనెందర్య
ములో ఇతడే టేటి సూర్యబంధాగ్నులు కిన్నులుగా గలవా ఁగుటచే అధి మైన
కాంతిలో ఇతడే గొప్పవాడు (నృసింహవికారిములో ముటుండుడు మూడురమ్ములు
లింగమన్నాడు) యీ దేవునికి ఖర్త కావడంచేత నకిలసంపత్తులలో ఇతడే అధిపతి
అస్రతిహితమైన చక్రరాన్ని అజ్ఞాపించివాడు గనుక విజృంభించే ప్రకాపములో
ఇతడే గొప్పవాడు పురుషోత్త ముడనేసేడు కిలవాడు కాబట్టి దేవకానమూహములో
ఇతడే గొప్ప నృసింహుండి వరము రిచ్చువాడుగనుక దానవరులందు ఈ
శ్రీవేంకటేశ్వరుడే గొప్పవాడు

సంకీర్తన	దేకు	పంఖ్య	పంపు	పుట
ఇంతటివేల్పులేఁ దేకు	271	411	3	277

32

అప : మహావిష్ణువుయొక్క గొప్పతనమును చాటుతున్నాడు

సీ. హరిగరణముననే యుగం గె లోకము లెల్ల,
 పాతమి రజాదులు బొడ్డునందె,
 హరిపేరె శ్రుతులకు నాది యంత్యము నయ్యె,
 హరిగాసులే వసిస్తాడు లెల్ల,
 విష్ణుడే మధ యిచ్చె, విష్ణుడే భువి మోచె,
 విష్ణునాళ్ల నడచు విశ్వమంత,
 సమసిరి విష్ణుగ్రక్రమున నక్తంచరుల్,
 పుట్టిరి విష్ణుమోమునను ద్విజాలు,

గీ అతనినే భారతిమ్ము రామాయణమ్ము,
 జీవులకు నంతరాత్ముడై చలెగు నతడె,
 పరము చేజేతఁ జూపుచు భక్తకోటి
 కవ్యయానంద మిగు కొండలప్ప యితఁడె.

అన్నిలోకాలు శ్రీహరిపాదములోనే ఆఱగియున్నవి విశ్వా వీరిట్లాన పుట్టిన దిద్ద, వారాయణనామయే వేదములకు అద్యంతమంత్రము లైనవి వాళ్ళు మున్నుగాగరి గొప్పఁటులు వీరిదాసులే అమృతమునిద్దినవా డీ విష్ణువే భూమిని భరించినదియు ఈ గోవిందుడే ఈ ప్రపంచ మంతయు విజనియాళ్లడే నడచుచున్నది. రాక్షసు లాతని చేతికొముచేత నిహతు లైరి బ్రాహ్మణు లాతని ముఖమునుండి పుట్టిరి భారతరామాయణము లాతని కథలే పొణ్ణులచొ అంత రత్ముడై ప్రకాశించువా డతడే భక్తులకు పరమపరమము అభయహస్తముతో చూపులు నాశములేవి పరమానందాన్ని అందిస్తూ పుండేవాడు ఈ కొండలప్పడే

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	పంపు	పుట
ఈతని నెలుగకుంటే	293	590	3	380

33

అవ . శ్రీవేంకటేశ్వరుని శరణుపొందితే పరిములు జ్ఞానమా వై టంపము పొంద
నగు ఎమడున్నాడు

శ్రీ బ్రహ్మలోకముదాకక బరికేంప మనుజులు
మగడ బన్మించెడు బగములె యగు,
సింద్రాదిదేవరి లిచ్చు వరా లెల్ల
నీ సంచులోనివే యెగువ దిగువ,
మాయలోఁ బట్టుట మాయలోఁ బెరుగుట
కాయధాతుల కెల్లఁ గలిగినదియెఁ
గఁపపుణ్య మొనరించి గడియించుకొన్న సరి
సారమ్ము బహురూపసంపత్తిమె,

గీ చెడని వైకుంఠ మిచ్చును చేటులేని
వరము లొగుఁగును వెడమాయవాపు విష్ణుఁ,
జెనఁగు మన్నాఁగు శ్రీవేంకటేశుఁ డగుచు
శరణనినఁ జాలు నారంజె చక్కఁ బోవుచు

అలోచింపగా బ్రహ్మలోకంపరతుగల అన్నిలోకములు మామ్రలు మరల
మరల వుట్టె చోటులే ఇందుగ్గిడు మొలలగు దేవత బిచ్చె పరిములు ఇందుమించుగా
పుణ్యము క్షీణంపగినే గలించునట్టివే మాయలోపుట్టిమాయలో పెరుగుట శరీరధారు
లకు సాధారణధర్మమే చాలా పుణ్యంచేసి తెచ్చుకున్న ఈ సంసారం నానారూపా
లతో కూడకొన్నది విష్ణువు పునరావృత్తిరహితకాళ్యతవైకుంఠనివాసమును,
వరములను, జ్ఞానమును అమగ్రహిస్తాడు ఆ విష్ణువే శ్రీవేంకటేశ్వరుడై విరాడిల్లు
చున్నాడు శరణన్నంతవే ఆకడు సంరక్షించును.

సంకీర్తన	పేరు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అన్నిటముగ్గుడు	102	9	2	7

34

అవ లెక్కింపు మిక్కిలిమైన పః జననముదాయంలా ఏ లానావికేగాని
అందరికీ హరి నెయంగ నకపి మమచున్నాడు

సీ. పదికోట్లనరులలోపల నొక్కడేగాని
కలుగఁ గు గోవిందుఁ గని మనంగఁ
బుద్ధ్యాత్ము లగువంటి పురుషుల కోట్లలో
నిల నొక్కడే విష్ణు నెఱుంగఁ గలఁడు
శ్చుతం తెలింగిన భూమినురకోట్ల లోపల
గతియను శౌరి నాకానాకంఠె,
అతిథును అట్టి మహాత్ముల కోట్ల నొ
క్కడే గాని తలఁపఁ గు కమలనేత్రు)

గీ. నెగులు తగులు లేని నిత్యుల కోట్లలో
సాగుగు నొకఁడె బుద్ధి మదనజనకు,
భవ్యచరిత్రులు హరిభక్తుల కోట్లలో
నెదికు వేంకటాద్రివిభు నొకంఠె.

పదికోట్లజనంలో ఒకానొకడు మాత్రమే గోవిందుని చూచి బ్రతుక నెంచును
అటువంటి పుణ్యాత్ములకోట్లలో ఒక్కడే శ్రీమహావిష్ణువును తెలుసుకొన గలరు
వేదములు వల్లించిన కోట్లకొలది బ్రాహ్మణులలో నాకు గతి శౌరి అని ఒకానొకడే
అనుకొనగలడు అట్టి మహామనీషులలో ఏ ఒక్కడో ఆ కమలాక్షిని స్మరించును
ద్వంద్వహీతులైన జీవులకోట్లలో ఒకడే ఆ మాంజనేయుని మదిలో హత్తుకొనును
పూజనీయమగు చరిత్రగల హరిదాసుల కోట్లలో ఒకానొకడే వేంకటనాయకుని
వెదకి తెలుసుకొనును

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అందరినవనూ హరితెరుగ	18	3	11-2భా	183

35

అవ పరమాత్మకత్వమును సగుణంగా విద్గణంగా పర్తిస్తున్నాడు.

సీ కువలయదశేష్స్థు కుంజలి మణిభూషు
 సంజబపతివాహు వృండరీక
 నయను గుణాధారు నవనీతచోరు ని
 ధ్గు నిశలాత్ము వైకుంఠవాసు
 నారాయణు హిమాద్రిసందినీనుతు వన
 మాలికాలంకృతమసీతపక్షు
 కామోదకీ నందక సుదర్శనాయుధు
 గోపాంగనాకుచకంకుమాంకు

గీ అనవరతగానగాలు శేషాహితల్పు
 నిగమవేద్యు నిత్యానందు నిర్వికారు
 సర్వసము శేంకటాచార్యసార్వభౌము
 కోరి కొలుతు నావత్సలు మేరుధీరు

కిలునరేఖలవంటి వీరిరంగుమేను గలవాడును, రత్నఖచితములైన వాగాభరణాలు అలంకరించి గలవాడును, పక్షిరాజుగు గరుత్మంతుడు వాహనంగా గలవాడును, రెల్లదామరలవంటి కిన్నులు గలవాడును, లనంతమింగిక గుణము లకు ఆశ్రయమైనవాడును, పెన్నను దొంగిలించేవాడును, హేయగుణంహితుడును, సర్వస్వరూపుడును, పైకుంఠంలో ఉండేవాడు, ఉదకిం స్థానంగా గలవాడు, వర్వక రాజ్యుత్రికదే గీర్తింపబడ్డవాడు, వనమాలదే నలంకిరింపబడిన పూజనీయమగు వక్షః స్థలం గలవాడు, శౌమోదకీ అనే గద, నందకిమనే బిడ్డం, సుదర్శనమనే చక్రిం, అయుధాలుగాగలవాడు, గోపికలకుచములపైని కుంకుమతో గుర్తింపబడినవాడు, గానంలో ఎడతెగని ఆకగలవాడు, ఆదిశేషుడు పాశ్వుగా గలవాడు, వేదములచే ధరియదగినవాడు, ఎడతెగని అనందమే స్వరూపముగా గలవాడు, విభారవిదూరుడు, సర్వమందు సమభావంగలవాడు, అపదలందు అదుకొనేవాడు, మేరువర్వకంవలె దీరుడైన శ్రీవేంకటాచలవతిని వామనస్సులో కోరి కొలుచుచుండును.

సంకీర్తన
 కోరుదు నామది

రేఖ సంఖ్య పంపు ఎట
 23 111 1 98

36

అవ పరిటాదీవాధుని అకారమును, గుణములను సంస్కృతభాషలో అభివర్ణి
చువాడు

సీ. నారాయణాయ పూర్ణాయ పుణ్యాయ పం
శబలోచనాయ సంకర్షణాయ
యదుకులదీపాయ సదగుంఠిరంగాయ
నేదమయాయ దామోదరాయ
గోత్రభిష్టణి సింహాత్రాయ రవిచంద్ర
నేత్రాయ ధర్మాత్మనే విశుద్ధ
సత్త్వాయ నిహతారిగతాయ సౌభాగ్య
సదనాయ సాధురక్షణపరాయ

గీ. సర్వలోకేశ్వర శ్వాయ సత్యభాష
ణాయ శేఖరబలాధ్యాయ నందనంద
నాయ సచ్చిదానందమయాయ వేంక
టేశ్వరాయ రమావతయే నమోఽస్తు.

ఉదకము స్థానముగా కలవాడు, పరిపూర్ణుడు, పుణ్యమూర్తి, తామరపూలపంటి
కన్నులు గలవాడు సంకర్షణుడు (సంహారకాలమున ఒక్కసారిగా జనులను
ఛేదనలోని లాగుకొనువాడు), యిదివంశానికి దీనంపంటివాడు, దయతో కూడిన
హృదయం కలవాడు, వేదస్వరూపుడు, యశోదచే నడుమున త్రాటితో విట్టబడిన
వాడు, ఇంద్రసింహునివలె పల్లవి దేహంకలవాడు, సూర్యచంద్రులు కిన్నులుగా
కలవాడు, ధర్మాత్ముడు, భుద్ధవత్త్వవ్యరూపుడు, ఉంపబడిన శత్రుసమూహము
కలవాడు, సౌభాగ్యమునకు నివాసస్థానమైనవాడు, సాధువులను సంరక్షించుటలో
తనక్తి కలవాడు, సర్వలోకాలకు శరిణమైనవాడు, పత్యవాక్కులు కలవాడు,
నందగోరిని మారుడు, శేఖరిలమరిచే పంపములు సచ్చిదానందస్వరూపుడు,
లక్ష్మీదేవికి భర్తైనవాడు అగు శ్రీవేంకటేశ్వరునికై నమస్కారము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నమో నారాయణాయ	41	269	1	180

లలితు మణికొన్ని అన్నమయ్య సంకీర్తనలలోని వచనాలతో.

37

అవ స్వామికి కావించే షోడశోపచారములు తెల్పుచున్నాడు

నీ షోడశసత్క రాశోభికి నుపచార

ఘో. శ మ్మొనరింతు శుద్ధగార్థి
అలరు విశ్వాత్ముని కావాహన మ్మిదే
సర్వనిలయున కాసనము నిదియ,
అర్ఘ్యపాద్యమ్ములు నాచమనీయమ్ము
గంగాజలకునకు గడగి యిత్తు,
జలధిశాయికిని మజ్జన మిదే పీతాంబ
రున కిదే వస్త్ర మర్పణ మొనర్తు,
ఇందిరాదయితున కివియ భూషలు ధరా
పతికి గంధసుమధూపమ్ము లివియ,
ఇనకోటితేజ న కిదే దీప, మన్మథంపు
విడుపరి కొనుగు నై సేవ్య విదియె,

గీ విధువిలోచనునకు కప్రవీడ్య విదియె
అల స్వయంజ్యోతికిన్ మంగళారతి యిదె
ఇంద్రవంద్యుండు శేషాచలేశ్వరునకు
తమి ప్రదక్షిణపూర్వవందనము లివియె

పదునాల్గవలలో ప్రకాశించే స్వామికి పవిత్రమైన మనస్సుతో షోడ
శోపచారములు చేస్తున్నాను ప్రపంచవ్యరూపుడైనవానికి ఇదే ఆవాహనము.
సకలము స్థావరంగా కలవానికి ఇదే అననము పావనగంగావదితే తంద్రియై న
వాని ఇదే ఆర్త్యము, పాద్యము, ఆటమనీయము సముద్రంలో పవళించేవానికి
ఇదే స్నానము వచ్చనివట్టుపుట్టు కట్టేవానికి ఇదే వస్త్రము తమర్పిస్తున్న
లక్ష్మీధర్మయైనవానికి ఇదే అభరణాలు. భూదేవీప్రియునకు ఇవియే గంధ పూర్వ
ధూపాలు ధోటిసూర్యులరేఖమ్ముతో ప్రకాశించే దేవున కిదే దీపము అమృతము
దేవతలకు పంచసెట్టినవాని కిదే నైవేద్యము చంద్రుడు కిమ్ముగా కలవానికి ఇదే
వచ్చరియూరపువీడ్యము తనంతకు తానే ప్రకాశించేవానికి ఇదే మంగళపరతి
ఇంద్రునిచే నమస్కరింపందే శేషాచలవతికి ప్రదక్షిణపూర్వకంగా ప్రితితో చేసే
నా సమస్కారాలు ఇవే

సంకీర్తన
షోడశకళానిధి

రేఖ	పంఖ్య	పంపు	పుట
133	134	2	90

38

అవ వేంకటాచలవతి ఆంధ్రస్యాంకారితో భక్తులు వడసే శుభాలను వర్ణించు చున్నాడు

సీ సేవించువారల చేతిభాగ్యము రండు
వేవేగ రక్షించు విష్ణుఁ గీడు,
గరుడకంబముపద్ద కడఁకఁ బ్రాణాచార
పరులకు నీతంఁ నవరము లొనఁగు;
కోనేటిపద్ద ముక్కున లీర్థఫలముల
నీరిండు పరుసల కెల్ల నిచ్చు,
సేనానిపద్ద ముట్టాన ముల్లిముగ్ధుఁ
దలఁసఁజేయు భక్తుల కిరండు,
కానుక లిం పైఁగిగాదెల పద్దను
దనరూపు నీతిండు కనఁగఁ జేయు,

గీ. గర్భగృహమునఁ జన విచ్చి కరుణతోడ
నిన్నపమ్ములఁ జెవులొగ్గి విను నిరండు,
పాదములపద్ద నిహమును బరముఁ జూపు
మన్ననలతోడ నలమేలునుంగవిభుఁడు.

ఓ భక్తులారా : వేగంగా రండి, సేవించేవారి అరచేతిభాగ్య మీ కిప్పుడే ఇతరే రక్షకుడు గడు. కంబంపద్ద స్వాంతాదారం వదిపుండేవారికి ఈ విష్ణుదేవుడే వరము లిచ్చును స్వామిపుష్కరిణీలో స్నానమాడు యాత్రికులకు స్మృతితో సర్వ తీర్థస్నానఫలము ఇత దిచ్చును. తన సేనావియైన విష్వక్సేనుని విగ్రహంపద్ద భక్తులమనస్సులలో నుంచితానం పిల్లనట్లుచేయును భక్తులు రాము లర్పించే కొన్నె రంపద్ద ఈ స్వామి తనదివ్యమంగళవిగ్రహమును దర్శించవలెయును గర్భగుడిలో దయతో దనపుగా భక్తులవిత్సవములను చెవియొగ్గి ఆలకించును అలమేలునుంగకు భర్త యగు ఈ వేంకటాచలవతి లాలనతో, తనపాదములకడ ఇహపరములను భక్తులకు చూపుచుండును

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	పంపు	పుట
సేవించి చేకొన్న	288	511	3	343

39

అవ త్రివేంకిచేశ్వరుడే శాశ్వతసుఖము నీయగలిగినవాడనుచున్నాడు

సీ ఇందియప్రీతులే యిన్ని లోకసుఖాలు
 లనుపోషకులై తన తల్లి గొల్పి
 కనులెదుటిధనాలు కారణార్థములే
 యన్నతిపద మీఁగు నొకఁడే వేల్పు
 కలదేవతలు కర్మఫలసంప్రదాతలే
 లలి విద్యలని భ్యాసిలాభమునకే
 పలుమందిములు బ్రహ్మపట్న మీ గుందివే
 పరమపదం బీయ భర్త యొకఁడే

గీ. అనుదినస్వపాలనేన లల్పార్థదములై
 కోరిని వొసంగునదె మరకుజముగూడ
 జీవు నెవ్వఁడు గల్పించె శ్రీ గిరిందుర్
 ఊర్కఁడే శాశ్వతపదంబు నొగు గ కర్త.

ఈ లోకసుఖ లన్నియు ఇందియాలకు ప్రీతి గలిగించునట్టివి మాత్రమే. కిన్నతరిదండ్రులు శరీరబోషణమే చేయుదురు కన్నుల కగవదె సంపదలు అశకు కారణములై ఉత్తమపదవి నీయగలవాడు ఏకైకదైవతము అ శ్రీకుడే ఇతరదేవతలు యోగముగలమైన ఫల మిచ్చెడివారే అన్నిచదువులు పేరు ప్రతిష్ఠల కొలతే పలుమంత్రములు బ్రహ్మలోకం మొదలు ఈ లోకంవరకుగల ముద్దులోకాలస్రాప్తి నిచ్చేవే అవి అశాశ్వతములైనవి కాని లోకవర్తకుల వొక్కడే పరిమనము పెనుగ్రహింపగల్గిన వాడు ప్రతిదిసం చేసే రాజసేవలు స్వల్పప్రయోజనాల నిచ్చేవే కిల్పవృక్షం కూడ కోరినకొక్కరి నిచ్చేదే కాని పరమపద మీయజాలదు జీవులు కారణమైన అ తిరుమలనాకు దొక్కడే శాశ్వతపద మిచ్చుటకు రిద్దైన వాడు

సంకీర్తన
 ఇతనికంటే మహాయ మిక

రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
218	78	8	49

40

అవ వేంకటాచలంబో నర్వదా శ్రీనివాసుడు అవదలేని పరాలను ఆదేవనిగా
ఇస్తున్నాడని భక్తులకు చాటిచెప్పేతున్నాడు

నీ శిరములు ఖండించి చిచ్చున నేలించి
నరములు వడసె రావణుఁడు పెక్కు,
కరధృతశయఁగు రాఘవునిచే ద్రుటిలోన
వలురవా లాయె నా వరము లెల్లఁ
జెలఁగి ఘోరతపమ్ము చేసి బాణాసురుం
డొందినట్టి వరమ్ము లొక్క-కోటి,
చక్కాయుధుండున శౌరిచే మ్రగములాఁ
డోరమైన ఎరాలు తునియ లాయె,

ఆ. వట్టి జాలిఁ బడక నడి విభీషణుఁడు శ్రీ
రాము శరణు జొచ్చి రాణ కెక్కె,
శ్రీనివాసుఁ డొనఁగు నేగిలేని వరమ్ము
లిట్టె వేంకటాద్రి నెల్ల వేళ.

రావణాసురుడు తన కలలు నయికి అగ్నిలో వేర్చి ఈశ్వరునివల్ల ఎన్నో
వరాలు పొందినాడు అంతవానిని శ్రీరామచంద్రుడు ధనుర్పాణహస్తరై రెప్పపాటు
కాలంలో సంహరించి ఆ వరాలను నీటగలిపినాడు విజృంభించి రావణాసురుడు
భయంభరమైన తపస్సుచేసి లెక్కలేనన్ని వరాలు సంపాదించినాడు చక్రం
అయుధముగాగం విష్ణునిచేత ఒక్కనిముసంలో ఆ గొప్పగొప్ప వరాలన్నీ తుత్తు
నియ్యలేనవి వ్యర్థంగా నిర్వేదం చెందక విభీషణుడు శిష్యునిగా రాముని శరణు
పొందినాడు పెంపు పొందినాడు అవగా విష్ణుభక్తి గొప్పదని, విష్ణుభక్తులు పెంపు
అదముద్రని తాత్పర్యము ఇతరదేవత లిచ్చేవరాలు ఎవక్కరములు కావస్సు.
ఈ శ్రీనివాసు దిచ్చేవరాలు సంవత్సరాలని సారాంశం

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
హరియచ్చిన వరము	288	384	3	215

41

అప : శ్రీనివాసునితో దుండాగగందేవుడు మఱొక్కడు లేడని గాఢవిశ్వాసమును వ్యక్తిమ చేయుచున్నాడు.

నీ. కమలనాభుని భయంకరమైన కినుకతో
 వేరొకరివరాలు వేయి సరియె ?
 తలలను తుండించి తగు వరముల నిచ్చె
 నల నర కాసురాదుల కితింగు,
 కరివరదుని పేరు గలసిన తిట్లతోఁ
 బర దేవతల మంత్రపరన సరియె ?
 ప్రల్లదుండగు శిశుపాలుని శిక్షించి
 యెలమిని పరలోక మిచ్చె నితఁడు,

గీ సప్తగిరిశిఖర భివుకరణుతోడ
 బ్రహ్మపట్టంబు సరియె? యా బ్రహ్మజగతి
 కంటె నున్నతమైన లోకంబు భువున
 కొండగడ ? శ్రీనివాసతుల్యుల దేవండు?

ఆమలం నాభిలోగల మహావిష్ణువుయొక్క భయంగూరిపే కోవముతో మఱొక దైవం ఇచ్చే వేయివరా లైనను పాదీయగనా? కా ననుట, సుందరుడు, రాశివా నుడు మున్నగు రక్తిసుల తలలు ద్రొంచి వారికి తగిన పరమాలిచ్చెను. తినుక శ్రీకునికోసంకూడ మహావ్రసాదమే అని తాత్పర్యం. తిరిరాతనకు పరా లిచ్చిన దేవుని నందోధించుట తిట్టినప్పటికిని ఆ తిట్లు ఇతరదేవతలగూర్చి జరించే మంత్రాల కంటె అధికములే తుంటరియైన శిశుపాలుని శిక్షించి మోక్ష మిచ్చి ఈ దేవుడు రక్షించినాడు. దూషించినవారినిగూడ కాపాడె ధృపావముద్ర దీ వేంకటాచలాధిపతి యని భావము. బ్రహ్మపద మైనను ఈ ఏడుకొండలవాని కరిణుతో నమానమా ? కాదన్నమాట: ఏలన, ఆ బ్రహ్మపదానికంటె ఉన్నతమైన స్థానమును శరణన్న భువునికి ఈతడు ప్రసాదించెమి గదా! శ్రీనివాసుని నమాను దేవడు ? అలా చింపగా ఈయన అపరిమితము డని భావము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	పంపు	పట
ఇతని కితఁడే కాక	181	405	2	278

ಸ್ವಧರ್ಮಪಾಲನೆ

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೂ ವರ್ಣಗಳಿಗಾಗಿ ಯಾವ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೋ, ಅವನ್ನು ಆಯಾ ವರ್ಣದವರು ತಪ್ಪದೆ ಪಾಲಿಸಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಸುಯಾದಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ, ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರತಿಪಾದಿತ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರೇಕವಾದ ಅಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಅದರೆ ಅಂತಹವರು ಪಾಪಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸ್ವಧರ್ಮ ಪರಿಪಾಲನೆಯೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದುದು.

ಯೇ ಯಸ್ಯ ವಿಹಿತೋ ಧರ್ಮಸ್ತೇನ ಧರ್ಮೇಣ ಕಾರಯೇತ್ |

ವಿಪರೀತಂ ಚರೇದ್ಯಸ್ತು ಕಿಲ್ಬಿಷೀ ಸ ನಿಗದ್ಯತೆ || 30 ||

ದೇಶಾಚಾರಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯತೆ

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇಶದಲ್ಲೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಅದರದೇ ಅದ ವಿಚಾರ - ಆಚಾರಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಆ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಧರ್ಮ. ಅದುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮರ್ಯಾದೆಯೊಂದಿಗೆ, ದೇಶ ಹಾಗೂ ಕಾಲದ ಪರಂಪರೆಯ ಸುಯಾದಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು 'ದೇಶಾಚಾರ' ಅಥವಾ 'ಕುಲಾಚಾರ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಆನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ಧರ್ಮಾ ದೇಶೇ ದೇಶೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ |

ತೇ ತೇ ಧರ್ಮಾಃ ಸದಾ ಕಾರ್ಯಾ ವ್ಯಾಘ್ರಸ್ಯ ವಚನಂ ಯಥಾ || 33 ||

ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಶೌಚ

ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ನಡೆಸುವ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ಮದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಅಶೌಚವು ಸಂಭವಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಅಶೌಚ (ಮೈಲಿಗೆ) ಉಂಟಾದಾಗ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಅಶೌಚ (ಮೈಲಿಗೆ) ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮುಗಿದು, ಶುದ್ಧಿಯಾದ ನಂತರವೇ ಆ ವಾರ್ಷಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಅಬ್ಧಿಕೆ ಸಮನುಸ್ರಾಪ್ತೇ ಅಶೌಚಂ ಯದಿ ಜಾಯತೇ |

ಅಶೌಚೇ ತು ವ್ಯತಿಕ್ರಾಂತೇ ತತ್ರ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಪ್ರದೀಯತೇ || 59 ||

43

అ. మహామహిమోపేతుడగు మంగావతిని నేవించి వర్వమఖములు పొందుదని
భక్తులను ఆదేశించుచున్నాడు

నీ కడుపార బ్రహ్మను గన్నతండ్రిం గొల్చి
యభిశసంతతిగల్గి యలరుఁ డయ్య !
పరిసుభక్తిని రమాపద్మాక్షుల భజించి
దాంపత్యసుఖమునఁ దనరుఁ డయ్య !
భనిరోగవైద్యుని పాదముల్ నేవించి
భువిరోగములు వాని పొదరుఁ డయ్య !
దశదిశలం దెందుఁ దానైన వానిని
పొగడి దిక్కుగలిగి నెగడుఁ డయ్య !

గీ తల్లి దండ్రీయు నిఁగడ బాంధవుఁ డితండె
ప్రీతిఁ బుట్టించి పెంచెను విభుఁ డితండె,
మమ్ము గుఱిచేసికొని మీదు మంగమగని
నెల్లప్రాప్తుఁ బూజించి పర్తిల్లు డయ్య !

ఇంగారుడిపైను బ్రహ్మనుగన్న ఈ పెమ్మని నేవించి పుత్రసంపద నంది
అనందింపుడు చిందుభక్తితో ఇందిరాదామోదరుల వర్పించి జాయావతి...ముల
తీరియాడుడు. సంసారమనే రోగానికి చికిత్సకుడైన శ్రీవతి శాశ్రయించి ఈ భోగ
ములో రోగరహితులై హాయిగ నుండుడు వదిదిక్కుల (అంతట) తానుగా
నుండే దేవుని కీర్తించి దిక్కుగలవారై (నవాతులై) పృథ్విగాంచుడు కల్గి తండ్రి
పొట్టము ఈ వేంకటగిరివాడే ప్రేమతో పుట్టించి పెంచే వ్రాత విశదే దాసుల
మగుమమ్ములను ఒకవడిగా నుంచుకొని మీరందరు మాధవుని నిరంతరము పూజించి
సర్వోత్కర్షతో పర్తిల్లుదురుగాక !

సంకీర్తన
ఉన్నచారములేల

రేఖ

80

సంఖ్య

441

సంపు

1

పుట

208

44

అవ : శ్రీనివాసుడు అంతటా గండవీ, అతనియంశాంతములే పకలదేవతలవీ,
హరినామమే పకలమంత్రసారమవీ ఉద్ఘోషించుచున్నాడు.

నీ. భావమ్ములోపలి బాహ్యమ్ము నందున
గోవింద యంచును గొలువ నయ్యె!
హరియవతారమ్ము లఖలదైవతములు
హరిలోనివే పద్మజాంఘకోటి
హరినామములె సుమా ! అన్ని మంత్రమ్ములు
హరిహరీ హరి యని యనఁగదయ్యె!
విష్ణునిమహిమలె విహితకర్మమ్ములు
విష్ణుని పొగడెడు వేదపయము
విష్ణు వాక్కుడె సుమా విశ్వాంతరాత్మండు
విష్ణు విష్ణువ యంచు వేదకవయ్యె !

గీ. అచ్యుతఁడె ఆదియును వంత్య మచ్యుతండె
యఖలదైవ త్వంతకుండును నచ్యుతండె
వేంకటగిరింద్రనిలయుడై వెలుగుచుండె
అచ్యుతాచ్యుత యని శర గందుమయ్యె !

“అంతర్విహిత తత్త్వం వ్యావ్య నారాయణస్థితః” అన్నట్లు ఆత్మలోపల,
వైలుపల భగవంతుడు గోవిందు డున్నాడని వేదవిష్ణుమూ పకలదైవతములు శ్రీహరి
యవతారములే ఆ హరియందే అభివ్యుత్పన్ను లెన్నియో ఇమిడి యున్నవి సకల
మంత్రములు హరినామరూపములే కాన హరి హరి హరీ అని ఉచ్చరింపుము
వేదచోదితపకలకర్మలు విష్ణువుయొక్క మహిమలె వేదరాశి విష్ణువునే తీర్చించు
చున్నది. ఎక్కడనుండ రంధ్రము అంతరాత్మయై యుండెడనాట విష్ణువేసుటఁ జెట్టి
సర్వవ్యాపకుని వేదగీ గుర్తింపుము. అదియూ, అంత్యమును, సకలరాక్షసులను
సంహరించివేసెడిను ఆ అచ్యుతుడే (వాళరహతుడే) సుమా! ఆ అచ్యుతుడే ఇప్పుడు
శ్రీవేంకటాచారిని స్థానముగా చేసుకొని వెలుగుచున్నాడు అచ్యుతా! అచ్యుతా! అని
అతని శంఖు పొందుము

సంకీర్తన	దేకు	పంక్తి	వంపు	పుట
భావములోనా బాహ్యమునందును	297	581	3	977

45

అవ : వేంకటేశ్వరుని నామసంకీర్తనం చేసి తరించందని ఉపదేశిస్తున్నాడు

సీ. ఏడుజేనలమేన సీశ్వరుఁ గున్నాఁగు
 వేంకటేశో నతినిని వెదుకరయ్య!
 మఠిఁ బూడ్చియున్నది మహిమలై కుంరమ్ము
 తివిరి ధ్యానమున సోదించరయ్య!
 కొడిదెగు బయలిలో గోవిందు నలనఁట
 యెట్టెట్టులో చేరి పట్టరయ్య!
 అంద బ్రహ్మానంద మణఁగియుండ ముడియ
 నట్టని విప్పి చేపట్టరయ్య!

గీ. ఊని నల్లెడునాల్క లో నుండు ముక్తి
 నిలయు దృఢభక్తితో నటు నిల్పరయ్య!
 నామసంకీర్తనములందు నానుచున్న
 వై వరము వేంకటేశ్వరుఁ దలఁపరయ్య!

ఏడుజేనలు కొంతగల శరీరంలో భగవంతుడు ఉన్నాడు అయినను ఉత్పాహంతో వెదకి తెలుసుకొనండి హృదయంలోనే పూజనీయమగు వైకుంఠం దాగి పున్నది ప్రయత్నపూర్వకంగా ద్యానంతో అచోటును కోదించండి అహృదయంలోని పుడిసిడు అకాశమే గోవిందునికి స్థావ మనుట ఎట్లాగైన శ్రమించి ఆ స్థానాన్ని తెలుసుకొనండి అప్పుటనే బ్రహ్మానందం అణగి పుంటుంది హృదయ గ్రంథిని విప్పి ఆ బ్రహ్మానందాన్ని అనుభవించండి తేనెడునాల్కలో ముక్తి విచ్చె ప్రభు పున్నాడు విశ్చంభక్తితో అయినపై మనస్సు విలవండి నామసంకీర్తనంలోనే ఆ రైవం నానుకుంటాడు అట్టి శ్రీవేంకటాద్రికుని ద్యానం చేయండి

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
వరమ వివేకులాల	381	180	11-1తా	122

46

అని ఏడుకొండలవాని ఎదుట కొండపైనుండే అంజనేయస్వామిప్రకాశం వర్ణిస్తున్నాడు

నీ అరుదీ కపింగుని యధికప్రతాపము
 సురలకు సరుల కీ సుద్దులున్నా ?
 ధ్రువమండలముమోవ తోడ మీఁదికి నెత్తి
 పెనచి పండులగొల విడికిలింది
 ఉదయాచలముమీఁద నొకజంగ నటుసాచి
 యుపరాద్రీ నొకజంగ నట్టె సాచి
 కదలు భానునితోడ వదనముఁ ద్రొప్పుచు
 జెడవి విప్పి చదివె పృథుబలుండు

గీ ఒక్కమొలగంట రవి మఱియెండు శశియుఁ
 జక్కగుఱు మొలపూసలై శోభిలంగ
 నెదుట నున్నాఁడు మౌక్త్యో యేనుకొండ
 లయ్య నన్నివ బండ్లైవ యనిలజానకు.

ధ్రువమండలం తానేట్లుగా తోక పైకి వండ్లగొలమ విడికిల్లో గట్టిగా పట్టుకొని, ఒకపాదం తూర్పుకొంపైసి, రెండవపాదం వడమటికొండపైన మోచి, ఆకాశంలో నయనించే సూర్యునితోపాటూ తనముఖాన్ని తిప్పుచూ, పెదపులు కడుపుతూ, కాస్త్రాలు అభ్యవించాడు సమహృద్యుడైన హనుమంతుడు ఆ సమయంలో సూర్యుడు ఒకపైపు, ఉండుగ్గిడు మఱొకపైపు ఆరవి (హనుమంతుని) మొల త్రాటిలో గింటలుగా, వక్షత్రాలన్నీ ఆ మొలత్రాటిలోని పూసలుగా వెలిగియి అడుగో : ఆ వాయువుకుగ్గు ఏడుకొండలవాని స్వామినిబండ్లు వారి ఎదుటనే వున్నాడు ఈ వానరపుంగవుని మిక్కుటమైన ప్రకాశం కడలు దేలకలరూ మానవులకూ లేదు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అరుదీ కపిచరిత్ర	381	176	11-14	118

47

అవ ద్రోణగిరిని తెస్తున్న హనుమానుని అమానుషవరాక్రమం వర్ణిస్తున్నాడు

సీ పెడచేత లోచేత బెరసి కొండలఁ గొట్టె
నదిరి రక్కసిమూక పువ్వులఁ గ్రోళ్ళు.
బెడిదంపుఁబెనుతోక వడిఁ దిప్పి మొత్తెను
మహిఁ గుప్పగులంగ మాల్యవంతు,
దాకాల మోకాల దాటించెఁ గొండల
వేర్లిగి నాకాశవిధినుండి
పైకొని భుజములఁ బడదాఁకెఁ గొండల
నాకడ బలధిలో నసమకర్తి,

గీ ఆటపుల నూరుపుల నట్టె పాటఁదోలె
నండలన్ ద్రోణగిరి దెచ్చునట్టివేళ,
నంజనాచలనాథు కట్టనుఁగులెంక,
ఆరితేరిన బిరుదార ! యునిలనుతుఁగు.

హనుమంతుడు పండివివర్వకం తెచ్చేటప్పుడు రాక్షసులగుంపు నేల కూలేట్టుగా కొండటిని పెడచేతులతో, లో చేతులతో తరిమి తరిమి కొట్టినాడు మాల్యవంతుడనేవాణ్ణి తన కలుకైవ పొడవైన తోకను గిరగిర త్రొప్పి దానితో మొత్తి నేల గూర్చినాడు తాను (అంజనేయుడు) నిరాధారమైన అకాశంలో నిలిచి ఒక్కక్షణంలో ఎడమకారిరో తన్ని కొండటిని, మోకారితో క్రుమ్మి కొండటిని కూర్చినాడు. పొటిలేనివరాక్రమంతో చెలరేగినవాడై కొండలురక్కునులను తన భుజాలతో పొడిచి నముద్రంలో వద్రవోసినాడు తన అర్చులలో, ఊర్చులతో, అందటిని పొయదోలినాడు ఈ వాయుపుత్రుడు అంజనాచలాధిపువకు ఇప్పుడైన పేవ కుడు బెరా ! అతడు ఆరితేరినగడువరి గదా :

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఘనుఁ దాతఁడా యికఁడు	253	302	3	204

48

అస , అంజనేయుని శరణువేడుచు నాశనిమహిమను వర్ణించుచున్నాడు

సీ. శరణు కపిశ్వరా! శరణంబు హనుమంత!
యెంచంగ నీసరి యెవ్వ రయ్యు!
పుట్టినవేళనే భువనమ్ము లెఱుంగంగ
పట్టితి నూడ్యుని పండటంచు
మొలచునానై తారకలు నెల్లఁ బెరితి
గాంతి వీరుడ నెదురు లేడు,
అంపిన యప్పుడే యుంబుధి దాటితి
వింపులు నీతకు నిచ్చినావు
సంపద మెరియంగ సంజీవి చెచ్చితి
పెంపు సొంపులను వర్ణింప దరమె ?

సీ చెలువుమీఱంగ శేషాద్రిఁ జేరి శీర్షిని
వాసరాఘవు నేవలో వలలినావు
వదలక భజించి నీ కృపవాడ నైతిఁ
గడమనాకేమి ? నన్నీవు గాచుచుండ

వాసరశ్రేష్ఠుడవగు ఓ హనుమంతుడా! శరణుశరణు పుట్టిపుట్టెడి నూర్య
దీంబమును పండవి పట్టుకొంటివి అప్పటిలో నీవు ఎంతో ఎత్తులకు ఎదుగగా
నక్షత్రములు నీ మొలచునలై ప్రకాశించినవి శ్రీరాము డంపగా నముద్రము
దాటి నీతకు అవండము వచుకూర్చితివి అనువుగా సంజీవివర్చితమును తెచ్చితివి
నీ పెంపుసొంపులు వర్ణింప శక్యమా? ఉప్పదముగా శేషశైలముజేరి శీర్షివాసరాఘ
వుని నేవలో తనినినావు. అట్టివిమ్ము విడువక నేవించి వీడయకు పాత్రుడనైతిని
నీవు నాకు రక్షకుడవు కాగా లోకేమి గలదు?

సంకీర్తన
శరణు కపిశ్వర

రేకు	పంఖ్య	సంపు	పుట
273	421	3	283

49

అప భాగవతుడయితో భగవంతుని దర్శించి శరణుపొందు డని హిడవు
గలుపుదున్నాడు

సీ. హరి గానలేదు మీ రందిందు పెడకీస
హరిదాసు లెఱుంగుదు రగుగరియ్య!
అతఁడు ప్రత్యక్షమా హరిదాసులకె గానఁ
గొనకొని వారలఁ గొలువరయ్య!
చేముట్టి హరినిఁ బూజింపలే రందున
నల ప్రవన్నులసేవ నలుపరయ్య!
ఇందిరేసుప్రసాద మెక్కడ వారకు ! శ్రీ
వారిభక్తులప్రసాద మడుగరయ్య!

గీ అంతరంగమ్మనం గలఁ డింగు శౌరి
యంతటను పైష్టవోత్తము లలరుచుండు
గావున తిదీయుల యనుజ్ఞ గరుణ వహిసి
అంజనాద్రీశుశరణమ్ము నందరయ్య!

ఓమానపులారా! మీరు ఇక్కడక్కడ వెదకి శ్రీహరిని దర్శించలేదు. భగవంతుని ఉనికి భాగవతులకు తెలుసు వారి వడగండి అయనను చూడ దలిస్తే భాగవరసేవలు బాగా చేయండి. చేతితో హరిని తాకి పూడించేరు 2 ఇట్టి వ్రాసన్నులైన భాగవతులసేవ చేయండి రమారమణుని అమగ్రహం ఎక్కడ లభిస్తుంది? అంటే దానినిగూర్చి హరిభక్తులను ప్రశ్నించింది శౌరి అంతరంగంలో ఉన్నాడంటారు విష్ణుభక్తాగ్రోహరులు అంతట మందురు కొన్ని వారిజ్ఞను, దయను పొంది అంజనాద్రీనాథుని శరణు పొందండి

పంకిరత్న
శ్రాద్ధియే మర్కమ

రేకు
88

పంఖ్య
418

పంపు
1

పుట
280

50

అవ వరమాత్మచే వృణించబడిన దేహబుద్ధింద్రియాలను ఆ వరమాత్మునికే
అప్పించ వలెవని నందేళ మొనగుచున్నాడు

నీ హరి వృణించిన దేహీ హరిని భజింపక
వరులను గొల్పుట న్యాయమయ్య !
గరిమ నేలుగుడిచి కాలువఁ బొగగిన
నెర వేర వే కాక యితవటయ్య !
దేవుఁగిచ్చిన బుద్ధ దేవుఁడై బెట్టఁ కిం
ద్రియములఁ గూర్చుట వృజినమయ్య !
ఒకరినొమ్ము దినుచు నొక్కరి నెనునెంట
ననిశమ్ము దిరుగుట యండమయ్య !

గీ. తోయబడరాక్షుఁ డంతరాత్ముఁడగు నుండ
శరణ మనకుండుటయే అనాచారమయ్య !
ఆత్మగృహమున కోట్లడ బృష్ట యుండఁ
దిరియఁ బోవుట గరువంపుఁదీ రటయ్య !

శ్రీహరిచే వృణించబడినప్పటి ఆ శ్రీహరిని గొలువకి వ్యర్థమానవులను
సేవించుట పాడియా . ఏటిలో ఏటిని త్రాగిపిల్లలలువను బొగడుట మంచిదా ;
శ్రీహరి ఏలువంటివాడని, మానవులు పిల్లకాల్యలనంటివారని అభిప్రాయం
దేవుడు మన కిచ్చిన బుద్ధిని ఆ దేవునిపై లగ్నం చేయక ఇంద్రియాలతో చేర్చడం
పాపమేగదా ; ఒకరినొమ్ముతిని మరొకరినెంచిది నిత్యము తిరుగుట మంచిదా ;
భగవంతునికే కాపాడబడే మనుజుడు ఇతరుల వాశ్రయింపరాదని కావము రామర
రేకులవంటి కన్నులుగల శ్రీనివాసుడు అంతరాత్మగా మనయం దుండగా శరణు
పొంద కుండుటయే అనాచారము ఇట్లు చేయుట మన యంట కోట్లకొలది ధన
ముండగా విచ్చ మెత్తుకొనుటమ పోలినది ఇట్లు చేయడం అమ్మగౌరవమా ; కా
దనుట

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	పంపు
నెలఁగి నాకిందుకే	212	87	3

51

అవ । మనకీ దేహమును తిరుమలదేవు డనుగ్రహించినాడు. ఏమట దీనిని అతని
తైంకర్యమువలె వినియోగించు డనుచున్నాడు

సీ కోరము దుఃఖముల్, కోర కేలేంచెడి,
సౌఖ్యమ్ము లంతె, విచారమేల ?
తన యత్నములుగావు దైవతాధీనముల్
హరిశరణాగతి నభిలషింపు,
కన్ముంటిమా ప్రపంచమ్ము ? కల్గెను, మోక్ష
మిమ్ముల నీశ్వరుం జీడ లభించు
కనఁగ నంతర్యామికల్పితమ్ములె యిన్ని
అభిలాంషపతిదాస్య మానవగుము

గీ. తెలియుదుమె పూర్వ మేమేమి నలిపినామొ
యింకమీఁదటి బన్మంపు టెఱుకలేల ?
తిరుమలేసుఁడొసంగిన దేహ మిద్ది
వాన్మితైంకర్యమే మన కాణయాది.

దుఃఖములు మనము కొడుకోము కోరకయే అవి సంపాద్యిస్తుంటాయి. సౌఖ్యాలు కూడ అంతే ఏమట ఈ విషయాన్ని గూర్చి దుఃఖించడ మేండుకు । అక్కట లేదనుట అవి మనయత్నంతో వచ్చేవిగాని, పోయేవి గాని కావు అవి దైవాధీనాలు ఏమట జీవుడా । హరియొక్క శరణాగతిని కోరుక అయిన దయ వలన చెడుకొలగి మంచి రావచ్చు ఈ సంసారం బావాషకొన్నమాఁడను అయినా ఇది దాహరించింది దయకలది వేంకటాద్రివిభుడు మోక్షం ఁవలసిందే మనకు సాధ్యం కాదన్నమాట. ఈ సంసారం, ఆమోక్షం మనలొనవ్వందే ఆ క్రితుని కల్పి రాలే కనుక జీవుడా । ఆ అభిలాంధకోటి బ్రహ్మాండనాయకుని దాస్యాని కానవడు అప్పుడే ఆ స్వామి సంపారాన్ని తొలగించి మోక్షం ఇస్తాడు గతంలో ఏమేమి చేశామో మనకు తెలుసా ? తెలియుదు ఇక రాబోయే జన్మాల తెలిసితి ఎందుకు । నిరుపయోగి మనుట ఈ దేహం ఆ తిరుమలయ్యవ్రసాదమే దీనిని వారి తైంక ర్యానికే వినియోగించాలి అట్లా చేయకం మనకు చిరకాలంగా వస్తూన్న అనవాయిత

సంకీర్తన
అతనినే నేకారిది

రేకు	సంఖ్య	పంపు	పుట
90	444	1	298

52

అవ తైరిరానినీ భక్తబృందాన్ని ఎలుగెల్ల పలుస్తున్నాడు

నీ గోవిందనామమ్ము కొల్లగా కారకె నా
గుడము గుమ్మలుగ పాడుదము రంగు,
సత్యమ్ము సత్యమ్ము సకలదేవతలూ
సత్యం య శ్రీహరి నిర్మలంబు
ప్రత్యక్షముగ నుండె పాగిలలోపల
సత్యంతిమున శరణురొ యితిని,
జాబడిఁ బుగి సకలవేదమ్ములు
పాటించి మధునైరి పరముఁ జంగు

గీ ఇతని కూటస్థు గోపికాహృదయనాథుఁ
గొలువరా! నేను నీకటకుధరిమందు
నిలిచియున్నాఁ, దళిప్సితమ్ముల నొసంగు
కమలపత్రాక్షు నీరిని గనరా! మనరా!

"గోవింద" అనే నామము మనకు రోకొల్లలుగా దొరికినది ఆ నామాన్నే వలుమాట్ల వలుదము గుటుగూడ ఆ నామాన్ని గాపం చేయదము రిందు అందరుదేవతలలోపల శ్రీహరి యిది నిర్మలడు, నిర్మలడు ఇది ముమ్మాటి నిజము ప్రాణపమాహంత్ర ఆయన అంతరాత్మగా ప్రత్యక్షంగా నున్నా అతనిని అందఱు శరణుబొందుడు మధునై రాక్షసుని చంపిన మహావిష్ణుడే గొప్పవాడని అన్నివేదాలు విగ్నిలుగా పూజించుచున్నవి ఈ దళిప్సితములకు అగు ఇతనిని నేనింబడు ఇప్పుడతడు వేంటిబాదిస్తా యెందుకొనెను అది కారణము విరిసే కామరేణులవంటి కమ్మలకలవాడు ఇతనిని ఎర్పించండి ముఖంగా జీవించండి

సంకీర్తన	లేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
గోవిందాది నామోత్పాదక	258	332	3	224

53

అస పృషాదివాదుని శ్రీకృష్ణావతారచరిత్రము వర్ణిస్తున్నాడు.

సి. చంద్రోదయమున శి సగమురాజుని కడ
గరిలి దేవకి బిడ్డ గనియె నమ్ము'
పరమేస్థము లులు పురుటెంటివాడిటఁ
జేరి బాలుని నుత్తుల సేసిరమ్ము'
ఎనుదేవుముందట వై కుంరనాథుండు
శిశువై యవతిరించి చెలఁగెనమ్ము'
ముసిముసి నెవ్వుల మునులకు ఋషులకు
నింతిబొట్టై డభయ మిచ్చెనమ్ము'

గీ కన్నతల్లిదండ్రులకు బంధకమ్ము లుడిపి
యడరి రాకాసిమాకల నణఁచెనమ్ము'
బెరుచులనుజేరి శ్రీమహాదేవితోడ
నిత్యకల్యాణాయుక్తుడై నిలిచెనమ్ము'

అర్థరాత్రమందు చంద్రోదయనమయంలో పతివ్రత దేవకి ఒకబురుషుడు
నును కన్నది బ్రహ్మాదేవత లండలు పురుటెంటివాడిట గుమిగూడి ఆ బాలుని
స్తోత్రం చేసిరి ఆ వైకుంఠప్రభువు తన తండ్రిమైన వసుదేవుని ఎడట దిద్ది
అవతరింప మించినాడు చిరునవ్వులు చిందిస్తూ ఋషులకు, మునులకు ఆ దిద్ది
శిశువు అభయన్ని ప్రదానం చెసినాడు పెరిగి పెద్దవాడై తన తల్లిదండ్రులను
చెఱసాలనుండి విడిపించినాడు రాక్షసాంశతో బుట్టిన కంసాదులను కొంపములో
ఎనుమాడినాడు ఇప్పుడతడే తిరుమలపై శ్రీదేవితో విశ్వకల్యాణం వచ్చుతారణంగా
స్థరంగా వున్నాడు

సంకీర్తన
అదివిష్ణు వీరఁడే

రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
234	183	3	128

54

అవ దిశావహారిములను ఎత్తి నవాడు ఈ శ్రేష్ఠతైలనాయకుడే యని అతని బలవం
త్యములను అభివర్ణించుచున్నాడు

నీ ఎదిరించి పోరాడు నెవరికి శక్యంబు ?
సురవంద్యు వారిఁ జేటిమాడఁ గలరె ?
కలుకుమీన మదిరి గగ్గులకాడొడు,
కొదలఁ జూపన నహలు గుడుతు,
రించుక గొరిసెరాయిడికి నోపఁగ లేదు,
చేగోరు మీటిన ఛిన్ను లవుదు,
రగుగిడ పాతాళ మంటుదు, రటు నెత్తు
గుండాలఁ బుడుదురు కోపగింప,
తూవు చేపంటిన తుమురయి పోదురు,
కంపించెదరు నీలికాసఁ గనిన,

గీ. మంలన మ్మాడఁగా నిజ మాన మెల్లఁ
గోల్పఁచెద, రిశ్వ మెక్కిన గుంటగూలి
పోవుదురు- వేంకటేశుండు భూరిగాహు
విక) ముమ్మునఁ దా విఱ్ఱివీరఁ గనుడు

దేవతలకు సమస్కరింపదగిన ఈ శ్రీహరిని విరాడభావంతో నెవరైన, శేటి
పార చూడగలరా ? చూడలే రమట ఇది సత్యమని ఎదురుకొని యుద్ధం చేయడానికి
ఎవరికుండు ? కా దమట శ్రీనివాసుని దురమటున మిదిరితే శత్రువులు సార
పాసు లొకారు (మత్స్యవతారం). అల చూడతే అదిరిపోతారు (కూర్మవతారం)
కొద్దిపాటి గిట్టదెచ్చ కోర్వలేరు (వరాహవతారం) చేతిగోటితో మీటితే చిన్నాభిన్న
మవుతారు (నారసింహవతారం) కొలు అల మంపగా పాతాళం చేరుకొంటారు
(వామనవతారం) కోపించినచో రక్తిపుషిడుగులో పడుతారు (పరశురామవతారం)
బాణం చేత ధరిస్తే ముక్కిలుముక్కలైపోతారు (రామావతారం) నల్లనిదిట్ట
చూస్తే గడగడ వణకిపోతారు (బలికామావతారం) ఏకాంకగోష్ఠి నెఱపితే లభిం
వాన్ని గోల్పోతారు (బుద్ధావతారం) గుఱ్ఱము వెక్కిరిచో నకించి పోతారు (కర్క
రావతారం, వేంకటేశ్వరుడు ఆధిపతుడు భుజిబరింకో నెగడుచున్నాడు భక్తులారా !
దర్శించండి

సంకీర్తన	రేకు	పంక్తి	పంపు	పుట
ఎదిరించి పోల్లాడ	293	188	3	126

55

అవ భక్తివైరాగ్యములు గలవాడు శ్రీనివాసుని గతిగా నమ్మును. అట్టివానిని ఇంద్రియాభిములు పమిపించవని పలుకుచున్నారు

సీ దురింతలు లోకకొన్ని దుష్టుల లోకకొన్ని
మరగుటలే కొన్ని మర్మములు కొన్ని
ధర నెఱుకలు కొన్ని మఱకున లోకకొన్ని
యింతభావ్యమైన కేది గాదె ?
అసలు కొన్ని మిథ్యాచారములు కొన్ని
వాసులు కొన్ని గర్వములు కొన్ని
రేసులు కొన్ని మీరిన రుచులే మఱికొన్ని
యింత గడించితి మిముడు తెచట ?

గీ వరమవైరాగ్య మదికొంత భక్తికొంత
నేరువులు మఱికొన్ని యిన్నియును గలిగి
శ్రీనివాసుడె గతియని చేరినార
మకట! మీ కేదిగతి విషయమ్ములార!

పాపములు కొన్ని, దెరుగుటలు మఱికొన్ని, చెడ్డ కలవాటు వడుటలు ఒక కొన్ని, గోప్యములైన వాకొన్ని, తెలివి కొంత, మఱుకుట మఱికొంత. ఇవన్నీ ప్రోగై భావ్య మయితే దాదానికి అతిము (పాతల) ఏది? ఎక్కడను లేదనుట పై చెడ్డలు ఇముడుటకు కావు లేదని తాత్పర్యము. అశలు కొన్ని, కపటపుటాదారి ములు మఱికొన్ని, గొప్పలు కొన్ని, గర్వాలు ఇకకొన్ని, కేలికతనము లొకకొన్ని, అధిరుదులు వేటొకకొన్ని- వీటి నన్నిటిని ఇంతగా సంపాదించితిమి ఇవి ఇముడు పెక్కడ? ఎక్కడ విముడవనుట. మీది వన్నియు కొలకమీరినవని భావము అట్లయినను శుద్ధమగు వైరాగ్యము, భక్తి, నేర్పు ఉండుటవల్ల శ్రీనివాసుడే గతి యని నమ్మి చేరితిమి అయ్యో! ఇట్ల వర్ష రుచి రవ గంధములారా! ఇక మీకు ఏది దిక్కు? దిక్కు లేదన్నమాట వరమభక్తునికి విషయములు వశించు నని భావము.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
దొంతి విషయములారా	181	407	2	276

56

అవ : కర్మలు భక్తుని బంధించరే వనుచున్నాడు

సీ ఎఱిగి చేసినవెల్ల నీతని మహిమనే
యెఱుంగక చేసిన వితనిమాయ
రెంటి కెచగ త్త వంటివారము నుగీ
మమ్ము బట్టకుండు కర్మమ్ములార !
కాయమ్ములోనుండు భునుఁ జీతఁ జొక్కఁజే
కాయ మీతనిమాయఁ గలిగినదియ
తొలగక రెంటికి తోగునీ పైతిమి
మమ్ము బట్టకుండు కర్మమ్ములార !

గీ. వీలిక పృథాచలేశ్వరుఁ డితనిచెలియె
మమ్ము నేలికసానియై మనువు-వీరి
నెమ్ము గొలిచెడి సూత్రంపుబొమ్మ లేము
మమ్ము బట్టంగవలదు కర్మమ్ములార !

మేము తెలిసి తెలివితో చేసిన వనులన్ని తిరుమలనాథుని మహిమచేతనే చేసితిమి ఈతని మాయచేతనే తెలియక బుద్ధిలేక కొన్నివనులు చేసితిమి పై రెండింటిలో మేము రెద్దివలె నేమియు దుచి నెఱుగని వారము మహా : కాబట్టి ఓ కర్మములారా : మమ్ము వట్టి బాధించ వద్దు శరీరం లోపల నుండేదీ దేవుడే, శరీరం లు దేవుని మాయచేతనే పుట్టినది ఈ దేవునికి శరీరానికి మేము తోడునీడగా నున్నాము అంతమాత్రపునెంతంధమే కనుక ఓ కర్మములారా : మమ్ము వట్టి బాధించ కింది మాచోరువు వృషభాద్రివాడు. ఇతనివార్య శ్రీమహాలక్ష్మియే రాజిత్రై మమ్ము కాపాడుతుంటుంది ఈ దంపతులను ప్రేమతో సేవించే సూత్రాధారంతో అదే బొమ్మలం మేము. భగవద్భక్తులము గమక కర్మములారా : మమ్ము బంధించరండి

సంకీర్తన
ఇందిరానాథు

లేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
99	404	1	311

57

అ తస్మిన్మండలీ కర్త తగివంతుడేవని, చిత్రగుప్తునికి చెప్పి మేష్టంపవలసినది -
అలచే . ని నిష్కగమాటంగా అంటున్నాడు.

సీ ఆతిని నహిగు నాయోఃగాము లన్నియు
నన్నిటికిన్ బదు లాడఁగలఁడు
కరచరణాదులు గల్పించిన యతంఢె
కర్త నానుకృతదామృత్యములకు
సరి నును లోన గిన చైతన్య మెఱుఁగొ నా
యపరాధములకుఁ దా నగును కర్త
రమణ నన్ బుట్టించి రక్షించునతఁడె నా
యశుకు పశుకుఁ దీర్ప నగును కర్త

శీ ఎల్లప్పు నన్ను దాసుగా నేలునతఁడె
రా హాపరిము లిచ్చి యితరు లొక్కింతి శడవ
ఓంఠఁ జేయఁగఁ గర్త - నే నొంఠెఱుంగఁ
చెప్పి మీ ముృడఁబఱచును చిత్రగుప్త !

ఉచిత్రగుప్తా : నామంచిచెడలము గూర్చి ఆ శ్రీనవాసునే అడుగుము అతడే
నీ సమాధానం చెప్పగలడు నాకు కాలుపేరులు కల్పించిన ఆ డేవుడే నానక్క-
ర్కలకు, అనుకృతలకు బాధ్యుడు నాకు ప్రాణాన్ని తెలివిని ఇచ్చితడె నాకన్న
విఘ్నము కిర్తయైనవాడు నన్ను పుట్టించి కాపాడువాడే నావయిత్రాంతులను దీర్చగల
వడు ఎవ్వడూ నన్ను దాసునిగా నేలేవాడే ఇహపరమనా లిచ్చి ఇతరులు నాతోలికే
రాకుండ చూపగలవాడు నా కితేమియు చెలియను. అ కృతడే నీకు తెలియచెప్పి
సమాధాన పరిచిగండు.

నంకీర్తిసి
అతని సదుగావా

లేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
181	294	2	107

58

అవ తననుగూర్చి స్వామికి మేలుమాటలు చెప్పి మెప్పు కలిగింపుడని వరివారము
లైన విష్యత్సేనాదులను అభిస్తున్నాడు

నీ దానకోటికి దరిదాపు మీరే కాన
వాసి క్షీంపకా వసుధ మమ్ము,
సేనాధిపతి! నీవు చేరి చెప్పంగదయ్య
నిష్ఠుడేవునకు మా విన్నపమ్ము,
భాష్యకారులు! మీరు ప్రాంతార్తిహరునకు
మానక జెల్పుడి మామనవులు!
వేయినోళ్ళులలో! విజ్ఞప్తి గావింపు
మిథవరదునకు మా యోటికోళ్ళు,

గీ. దేవులమ్ము! యిందిర! నీచ దిక్క వగుచు
వేంకటాచలపతి! వినిపింపుమమ్ము!
మా వినుతి, యిట్లై గరుడజా! మహిమ శేష
శైలమా! అట్లై మీరును నలువంగదర!

స్వామియొక్క సేనాధ్యక్ష! విష్యత్సేనా! విష్ణుదేవునికడచేరి నావిన్నపాలు
వారికిందించు భాష్యకారులైన భగవద్రామాదులు! నమస్కరించేవారి కిష్టాలు
రాలగద్రోసే ఆ స్వామికి మామనవిని తప్పక తెలుపుము వేయినోళ్ళుగల శేష
మూర్తి! కలివి గాదివ కలివేల్పునకు మానమస్కారాలను విన్నవించు దేవదేవి,
ఓ ఇందిరమ్మా! మాకు దిక్కనై మానుతులను స్వామికి విన్నవించు ఓగరుడా!
పూజనీయమైన శేషగిరి! పైవారివలె మీరు కూడ నమగూర్చి స్వామికి ఎటుక
పలుకురుగాక! దామలకు చిక్కు మీరేగదా! మము కడతేర్చండి

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	సంపు	పుట
దాననర్గములకెల్ల	247	287	9	180

59

అప స్యామిష్కరిణీ మహిమ వభివర్ణింతుమహ్నాదు.

సీ పురుషార్థములు సీదు భూరిసోపాసముల్
 వేదముల్ నాలుగు సీదుదరులు,
 సప్తవార్షిధులు సీస్వచ్ఛదకమ్ములు,
 అదికూర్మ మెఱుంగు సీదులోతు,
 గంగాదితీర్థముల్ రంగత్తరంగముల్,
 బలబంతువులు దేవసంచయములు,
 సీదరిమేజులు నెఱి పుణ్యలోకాలు
 మునులు సీచుట్టున్న భూరుహమాలు,

గీ. దేవరయు దేవి తెప్పలదిరుగ నొప్పు
 పుష్కరిణీ! లోకపావని! పుణ్యవితితి
 సీదుజీవభావమ్ముగు, సీదురూప
 మల వికుంఠపురమ్ము నాకిలి గదమ్ము!

ఓపుష్కరిణీ! సీగొప్పవగు పదిపట్టలే ధర్మార్థకామమోక్షంనే పురుషార్థాలు
 సీనాలుగువైపుల గల పట్టలు నాలుగువేదాలు. వీ అప్పటిమైన సీరే ఏడుసముద్రాలు
 అదివరాహస్వామి సీలోతు తెలిసినవాడు వీవిజ్ఞుంబించే అలలే గంగమున్నగు
 పుణ్యతీర్థాలు దేవతాసమాహమే సీలో జీవించే జ-జంతువులు సీపట్టవ పుండే
 విసనలే పుణ్యకువవాలు వీచుట్టు నిలిచివుండే నూగులే యోగులు శ్రీవతియు,
 క్రిమితియు తెప్పలదేలుచుండ నొప్పెదు ఓపుష్కరిణీ! వీపు లొకాంతు పావనం
 చేసేదాపు పుణ్యనమ దాయమే సీజీవము వీదురూపమే ఆ నైకుంఠపురానికి
 నాకిలిగదా కదీ!

నంకీర్తన

దేవునికి దేవిని

రేకు

186

పంక్తి

438

సంపు

2

పది

287

60

అవ : వారిధి కయనుడై న శ్రీవివాసభగవానునకు మేలుకొలుపులు పొడుతున్నాడు

నీ ఘనయోగిమూనునక మలముల్ వికసించె
నొనర విజ్ఞాన రవ్యుడయ మామె,
మును జీవపరమాత్మ లను ఇక్కవలు గూసె
జలజాక్ష ! మేల్కొని తలుపు దెలుపు
కలుషము లనెడు చీకట్లెల్లఁ జెడఁబాసె
తగ వేదకీరనాదము మోసె
నితరధర్మము లనియెడు తారకలు మాసె
బ్రేమ మేల్కొని నతిమోము గనవె

గీ. కపటదైత్యులకనుగల్వగములు మొగిలె
నిపుడె సత్కర్మచయ మను నెండ గాసె,
మేలుకని వేంకటాద్రిక ! మించు కూర్మి
నిందిరయు నీవు ముమ్ముల నేలఁ గడవె !

ఓవోహా ! నీవు కలియుగదైవంగా వేంకటాద్రిపై వెలికాచు రాబట్టి భక్తులందు విజ్ఞానమనే సూర్యుడు ఉదయించాడు యోగీశ్వరుల మనస్సులనే పద్మాలు విస్తారినవి పరమాత్మజీవాత్మ లనే చక్రివాకములు ఒకటవుతున్నవి రామరలవంటి కన్నులు గల స్వామి ! మేల్కొని తలుపు తెరువుము వీసాన్నిధ్యంవల్ల పాపములనెడు చీకట్లు మటుమాయ మవుతున్నవి ఉదయం కావడంచేత వేదము లనే చిలుకలు పలుకుతున్నవి. అవైదికధర్మము లనే వశత్రాళు రూపుమావినవి నీవు మేల్కొని పేర్మతో నీప్రేయసి అలమేలుమంగడునిం అవలోకించు నీఅవతారంవల్ల మోసకారులైన రక్కసులకున్నులనే కలువలు మూతపడ్డవి నక్కర్మిలనే పెలుతురు ఇప్పుడే వ్యాపిస్తోంది. ఓ వేంకటాద్రినానా ! నీవు మేలుకొని ప్రేమాతిశయంతో ఇందిరాసమేతుడవై మమ్ము పాలించు

సంకీర్తన వారిధికయన	రేకు 380	సంఖ్య 170	సంపు 11-2వ	పుట 116
-----------------------	-------------	--------------	---------------	------------

61

అవ ప్రకృతపుణ్యక్షేత్రాలలో వెలసిన నారాయణుడే శేషాద్రిపై విలసిల్లువాడనుచున్నాడు

సీ పాలజలభ్రీశినుండి బదరీవనమునుండి
అల గయనుండి ప్రయాగనుండి
భూలోకనిగ్ధయైన పురుషోత్తమమునుండి
వేయూరూపముల విచ్ఛేయ దీన
ఉత్తరమధురలోనుండి యయోధ్యలో
నుండి బృందావనినుండి పుణ్య
సింహాద్రినుండి వాసిగ పంచవటినుండి
వత్సపు జమలః బావనులః కేయ

గీ. హస్తీగిరినుండి శ్రీరంగమందునుండి
యూవలావలనుండి నీ వేగుడంచి
పరమై పర్యధామమ్ము ఘనగిరింద్ర
శిఖరమున నిల్చినాడపు శ్రీనివాస !

ఓక్రీనివాసా : కీరసముద్రమునుండి, బదరీక్షేత్రమునుండి, గయనుండి, ప్రయాగనుండి, భూలోకమునకు విధివంటివగు పురుషోత్తమక్షేత్రమునుండి సహస్ర రూపాలతో నీవే దయచేస్తుంటావు ఉత్తరమధుర, అయోధ్య, బృందావనం, సింహావలం, పంచవటిక్షేత్రాలనుండి జమలమవవిక్రమజేయదానికి వస్తుంటావు కించినుండి, శ్రీరంగంనుండి- అన్నివైపులనుండి నీవు వచ్చి యిప్పుడు పరధామమైన శ్రీవేంకటాద్రిశిఖరమునందు విల్పియున్నావు పై విష్ణుక్షేత్రాలలోని గోవిందుడే తిమ్మలలో నున్నాడే కాని శ్రీవేంకటేశ్వరుడు- శివుడు కాదు, నక్కందుడు కాదు, కత్తి కాదని సారాంశం.

పంక్తిరతన	శ్లోక	పంఖ్య	పంపు	పుట
అన్నిచోట్లఁ బరమాత్మ నీవు	45	278	1	186

62

అవ తావత్కాయము లొలగించి సకలభుజులు తనకు అనుగ్రహించు మని
శ్రీవేంకటేశ్వరుణ్ణి వేడుకొనుచువ్పారు

సీ. శరణుసొచ్చెద నిన్ను సర్వలోకేశ్వర!
సురగాభయమ్ములు మాన్పుకొఱకు
మొఱి లిడియెద నీకు ముచికుండవరదాయి!
దురితమ్ము లన్నియుఁ ద్రుంచుకొఱకు,
దండుమ్ము పెట్టెద నైవళిఘామణి!
పండి పంచని మతి పాశమువకు,
దాస్యమ్ము సలిపెద దామోదరా! నీకు
నీశ్వర నావయి నింపుకొఱకు;

గీ. అభయ వర్ధింతు నాదినారాయణుండ!
ఉభయకర్మపుబంధమ్ము లూర్చుకొఱకు,
విభుండ! శ్రీవేంకటేశ! ని న్నేడుకొందు
శుభము లన్నియు మా శీఘ్ర చూపుకొఱకు.

సకలలోకాలకు ప్రభువైన ఓ దేవా! మృతివీరి మానదానికై విన్ను శరణు
వేడుకొంటున్నాను. ముచికుండునికి వరానిచ్చిన ఓ ప్రభూ! నా పాపాలు పటా
పంచలు చేయుమని నీకు మొఱి పెట్టుకొనుచున్నాను ఓ దేవాధిదేవా! పరివర్త్యంగాని
నామనమ్ము పరివర్త్యం కావాలని నీకు దణ్ణం పెడుతున్నాను ఓ దామోదరా!
నీదయ నాపై ప్రసరించడానికై నీకు వేనచేస్తున్నాను. వక్కర్మలవల్ల, అసక్కర్మల
వల్ల కలిగే నా బంధాలు ఊడిపోయేటందుకై ఓ అదినారాయణా! అభయాన్ని
కోరుతాను ఓ ప్రభూ! ఓ వేంకటేశ్వరా! సకలశ్రేయములు మా కనుగ్రహింపు
మని నిన్ను వేడుకొంటున్నాను.

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	పంపు	పుట
అదియ పడియనయ్య	371	121	11-1 భా	81

63

1. : గ్రహములు తన హృదయములో నెంకొని ముద్దుచేచేసినాడనీ, అన్ని
 యుగములందును ఆ నందినావని తప్పిని వెల్లడిస్తున్నాడు

2. : ఘనగుండలములు నీకథలు నా చెవులకు
 నాల్కుకు దునులు నీ నామకోటి,
 మృత్యుకాండ నంటిన భూరజఃపటలము
 పట్టబంధము నాదు ఫలమునకు,
 నిర్మాల్యపుండ్రంశ భర్తనాత్రము, నీదు
 చక్కనిరూపు కాంచనపుగాళి,
 పంచామృతములు నీపాదతీర్థము, తప్త
 చక్కాంకనము వజ్రాంగిజోడు,

3. : తిలకః బాష్ట్రాలు నాకు నీదానజనులు,
 స్వప్నైశ్చేతనా నీకృప జన్మఫలము,
 అలసగుణములు నీయందె యందినాడఁ
 జన్మయున నిల్చి మోహింపఁ జేసితయ్య!

'భూసుములు చెవులకు' అన్న కీతిగా ఓ స్వామీ! నీకథలు వినుటయే నాకు
 కల్పవృక్షము నాలుకకు దుదిగాల్చెవి నీ కోటివాడుమలే పాష్ట్రాంగనమస్తారం
 బుపేటప్పుడు నా మదుటి కంటుకొన్న భూరేణువనుదాయమే వట్టాభిషిక్తుని
 అప్పుడు వానకట్టచే బంగారురేకు. నీ వసుధవింబి విడిచిన తాలమాలలే నాకు
 ఎరిదిందలు నీ అందమైన దావమే నాపొలిటి బంగారుముద్ద నీ పాదతీర్థమే
 నాకు సంచామృతం. తప్తశంఖచక్రమచ్చాదారణమే (వమాశ్రయణము) నాకు పత్ర
 పయ్యవచము. నీ దానులే నాచింధువులు. ఓ ఏడుకొండలదోరా! నీ కరుణయే
 నాచిన్మకు ఫలము నీయందే నేను అన్నిభోగములు (విహవరసాత్మకములు) పొంద
 న్నట్లని నీవు నాలోసుండి నన్ను పరవకుని చేసకొంటివి.

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	సంపు	పుట
అందితిని బొందితి	201	303	8	285

64

- అవి నానర్వన్వము నీవే అవి భక్తగ్రోహరుడు పణిగీర్వరునితో విన్నవించు కొనుచున్నాడు.

సీ. డివమ నే నార్జించు నున్నతథన మీవె
 పరమతపముల భాగ్య మీవె
 జపములఁ గలుగు జేజుప్రభావము నీవె
 బహుదానధర్మాల ఫలము నీవె
 పరము నీవే పరాత్పరము నీవే ఛాత్రి
 గలుగు వసంతభోగములు నీవె
 సురమునిపితృపూజఁ జొప్పగు సుఖ మీవె
 పరికింప దేవతావదము లీవె,

గీ పంచవింశతితత్త్వముల్ వరఁగ నీవె
 నకలవిద్యలు నాలుగాశ్రమము లీవె
 ప్రాణములు నీవె యాస్తియు పాస్తి నీవె
 పన్నగగీర్త ' నాకు సర్వము నీవె

ఉపాయముతో నే పంపాదించుకొన్న ధనం వీవే ఇతరధనములు దుఃఖ
 కారణములు, భగవంతు డనే ధనం అనంతముహేతు వడుట శ్రేష్ఠమగు తపస్సుల
 భాగ్యము నీవే జపములవల్ల కలిగే జేజుప్రభావము, ఆ నేరములైన దానధర్మా
 లఫలము, పరమూ, సరాత్పరమూ, ఈ లోకములోగల అంతరించు సుఖాలు, సురల,
 మునుల, విత్పదేవతల పూజలవల్ల కలిగే జేమమూ, అలోచింపగా దేవతాస్థాన
 ములు, ఇరువదియైదుతత్త్వములు, అన్నివిద్యలూ, బ్రహ్మపర్య గృహస్థ వానప్రస్థ
 వన్వాసము లనెడు నాలుగు ఆశ్రమములు, ప్రాణాపానవ్యానోదానపమానము
 లనెడు పంచప్రాణములు, అస్తిపాస్తులు వెయ్యేల : స్వామీ ! నా పర్యము నీవే.

సంకీర్తన	రేడు	వంశ్య	వంశ	పుట
ఇదివో నానందా	170	340	2	228

65

౬౫ పుంజుచిపై మమకారం పెంచుకోవాలి, వేణులారి, తదితరమును ద్వేషించి లని ఉపదేశిస్తున్నాడు.

సీ కాదుంచితిని యూర్త్యః గలనీ నిజ భోగింపఁ,
బగగొంటి నీ శత్రుపటలి మీఁద,
మలను నీమంత్ర మొనఁగ లోభించితి
మోహించితిని నీదుముద్దుకూపుఁ,
మచ్చరించితి నిన్ను మచ్చని చదువులఁ,
బంతగించితి నిన్ను భక్తిగొలుపఁ,
విడక ని న్నొల్లని విధుల నిండించితి,
దర్శించితిని నీదుదాశ్యమందుఁ;

గీ కలవను లనెల్ల నీదు కైంకర్యములుగ
నందితిని మమకారంబు పెంచుకొంటి
కాలమంతయు నీసేవ గడవినాడ
నలమి శ్రీవేంకటేశ ! న న్నీలినాపు

౬ వేంకటాద్రిపతి : నిన్ను కలిపి బ్రహ్మసందాన్ని అనుభవించవలెనని నాతత్వలోకాదకొన్నాను నిన్ను కాదనునట్టి నీవు లేవనునట్టి వీక్షణులపై విరోధం పూనినాను అతిహర్యమైన వీతియమంత్రాన్ని (ఓ నమో నారాయణాయ, ఓ నమో వేంకటేశాయ) ఉన్నవారి కెల్ల ఇచ్చుటకు తోచించినాను నీ విద్య లారితే రూపానికి ముగ్ధుడైనాను. వీరభు తోచింపని చదువులపై అనుయ పొందినాను భక్తితో విన్ను నేవించవలెనని వంతుం పూనితిని నిన్ను కాదనే లోకావ్రయవిధానాలను తిట్టవీకాను నీకు కైంకర్యంచేస్తున్నందుకు ఎంతో గర్వం లాను చేసే నమిన్నీ నీ సేవలనే తాపించాను నీపై మమకారం పెంచుకొన్నాను కాంచుండా నీ సేవావ్యక్తిలోనే గడుపుతున్నాను. ౬ పాపము : దీపా ప్రీతితో నన్ను పాలించినావుగదా :

సంకీర్తన ఉడువంటి వెల్లా	రేకు 147	సంఖ్య 216	సంపు 2	పుట 144
----------------------------	-------------	--------------	-----------	------------

66

అవ భగవంతుని సంసర్కమువల్ల ఇహపరపొత్తాలు అందుకొన్నావనీ, పనా శ్రీ
వేంకటేశ్వరుని దయాదృష్టినే అశిస్తున్నావనీ అనుచున్నాడు

సీ. తలఁచితి నీరూపు, తగిలితి నీవద
ద్వంద్వము, నీదాసుతతిఁ గలసితి,
నీదుముద్రలుదాల్చి నీగుణమ్ములు మెచ్చి
యర్చించితిని తావకాంగకములు,
దాసుసమ్ములు విచ్చెఁ దగ సాత్త్వికము వచ్చె
భవము వీడెను గర్మబంధ మూడె,
' నెలమి నీమహిమల నేమని వర్ణింతు
గోముగ నిన్నేమి కొనరఁ గలను ?

గీ. తిరుమణి ధరించి నై కొంటఁ బరమభక్తి
తీర్థముఁ బ్రసాదమునఁ; భవద్దివ్యకథలు
వింటి నిహపరములు గంటి వేంకటేశ!
సారిది ము మ్ముట్టులే తృప్త జూతుగాక!

ఓ శ్రీనివాసా! నీ రూపును భావించుచున్నాను నీ ప్రాదములజంటను అర్చ
యించితిని నీ దాసులతో చెలిమి చేసితిని నీ ముద్రలే ధరించినాను నీ గుణము
లను వ్రకంసించి నీ అవయవములను పూజించాను పరితంగా తమోగుణశంఖం
ధాలు నశించాయి సత్త్వగుణం పెరిగినది పృథ్వుత వశించినది కర్మపృథ్వు
నదలిపోయినది. అహ! నీ మహిమల నేమని వర్ణింపగలను ? ఎర్థింపలే ననుట
కొనరి కొనరి నిన్నేమి కోరుదును ? కోరికలు నశించిన వనుట తిరుమణి
శ్రీచూర్ణము ధరించి నీ తీర్థప్రసాదములను చాల భక్తితో గ్రహించితిని. నీ
దివ్యములగు కథ లాలించితిని తత్కారణంగా ఇహపరములను ఏవి చూచితిని.
ఓ వేంకటేశ్వరా! ఈ విధంగా మమ్ములను దయతో చూచుచుందువుగాక !

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	సంపు	పుట
సారిది మమ్ముడై	155	257	2	172

67

అవ పేంకటాచలవతి సాటిలేవి దైవమనీ, తనంకట తానే భట్టం యోగజేమా
లను వరిరక్షిస్తూ, వారిని అతడు కాపాడేరీతిని వర్ణిస్తున్నాడు

సీ. అభయహస్తం బైత్తి యటు కాచుకొనియాంటి
వట్టె దాసులఁ గాతు నంచు నీవు
నీనామమంత్రముల్ నిఖిలాఘములఁ దోల
జగములలో వెదఁజల్లినావు
తలఁచినవారికి ధనధాన్యముల నిత్తు
నంచు శ్రీసతి గుండె హత్తినావు,
ఇలఁ గావనులఁ జేయ నెల్లర నీపద
శ్రీరీర్థ మేఱుగఁ జేసినావు

సీ జీవరాసులఁ బుట్టింప స్వీయనాభి
కమలమున బ్రహ్మజేవుని గొంచినావు,
ప్రాణిరక్షాపకండ్లవై పన్నగాది
నక్కినాఁడవు సాటి నీ కెవ్వరయ్య!

నాగనగవివాసాః శ్రీనివాసాః అభయహస్తం చూపుతూ దాసులను కాతునని
అట్టి వారిరాతకు కాచుకొని ఉన్నావుగదా! పావపుంజాలు త్రెంపడానికి 'ఓం నమో
పేంకటేశాయ, ఓం నమో నారాయణాయ', ఇత్యాది మంత్రాలను లోకాలలో వెద
జల్లినావు లోకాలు అనే బహువచనంవల్ల స్వర్గాదిలోకాలవారికిని ఇదే భారత
మనుట జాతిమతభేదంలేక అందఱికి తిరుమంత్రాలు అందుబాటున వని ఉహ్యము,
కోరినట్లు ధనధాన్యా లిత్తునంటూ జొమ్మున కలుములాచేసి గడించుకొన్నావు
ధనధాన్య వికరణమునకు శ్రీవతి భవ హృదయాన ఉండుట సాధిప్రాయం లోకు
లందఱనీ పునీతులను చేయవలె వని నీ పాదతీర్థాన్ని గంగగా వ్రవసాంప జేసినావు
భగవంతునట జీవులపై గల త్పవ, గంగవదీపావవత్వం వ్యక్తి మవుతున్నది.
జీవస్పృష్టితై నీ నాభిమండంలో బ్రహ్మను నృతించినావు అన్నిప్రాణులను అదు
కొని ఆచరింప నెంచి వృషభావలక్ష్మంగాన్ని అధిష్టించావు ఎత్తున నిలిచి నేం
జీరాట ప్రాణిపమూహాన్ని వీక్షించి రక్షించు ననుట, పేంకటేశ్వరా! నీకు సాధ
ఎవరయ్య! ఎవ్వరూ కా రనుట

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	సంపు	పుట
కాలిభిన్నవారిపాది	284	482	3	324

68

అవ స్వామిపాదాలు దువ్వు మరిదేవిని విశ్వసించవని తప నిశ్చయం తెలుపు చున్నాడు.

సీ. కంటి నొక్కఁడవె లోకముల కీశుఁడ వని
తానను నినుఁబోలు వాని నొకని,
వింటి ఘనుఁడ వంచ వేదాంత మందు నీ
కంటె నశ్వము నిస కమలనాభ !
తోచె నీసేవయే టుదిపదమ్ముని, వేటు
త్రోచె దాత్మకు, సరితూఁగ జెడియ
పూన్కి నాగుదుఁడు ని నొప్పించె గాని దాఁ
చఁగెను నీదుమహిమలు చక్కహస్త !

గీ. చవిగాలుపు సొకథలె మరి నమ్మితింజె
రచ్చమాటలు వినుటకు నిచ్చగొనదు,
నమ్మినాఁడను నీపాదపలినములను
నమ్మ నేమియును పేంకటనగనివాస !

కమలం కాభియందుగల దేవా : లోకా లన్నింటికీ వ్యభుష సీ వారిదనే యని ప్రశ్నాతి చెందివాడు. నీవంటివాడు మరొకడు కనిపించడు. నీవు భునుడ వని వేదాంతాలపల్ల విన్నాను. విన్నుదప్ప మరెవరినీ విసలేదు. నీ సేవయే పరమపద మని తోస్తున్నది. నా తాత్పర్య వేతే తోచడం లేదు మరేదియు నీకు సాటిరాదు చక్రం చేతగలవాడా : నాగుదువు భూవికతో విన్నుగూర్చి దోధించినాడు నీ మహిమలు అతడు దాచలేదు. నా మనస్సు రుచు లారించే నీశరే కోరుతున్నది గాని రచ్చమాటలు విసదానికి ఇచ్చగించడు. వేంటిబాద్రిలో వివసించే ఓ శ్రీహరి : నీ పాదపద్మాలు తప్ప మరి దేవిని నమ్మను.

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	పంపు	పుట
కింకరీరనదైవం శేఖవాత్పరం	82	305	1	285

69

1. బ్రహ్మగోపత్యక్షనందర్శన భాషణాదులు అన్ని లేదని తన నిర్వేదం పెరి పురుషునిది.

2. గాంధర్వోపాసముల్ కల్పింప నేరిచి
 సుతులు బ్రహ్మదులై శోభమీరి
 3. ది వేదశాస్త్రాలచే బాగత్తులు గొంతు
 తలనూప కీమాగ్ని చాగ నేల ?
 4. నర పరంధామ మొనగంగగ గర్తవై
 యిందిరేళుఁ డనంగ నేపుగాంచి
 పన్ను యన్నికళలఁ బ్రభావతి పటాయించి
 కనులముంగలఁ బొడకట్టవేల ?

5. మురిలయూపద లెల్లఁ జెచ్చెర పొరించి
 పరగ ధర్మంబు లెల్లను బాడుకొలిపి
 పశుసలకుఁ బలుమూదులు పరము లొనఁగి
 ఏడుకొండలవాడ మాటాడవేల ?

ఓ ఏడుకొండలవాడా! గొప్పగా బ్రహ్మగోపములను వృష్టి చేశావు. నీ సంతానం బ్రహ్మదులెంకో వన్నె కెక్కినారు ఈ లోకంలో వేదాలచే, శాస్త్రాలచే ఎందో పొగడ్త గన్నావు. అయితే నీవు తలమైన చూపక ఇలా ఎందుకు బాగిశావు ? పరమపదాన్ని ఇవ్వడానికి నీవు కర్తవు లోకమాతకు భర్తవై మించి గొప్ప అన్నివిద్యలలో అరికేరి మిక్కిలి వ్రేసిద్ధి పొందినావు ఎందులకు నా కుటుంబం వివిచించవు ? దేవతల వాడ అన్నీ ఒక్కచూడటా పోగొట్టి ధర్మాలను ఎక్కడ విచిత్రమవు. యాత్రీకులకు మాటికి ఎరలిస్తున్నావు అట్టి ఓ స్వామీ! గారో పెరిచి పెరి ? పలుకు పుని పార్థివంబులు

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
కందరెరిగివ వని	288	228	3	151

70

అవ దేవుడు శ్రీనివాసుడు, దేవి మంగమ్మ అనుగ్రహంవల్ల కలిగిన వ్యక్తితో
తానీ కృతులు రచించితి నని వచుతున్నాడు.

నీ. ఇన్నాళ్లెఱుంగక యిందులో నోలాడి
యీవు మన్నింప ని న్నెఱిగినాడ
ముం దొనర్చిన కర్మములు తోలుకొనిరాగ
వచ్చి నీ మఱుగును జొచ్చినాడ
కదగి పంచేంద్రియాల్ గదిని పైకొన జగ
ద్విభు నిన్ను శరణమ్ము వేడినాడ,
వెనుకటి సంస్కృతి విడువక యుండుంగ
వినయాన నీ జాగు వేసినాడ;
అగణితజన్మముల్ తగులఁ గాణాచియై
మునని నీకాళ్ళకు ముక్తి-నాడ;

గీ. చెనఁటిజేవుల చెలుములు చిమ్మిరేగ
బత్తివట్టితి నీమీఁద ఫణిగీళ !
నీవు నీదేవి మంగమ్మ నమ్మితోడ
బ్రజ్జ నా కీయఁగా నిన్ను పాడినాడ.

ఇన్ని దినాలు తెలియక ఈ సంసారంలో మునిగి కేలి ఇప్పుడు నీవు దయ
దలంచగా నిన్ను తెలుసుకోగల్గినాను పూర్వజన్మంలో చేసిన రిండుములు పెండ్లనంటి
కరుముకొని రాగా వచ్చి నీ మరుగు జొచ్చినాను. అనగా కర్మలు జన్మహేతువు
లనుట. ప్రయత్నంతో నాడు ఇందియాలు నన్ను ఆక్రమింపగా బోకాలకు ప్రభు
వై న నిన్ను శరణు వేయకొన్నాను కదచిన సంసారం టూతం లాగా వదలవందు
వల్ల దానిని పారబోయావని నీ చిహ్నాలు. శంఖచక్రాదిముద్రలు వివరముతో
దరించాను. దిరకాలామభవంకరి పుట్టువులు తగుల్కొనుచుండగా వాటివివృత్తికై నీ
పాదాలు వట్టినాను చెడుప్రాణులకోడిచెలిమి చెలరేగగా దానిని బాపుకొనుటకు నీ
శేషగిరింద్రా ! నీమీద భక్తి కల్గి ఉన్నాను నీహ, నీదేవి అలమేలుమంగమ్మ నాకు
ప్రజ్ఞను ప్రసాదించగా ఇప్పుడు నీన్నే కీర్తిస్తున్నాను.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	పంపు	పుట
ఇన్నాళ్ళు నెఱుంగక	383	180	11-14	128

71

అవ శ్రీనివాసు డెంతో ఉవారం చేశాడవి, అందుకు మారుపేక ఆయనకు కింక
రుదై బ్రతుకుచే అవీ ంద్దటిస్తున్నాడు

నీ ఉపకారముగ చేహ మొసంగితి నీకు నేఁ
గావించు ప్రత్యుపకార మేది ?
ఎవుడు నీధర్మాన నిటు ఋణస్థుంపనై
బ్రదుకుచే గలడు ప్రవత్తితోడ
వెట్టిఁ జేయక నక వివేకిఁ జేసితివి నీ
యీవికి మారిచ్చు నీవి యేది ?
నీకుఁ గీర్తిగ నిట్లె నీయధీనుండనై
బ్రదుకుచుగల దెట్టిభయములేక

గీ కూర్చితి జడులతోఁ గాక గురునితోడ
నిట్టి సరవికి న సర వేమి గలదు ?
వృషగిరినివాసు ! యెవుడు ని స్వీకరుండ
బ్రదుకు తొక్కచే గలడు నీ బంటు నగుచు.

ఉపకారబుద్ధితో నాకి దేహాన్ని ఇచ్చావు అందుకు నేను చేసే ప్రత్యుపకార మేమున్నది : ఏమియు లే దనుట. ఎవ్వడూ నీధర్మమా అంటూ ఏమి ఋణపడి ప్రవత్తితో బ్రతుకు తొకచే నా ప్రత్యుపకారం నన్ను నిద్రివానిగా కాక వివేక వంతునిగా చేసితివి ఈ వీర్యాగానికి బదులుగా నీ కీయగల్గిన ఈవి నాకేమున్నది, లే దనుట నీకీర్తివలాకగా నీకు లోబడ్డవాడనై బ్రతుకు తొక్కిచే నే నిచ్చు ఈవి. నీ యధీనుడను కాబట్టి నా కెట్టిభయమును లేదు మూర్ఖులతో నన్ను ఉతసేయక గురువుతో చేర్చినావు ఈ క్రమంతో నీవు చేసిన ఉపకారములకు నేను వరుసగా చేయగల్గిన ప్రత్యుపకారములు ఏ మున్నవి : ఏమియు లే వనుట వృషపర్వతంలో వివసించే ఓ శ్రీనివాసా : నదా నిన్ను వదలక నీ బంటుగా బ్రతుకుచే నేను నీకు చేయగల ప్రత్యుపకారం.

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	పంపు	పుట
ఇంతకంటే నేమున్నది	144	187	2	182

72

అవ : భగవంతుడు కనకు చేసిన మేలువకు కృతజ్ఞతలు తెల్పుకొనుచున్నాడు.

నీ ఎటువాయు నీయుగాం శోభించేసినఁ గాని
తామితశలన ! మేకటగిరిశ !
చేరి కర్మములు చెలవట్టఁ జేర్వాడి
వే వచ్చి నన్ నిగిపించుకొంటి,
శక్తిమంతుల కది యుక్త ధర్మముగదా
అరయ దీనులఁ గన్న నడ్డమగుదు,
రతులు పంచేంద్రియా లందిందుఁ దివియఁగా
నెరవుతో నన్వేషి వేసికొంటి,
వది పాగిగద ! శూరు లగువారు పేదల
యాపదల్ మానినీ యాదరింతు,

గీ పుట్టువు లవెన్నో న స్మరికట్టుకొనఁగ
తోగుపడితివి తోడ్పడఁ దొలఁగఁ దోసి,
బలముగలవారు ధరణిలో పైకొనియెడు
వలుభయా లెల్ల వారికిఁ బాపుచుండు)

కర్మలు దగ్గటించి వన్ను చెలవట్టుచుండగా నీవు వాటి ఉద్రేకము నణచి నన్ను విడిపించుకొన్నావు మరికింపగా నీవు కష్టములో మున్నవారివి చూచి వారి ఉద్దవడి దిష్టాం బోగొట్టబాపు అట్లా చేయడం శక్తిగలవారికి కగిన ధర్మమేకదా : శత్రువులైన చతురాదిత్యులైనా నన్ను ఇటువంటి లాగుచుండగా నీవు ఉపాయముతో నన్ను వెనుకవేసుకున్నావు వాటినుంచి రప్పింప వసుట. భూలులు పేదసాదుల అవదలు బోగొట్టి అడరిస్తారు అది వ్యాయమేగదా ! ఎన్నో జన్మలు నన్ను దగ్గిస్తుంటే వాటి నన్నిటిని కొలగించి నాకు దోడువద్దావు లలివంతులు భూలులో మానవుల పైపైవదే వలుభయాలను పారదోలుతుంటారుకదా :

సంకీర్తన
ఏమి చేసినా నీరుణ

రేఖ సంఖ్య పంపు చుట
95 475 1 318

73

1. జ్ఞానముచే ప్రేమింపబడు తనలో మన్నారవి తెలిసి ఇతరపై పముల నాశం
చేయుచు వివిధ విషయాన్ని వ్యకటిస్తున్నాడు

2. నాయగా నీకు విన్నవ మెవ్వ రొసరింతు
భక్తి నే వాకువ్వ వలయు గాక
కాతువా నాకంటె గడుపీను ? నీదు చి
త్తంబును నాదు భాగ్యంబు గాక
బ్రదుకంగ లేక నీవలన నన్యుల గోరఁ
గలనె ? నిన్ కొనరంగవలయు గాక
నీలోన దాతువా నీ వితరణగుణం ?
బవని దీచులకు జూపవలె గాక

3. నేర నైతి నిన్నాళ్ళు నాఘోరపాప
మేము ? నాలోననున్నావు స్వామి ! నీవు
నే నాయల వేడఁ, దల్లికి లేని ముద్దు
దాది తెలుగల్గు ? దాసువత్సలుడ నీవు.

4. దేవా : భక్తిచే వేసే నీకు విన్నపాలు చేసుకోవలెగాని నా కొరకు వాడు
మాటుగా ఇతరులెవ్వరు విన్నవిస్తారు : ఎవ్వరించ రని భావం నీచి త్తంనాభాగ్యం.
లంఠేగాని ఏ హీనుని నీవు కాపాడగలవు : తనకిన్న కాపాడగలిగ వరమహిమలు
మరొకడు లేడని ఆత్మరక్షం కాపాడికొనరి నిన్నే కోరికలు కోరి బ్రతుకగలనే గాని
ఇతరులను యాచింపగలనా : యాచింపలే వనుట లోకంలో దరిదుర్లకు దానం చేయ
వలెగాని ఆ దాతృత్వాన్ని వీలోనే దాచుకుంటావా : దాచుకో వనుట నీవు నాలోనే
ఉన్నావని నా పొ. ప్తిపాపాలెట్టివో కాని, ఇన్నాళ్ళు తెలియనైతివి తమర ఇక ఇత
రులను యాచింపను తల్లికి లేని ముద్దు దాదికి ఉండదుగదా : నీవు దాసులపట్ల
ప్రేమగలవాడవు దాసులవంటి అన్యదేవతలకు తల్లివంటి నీకున్న వాత్సర్యం
ఉండ దని భావము

సంకీర్తన
నేరనైతి పితేకాక

రేకు	పంక్తి	సంపు	పుట
320	187	3	112

74

అవ చిత్రపిఠ్యానిధితైన నీకు వాదోటివానిని కాపాడు చేపాటి యనుచున్నాడు

సీ. కొనవేలితో పెనుగొండ నెత్తిన నీవు

మొగి నాకుటుంబమున్ మోచుటెంత ?

అమరబృందమ్మున కమ్మరి మిచ్చిన నీవు

వట్టెఁ తన్నము నాకుఁ బట్టుటెంత ?

అక్షయవస్త్రమ్ము లతివ కిచ్చిన నీవు

కట్టంగ నిచ్చి న స్నాచుటెంత ?

ఇంద్రాదులకు నీకు లిచ్చిన నీవు నా

కిహలోకభోగమ్ము లిచ్చు టెంత ?

గీ అన్నిజగములఁ బూర్ణుడై యున్న నీకు

అంశదండగ నాలోన నుండు టెంత ?

వరము లిచ్చెడు నీకు వో తిరుమలేశ !

తెలియ నారెండుకోరికల్ దీర్చు టెంత ?

గోనర్థనగరిని వేరె నెత్తినావుగదా ! అట్టివీకు అల్పమగు నా కుటుంబ భారము మోయు తెంతవని : సులభ మనుట, పాలనముద్రమును చిరికించి, అప్పుతం నందిపెట్టి దేవతలను అజరామరులను చేశావుగదా ! అట్టివీకు వట్టె తన్నము నాకు పెట్టడం ఏమాత్రోపువని : తేలిక యనుట ద్రావద మొఱాంకించి ఎడ తెటవితేకుండా చీరె లిచ్చి మానము కాపాడినావుగదా ! అట్టి దయామయుడవైన నీకు నాకు మానం తప్పకోడానికి మూరెడుగుడ్డ నివ్వడం ఏమంత కష్టకార్యం ? చులక నైన వని యనుట ముల్లోకిములకు ఒడయ్యదైన ఇంద్రుడు వేదగా అమితసంపత్తి నిచ్చిన నీకు ఇహలోకిముఖాలు వా కొనంగుట ఏమంత దుష్కరతృక్యము ? అల వోకగా చేయదగిన దనుట పర్యజగత్తులందు పూర్ణంగా విండియున్న నీవు చేదోడు వాదోడుగా వాలో మండుట ఏమి కష్టము ? సుకర మనుట, భక్తులకు లక్షలు కొట్ట వరా తిస్తుంటావు గదా : నా రెండే రెండు కోరికలు మాత్రమే తీర్చుట నీకు మిక్కిలి సులభంకదా : ఆ రెండుకోరికలు ఇహవరసుఖాలు కావచ్చు

సంకీర్తన	లేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అందుకుఁ గాదు	189	451	2	304

75

అవ విత్యుచరిత్రుడైన భగవంతునిచరిత్రను చిత్రిస్తున్నాడు

సీ. దనుజునిబిరుదమ్ము భరణి నీకే చెల్లె
 బన దది బలివిధీషణుల యెడల
 నెందలనైన నీవె గల్పెదవు గాని
 నీసేవకుల చేత నిర్జితమౌడవు,
 ఎల్లరకును నీవ యేలికవే గాని
 పాశునాసతి మోచు బంట నైతి,
 మ్రొక్కులు గొను దేవముఖ్యుడవే గాని
 దాసుల కెల్లడ దాసుఁ డీవు,

గీ. జగములకుఁ దండినాట నిజంబ కాని
 దేవికిఁ బుత్రుఁడవు శ్రీరాధీనమతివి
 విస విసన్ నీదుసుద్దులు వింతగొలుపు
 భక్తవత్సల! హరి! పరబ్రహ్మరూప!

ఓహరీ: దనుజుని రాక్షసులకు శత్రువు అనే విరుదు నీకే తెలియున్నది. కాని బలివిధీషణుల విషయములో ఆకర్మకర్త మేమైనది? 'సృష్టిదేవ ప్రసన్నాయ' - పోవన్ను లెవ్వరినైనను కాపాడే చయాయుడు భగవంతు డని భావము ఎందఱి నైనను, ఎంతటివారినినను శత్రువులను అనహయదనై నీవు జయింపగలవు అట్టివీవు నీ పేరులచే జయింపబడితిమిగాదా! (అంజనేయదులకథలు అనుసంధించు కోవలెను) పరంస్రాజీశాతానికి నీవే పోతుడవు అయినప్పటికి అర్జునుని అజ్ఞకు లోబడి సారితికికృత్య మొనర్చుచు బంటుగా మెలిగినావు భగవానుడు భక్తవరాధిను డనుట అందరికి నందనీయుడవైన బృందారకస్వామివే కాని అన్నిపథాల నీ భృత్యులకు భృత్యుడవై ఉంటావు భగవంతుడు భాగవతులకు దాసానుదాసు డనుట నీవు లోకాలకు నీవు కందిన వనే మాట నిజమే అట్టివీవు దేవకీపుత్రుని నైతివిగాదా! పైవాటికి కొరతం నీవు ఆశ్రయించివారికి లోబడినట్టిది కలవాడ వగుటయే భక్తులపట్ల వాత్సల్యము కలవాడవు, పరబ్రహ్మస్వరూపుడవు అగుహరీ, నీచరిత్రలు వినగా వివగ ఆన్మకములనిపిస్తాయి.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎంతభక్తవత్సలుడ	96	473	1	317

76

అన : భగవంతుని నామోచ్చారణ సమస్కార సేవాఫలము లెట్టివో చాటుచున్నాడు

నీ అలరి ని న్నొకమాటు హరియని నుడువంగఁ
బొందినపాపముల్ పొలసిపోయె,
మందలించి మహాక్కమారు పల్కినఫలం
బెందుల కని నీకె యిచ్చినాము,
తలఁచుచు రెండుచేతుల నెత్తి మ్రొక్కంగ
నిహవరమ్ములు దక్కి నిట్టి మాకు,
సాష్టాంగదినతులు గలిపిన ఫలమెల్ల
సేమిటి కని నీకె యిచ్చినాము,

గీ అలముకొనియె పుణ్యము శరణన్నమాత్రీ,
భద్రముగ నుండె మాదుసేవాఫలంబు,
ఎంతయని దాచుకొనఁగల ? మేమిసేయఁ
గలము ? నీ మహిమమ్ము మా తర్రమె పొగడ ?

ప్రీతితో నొకసారి హరి యని అనగానే మాలివిపాపములు పటావంతలై పోయినవి తలచుకొని మరొకప్పుడు “హరి” యని వలకడంవల్ల కలిగే ఫలమును ఇక చూడెందుకని నీకే వమర్పించినాము. నిన్ను స్మరించుకొంటూ చేతులెత్తి మ్రొక్కగా ఇహపరసుఖాలు మాకు ఈ విధంగా దక్కివవి మఱి సాష్టాంగ సమస్కారం చేయడంవల్ల వమకూడే వలాన్ని ఇక చూడెందుకని నీకే అర్పణ చేశాము శరణన్నంతమాత్రముననే పుణ్యం మమ్ము చుట్టుచుట్టుకొన్నది. మఱి మఱి కావించే మాసేవలఫలం అట్టే వదిలంగా ఉన్నది పుణ్యం అమితంగా పెరిగి నది గమక ఎంతవె దాదిపెట్టుకోగలము ? మిగిలిపోయిన పుణ్యంతో ఏమి చెను కొనగలం? 1. ఫణివర్వతాధిపాః సీమహిమమ పొగడ మాకు శత్రుమాః కా దనుట.

సంకీర్తన	లేఖ	పంక్తి	సంపు	పుట
ఏమి సేపే మిఁక	109	51	2	85

77

అనఁ జీవుడు భోగింపదగివవానిని, క్రినివానిడు భోగింపవానిని నిర్వచింపఁ
చున్నాడు.

నీ. చక్కని జన్మసంసారవృక్షమునకు
భావింపఁ బరిశక్యఫలము వీవు
కర్మం బనెడు గంధగజరాజమునకు వ
హ్వార ! మేటిమావటివాడవు వీవు,
తెలియ దేహంబను దివ్యరాజ్యమునకు
రాజల్లు రాబాధిరాజ వీవు,
దిట్టయా మనసను తేజగుత్తమునకుఁ
బ్రభ్యాతిగన్న రేపంతుఁ జీవు,

గీ. అమలమగు భక్తిచంద్రోదయమ్మునకును
రంతులఁ తెలంగు కలశాంబురాళి వీవు,
జీవుఁడను మేడలోనున్న శ్రీనివాస !
భోగ్యమను నేను చెంతల బోగి వీవు

మంచిదగు జన్మసంసారమనే వృక్షానికి అలోచింపగా వ్యవస్థితమందు నీవే
కర్మమనే మదపురేసుగునకు అహ ! వీవు మేటిమావటివాడవు. అవగా కర్మలను
అదుపుచేయగలవాడవమట విచారించగా చిరకాలమనే దివ్యమైన రాజ్యానికి నీవే
చక్రవర్తివి శుంఠిరియగు మవస్సనెడు జాత్యశ్వమునకు వీవు వ్యసద్ధి తెక్కిన
కొడుపు మచ్చలేవి అచ్చపుభక్తి అనే చంద్రోదయమునకు అనందఘోషలతో
దివ్వింగే ఓరసాగరుడవు వీవు. భక్తివరాధిమడు భగవంతు డన్నమాట. జీవు
డవ మేడలో నుండే ఓ శ్రీవతి ! వీవు అనుభవించేవాడవు. నేను నీకు అనుభవించ
దగినవాడను.

సంకీర్తన
భోగము నేను వీకు

రేకు
167

పంక్తి సంపు
274 2

పుట
183

78

అవ వేంకటాచలపతిదయాను పొందలేనివారు, ఆయనను సేవించి తరింపలే రనుచున్నాడు

సీ. తలపోసి తలపోసి ధ్యానించెదరు నిన్ను
నిలనిలయుని నిశ్చయింపలేరు,
పలుమారు సీగుణాల వరంగ నుతింతురు
మించి సీగుణులుల నెంచలేరు,
పొదిగి పొదిగి నిన్నుఁ బూజించెదరు గాని
యెదుట సీకీర్తీమూర్తి వెలుంగ లేరు,
వెదకి వెదకి సారె విందురు నీకథల్
నీభక్తి దృఢముగా నిలువలేరు,

గీ నిక్కి నిక్కి చేతుల నెత్తి ముక్కు చుండు
మక్కునను సీదుముహూను వమ్మంగ లేరు,
గొక్కునన్ వేంకటేశ ! నీకరుణచేతఁ
దక్కు నిన్నటు సేవించి తనియు లేరు.

ఓ వేంకటేశ్వరా ! ఆలోచించి ఆలోచించి నిన్ను న్మరి యుండురు కాని నీ వీపాటివాడ వని నిర్ణయింపజాలరు. అప్రమేయుడమని నీ గుణగణాలు మాటి మాటి వల్లవేయుచుండురు గాని వాటి కుదిని గాంచలేరు అతడు అనంతరీక్షాణ గుణనిధి యనుట క్రమ్ముకొని నిన్ను పూజింతురుగాని ప్రత్యక్షంగా నిన్ను దర్శింప లేరు ఇది అసాధ్యమని భావము నీకథలు ప్రవచింపబడే చోట్లు వెదకి అవధికి వేళ్ళి విందురు అయినను దృఢభక్తిని వీపై నిలువలేరు కాళ్ళమునివేళ్ళపై నింది రెండుచేతులు కైకెత్తి నీకు దండములు పెట్టుదురు అంతేగాని పేమతో నీ మహిమలు నిష్కూటాలరు. ఓ వేంకటనాథా ! నీదయ లేకున్నచో కీమృపే నిన్ను సేవించి అనంచినలేరు

సంకీర్తన
నివ్వరి నేర్పులు

లేకు
160

సంఖ్య
287

సంపు
2

పుట
102

79

అ. స్వప్నవిభాలకై వడరాచిపాటు వడదం పెట్టిన మమదున్నారు

సీ సహనిస్సాగు వగుచు మనులఁ దిరుగు శుల్లిఁ
గుడి బెడు పట్టెగు కూటికొఱకె,
కూనాకఁ జెలులతోఁ గాపుర ముండుట
యొకత్రుటి మైమఱ పొందుకొఱకె,
ఘనమైన గృహములు గొప్పకొనుట యెల్లి
వంగము మోసెను నంతవఱకె,
రనివోని మతిలోని తలపోత లన్నియు
నెనసినబ్రదుకు తా నెంచు కొఱకె,

ఆ. ఇంతలోని పనికి నెంతఁజ్ఞిని కొండ
ద్రవియ్య యెలుకఁబట్టఁ దలఁపుఁ గొందు
ఘోరిక ' నాదుభ్రమ వాసి నీపాద
దాస్య మిచ్చి కరుణ దనువు మయ్య !

వడరాచి అగదాట్లు వడుతూ ఏదో వనిగట్టుకొని తిరిగేదంతా అవట్టెడు బాటికోసమేగదా. మరణవర్జ్యంకం శ్రీలక్ష్మీ సంపారం చేయడం, క్షణికమైన అనందము కోసమేగదా. మిద్దెలు మేడలు కట్టుకోవడం, ఈ శరీరం ఉన్నంతవఱకు లనుభవించడానికే గదా. మనస్సులోని అంతులేని అలోచన లన్నీ పొందిన తన జీవితాన్ని (జ్యును) కావే కోరుకోవడానికేగదా. కొండను త్రవ్వి ఎలుకను వట్టి నట్లు అకాశ్యంబు, అల్పకాంతిము అగు ఈ పాటివనికి ఎంతో శ్రమచెందిన నేను పెట్టెని ఒకే శక్తిపై లదిదాసా : శ్రీవివాసా : నాలోని మాయను తుడిదిపెట్టి నీపాద దాస్యం లనుగ్రహించి దయలో వమ్ము తప్పి నొందించు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	పంపు	పుట
ఇంతలోని వనియని	358	40	11-1వ	33

౧౦

అవ ఎవరు ఎట్లు భావించినా కవకు అదిపురుషుడైన శ్రీవివాసునిదాస్యమే చాలు
పనుచున్నాడు

నీ గరిమఁ గొందఱకు సాకారమై నిల్చితి
గురునిరాకారమై గొందఱకును,
సరసఁ గొందఱకును సగుణుండ వంట నీవు
కొందఱ కీప్ర నిర్గుణుడ వంట,
ఒక చోఁ గ భావూర్తి నొనరి యుండుదు వంట
యొకట నిష్కళుషుడవై యొప్పెడ వంట,
ఒకట జీవులకు నీ కొనర భేద మ్మంట
యొక చో నశ్శరీర నుండు రంట,

గీ. అదన నిందఱలో సంతరాత్ముడ వంట
యెదుటఁ బరికింప శ్రీవేంకటేశుడ వంట,
యింతయును నీదునుహిమయే యెన్న నేలకీ
సంతతము నీదుదాస్యమై కాలు నాకు

కొందరు చిన్న అకారముతో, గుణార్థ, కళలతో కూడినవానిగా దర్శిస్తారు. మఱికొందరు అకారం, గుణాలు, కళలు లేనివాడని తలస్తారు ఇంక పలువురు జీవులకూ పరమాత్మనైన వీకూ భేదమును భావిస్తారు. మరికొందరు జీవులకూ వీకూ అభేదాన్ని భావన చేస్తారు పాణినిల హృదయాలలో అంతరాత్మగా ఉంటూ శేషాద్రిమీద వేంకటేశ్వరుడుగా వెలుగొందుతుంటావు చూడగా ఇది యంతయు వీ మహిమేధదా! మఱి స్వాతంత్ర్యం ఎప్పుడూ నీసేవయే చాలు

పంక్తిరచన	రేణు	సంఖ్య	పంపు	పుట
ఏదియుఁ గానఁడు	358	93	11-1భా	23

81

అవ : కొండపైమండే దేవుడు తపకు పరవ్వ మంటూ అకవివే శరణు
పొందుతున్నాడు

నీ గతివీనె మతివీనె కర్తవు భర్తవు
పతి వీనె మాకు నే పట్టునందు
నెంచి చూడగల బయలెవ్వారు నీకెస ?
శరణు జొచ్చితి మయ్య! చతురు నిన్నె
జననీజనకు లీనె శరణుమ్మ నీనె మా
యునికి మనికి నీనె యుపమ నీనె
మనసిచ్చి మము నీవు మన్నించుటం జేసి
శరణుజొచ్చితి మయ్య! చవవు బలిమి

అ లోకసాక్షి వీనె లోకబంధుడ వీనె
యీ కడ తిరువేంగళేశుఁ డీనె
నిజుజగతి గావ నీకంట మతిలేరు
శరణు జొచ్చినాము స్వామి! నిన్నె

ఓవ్రభూ! మాకు అన్నివేళం గతివి, మతివి, కర్తవు, భర్తవు, ప్రియభద్రు
వీనే ఆలాచించగా నీకు సాటి మరెవ్వరున్నారట! నీని బాసం కాపాడుసామర్థ్యం
గల నిన్నే శరణుపొందుతున్నాము మా ప్రితి, జీవనం, ఉపాధిం కూడా వీనే
నీకడ మాకున్న ఎనపుకొద్దీ మనపిచ్చి మన్నించేనాది వగుటచేత నిన్నే శరణు
మంటున్నాము లోకాంకు సాక్షివి, లోకబంధుభద్రు ఆయిన నీవు శ్రీవేంకటేశ్వరు
డనై ఉన్నావు లోకా లన్నింటినీ రాపాడుటకు నీవు దప్ప మరెవ్వరు లేరు
మాకు వీవే శరణం.

సంకీర్తన
అలిందు సాలించు

లేకు
357

పంక్తి
43

సంపు
11-14 20

82

అవ సర్వదేవతాస్వరూపుడు, శ్రీనివాసు నర్సింహక దేవతాంతరములను పూజించుట
వ్యర్థమని ఉద్ఘోషించుచున్నాడు

నీ మొదలుండఁ గొనలకు మోచి నీశ్శివనేల ?
యెవలోన నీవుండ నితర మేల ?
నిగమమార్గమునందు నే నడచెద నన్న
నిగవ మ్ము లెల్లను నీ మహామయే
జగతివారలఁజూచి జరిగెద నన్న జ
గమ్ములు నీమాయఁ గలిగినవియ
మనసు న్నమ్ము నెట్టి మట్టున నుంటకు
మనసు కోరికలు నీ మతక మాయె
తనువు నిందియములు తగ గల్పెద నటన్న
తనువు నిందియములు త్వస్యహిమయె

ఆ. ఇంతిలోనిపనికి నిందందుఁ శౌరనేల?
చెంగటఁ జెరువుండఁ జెలమ లేల?
శౌరి! నీదు దివ్యచరణముల్ శరణంటి
సంతకూటముల విచార మేల?

ఓమహావిష్ణూ! మా మనసులలోనే వీ వుండు పెటంగక వెలువలివేల్పురి
నారాధించుట చెట్టుమొదటివి పెదలి కొనలకు నీరుపోయెటవలె వ్యర్థము వేదవిహిత
మార్గంలో నేను ప్రవర్తిల్లుదు నంటే ఆ వేదము లన్నియు నీ మహిమలే. లోకము
లోనివారిని జూచి వారివలె నడచు నన్నచో లోకము లన్నియు నీ మాయచే
ఆవరింపబడినట్టివే మనసును జయించి విశ్వలంగా ఉండా మనుకుంటే అమనసులోని
కోరిక లన్నీ నీ మాయచేత పుట్టినవే శరీరాన్ని ఇంద్రియాలను చక్కగా లోగట్లు
కుండా మంటే అవికూడ నీ మహిమవల్ల ఏర్పడేవే ఈ వసులకై ఇక్కడక్కడ
తిరగడ మెందుకు? దగ్గరిలో చెరు వుండిగా చెరిమలకై అలమట ఎందులకు? అవగా
శ్రీనివాసుడు చెరువు, ఇతరులు చెలమ లని అభిప్రాయము. ఓ శౌరి! నీ దివ్యచరణాలే
శరణంటిని ఇక విరువయోగమైన ఆలోచనలు ఎందుకు? వ్యర్థమని భావము

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	సంపు	పుట
మొదలుండఁ గొనలకు	04	488	1	812

83

అవ కొండలరాయని మహిమాదులు అనిర్వాచ్యము లనుమన్నాడు

సీ. ఆకాశ మింతింత యని పల్కు రాదంట
 నుడువంగ రాదంట కడలిలోఁజు
 గణియింప రాదంట కడఁగి భూరేణువుల్
 శ్రీకృ! నీ మహిమలు చెప్ప వశమె ?
 వెలయ కాలము గంటువేయంగ రాదంట
 కట్ట రాదంట మూటగాఁగ గాలి
 కలయ నల్లిక్కుల కడ గానరా దంట
 జలజాక్ష! నీ రూపుఁ దెలియఁ దలమి?

గీ. గలువ రాదంట నీమాయ, కిట్టి మనముఁ
 జిక్కిబుట్టగ రాదంట, చేరి నిన్నుఁ
 గొలువఁగా శక్యమే? భక్తకోటి కెల్ల
 నీ శరణ మొక్కటే గతి నిగమవేద్య!

ఆకాశ మీపాటిదని, నముద్రములోఁకు ఇంతమాత్రమని చెప్ప శక్యము కాదంటారు ధరణిలోని అణువులను గూడ రెక్కసెట్టి సావ్యము కాదంటారు మరి ఓ రమాప్రియా! పైవాడిని వృతించిన నీ మహిమలు చెప్ప శక్యమగునా? కాదని భావం కాలానికి గంటు వేయఁటకు, గాలిని మూటగట్టుటకు, దిక్కుల అంతములను చూచుటకు వీలుకా దంటారు వీనికి కారణమైన నీ రూపం చూడ తరమా? కాదనుట నీ మాయను జయించుట, మనస్సును విగ్రహించుట అసాధ్యమని వాడుక కమః వీరగణ చేరి నేవించుట సాధ్యమా? కాదని జాత్పర్యము ఓ వేదవేద్యా! పైకారణములవల్ల భక్తుల కెల్ల వీరకణాగతియే గతి

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	సంపు	పుట
ఎంత పోదించి చూచినా	155	202	2	175

84

అప భక్తితో భగవంతుని వమ్మివేచే మోక్షం వమ్మకుంటే అది వారిపాపం అంటున్నాడు.

సీ. పాపం బహుచి యిత్తు పరమపదం బని
చరమపద్యమునందుఁ జాటినాల్
ధరణిలో నీవల్ల దప్ప కొంచెములేదు
పరఁగ నమ్మనివారి పాప ముంతె
నీపదాలకు నాకు నెయ్యపులంకెయం
చెప్పనో ద్వయమందు నియ్యకొంటి,
వెంచంగ నీవల్ల నట్టి దోసము లేదు
నమ్మనివారి పాపము నుమ్ము

భక్తనులభుండ నంచును బహుపురాణ
ములను వాకుచ్చినాడవు లోలులే నీవు
శేషగిరినాన! నీవేమి పేరుగలవు?
భక్తి నమ్మనివారి పాపము గాక

ఓ శేషగిరివివాహా: నిన్ను ఉపాసించే భక్తుల ప్రాసాలను పోరాల్సి వరమ వరం ఇస్తానని నీవు గీతంలో 'సర్వకర్మాన్ సరిత్యజ్య మా మేహం శరణం వ్రజ, అహం త్వ మృపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మా తుభా: అని బాహులంగా వాటిస్తావు గదా! (దీనినే శ్రీవైష్ణవులు చరిమకోశం అంటారు) అ నీ హరిశ్చను నమ్మనివారి పాపమేగాని నీవల్ల ఏ దోషమీ లేదు నీ పాదాలకూ, నాకు ప్నెహవార్యకమైన అనుబంధం ఉన్నదని ఏనాడో ద్వయమంత్రంలో అంగీకరించావు (శ్రీమద్భాగవత చరణ చరణం వ్రవద్యే, శ్రీమతే నారాయణాయ నమః' అని శ్రీవైష్ణవసం వ్రదాయంలో ౫ రెండుమంత్రాలను ద్వయమంటారు) ౫ ద్వయమంత్రము నమ్మనివారి పాపంగాని ఉప్రదా! చూడగా నీలో క్షేణిలోపం లేదు అదిలానే నీవు భక్తులకు మలభంగా చిక్కెనాడనని శ్రీమద్భాగవతం మొదలైన అనేకపురాణాల్లో నొక్కివక్కాణించావు భక్తితో నిన్ను వమ్మి పేవించు పాపం లవుతున్నారు. వారి విషయంలో నీవేమి చేయగలవు? వారికి ముక్తిని వ్రపాదించ వన్నమాట.

సంకీర్తన :	రేకు	పంఖ్య	పంపు	పుట
నీవేమి పేరువయ్య	07	487	1	328

85

౯. ఇది భవన విచ్ఛేదము నుండి పాపములను అందమందగా ఇక్కడక్కడ నాటికై
 పుట్టించుటకు దానిని నాటికై.

౧. అన్నది గెలిచితి నయ్య ! నీ లెంకపై
 యీ నీలనీలము లేల నెదుక ?
 నీ నామము చాలు : భలకాంక్ష లొనంగ
 నీ ముద్రలే చాలు నెమ్మి : బోధన
 నీ ప్రసాదమే చాలు నీతానర్ప సమము
 నీ తీర్థమే చాలు పూజ : తేయ
 ఘనుని గావించ నీ కైంకర్యమే చాలు
 తిరుమణియే చాలు సరగ : గావ

౨. నీగు ధ్యానమ్మె చాలు నిర్మద్రీనుఖము
 సూర్యు, నీ యర్చనమే చాలు : గొదలు దీర్చ
 నేని దేవో యుపాయమ్ము లేడ నాడ
 వేంకటేశ్వర ! నీవుండ వెదక నేల ?

౩. ప్రభూ ! మనసు మున్నగు నాటిని అన్నిటిని ఇయించితిని, నీ దాసుడ
 నీ తిని ఇది కారీరకముంగు నాకప్పుం పెదబడిం : సంయమనంగలవాని కారీర
 కములను అప్పులనుగాక ఒప్పులే యనుట అన్నికొరకలు తీర్చడానికి నీ నామ
 మే చాలును ప్రేమతో రక్షించడానికి నీ శంఖచక్రముద్రలే చాలును పాపాలను
 నాది కావించడానికి నీ ప్రసాదమే చాలును సవిత్తుని చెయ్యటకు నీ తీర్థం సమర్థ
 ప్రాప్తి నీకు చేసే కైంకర్యం గొప్పవానిని చేయగలడు, తిరుమణిదారణమే మమ్ము
 ప్రేమిటలు తగివది తాగదానిములైన నుజాల ననుగ్రహించుటకు నీయెక్కి
 చానమే ప్రధానమైనది నీదుపాతలే కొలువనలవలను దీర్చగలవు అన్నిటిని
 దీర్చుటకై నీ వుండగా ౪ ప్రభూ : ఎక్కడెక్కడివో ఏమేవో ఉపాయాలు
 ఎంచుకు పెదికుట ?

సంకీర్తన
 శేషవాసికై ౨

రేకు
 184

పంఖ్య
 462

పంపు
 2

పుట
 325

86

అప . చిత్తస్వభావం త్రిలికలతో పొందికగా వర్ణిస్తున్నాడు

సీ. వశముగాని గజమువంటిది యీ చిత్త
మెనుగి సారెకు మదియించు గాన
భావింపగ రసమ్మువంటిది యీ చిత్త
మవిరలం బల్లలనాచు గాన
వసమునందలినింకవంటి దీచిత్తమ్ము
పట్టంగ బట్టంగ పాటు గాన
వడిపీచు కరువలివంటిది యీచిత్త
మెల్లెడలం బరియించు గాన

ఆ. పరగ నిండుజలధివంటిది యీ చిత్త
మొరసి నర్వ మిందు మంగు గాన
చక్కజేయు మయ్య ' స్వామి ' నా చిత్తమ్ము
నిన్న శరణుసొచ్చి నగడు గాన.

చిత్తము ఏనుగువంటిది అది మాటిమాటికి మత్తిల్లి లోబడకుండును. మనస్సు సంతతము తామరాకుమీది నీటివలె అల్లరినాడుచుండును అందుకనే అది పాదరసం వంటిది పట్టుకొనబోతే పట్టుకొనించుకొని పాటిపోతుంది కనుకనే ఆ చూసనము వనంలో స్వేచ్ఛగా తిరుగాడే జింకవంటిది ఎక్కడికైనా ఉలుకుతుంది. కాబట్టి తోడుగా తోలే గాలిలాంటిది చిత్తం. నమస్తమూ ఈ చిత్తంలో ఇటుది ఉన్నది కాన ఇది అప్పింటికి అకరమైన రక్షాధరం వంటిది అట్టి నాచిత్తమును ఓ పంకచేక్కరా ! బాగువలన వయ్యా ! అది విన్ను శరణుపొంది బాగువడు తుంది తండ్రి !

సంకీర్తన	రేఖ	పంక్తి	సంఖ్య	పుట
హరి నీవే బుద్ధి చెప్పి	178	395	2	288

87

అన : మనస్సునే ధనముగా న్యామి కర్పణచేసి తమ్ము మన్నింపుమని వేడు
కొంటున్నాడు

నీ ముఱుతునో తిలఱుతునో మాటల నేతప్పు
గలుగునో, నీదుచాసులను గాంచి
రేపును యందునో, యెల్ల కర్మఫలము
లర్పించితిని దోస మరయ కయ్య!
అలఱునో నాలఱునో అటు భక్తి సేతునో
చేయనో, నై వేద్యమీయకుంక
భుజియింతునో, నేమములు మానితిన్ నన్ను
దగవున కీడ్వక దయను గమము

గీ. నేరనో నేర్తునో నేక నీకు జేయ
నేక శింకించితిన్ భజించు నేళ
దలఁచెడి మనస్సునే స్వామి! ధనము గాగ
నీ కొనంగితి నన్ను మన్నింపు మయ్య!

ఉ. ప్రథా : నేను మఱిదిబోధనో లేక తలచుకొనుచుందునో, నానలకుంటో
ఏమి దోషము దొరయనో, నీదాసులను జూచి నేను ఏమంటానో ఎఱుగను నాచేయు
కర్మఫలము సంతయు నీకే భారబోయించువాను కనుక చాలో నేరము లెంతకుము.
నీ భక్తిని చేతునో, చేయనో, అలవి పొలవి బోధనో, నీకు నివేదించక ఏమేమి
గుఱించితినో, నియమాలు మఱిదిబోధనో తెలియను నన్ను రప్ప కీడ్వక దయతో
చూడుము నీకు సేవచేయుట నే నెఱుగుచునో యెఱుగనో, విన్ను కీర్తిచే
నమయంతో నీ మహిమను సందేహించితి వేమో : విన్ను తలచుకొనే నా
మనస్సునే ధనముగా నీ కప్పగించితిని నన్ను మన్నింపుము.

సంకీర్తన
ఇవ్వడే నే నొడఁగడ

రేకు
183

సంఖ్య
802

పంపు
2

పుట
202

88

అవ తనదాపాలు విశేషాలనీ, దురితాలు దురంతాలనీ- అయినా శరణంటి
గమర గడ్డెక్కింపు మని స్వామిని వేరుకొనుచున్నాడు

సీ. అవగుణమ్ముల ఫల మనుభవించగ నాకుఁ
చాలవు నరకకూపాలు కోటి,
నీగుణమ్ములఁ జూడ నీకున్న సంపదల్
చాలవు నాకీయ సంరథమ్ము,
ఎల్ల సదులలోని యిసుకలు చాలవు
కడఁగి లెక్కింప నాకలుషభయము,
నీవు రక్షించిన జీవుల గణియింపఁ
చాలవు నక్షత్రసముదయములు,

గీ. ఎందు నాసుద్ది మంచముకీందనూయి,
కోరి నీ కథ లెన్నంగ కొండ లన్ని,
నిన్నె శరణమ్ము వేడితి నన్ను దరికిఁ
జేర్చు భారమ్ము నీయదే శ్రీనివాస!

గరుడాచలేశ్వరా! నా దోషపలాంశుదవంతడానికి కొట్లకొంది నరకకూపాలైనను చాలవు కాదు దుర్గుణాని యేవి కాత్పర్యము. నీగుణముల చాలోచింపగా నా కొనగి బాగుపడుటకు నీకున్న సంపద లన్నీ చాలవు నీ పాత యద్వివసనాకు తప్పి గలుగ దని భావం నా పాపాలు లెక్కించడానికి అన్నిసదులలోని ఇసుక ఇసుమంటేవియు చాలదు కామ పాపపారావార మనుట నీవు రక్షించిన భక్తులను లెక్కించుటకు వక్షత్రాలగుంపు చాలదు స్వామి అక్రితాశేషదానసంక్రాంతి డనుట నా కథ ఏపాటిది? మంచంక్రింది మాయి పంటిది అల్పాలైన మనుట మఱి ఏ చరిత్రా? లెక్కచెట్టగా కొండలన్ని ఎక్కు డనుట క్రివివాసా! నిన్నే శరణంటివి 'అనన్య శ్రింతయంతః' అప్పుడు ఇతరదేవతల నాశ్రయంప నైతిని నిన్నే పరమగతిగా విశ్వసించివ నన్ను గట్టు (మోక్షము) వకు చేరవేసే భారం ఏదే.

సంకీర్తన	లేఖ	పంఖ్య	సంపు	పుట
నీతెలు వలనె	285	378	3	261

89

౮: శరణు చాలు వణిగివరుడు భక్తుని పవిత్రవిజేసి కాపాడు వనుచున్నాడు.

- సి. ఏను నల్పని చావ మేది లోకముల ?
 నే చొరఁబాటని నిశయ మేది ?
 ఏను పుట్టని యోను లేవి జంతువులందుఁ ?
 జవించుడని పదార్థజాల మేది ?
 ఏను పల్కని కల్ల లేవి ? యనాచార
 పరతిఁ జేయని కర్మఫలల మేది ?
 నీదులయిండ్లకు నిత్యమ్ము నేఁ జని
 యాత్యాశఁ దిరియని యర్థ మేది ?
- గీ నేని నర్పని యపరాధనిచయ మేది ?
 యింత యుష్ణాని, దుశ్శీలు, నింతపాతి
 శరణనిని మూర్ఖమున నమ్నుఁ బరమకరుణఁ
 గావనునిఁ జేసి కాచితి ఘోగిరీశ!

ఓ ప్రభూ! నేను చేయనిపాపము లోకములలో ఏ మున్నది? అన్నిపాపాలు చెసి వాడ ననుట నే ననుభవించవి వరక మేమున్నది? అన్నిసరిదములు అనుభవించితి ననుట. ప్రాణికొటియందు నే నేజాతిలో పుట్టలేదు? త్రిమిక్తిరాది జన్మలు చూడ పొందితి ననుట నేను రుద్రచూడని పదార్థము లేమున్నవి? శిష్యా బాహ్యములో వలుకూట్కు కుడిదితి ననుట నేను వలుకవి అవత్యములేవి? అన్నిరక ములబద్ధము లాడితి ననుట అధారవిహీనుడనై నే చేయని చెడ్డవను లేవి? ఎన్నో పాడుపనులు చేసితి ననుట పేరావతో ఎల్లప్పుడు హిమలగడపల్లో నిలిచి నేను శిష్టిమెత్తని వస్తు మేమున్నది? దురాశక్తు డుష్టులను జేరి యాచించితి ననుట నేను చేయని తప్పిదము లేమున్నవి? అన్ని తప్పులు చేపితి ననుట. ఇంతగా తెలివలెనవాడు, ఉర్కార్కుడు, పాపి అగు నమ్ను శరణన్నమాత్రాన అతిదయకా పవితుని జేసి రక్షించితివి ప్రభూ!

సంకీర్తన	రేకు	పంక్తి	పంపు	పుట
రుచులు నేనిటు గొనవి వేదవి	270	405	3	278

90

అవ : సరకాదులు త న్నేవగించుకొని తోసిపుచ్చివను తాను వాటిని వదల టన్నా వని చెప్పుచున్నాడు.

సీ. సరకమ్ము నను రోసి సరలోకమున వీడె
నిరయమ్ము నను రోసి నేచ వీడె,
ఓరగ యోనులు రోసి బట్టబయటఁ ద్రోసె
సారిడి యోనుల నేనె చొరక మాన,
పాపమ్ము రోసి ప్రపంచమందున నెట్టె
వట్టిక మాన పాపమ్ము నేనె;
దేహమ్ము రోసి నన్ దివియందు వదలెను
నే నట్లు రోయక నేను వదల,

గీ. విడిచిన మగండు మామ తా విడువనట్లు
మాయ నను వీడినం గాని మగుడ నేనె
తగులుచుండుదు మదిలోనఁ దలఁప కేను
నిన్ను వదలిన వదలవు నన్ను స్వామి.

ఇ న్నేవగించుకొని సరకం సరలోకంలోనికి నెట్టినమా నేనేమో దుర్గతిని పొందగించుకుంటూ కూడ విడువకున్నాను ప్రీతిగ్రహాంగములు నన్ను బయటన వదలొసినను (వ్రసించినను) వరుసగా నేను ఆయోగులలోనే ప్రవేశించి మానెను అనగా జన్మకారణములైన రర్మలనే ఆచరించిున్నా ననుట పాపమే రోసి నన్నువట్టి ప్రపంచములోనికి నెట్టినప్పటికి నేను వట్టువదలక పాపాలుచేయు చునే యున్నాను పాపములకు గూడ రోయించు కలుగజేయువా డత్యంతపాపియని, పాపాలుచేస్తే వాటివలం అనుభవించడానికి మళ్ళీ ప్రపంచంలోనికి ప్రవేశించ వలె నని భావం ఆయవు తీరగా దేహం నన్ను చీయని ఆకాశం (బయలు) లో వదలి వేసింది ఆ విధంగా నేను దేహముపై రోతలేక ఆ దేహమును వదిలను అనగా దేహాధిమానం ఉండ రాదని, అహంకార మమకారాలు వునఁ దేహప్రాప్తికి కారణా లని గూఢార్థము. మాయ నన్ను వదలినను నేను దానిని వదలను 'మగడు చాటమి వలదనుకొన్నను మామ వలదనుకొనడు' అన్న వాసుడి యున్నదిగదా : ఓ దేవా : మనసులోనై నను తలవక నిన్ను నేను విడిచివెట్టినను నీవు నన్ను విడువకుండువు

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	పుట	సంపు
మగడు విడిచినా	108	478	2	921

91

అవ : వ్యవహాద్యీకుని అప్రాకృతదివ్యాయుధాలే భక్తజనులకిష్టాలు సాపాలు, పోగొట్టు వట్టివని వివరిస్తున్నాడు.

సీ, అపదలను బాపి యంబరీషుని బోచె
నిహతాశిచక్రమ్ము నీదుచక్ర,
మంబరమ్మున వెల్లు నాధువు నజ్ఞాన
మూదటఁ నొలఁగించె నీదుసంకు,
పంబి జరాసంధు బలమెల్ల నుగ్గాసి
మధుర రక్తించె నీ మహితి గదయుఁ
కనకశివుఁ ద్రుంచి కాచెఁ బ్రహ్లాదుని
నిగనిగమెఱసెడి నీదుకత్తి,

గీ చంపి దళకంధరున్ విభీషణుని మనిచె
శ్రీరఘనోద్ధరణమ్ము నీ చేతివిల్లు,
దురితములు వాపి వేంకటగిరినివాస !
నన్నుఁ గాపాడె నేఁడు నీనామపరిస.

ఓ స్వామీ : శత్రువమూహాన్ని చంపే నీ చేతిచక్రం అంబరీషుని అపదలు పోగొట్టి కాపాడినది శత్రువులను ఎంపువట్టిది గమక చక్రం అపదలు సులభముగా పోగొట్టి గలదని సాధిప్రాయం నీ శంఖం ఎక్కడో అకసంశో మినుకు మినుకులాడే అద్రువుది అజ్ఞానం కొంగిందినది శంఖం తెలువగుటచే వల్లది అజ్ఞానమును రూపుమాపి వెలుగువంటి మజ్జానమును ప్రసాదించిన దనుట సాధిప్రాయం పూజనీయమైన గదాయుధం జరాసంధుని నేవలను నుగ్గుడేసి మధురానగరము కాపాడినది నిగనిగలాడే నీ కత్తి హిరణ్యకశిపుని చంపి భక్తుడైన హంపాదుని రక్షించింది భక్తజనుల ముద్ధరించే నీచేతిలోని విల్లు వదితలంబాని పరిమార్చి వ్రవమ్ముడైన విభీషణుని పరిరక్షించినది. ఎఱాడు నీనామజపము నా సాపాలను పారద్యోల నన్ను కాపాడినది

పంక్తిరత్న	రేఖ	సంఖ్య	సంపు.	పుట
నూదురితములు వాపి	275	484	3	292

92

అవ భక్తుడు బాగుపడుటకు శ్రీకువి కరుణామయహృదయమే కారణము కాని వాని అశ్రమధర్మాలు కారణం కావనుచున్నాడు.

సీ. నీ మాయ లివిగాక నీరజనాభుడ!

నామది నిజమని నమ్ము తెట్లు !
అల యనుస్థానమ్ము లరిగె నేడకు ! జను
బాలు బాలుండునై గోలునాడు !
చాలి నేనే బ్రహ్మచారి నయివనియెడ
వలనుగ నందుంగి వచ్చె నయ్య !
నే ననుదినమును నిదురవోయెడి వేళ
నిత్యకర్మము లేందు నెలపుకొనియె ?

గీ అవల మేల్కొంచి సంసారి నయివయప్పు
పంటుకొనె నెట్లు? పన్నాస్థి నై నయంత
ధర్మకర్మమ్ము లేచటికె దరలే నీకు
మనసువచ్చినఁ బోతువు మాట లేల!

అర్చకుడనై చమగుడిచే వేళ నా నియమనిష్ఠలు ఎక్కడికి పోయినవి తెలియ
దనుట అప్పుడు వియమాదులు కూస్యము లవి భావము ఆ దిద్దిదగు నేనేవయసు
వాడనై బ్రహ్మచారిని కాగా ఆ నియమాలు నిష్ఠలు మరల ఎక్కడనుండి వాడి
వద్దవి? అదారాలు జీవివి అంటిపెట్టుకొని ఉండేవి కావని సారాంశము నిత్యము
లగు కర్మలు (విధులు) నివోపోషడకలో లేవు కదా! అని అప్పు దెచ్చటికి పోయి
నవి? మేల్కొంచి నేను సంసారములో దూరగనే అవి ఎట్లా వచ్చి అంటుకొను
చున్నవి? ఒకడకలో ముండి ఒకడకలో లేనివి ఆముఖ్యము లవి అభిప్రాయము
ఇది తురీయమైన పన్నాస్థిపాళ్యమంలో మన్న నాదు ధర్మకర్మాలు ఆచరింప
నక్కఱలే దంటారు కదా! మఱి ఈ యాశ్రమంలో అవి ఎక్కడకు పండ్చేసినవి?
వద్దిం బొద్దునగల ఓ మహావిష్ణు! ఇవన్నీ ఏమాయ నామనమ్మ పీఠిని నమ్మటం
లేదు స్వామీ! నీకు మననాప్పికే రక్షించెదవు వ్యర్థమైన వలుమూల లెందుకు?

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	పంపు	పుట
నీ మాయ లింతేకాక	280	483	3	311

93

౬ మాళా బాదరానిది, దానిని దాపునకు రావీయకు మవి శ్రీకృణి వేతు
కొండుగొలు

౭ నారదుగర్వ మణించి నాతి నొనర్చి
నిసువులఁ గనఁజేసె నీదుమాయ
నీమాయ గడవంగ నే నెంతవాడను! నా
చెంతకు రాకుండఁ జేయవయ్య!
నినుమాయు టిది యెంతపని యన్న భగరాజా
నిక్కును హరియించె నీదుమాయ
నీమాయఁ బాయంగ నే నెంతవాడను!
సరసకు రాకుండఁ జూమ పయ్య!

౮ జగయకపు మాయకున్ స్వతంత్రుడవు దలఁప
నేను నీవాడ ననుఁగావ నీవు దక్క
మారు దైవతములు లేరు మారజనక!
నిను శిరఃబుడొచ్చితిన బాపు నీదుమాయ!

పిమ్మటవిగన్న ఓ మహావిష్ణు! నారదుని గర్వమణిచదానితై అతనిని అడు
దానినిదేసి విశ్వల గనజేసినది నీమాయ. గరుత్మంతుడు నిన్ను మోయుట ఎంతవని
అని గర్వింపగా నీమాయ అతనిగర్వాన్ని అణచివేసినది నారదగరుడులే
నీమాయలు బాదకగా మాబోజనారము ఏపాటివారము, కనుడి నీవే మాయను నా
వద్దకు చెరసీయక కబిమివేయుము నీవు మాయకు ప్రభుడవు. (అసగా మాయ
బగవంతునికి తొంగియుండు సమయ) నీవు అతరులకు లోబడనివాడవు నేను నీ
దాసునిను నన్ను కాపాడుటకు నీవుదప్పు వేయరైవతములు లేరు. నిన్ను శరణు
పొందిరిని అనీమాయను తొలగింపుము.

పంక్తిరత్న
రాధాజ్ఞ మరలింప

రేకు	సంఖ్య	పంపు	పుట
188	447	2	301

94

అవ భగవంతుడు సత్యస్వరూపుడు అకవిని తెలియఁట కష్టము. ఇతరము లన్నియు మాయయని సిద్ధాంతికిరించుచున్నాడు.

సీ నిజము తెలియరాదు నీమాయ కల్లగా
 దింత కీ వొక్కడవే నిజమ్ము,
 వచ్చెడి బొకమాయ చచ్చివుట్టుట మాయ
 మచ్చుమేవులనిరు లెచ్చు మాయ,
 వచ్చెడి బొకమాయ వచ్చిపోవుట మాయ
 యింత కీ వొక్కడవే నిజమ్ము,
 పొగ్గిడ్డు పొడుపు మాయ పొగ్గిడ్డు గుంకుట మాయ
 నిదుర మేల్కొంటయు నింగుమాయ
 మోదించు బొకమాయ భేదించు బొకమాయ
 యింత కీ వొక్కడవే నిజమ్ము,

అ కూడు బొక్కమాయ కూడి పాయుట మాయ
 యేడ నేర్చితయ్య ! వృషగిరీశ !
 శరణుజొచ్చినాడఁ దరుమగొట్టుము మాయ
 యింత కీ వొకడవే నిజమ్ము

ఓవృషాద్రివతి ! నీవు ముక్కలములం దుండువాడవు. అయితే సత్య స్వరూపుడవైన నీ నిన్ను తెలియజాలరు. నీమాయయు విజమే చచ్చుటయు పుట్టుటయు మాయయే. జీవునకు చాపుపుట్టుకలు లేవనుట సంసారములోనికి రాంగదీసుటనే అతిరుచులు గొప్పమాయ సర్వసంపదలు వచ్చుటయు కొంతకాలముండి పోవుటయు కూడ మాయయే. సూర్యోదయాస్తమయాలు, నిద్ర మేల్కొనుటయు మాయయే. ఏకాంతభర్తుడు వీచిది లెక్కింప ననుట సంకోచము, దుఃఖము ఇవి మాయాకర్షితములే. పరమభాగవతుల కివి యుండవనుట చారవృత్త్యాదులకిలంక, ఎడబాటు. ఇవియు మాయాచేష్టతములే ఓ వృషా ! ఇట్టి మాయను వ్ర మోగించడం ఎక్కిడ నేర్చినావు : నేను వీశరణుజొచ్చినాను మాయను నానుండి తిరిగి పేయుము నీవు ఒకడవే నిజము (అనగా భగవంతుడు త్రిపాలాబాహుడు, చిత్త్యసత్య స్వరూపు డనుట)

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నీమాయ కల్లగాదు	100	458	2	300

95

అనః : అన్నివిధములైన పాపాలను అణచివేయునది నీభక్తియే యని స్వామిని
అనుచుచున్నాడు.

సీ. సకలశాంతికరము సర్వేశ ! నీభక్తి,
మారుః లభించెను మనువు సదియె;
మనసులో పాపముల్ మఱియెన్ని యున్నను
నిన్ను దలంచిన యంత నీజుగావె ?
కనుగొన్న పాపముల్ కడలేని వై నను
ఘను నిన్నుఁ జూచిన కడకుఁ దొలఁగు
చేతులతో నంటి చేసినపాపముల్
నీకు మొక్కి-ంగ నన్నియును బాయు;

గీ. చెలఁగి నీకథలను విన్న చెవులనంటు
పాపములు నను; దేహసంబంధిపాప
నయము నీ ముద్రలం దాల్చు సమసిపోవు;
నెట్టిపాపములు వ్రేపత్తి వట్టె నీడు.

సర్వవిభుడవైన శివయోగవతీ ! అంతటా అన్నివిధాల శాంతిని పొందించే
నీభక్తి మాకు దొరికింది. అదే మమ్ము కాపాడుతుంది. మానసికంగా చేసిన పాపము
లెన్నియైనను నిన్ను స్మరించినంతనే భస్మము లగును. చక్షురింద్రియముచే అపా
దించబడిన పాపం ఎంత అతులేనిదై నా మనువి నిన్ను దర్శించినంతమాత్రాన
మాయ నుగును. కర్మేంద్రియాలలో ఒక్కదైన చేతితో చేసిన కలుషాలు ఆ చేతుల
రొనే నీకు మొక్కితే నిలుపున పరించిపోతాయి. నీకథలువింటే శ్రోత్రేంద్రియం
తెలుగు పాపాలు పారిపోతాయి. శరీరసంబంధంవల్ల కల్గిన దురితాలు నీ
ముద్రలను ధరించడంవల్ల మాసిపోతాయి. ఎంతలెంతలు పాపాలైనా నీస్మృతివల్ల
అడ్డే వీడిపోతాయి.

సంకీర్తన
సకలశాంతికరము

రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
288	377	3	254

96

అవ తైరిర్యాదులు యకున్నను కరిణుడొచ్చుటే శ్రేయస్సాధన మనుచున్నాడు

సీ. నీవు నేనెనచేతి నీవె చేకొనుటెగా

నీసాము నీకీయ నే నెవండు ?

ఆలు బిడ్డలని యిటు తెననుగని

వారి నప్పునసేయవలె నటయ్య ?

పున్నము గొనరించి పొరి బొర నేను నీ

కిచ్చుటకు నప్పు వచ్చునయ్య !

కగుపునఁ బుట్టిన కొడుకు తండ్రికిని నీ

వారు నంచును బెల్చునలె నటయ్య !

లంకి నాబోనున్న లక్ష్మీశ! నే నీకు

బంట నంచును బెల్చునలె నటయ్య !

గీ దర్శణమున తననీడ తానె చూచి

పలుతడవి బూరక భ్రమింపవలె నటయ్య !

ఉజ్జ్వలముగ నాత్మలో నున్న నిన్నుఁ

గరఁగ తరణంతి పూజింపవలె నటయ్య.

ఓ స్వామీ! భార్య సంకాపం కిని వారిని విరిచు అవ్వగింపవలెనా ; అక్కలు లేదనుట అటులే నీ వంకిల్లముతో నావిన్య వంపదను నీ కిర్పించడిం నీసాము నీవు గ్రహించుటే కాని నాసాము నీకు నే దిచ్చుటకాదుగదా! కరువున బుట్టిన కొడుకు తండ్రికి నీవదను నేను అని తెలుపవలెనా ; అక్కలు లేదు అనగా నీ అనుగ్రహంచేత నే చేసిన పుణ్యాలను నీ కిర్పించడానికి నాకే నప్పు వచ్చుచున్నది ఓ లక్ష్మీనాథా! నాకును నీకును తగులముందగా నేను నీ బంటునని చెప్పుకొనుట ఎల ! అక్కలు లేదనుట అర్థములో తననీడ తాను చూచియు భ్రమించి తిరుగవలెనా ; అక్కలు లేదనుట జీవుడు తరై దేవుడు నీవై యుండగా నేవ్యవేకభావం విద్యమైన దన్నమాట జాన్వల్యమావంగా నా అత్మలో వెలుగుతున్న నిన్ను కరిణుడైనాను ఇక నీకు వేరేపూజలు చేయవలెనా ; అక్కలు లేదనుట.

వంకిర న
నీవే నేనెన చేత

లేకు
188

సంకాప
444

సంపు
2

పుట
209

97

౮౫ : విరాట్కృతుని వేంకిటవాడుని వ్రాజించుట నకలదేవతలను పూజించుట
అనుబంధము

సీ. సవర చరంబు విశ్వమున కాధారమా
ని న్నెఱుంగుటయ యన్నిటి నెఱుంగుట
బ్రహ్మ రుద్రులును దీక్షాలర్చి మను వసు
గరుడోర గాదిత్య ఖచర సిద్ధ
సాధ్య విద్యాధర చారణ గంధర్వ
యక్ష రక్షస్సంఘ ముప్పరసలు
గగనమ్ము గ్రహతారకలు సాగరమ్ములు
నదనదీ కైల వనమ్ములవని

గీ. తలచు శుక్రులు విశ్వదేవతలు పితరులు
నెఱుంగుటఁజేసి నీయంద నిన్నుఁ గొలువ
నిలల్పిల్చి ఘటిల్లును నిగమవినుత
యెంచ శ్రీవైష్ణవుల కెల్ల నిదియ మరము.

ఓ పోయః స్థావరజంగమాత్మకమైన ప్రపంచమునకు అధారంగా ఉండే
నిన్ని రెలియట నరలమును తెలియజే ఆగును. బ్రహ్మరుద్రులు, అష్టదిక్పాల
కులు, ముపులు, నసుపులు, గరుదులు, ఉరగులు అదిత్యులు, ఘోరులు,
సర్పలు సామ్యులు, విద్యాధరులు, చారణులు, గంధర్వులు, యక్షులు, రాక్షసులు,
బుద్ధురలు, అకాశము, సూర్యాదివనగ్రహాలు, అశ్వినాదినక్షత్రాలు, నవ నక్షత్రాలు,
నదియులు, వరులు, సర్వకాలు, వనాలు, భూమి, వేదాలు, విశ్వదేవతలు, మత్స్య
దేవతలు నీలోనే ఉన్నారని మనోహరని పూజించితే అందఱిని వ్రాసినట్లే
వేంకిట కీర్తించబడిన ఓ శ్రీహరిః ఆలోచించగా శ్రీవైష్ణవుల కెల్లంబు ఇదియ
ఇష్టమైనది

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
నీ పోయఃదేవే పర్యారామము	288	221	2	140

98

అవ భగవంతుడు పార్థివాలకు ఆకారబంధువని ఉగ్గడిస్తున్నాడు.

సీ నీకు సాజమ్మడి నాకు సాజమ్మడి
యవ్యాజణాంధపుం డగుడు వీవు,
నే నిన్నుఁ దలఁచిన నెలఁ మిటచిన నంత
ఁ ట్టుండవై యుండ కవలఁ బోవు,
పూజించినను నిన్నుఁ బూజింప కుండిన
బోకెక్కిరుండవు గాక పోవు,
నిను ఁగ్గటిప దూరముప నున్నఁ గళువులో
నిగుకొని కాపాడ కుడుగఁ బోవు,

గీ. నీకు మృక్తి-నఁ గాని మానినను గాని
విరువ, నడిగిన నేమియు నడుగకున్న
నిడకపోవు, నాభక్తి నీ కేమి బ్రాతి ?
నాపనులతోడ నీ కేమి ? నాగళయన !

శేషుడు పొమ్మగా గల హరి : నేను నిన్ను విన్నవించినా వురించినా నీ
చేసెనా నాలో అంతరాక్షుడవుగా మందకి తొలిగిపోవు. నిన్ను పూజించినా, పూజింప
కున్నా నీవు లోకాలకు వ్రభుడవు కాబోవు నిన్ను నమిపించినా, నమిపించకున్నా
నన్ను కడుపులో దాచుకొని కాపాడక పోవు నీకు నమస్కరించినా నమస్కరింపక
పోయినా నన్ను నీవు వదలిపెట్టవు యాదించినా, యాదించకున్నా నీవియ్యక
మానవు నాభక్తియా నీకు గొప్ప : కా దమట నాచర్యలతో నీకేమి అక్కిలు : లే
దనుట నీవు డిప్టెంకు విష్కారణాంధపుడ పగుటచే నమ్మ కాపాడట నీకు నహజ
గుణము. పొమరుడను గమక స్మరితావ్వరణలు, పూజనాపూజనములు, అశ్రీయానా
శ్రీయములు, వకుష్కరతిరస్కరములు, అర్థితావర్థితలు నాకు వహజగుణములు

సంకీర్తన
నీకునహజ మిది

రేకు
287

ఎంబ్య
987

సంపు
3

పుట
281

99

౧౭) ఓర్వనవ్యమలగా మిక్కిలమైన జ్ఞానంవల్ల ఏమీ రోచదు. ఓ స్వామీ ! నిన్ను
రచించితివి అన్నివిధాల కాపాడుమయ్యా అని ప్రార్థించుచున్నాడు

సీ. చలువయు వేడియు నటలసంసారమ్ము
తొలఁకు సౌఖ్య మ్మంతి దుఃఖ మింత,
పాపపుణ్యమ్ముల శలములే యివి కల్పి
భుజియించి యెల్లంగు పులుసు లేచి,
వవలు లేయి విధమ్ము బహుజన్మహరణములో
తగ మేను వాడనకాపు తానె తొలఁగు,
నగియించు నొకవేళ నలఁగించు నొకవేళ
నొగరు కారపు పీడ్య నుగించు నెండు,
గరిమ నిహవరములవలె గల్గ నిజము
నుతిని భ్రాంతియు విభ్రాంతి మలయుచుండ,
కరిగించి తొచ్చితి వేంకటాచలనివాస !
బహువిధమ్ముల ఎన్నుఁ గాపాడ వయ్య !

సంపారం మిథుడుఃఖమిక్కితం అందులో చలువవంటి సుఖం కొంత, వేడి
వంటి దుఃఖం కొంత వృత్తిసావనలములే ఈ సుఖదుఃఖాలు పులుపు మీది పదా
ర్థాల తినేటప్పుడు కొంతపీడి కొంత అపీడి కలుగువట్లుగానే ఉంటుంది ఈ
ముఠానిధిసభవం కూడ రేయంబవళ్ళవిధంగా జననమరణాలు ఒకదానిపైగా మరొ
కటి పెస్తూ పోతూ ఉండేవే అవ్వడాగా దేహం తనంతకు తానే అగపడుతుంది.
పెరదం రాగా వశస్తుంది ఒకరు కారం కలిగిన వీధెమువిధముగా ఆ శరీరం ఒక
రీతి వ్యస్తుంది ఇంకొకరీతి నలగించ చేస్తుంది ఇహం అల్ల, మం విజ్ఞాన
అల్లె లయభాస్విజ్ఞానం, యభాస్విజ్ఞానం- అం రెంటూ వాషవమ్మిలో పెనుగులాట
అన్ని పదరాజగిరిరాజా ! ఏవే శరణన్నాను, వలవిధాల వమ్ము కాపాడు తండ్రీ!

సంకీర్తన
నారాయణాద్భుత

రేకు
184

పంఖ్య
423

పంపు
2

పుట
285

100

అన అశ్వ అవినాశి నద్భావవికారదూర మైనదను తత్త్వమును వివరించుచున్నాడు.

నీ జగమున కియ్యని సహజములే గాక
నెగటుచోతలు నాకు వేఱు గలవె ?
కర్మము నేయించు కాపురమ్మే గాక
నేరుపునేరముల్ వేఱు గలవె ?
పంచభూతిముల స్వభావ మిరియ గాక
నాకు వేఱుగ జననములు గలవె ?
కొంచక పనిగొను గుణము లింతే గాక
నా కన్యచాపవృణ్యములు గలవె ?

గీ తలఁపఁ గొమారయశావనాదుల విధము
గాక వేఱువికారముల్ గలవె నాకు ?
అశ్వ కొఁగము లున్నవా ? అంజనాద్రి
వాన ! నీ కల్పితి మ్మంతి- దామఁ బోవు.

లోకములో అందరికీ అన్నిట్లులు- మంచిచెడువనులు చెయడం సహజం నాకు కొరమాలిన వను లంటూ వేరే ఉండా ; లే వనులు నేరిమి నేరిములు వేరే ఉన్నవా ; సంపాదమే పురికొల్పగా తిలిపియో తెరియియో జీవుడు కర్మ లాభరి స్తుంటాడు పంచభూతముల స్వభావమేగాని అందుకు భిన్నముగా నాకు పట్టుక లున్నవా ; లే వనీ, సృతివ్యాధిపంపిహితములలో శరీరం ఉలిగివడనీ భావము అంత కుండ గుణములే నాచే కనులు చేయరాదున్నవే గాని నాకు పేరుగా పుణ్యసావము లున్నవా ; లే ననుట అలోచింపగా శారీరకమైన బాహ్యాదివికారములవిధమేగాని ఇతరముగా నాలో పైకృత్య మున్నదా ; అశ్వ వికారిరహిత మన్నమాట అశ్వకు మంచిచెడ్డలు (ఉత్పత్తి వివాళములు) కలవా ; లే వనుట అంజనగిరిపై ని. సిందే గోవిందుడా ; ఇవన్నియు నీడ ఉల్పితములే వీదాసుని నన్ను కాపాడు

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
చిత్తగించవే దేవి	298	209	3	140

101

చేతనమునకును నందుకొని ఏమిట అతనిని పేవించుచున్నానని
అని పరిశీలించుడు

నీ కల్పించుకొని నీదుఃఖమునన్ని ధానము
నిన్ను పుమ్ములు నేయించున్నవాడ
కాని నేయక నన్ను గట్టివా యనక నీ
అభిమాన్ముడవు గాన నాలకింపు ,
అది నీమూర్తి నా పామ్ముగఁ జేకొని
నాలోని ధ్యాన మొనర్తు నిన్ను,
నీకే నాకేమి వియ్యం బనక యెల్ల
యందుండు నీవు నాయందు నుండు,

నీ కేవల నీ కౌల్య గణించుకొని పరాకు
మొని నీ నీ చేయించున్నాను నేను,
అన్నగిరినాథ ! యిది యేటి సలిగ యనక
యిలాది పర్యేష్యరుడవు న న్నేల గదవె !

చేతనమునకును : కల్పించుకొని : నీదుఃఖమునన్ని ధానమును కల్పించుకొని విజ్ఞాన
మును కల్పించుకొనుచున్నాను నన్ను తోపివుద్వక, తుంటరి యనక సర్వాత్మకు
విన్న గిమిది ఆరింపుము. ఏమిటమును దర్శించి దానిని నాసొత్తుగా చేసికొని ద్యానిం
చును అనిక నాకు ఏమింబంధ మని తలంపక అంతకు ముందే నీవు నాలోన
స్వయం ము అతపడి పీ కొలువు సంపాదించుకొని పరాకులేక నిన్ను పేవించు
చున్నాను. నీ స్వామి : ఇదిగిది చుట్టరికమని యెంతక పర్యేష్యరా : న న్నేలరా ?

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	సంపు	పుట
అంతరు పదానంతరము	101	295	2	107

102

అవ దేహేంద్రియాలహ, మవస్పంకల్పాలకు అవినాశావనంబింధం . వీటిన్నివీవే
వేయచెయ్యాలి అని దేవుని వేడుచున్నాడు.

సీ. తనువున నుదయముం గనిన యింద్రియములు
పొనిగి యెచ్చటికిఁ బోవునయ్యో!
పెనగుచు జననిచెంతనుగాక బిడ్డలు
జగతి నే టుంకికిఁ జనద రయ్యో !
పొదుగుచు మనమునఁ బొడమిన కోరిక
బదన నే తావున కరుగు నయ్యో!
ఒదుగుచు బలములనుండు మత్స్యములు
పదపడి యే గతిఁ బొయునయ్యో!

గీ. ఈ తగవు దీర్చవలె నీవె, యెంచ వీని
కొక్క టాకటికి లంకె, యే ముగ్గడింటు ,
నహినగాధీశ! నీవు నా యాత్మయందుఁ
గలిగితివి నా కింకెక్కడి కలుష నయ్యో!

లోకంలో బిడ్డలు తల్లివద్దనే పెనగులాడు తుంటారుగాని తల్లిని వదలి
ఎక్కడికి పోగలరు , పో వనుట. అటులే ఈ శరీరములో వుట్టిన ఇంద్రియాలు
అలసానలై ఎక్కడికి పోవును 1 ఎక్కడికిని పో వనుట శరీరమునకు, ఇంద్రియా
లకు గల అధారాధేయభావం బింపత్తరమని తాత్పర్యం . నీళ్ళలో వివసించే చేపలు
ఏ విధంగా నీళ్ళను వదలిపెట్టి పోగలవు , పోలే వనుట. అమాదిరే మనస్సును
కర్మముకొని వుట్టిన కోరికలు నమయంలో దానిని వదలి ఎచ్చటికి పోవును ;
ఎక్కడికిని పోవనుట ఇక్కడకూడ అధారాధేయసంబంధమే దింతింపగా వీని
కొందొంటికి విడదీయరాని సంబంధం. ఓ కేషాద్రివాడా! నే నేమి చెప్పను ,
నీవు నాలో నున్నావు. ఇక నాకు పాప మెక్కడిది ; లెదని భావము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దేవ యాతగవు	88	485	1	201

103

అవ అంజనాదీశుని అజగు లాశ్రయించివారు తప్పక మట్టులగుదు రిను
చూడ

నీ, నిను ఎన్ను భావించుకొనని నేరమిగాక
ప్రసరించు రవికాంతి భానుఁ డగున ?
బలధి బాహులిమిను జలధియోనే ? బలా
శ్రయమైన జంటిమూర్తింబ కాక
నీలోన నలకొన్న నేను నీచాదునే ?
నీ దూడలపు బొమ్మ నిక్క మింతె
రాజు చెంగటి బంట రావోన ? నిష్టాల్ని
యోజ నీ సరిగదై నుండి గలన ?

గీ ముప్పొంగివల జలంబు మున్నిటివలె
ను నా ? ముత్తెములె యోమ నొప్పుగాక
అంబనగిళి నీ శరణాగతులము
ముక్తులముగాక ప్రాకృతవ్యక్తుల మట ?

ఓ అంజనాదేశ్వరా! నీ సేవలో నే నెవరో తెలుసుకోలేని అజ్ఞానమేగాని
విజ్ఞముగా వ్యాపించి సూర్యకాంతి సూర్యు డగునా ? కావని లాత్పర్యము నము
ద్రంలో తిరిగి చెవ నముద్రాన్ని లాశ్రయించి ఉండే జంటవే అగునుగాని అచేవ
నముద్ర మగునా - కావని దావము ఓ స్వామీ! నీలోనుండే నేను నీ
అధాంబుల మెరిగి బొమ్మను మాత్రమే ఇది వాస్తవము అంటేగాని నేను
నీవాదునా ? కానర నని భావము న్నభివృద్ధివనముతో నుండే నేనెటుడు వ్రాసు
వగునా? కాదుగాదా! నిన్ను పేవిస్తూ నీలోపాటు గదై నెక్కి కూర్చోగలనా?
కూర్చొనలేనని ఎటుగునది ముత్తెపులిప్పలో పడిన వానదినకు మంత్రమై
ప్రకాశిస్తుండేవాని మునుపటివలె నీటిబొట్టుగా విలిచియుండనా? ఉండదనుట ఆ
రీతిగనే స్వామీ ! నిన్ను శంకుటించిన మేము ముక్తుల మగుదుమేగాని
పామరులమై యుండుమా ? ఉండమని అభిప్రాయం.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
నిన్నూ నన్నూ నెంచుకోచి	124	130	2	98

104

అవ ప్రాణులకు మాయ తల్లి. ఉగవంతుడు తండ్రి గావ తప్పులు నైరింది పొందించు మని స్వామిని కోరుచున్నాడు.

సీ దైవమా ! గతి నీవే తప్పులు గొనకుము
కరుణతోఁ జూచి కాపు మమ్ము
నీ మాయ మాలిల్లి నీవు మా తండ్రివి
తలపోయ మీకు బిడ్డలము మేము;
ఒగి దినభోగమ్ము లూరెడి చనునాలు
మా నడతలె ముద్దు లాను మీకు,
పశుపక్షి మృగములు పరంగ తోఁబుట్టువుల్
పోలింపఁ దనువు లుయ్యాలతోట్లు,
పొరలు సంసారమ్ము బొమ్మరిండ్లాటలు
నెగియ మీ యజ్ఞ త నీకు నవ్వు,

గీ. పుట్టుకయు చాపు దాఁగిలిమూత లగును
బహుసమారంభములు మాదు బాలలీల,
లో రమానాథ ! మావంటివారి కెల్ల
నీదుమన్న నలాలసల్ నీదు నేవ

ఓ దైవమా ! లక్ష్మీనాయకా ! మాకు నీవే గతి మాలో తప్పులు పట్టవట్టు దయతో మమ్ము స్వీకరించి మన్నించు నీవు న్నడిందిన నాయ మాతల్లి నీవు మా తండ్రివి అలోచింపగా మే మందిటము మీకు బిడ్డలము వ్రాశిదినం మే మసుఖ విందే సుఖాలు ఆ వ్యక్తితిమాతకు (మాయకు) ఉత్పత్తి అయ్యె న్నన్యమే మా జీవలకు మీరు మోపిపో కుంటారు పశువులు, పక్షిలు, మృగాలు- ఇవన్నీ మా తోడబుట్టువులు దేహమలు జీవులమైన మాకు ఉయ్యాలతోల్ల వంటివి మేము పొర లాడే ఈ సంసారాలు మా బొమ్మరిండ్ల అటల వంటివి అనగా ఈ రెండూ కాళ్ళకాలు కా వనుట మా తెలివితక్కు-వలవానిది నీవు నవ్వుకుంటావు జననమరణాలు జీవులమైన మాకు దాగుడుమాతలు అవగా పర్యాయంగా ఒకదానివెంట మరొకటి కలుచుండు వనుట అనేదిమురై న ఎట్లుగడలతో వాడిన మా చిరిపిచేష్టలే మా వాల్చక్రీడలు మావంటివారలు నీట చేసే కైంకర్యమే నీ మన్ననలాలసలకు పాత్ర మైనది.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దైవమ నీవే గతి	90	445	1	298

105

అవ స్వతంత్రుడైన, సహజవత్సలుడైన శ్రీనివాసునిదిక్కి పెంపొందింప, మని వేడికొనుచున్నాడు.

సీ ఎంత నీ మనసున నెట్టుండె నట్టులే
యంతయుఁ జేయు మా కదియ చాలు
నంతకంటెను నెక్కు డడిగిన నటమీఁదఁ
జేయఁబోయెదవె మా చెప్పినట్లు ?
కడఁకమై మునుపు సంకల్పించి నట్టులే
నడపు మతిస్వతంత్రుడవు నీవు
అమ్మరో ! అట్లు కాదన్న మాదుతలంపు
సాగనిచ్చెద ఎఁటే నమ్మితింది ?

ఆ పుడమియందు మమ్ముఁ బుట్టించి నట్టులే
విమలభక్తి మూకుఁ బెనచ వయ్య !
మంచితనము నీవు మానఁబోయెదవె ? నే
నేమొ పదరుచుందు వృషగిరీశ !

ఓ వృషకై లవతి : నీమనసుననున్న విధంగా మమ్మునుగ్రహించు. మా కదే
దాలు అంతకంటే ఎక్కువగా అడిగితే మేము చెప్పినట్లు చేయుదువా : కర్మాను
గుణంగానే ఫలం వుంటును గాని కోరివంతరాదని భావం ఉన్నామా. నీవు
స్వతంత్రుడవు మొదట ఓ పక్షకొన్నట్లే మమ్ము కడవును. మాపురాత్మకానికి
భిన్నంగా మేము కోరితే నీవు నమ్మలంపవు మార్కెట్టులు సాగనీయవు నేలపై
మమ్ము పుట్టించావు ఆ విధంగానే మారో అతలంతభక్తిని అభివృద్ధి నొందించు
నే నేమేమో పదరుతుంటాను. నీవు మంచితనాన్ని మానవుగదా :

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
స్వతంత్రుడవు నీవు	373	138	11-18	92

106

అవ జీవానికి పుట్టువు అనంతములు. కామివీకాంచనములభ్రమ ఎక్కవ ఓ
వృథా : నీ పెట్టుకేలకు కరుణించి రక్షింపు మని శ్రీనివాసుని ప్రార్థ
మన్నాడు.

నీ. ఎదుటి నే మునియు నింతలో వాంఛించు
నవి లభింపక యున్న సలనుటించు
హర్షించు చేకూరినంతలో నీర్వంక
తుంగ తీరాయెఁ జెప్పంగ ఎ నను
ఎక్కడి కేనియు నేగు నెఱుంగక
యట దుర్లభం బైన నారటించు
నక్కును సౌఖ్యంబు దక్కిన రొంపినా
టిన కంట మామె వాకొనఁగఁ దనువు

గీ. ఎందుకేనియు నొడఁబగు నిట్టై జీవి
పైదలికి పైఁడికిన్ చాల భ్రాంతి నొందు,
అంజనగిరీశ! కరుణించ వయ్య! ఊట
చెలమి లాయె గదయ్య! పుట్టులనివంబు.

జీవి పరులసొత్తు దేనినైనా వరే చూచివంతునే తనకు కావలసని కోరు
టంటాడు అవి చేతిక్కురబోతే బాధపడుతాడు చికిత్సలే అప్పుడే వంతోపిస్తాడు
చూడగా ఈ మనస్సు వీటివంతు కుంగ పందమైనది శరీరం అకతో వీరొనిదోట్ల
కైనా ప్రయాణిస్తుంది. అక్కడ తన కోరిక తీరకబోతే, అరాటపడుతుంది అలా
చింతగా ఈ శరీరముయొక్క స్థితి బురదలో పొడిన కంటము చందమైనది. అనగా
అస్థిరమైనది ఎప్పు డేవైపు ఓరుగునో తెలియ దమట. ఈ విధముగా జీవి ఎంత
హౌస్యమునకైన దిగజారిపోతాడు ఇతడు స్థిరమైన, బంగారముపైన భ్రాంతి కల్గి
ఉంటాడు. ఊరే చెలమలాగా పుట్టుకలు అవిచ్ఛిన్నంగా నివహింతుంటాయి ఓ
అంజనాద్రీకా! ఇట్టిజీవుని కరుణించు, కాపాడు.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
వీచనైన వాపల్ల	871	122	11-1౮	82

107

అవ తన్ను నిర్మలుని గావించి చక్కదిద్దుకొనుమని స్వామిని వేడుకొనుచున్నాడు.

సీ. మంచివాడ నయిన మఱి జ్ఞాన మెనంగదా
కడమ యిం కేమేమి కలదో గాని
నుష్ఠితనేని విరక్తి చొప్పుడదా కాన
రాని దెంతటి దోషరాశి కలదో
చక్కనిదేని నా స్వాంతమ్ము తోపవా
చేసిన యథుమెంత చెంత కలదో
అధికారి నేని రాదామోక్షి మెదురుగా
భోగానుభవ మిట్లు సాగె గాక

గీ. పావనంబేని నామేను నేన గొనవె
యెట్లు లున్నదో నీ చిత్త మెఱుంగ గాక
అక్కటా! నేను నిర్మలుం జెగుట యెపుడో
చక్కదిద్దుకొనంగదే స్వామి! నన్ను.

నేను మంచివాడనే అయితే మఱి నా జ్ఞానం అనివృద్ధి చెందినది : అసా
ధ్యులు జ్ఞానహన్యులగుట కానీ చూడం ఇంకా ఏమేమి కొలవలు నాలా
హిన్నవో! నేను పుణ్యవంతుడ నయితే వైరాగ్యం కలుగదా : వైరాగ్యం కలుగ
పరచనన్న పుణ్యవంతుడై యుండవలె ననుట నాకన్నుల కిగవడికుండ ఎంత
పాపింజ మన్నదో : నా చిత్తం స్వచ్ఛమైన దయితే నీవు ప్రకృత్యం రావా :
నీవు ప్రకృత్యం కాలేదు గనుక నా చిత్తం పరిశుద్ధమైనది కా దనుట చేసిన
సాపాలు నాలో ఎన్ని పున్నవో! మోక్షానికి అడ్డుద వయితే అదే ఎదురెక్కి రాదా :
మోక్షం కాదుగా చేరనందున కా నింకా కదిలిరారీ కాలేదనుట ఇహభాగానుభవం
జ్ఞాన సాగుతున్నదిగదా! ఇహసౌఖ్యాలనులు మోక్షాధికారులు రాజుల రినుట నా
దేహం యోగ్యమైన దయితే నీ స్వామి! నా సేవలు గైకొనవా : నా సేవలు
కొరవ గాన నా శరీర మందుట అపర్వ మని భావము నీ మనసు పరిశుద్ధమై
పరిత సున్నదో! ఆయ్యయో! నేను పరిశుద్ధుడ వయ్యే దెన్నటికో! నన్ను నీవే
మంచిచూపుట వదిలించవలెను.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
అక్కటా నే నిర్మలుడ	140	175	2	117

108

అవ భగవంతుడు కర్తృ భాగా మూఢుడు తానే కర్తృవని భావించు వనుచున్నాడు.

సీ. ఆత్మలో నెలకొనినీయన్నియుపాయముల్
చింతింపఁగా నీవె చేతనునకుఁ
గర్వంబునన్ నేనె కర్తృ నందును పనుల్
చెప్పంగఁ బూనెద సిగ్గువిడిచి
తను నిట్లు నీ విచ్చి తగుభాగ్య మీవయై
యనువుగ జీవుల నట్టు శేల
తనియక నేనొరుల్ దాత లనుచుఁ బోయి
వేడంగఁ దూషఁగెద వెట్టి నగుచు

గీ. శేషగిరినుండి సేవలు స్వీకరించి
వరకరుణ నీవు గన కన్నవారి నెల్ల
చెల్లఁగో చుట్టము లటంచుఁ జేరఁ జనద
అందియున్ నిన్నుఁ దెలియని యజ్ఞుఁ వగుచు.

చైతన్యంగల జీవికి అలోచింపగా ఆత్మలో పెరిగే నీవే అన్ని ఉపాయములు నేను కర్తృవని గర్వంతో విగ్గులేక ఇతరులకు అట్టి లిప్తంతాను జన్మలిచ్చి, వారి కర్మామగుణముగా భాగ్య మిచ్చి తగురీతిలో జీవులను గాపాడుతున్నావు నీ విచ్చిన భాగ్యంతో తృప్తిపడక వెళ్లివారైనై ఇతరులు దాతలని పెన్నెవారిని యాచిస్తున్నాను ఓ స్వామీ! నీవు శేషాద్రిపై నుంటా మా ఊరిగ మందుకొంటూ కనికరంతో కాపాడుతుండిగా ఉపదేశవారి నెల్లా బట్టా యెకాని చేరబోతున్నాను నిన్ను తెలిసియూ తెలియనట్టి అజ్ఞానిని నేను

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇందుకగా నాయెటగమి	363	78	11-14	51

109

అ: భక్తమహా పతి కృపివాసుని సేవించక కాలం వ్యర్థముగా గడపతి మని
పహించుచున్నాడు.

సీ ఆమీఁది నిజముఖం బరయంగలేక పా
మరవుచాయలకై భక్తినుపడినాము,
మనసున పాల్గొని మదియించియున్నట్లు
ననిచి గిల్లించికు నవ్వినట్లు
ఎనిపి సంస్మృతినుఖం బిది నిజమృని యందు
అమోఘనారము లనివి నొంది,
బామలొట నిజమని బూచి మచ్చివయట్లు
వడి సేవయాడి దేవ రయినట్లు
కేరిలి యీ జనియందుఁ గ్రిందుమీఁ దెలుఁగక
భోగంపుటుయ్యల లూఁగినాము,

ఆ. కందు లిసుకగుళ్ళు గట్టి యాడివయట్లు
వెళ్ళవారే గంతు వేసినట్లు
శేషగిరినివాస! చేరి నిజ గొలువక
కాల వగారకిట్లు గడివినాము.

ఉత్తమమైన పరమభావ్ని తెలియజాంక అజ్ఞానమువల్ల బహుకసుఖాలనే
దొరకొని కీరిపానందేని మదిందివట్లుగా, గిలిగింతలకు నవ్వినట్లుగా ఈ
సంసారముఖం కాశ్వత మమకొని తప్పి చెందుకు శరణాట నొందితిమి మీమ్మ
లాటలాని బూచిచి బూచి నిజ మమకొని మెచ్చినట్లు, దేవత అవేశించినప్పుడు
నిపిమోడిమి కానే అదేవతలయినట్లు ఈసంసారంతో మరిచెడులు గుర్తించక
భోగాలనే ఉయ్యాలతో ఊగినాము. దిద్దలు బుసుకతో గుళ్ళు గట్టి అనందించివట్లు,
వెట్టవాడు వ్యర్థంగా గంతువేసినట్లు ఈసంసారం కాశ్వతమని నమ్మి ఓశేషాద్రినాథా!
విన్ను సేవించక ఈ విధంగా వ్యర్థంగా కాలం గడివినాము.

సంకీర్తన
ఆమీఁది నిజముఖ

రేకు
108

సంఖ్య
37

పం. 2

పుట
26

110

అనః : తిథిలంతా తిథిగే తిథ్యైః ప్రస్తాపించి వాటినిపండి తిత్తు ల పాడు మను
చున్నాడు

సీ. అజ్ఞాన మను ధూమ మరుజెంచె వేదేగ
నెడలంగఁ దటిమి మానెటవు దీప్తి,
పాపపుపసరము బండెలు మేయంగ
పాలివోయె వున్నెంపుసొలముపొట,
శ్రీపతికి నీకు చేతులు సాచెద
మేపున మమ్ము నీదేర్చవయ్య !
ఇలఁ గలియుగ మను నెండలు గాయంగ
ప్రాకటధర్మలటాక మింకె,
నీకృపామృతవారినిఁ జీరినారము
తెలిసి మాదప్పిక దీర్చవయ్య !

గీ కామ మనియె? కడమటిగాడ్పు నిసర
పొడవయినయట్టి యెటుకలు పుట మెగసెను,
నీశరణుఁ జొచ్చితిమి వేంకటేశ! మమ్ము
కరుణఁ జేపట్టి చల్లఁగాఁ గావు మయ్య!

అజ్ఞానమనే కలుపు ఎచ్చిపడ్డది ఓ వేంకటేశ్వరా! అతిశయంగా దానిని
పెళ్ళిదొరికి మా కయం తొలగించు పాపమనే దొంగగొట్టు పుణ్యమనే చేనిపంటను
మేసిపోగా ఆ పుణ్యమంతా పొరివోయింది అవిగా పాపంపెరిగి పుణ్యం వశించిం
దనుకు నీకు చేతులెత్తి మొక్కుకున్నాము ఈ కష్టనమయములో ఓ ప్రేమలీ
మమ్ము వర్దిల్ల జేయమని ఇప్పుడు భూమిపై కలియుగమనే ఎండలు కాయించవల్ల,
ప్రసిద్ధధర్మమనే చెడవు ఇంకీపోయింది కనుక నీ కారుణ్యమనే అమృతనాగర
మను అక్రయించినాము మా దిచ్చిక కప్పక కీర్తుము అనగా ధర్మమను మాలో
నెంకొన్న మనుకు కామమనే వడమటిగాలులు తోరుగా వీడడంవల్ల మా పవిత్రము
లైన జ్ఞానములు ఎటువూరిపోయినవి అజ్ఞానుల మగు మేము దీ కరుణావాద్వి
తిమి దయతో మమ్ము వీడరిజేర్చుకొని చల్లగా కాపాడు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కరు సజ్ఞానపు కరమ	204	19	3	13

111

అను । అశ్వరేష్వి వత్సక్రిమించి మోక్షమువకు గూడ పాటువడుట అవరాధ మను
బున్నాడు

నీ లగుమిలో మమ్మీవు పుట్టింప దోహదమా
పరమున్నకై నేము పాటువడుట
నిలుల నేలేడివాఁడు చెప్పినట్లులు గాక
వేఱుగ బంట్లు కావించు దగునె ?
పంచేంద్రియముల పంపుపెట్టఁగ నీవు
నేము దండించుట నేరముగద ?
బిడ్డింపఁగాఁ గన్న వారలు విడ్డకుఁ
దగునె కంచము కాలఁదన్నినైవ

ఇ కాఁపురమ్ము మెడకుఁ గట్టితి నాకు, వే
నరుట తిప్పుగాదె ? తిరుమలయ్య !
నీ వొసంగ నేను జీవుడ నెదురాఁడ
దగునటయ్య ! దోష మగుఁ గదయు !

నీవు మమ్ములను యః లోకంలో పుట్టించగా నీ యాత్మ నత్తిక్రమించి వరా
నికై ఎవో పాట్లుపడుట దోహదమే యగును సంపద రిచ్చిపాలించు ప్రభువు
చెప్పించొప్పునగాని నేను తిరవిధంగా వ్యవహరించుట కగునా : తగ వనుట
శ్రీనివాసుడు ఏలివారు అతడు ప్రసాదించిన నియమ ఇహము దీని కాదని
పంచునకై ప్రయత్నించుట దోహదమనియు, ఇహము ననుభవించుటయే ధర్మ
మనియు భావము ఓ వ్యతూ : నీవే మా పంచేంద్రియాలకు అజ్ఞు లిచ్చుచుండగా
వాటిని నీవు, చెప్పినట్లు వనిచేయనీక దండించుట నేరమేగదా : తిన్నతలివండ్రులు
నిడ్డిల మేలుగోరి రుద్రపదార్థాలు వర్ధింపగా వలదని కంచం కాలదన్ని పోరాడు
గదా : భగవంతుడు కన్నవారు, నిడ్డలై నజీవుల విషయానుభవానికి ఇంద్రియాల
నిద్రినాడు ఇంద్రియాలను విషయాలపైకి పోనీయక అడ్డుట కంచమును కాల
దన్నుట వంటది ఓ స్వామీ ! ఈ కౌరాన్ని నీవే నా మెడకు జాటినావు నీ వను
గ్రహించిన సంసారానికి వేసబడెందుట తప్పుగదా : సంసారములో సార మెట్టిగి
ప్రవర్తింబవలె ననుట తిరుమలయ్యా : నీ విచ్చివదానికి జీవుడైన నేను ఎదురాడ
నగునా : అట్లా ఎదురుతిరగడం తప్పదముగదా : పరకంతుడైన జీవుడు సంత
యత్నించుచు ఏమి సాధింపలేదనియూ, కొరివి శరణుజొచ్చి పడియుండుటే తర
ణోపాయ మనియూ కాకృర్యము.

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు.	పుట
భావించనేరనైతి	204	20	8	14

112

ఆవ । హీనుడయినా, అపరాధిమైనా పెద్దదొడరించి శరణాగతు డయితే - అది
అధికుడూ వదితుడూ అనుచున్నాడు

సీ, రాజు పెండ్లాడిన దేహాతి నై నను
పూజితియై మేలు పొందినట్లు
లే నంత కులగుణో గానుండునై న ని
న్నతిభక్తి గొలిచి యున్నతఁడై నైతి
ముద్దుఁటుంగఁము వేల మొగి చాలించి ప్రధాని
యందలచే మొక్కు లందినట్లు
నీదన్యముద్రల నే మోచి బుఁముల
ప్రేలరిజగములోఁ బెట్టనైతి
తల్లిదండ్రులు గలవాఁడు తప్పనేని
యేడ్చి తప్పించుకొన్నట్లు వ్యవగిరికా
నీకుఁబుఁగఁజొచ్చి కాదుణ్యనీరధి వగు
నిన్ను నుతియించి గెలిచితి నిక్కువముగ.

రాజు పెండ్లాడిన ప్రేమనాతికి చెందివలెనా గౌరవం, మేలు పొందిన
వందంగా నేను ఎంతో హీనకులంబాడనైనా విన్ను దృఢభక్తితో కొలవడంపన్ని
గొప్పవాడ నైతిని. ప్రధానమంత్రిమైనవాడు ముద్ర కువయోగించు రాజ గారి
ముద్దుఁటుంగరాన్ని వేలందరించివపుడు సర్వజనానికి పండుకగు రీతిగా నేను నీ
దన్యముద్రలు ధరించుటచే వదరుతోతునై నను లోకంలో గొప్పవాడ నయితిని
అట్లు అమ్మ కల విద్యదు తప్పవేననా ఏడుపు అనే సాధనంతో తప్పించుకుంటాడి
అనగా విద్య దపరాధిమై ఇతరులు దండించబోగా ఏడుపు అ యేడుపునిని లలి
దందుగ్రిలు అర్చకునిపక్షం వహించి దండనము వివారించుదు అ విధంగానే ఓ
వృక్షకైంబిలయా! నే నెన్నో అపరాధాలుచేసి దండార్తుడనై పున్నాను దయా
నముద్రవపై నీ శరణు వేడితిని; కొనియాడితిని తలవండ్రిలవంటి నీవు నా
పక్షం వహించి, తప్పులను ఒప్పులుగా పరిదిద్దితిని తనుకనే నేను నిజంగా
గెలిచినాను

సంకీర్తన
నన్నెంచఁ బనిరేడు

రేఖ
278

వంశ్య
449

నంపు
3

పుట
302

ఆప భగవంతునిరీలలు అదింత్యములనీ అవాహ్యవపగోచరము లనీ ఆశ్చర్య
వడుచున్నాడు

సీ. బహుకుటుంబి నీవు బ్రదుకంగ పెరవేదో
పెరిగయ్యె నిందుకే వినాగగమన !
పుట్టెడి జంతువుల్ భువనముల్ నిండె, నీ
భువనముల్ సీగర్భమునను నిండె
నిట్టె యిందఱఁగాచు నితవైన విధమేదో !
నీవు కాపురముండు తా వదేదో ?
చినిచిన్ని వేల్పుల చేతలకున్ ముద్దు,
లినిచూచి గుంతసా లెడఁద నిండె
వీరల మున్నింది విహరించు విధమేదో
ఉన్నచింతలు దీటి యుండుటెప్పుడో

గీ. సంపదలు నిండె లక్ష్మీ సీసకీయగాన
నామె వక్షఃస్థలిన్ గొలు వమరియుండె
పొంకముగ నీని భోగించు ప్రోద్ధితేదో
చేరి దాసుల మేము భజించుచుండు.

వక్షియగు గరుత్మంతుడు వాహనముగాగల్గిన ఓ స్వామీ! జగత్తులన్నీ నీ
ఓటంబిములే, కనుక నీవు బహుకుటుంబి ఇంత బలగంతో నీవు మనగల్గెటకు
మార్గ మేమో; ఈ పరిస్థితి చూపుచున్నది విష్ణు కల్గుతున్నది పుట్టె ప్రాణులందరి ఈ
రగాలు నిండిపోతున్నవి ఆ లోకము లన్నీ నీ కడుపులో నిండిఉన్నవి ఓదా;
ఈ విధంగా ఇందటిని నీ ఉపాయంతో ఆపాయం లేకుండా కాపాడుతున్నావో,
అసలు నీవు కాపురముండే తావేదో; అంతుపట్టడం లేదుగదా! నీకు లోబడిన
లంతంతమాత్రాని చిల్లరిదేవతలవసులకు నీవు ముద్దు లొలికిస్తుంటావు చారిత్రకం
నీకు కలిగే అనందం నీ దెందంలో నిండకొంటుంది వీరిని ఆదరిస్తూ నీవు
పెరిగేవిదానం ఎలాంటిదోగదా! నీ వీ బృహత్సంసారజండాలోనుంచి బయటపడి
నిర్గుణుడవై వుండే సమయ మెప్పుడోగదా! లక్ష్మీదేవి నీ చెలి కాబట్టి నీకు
సంపదలు సమృద్ధిగా ఉన్నవి ఆ లక్ష్మీయే నీ వక్షస్థలింపై కొలుపుదీరియున్నది
రేవంక దాసులం మేము నండులేకుండా నేవిస్తున్నాము మఱి ఆ పంపదలన్ని
లనుపుగా నీవు అనుభవించడానికి నీకు సమయం ఎక్కుతున్నదో, ఎప్పు డున్నదో
తెలియదు.

సంకీర్తన
బహుకుటుంబిని నీవు

లేకు
272

సంఖ్య
418

సంపు
8

పుట
280

114

అవ : శ్రీనివాసాదు పర్యాంకర్యామి. మవలోనే ఉన్నాడు. ఆయననే భావించి
సేవించ వలెగాని గర్వాదంబరాదు వికర్షకము ననుచున్నాడు

సీ. నిను లోన నినుకొని నిజ మేకొ యననేల ?

పెన్నగలుగ నేయి పెనుక నేల ?

చేలి దీక్షముపట్టి సూతిలోఁ బడనేల ?

కలుగ నీదాగ్యంబు కర్మనేల ?

చాల ధనముగల్గి సంతుఁ దిరియనేల ?

నానాజపము లేల ? నానముండ

కాలువఁ బొగవంగ నేల నేలు గుడిచి ?

పరచింత లేల నీ పరయంచుండ ?

గీ ఆకసముఁ జూడ తోదో)పు లాసనేల ?

అన్నిటక నీవు నెలకొన నడగ నేల ?

ఇందఱును కేంకళేశ ? నీ వేలుచుండ

నిన్నె కొలువననెన్ నీల్లు నిక్కు లేల ?

ఏడుకొండలరాయా : నిన్ను వా హృదయంలోనే ఉంచుకొని ఉన్నాడా లేదా
ఏది నిజమని తలచుట వెన్న చేతవిడుకొని నేటికై వెదకుటవలె అనిపెడిము. నీ
దాన్యం లభించిపూడా జన్మకారణములైన కర్మల వాచరించుటచేత దీవం ఉందికూడా
భావిలోపడ్డ చంద మగునుగదా : నక్షత్రకర్మకాగ మొనర్చి దాన్యంచేసేవాడు సులభ
ముగా ముక్తుడగు ననుట ఎక్కువగవం ఉండగా సంతలో విప్రమిత్రుడం లోని
తనాన్ని తెలుపుతుంది అటులే తరించడా కి నామజప మండగా ఇతరములు
వలుమంత్రాపా లెందుట : వ్యర్థమనుట నీవు అన్నివిధముల కాపాడేవాడివై
ఉండగా నిన్ను కాదని ఇతరదేవతలచింతనలు- ఏటిసిరుద్దావి పిల్లకాలువను
పొగడుటవంటిది అసగా నీవు మహనదివలె అగ్నిరుంతృప్తము తీర్చువాడనివి,
ఇతరదేవతలు పిల్లకాలువలవలె తృప్తము పోగొట్టలేరని భావము ఒకరినొకరు పెట్టు
కొనక సుఖంగా సులభంగా ఆకాశాన్ని చూడవచ్చు అటులే అంతట నిండియుండే
విన్నుగార్చి ఇతరుల పడుగ వక్కజలేదు. అసగా శ్రీకుండెక్క దున్నాడని ఎవరినీ
అడుగ వనిలేదు నీవు అంతట మన్నాపుగమక ఎక్కడైనా దేవియందైనా నిన్ను
చూడ నగు ననుట ప్రావరణంగమాత్మక సకలవిశ్వమును నీవు లాలించి పాలించు
చుండగా నిన్ను సేవించక వ్యర్థపుగర్వాబోషము లెందుట -

సంకీర్తన	రేకు	అంశ్య	సంపు	పుట
విష్ణుఁడ వచ్చుతుండవు	272	418	3	278

అవ : శ్రీవేంకటేశ్వరాలయములోని శ్రీరామచంద్రదేవుని ప్రకంపించుచున్నాడు

నీ ఘనదళరథసమకుః గౌసల్యకున్ కోరి
జనన మందిన రామచంద్రదేవ !
కనలి తాటకః జంపి కాశికుబ్జన్నంబు
చక్కఁ గాచిన రామచంద్రదేవ !
అవనిజః బెండ్లాడి యభయ మందతి కిచ్చి
శరధి గట్టిన రామచంద్రదేవ !
వీర రావణుఁ బంపి సాకేతనగరమ్ము
సరవి నేలిన రామచంద్రదేవ !

గీ. మంగళలి వేంకటేశ్వరు మందిరమున
జానుమితాను శ్రీరామచంద్రదేవ !
భరలి లక్ష్మణ శత్రుఘ్న ఐవనపుత్ర
నన్నుతల నొప్ప రఘురామ ! శరణు శరణు.

మహానీయుడైన దళరథునకు తొనలగు లోకరక్షణార్థమై అవతరించినవాడు, దావముతో బాటక యను రక్కసిని జంపి, తురికవృత్తుడైన విశ్వామిత్రుని యాగం కాపాడినవాడు, వీరను పెండ్లాడి సుగ్రీవవీరీషణాదులకు అభయప్రదానముచేసినముద్రముతో నేతువు నిర్మించినవాడు, పరాక్రమంతో రావణాసురుని సంహరించి అయోధ్యానగరం చేరుకొని చక్రిగా రాజ్యపాలనం చేసినవాడు, అలమేలుమంగకు ఇష్టమిచ్చియుడై అనందినియెంలో భరతుడు, లక్ష్మణుడు, శత్రుఘ్నుడు, హనుమంత డు వీరి పొగడ్త లందుకుంటూ, అతిశయపొందర్యముతో ఒప్పియున్న ఒక రామా ! వీడు శరణు శరణు

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	పంపు	పుట
శరణు శరణు రామచంద్ర	287	506	8	338

116

అన : తన ఆరాధన ఆశీస్వర్పమే అయినప్పటికిని కాపాడు మని స్వామిని వేడు
కొనుచున్నాడు

సీ. వట్టి పుణ్యమునకు నడి నన్ను రక్షించి
పురుషార్థపడుడవై పొదలు మయ్య !
అగణితమ్ములు నిన్నుఁ బొగడెడు పామిను-
లెందు నిన్నొగడ నే నెంతవాఁడ ?
పటుభక్తిఁ బూజింతు పరమన్ను లెందఱో
యిటు నినుఁ బూజింప నెంతవాఁడ ?
శరణుజొచ్చెడు జంతుచయ మనంతము నీకు
నెవ్వరి బోలుదు నిందులోన ?
సారిది నిన్నొలిచెడు సుర అసంఖ్యాకులు
నేను గొల్చెడుపని నీకు నెంత ?

గీ. కాలకర్మమ్ములు గణింప వీలుగాదు
అందులోపల నగుమార్తె మగుడు నేను,
తాలిమి వృషాదిప్రతి ! దయాధర్మబుద్ధిఁ
బాలనము నేయనే ! పలు పలుకు లేల ?

ఉదాహరణ : తన ఆరాధన ఆశీస్వరూపమైనప్పటికిని కాపాడి పురుషార్థమును పొంది
చల్లగా వర్తిల్లు అనంతాలు వేదాలు విన్న బొగడుచుండగా ఆ వనితి నే నెంత
వాడు : పరమమును లెందరో పరమభక్తితో విన్ను యాచించుచుండగా అట్టి
నీపూజకు నేనేపాటివాను ; నకలస్రీలులు విన్ను శరణాగతి పొందుచుండగా
అందులో నే నెవరికి దీక్షగుడును ; ఎందరో బృందారకులు విన్ను సేవించుచుండగా
నాకైఁగిర్వం దీ కేంద్రమాకర్మం ; కాలమునూ తిరిమనూ లెక్కకట్టడం కష్టం
దానిలో నేను అనువంతయే అగుచును ఓ వృషాదిప్రతి : ఉర్బుతో, దయాధర్మ
బుద్ధితో నన్ను రక్షింపవా ; రక్షింతు వనుట ఇక వనితెమాలినమాటలు ఎందుకు ;
అక్కర లేదనుట

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
పుణ్యమున నన్నుఁగొని	258	337	3	227

117

అప ౧ గొడ్డలుల వ్రాతాపికానికి చేసే మహోపకారం ప్రశంసించుచున్నాడు

సీ ౧౭౩ గతియు జీవు స్వాతింత్ర్యమా ? నీదు
దయమీఁద మాదు చేరిల ? ముకుంద !

స ౫ నీగుదాసులు సరకంపువాకిలి

హానిరి, నై కుంరపురవరమ్ము

వా కిన్స బొందిరి, పాపముల్ నుగ్గుగ

మఱిచి చూర్పెత్తిరి, వెఱవఁబోము-

పాప రిక్తనమ్ము వరద ! నీదాసులు

చూపిరి నిను మాకు నులుపుగాను

ఁజేరి భక్తిని కేమల్ నీమీఁద

జపవిఃకర్మముల్ గలువఁబోము

సీ ౧౭౪ నీధర్మమునకు ఓ తిరుమలేశ !

అన్యాయుండమంచు ము మృద్ధినారు,

నీగుదాసులు పొందిట్లు నీకు మాకు

గూర్చి, దుదొక్కములు వేతె కోరఁబోము.

శరదాగతిపొందినమీదట జీవునికి మరల స్వాతంత్ర్యమా : తగదనుట
పై నీను అనుగ్రహం కర్గినమీదట మేము చేయవలసిన వసు యన్నవా : లే
పెనుట నీభట్టలు వరికింవాకిళ్ళు మానపేసి వైకుంఠనగరింవాకిళ్ళు తెలిచిరి పాప
నిలు దిక్కుదిక్కుగా నరిపి తూర్పారబట్టిరి అనగా పాపములను పాపదోరి కనుట
ఇది మేము వీరిచేయుము ఓ పరివ్రాజక ! నీదాసులు అజ్ఞానమును పోకార్చినారు
వారి ముఠ వాత్సల్యంగా విప్పు మాట చూపిరి రాత్రింబవళ్ళు మాకు నీమీద భక్తిని
ఁచివోర్చినారు భక్తివినా నియమయోగములైన తపోజపాదికర్మములు మే మిక
యేమిటి పరిమలయ్యా ! నీదాసులు వైష్ణవధర్మమునకు మమ్ము మళ్ళించి తమగు
లది లంబించి మమ్ము ముంచెత్తినారు నీదాసులు తావిధంగా నీకు మాకు
పొందు బూర్చినారు నీదావ్యం తప్ప వేరుకార్యాలు మేము కోరము.

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	పంపు	పుట
పరివారి దియ మీదట	264	388	3	248

118

అవ శరీర మనే పట్టణమును ఖగవదదీనం చేసిననే అది నవల మగు ననుచున్నాడు.

నీ. పర దేశీపట్నాన ప్రబలిరి పదుగురు
 పరి చెడ నూదర బలసినట్లు
 అలసత నూరేలునతఁ డూరకుండంగ
 నాథు లైనట్లుగ నడిమిపారు
 దేహ యజ్ఞత తన్నుఁ దెలియనేరకయుండ
 రట్లుగ దొంగలరాజ్య మాయె
 ఒడలు శుష్కింపంగ నుచ్చిన జబ్బు సా
 భ్యమునకు నెడమీక యలఁచినట్లు
 జ్ఞానమ్ము గతిదప్ప ఘనమైన పురిచెడి
 కారణ వదిగిన కరణి యయ్యె.

గీ. అధికుఁ వదిగని ఘోర్తుల నదిమి వైచి
 మొదలికర్తఁ బాలించుచొప్పున వృషాది)
 వాస ! నా దేహనగరి నీ పసముగాఁగ
 వెన్నునకుఁ బండ్లు వచ్చిన విధము నయ్యె.

ఫలికము విచ్చే వరిపైరు పొరైపోగా ఆస్థానంలో వదికిమాలిన ఊదర
 వ్రేలిపోతుంది. ఆ మాదిరి భగవంతునికి విశంకావిహిత శరీరం పరదేశంలోని
 పట్టణ మవుతుంది. అప్పు డందులో జ్ఞానశ్రేణ్డియోలు పదిన్ని వ్రేలిల ముఖ
 తాయి అనగా ఇంద్రియోలు తమవిషయాంలో నిమగ్న మగు ననుట గాఢమాన్ని
 ఏలే పెద్ద పెద్దగా పడియుంటే నడమంత్రోపవా రంతా వ్రేటువులై ఖార్చుంటారు
 అవిధంగానే తీపు దణ్ణానంతో తన్ను దామ తెలియనేరినివాడైతే కామాదులనే
 (అరిషద్వర్గము) దొంగలు ఈ శరీరమనే పట్నంలో రాజ్య మేలుతారు దేహంలో
 బల ముడిగితే రోగాలు బలపడి క్రుంగడిపివవిధంగా తెలివి దారితప్పితే పుణ్యార్థిక
 మైన ఈ మానవశరీరం అనే పట్టణం పాడుపడి కారణవి అనే అహంకార మమ
 కారాలు బలిసిపోతాయి నగరపాలకుడు పొరై వ పట్టణస్థితిని గమనించి దుండగుల
 నణచి చిక్కిగా పాలించువిధంగా ఓ వృషతాద్రివాసా ! శ్రీనివాసా ! నాదేహ
 మనే నగరి నీ యచీన మైతే, అది వెన్నులోని గింజలు వందినట్లు నవలక
 పొందుతుంది

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	సంపు	పుట
పరదేశీపట్నమున	12	72	1	40

119

అ. ఎన్నో దుష్ట బాసర్ని ఒకపారి శరణంటే కాపాడు నీవు ఏ ఒప్పుచేయి
వింబం పీచే దిక్కిను మమ్ము కాపాడు మవి వేద చున్నాడు

సీ. కాళాయునితప్పు శపకుఁ బరిహరించి
చేకొంటి శరణన్నఁ శరీ మగున
నీకడ మారెప్పు లింతకు నెక్కుడా ?
నీవే శరణనుంటిఁ జోవుమయ్య !
అమ్ముని వేసిన యతిఁగు దండము వెట్ట
నిమ్ముల నిహపరా లిచ్చినాఁడ
నెమ్మొయి మానంక నిట్టిచేతలు లేవు
నమ్మి మొక్కితిఁ గరుణింపుమయ్య !

ఆ. పిరులఁ గొలిచి వచ్చి ప్రామోపవిష్టుతా
వారలకు ఎరాలు కోరియిత్తు,
వారులఁ గొలువఁజోము మరి నీదుచరణమ్ము
లెంత మెప్పును మమ్ము నేలుమయ్య !

రాకాయుడు గొప్ప ఒప్పుచేసి శరణన్నమాత్రాన వానిని మన్నించి చేర
దీసిరివి అంతరికంఠ పెట్కుడుతప్పులు నీవట్ల చేశామా ? లే దనుట తప్పు
చెయ్యియే నీవే శరణ మన్నాము మమ్ము కాపాడుము ఇది రామావతారవిషయం
బాలంరో నిన్ను కొట్టి దక్కం పెడితే కిరాతునకు ఇహవరసుడా లిచ్చినావు ఎటు
మాచినా మూల నిట్టికొడుగులు కావరావు పీఠిలో పీకు మొక్కికున్నాము
మీపై దయదలచు. ఇది కృష్ణావతారవిషయం ఇతరదైవతాలను ప్రార్థించి అనతి
గతాధిపతులై ఎన్ని దీక్ష నిరాహుదీక్ష వ్రాసగా అట్టవారికి పీఠిలో వరా లిచ్చు
దుందుపు వినువినా అన్యగతి గానికీ వీరరాజులే స్వరణం చేస్తున్న మమ్ము శ్రీ
వేంకటాచలపతి ! కాపాడు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	పుట	సంపు
తప్పదు యాయర్థము	228	128	3	88

120

అవ : కఠినములైన కర్మయోగాదులకు పాక్షాత్కరించని వీవు ములభంగా కరణా గతికి దొరకినా వని వంతనించుచున్నాడు

సీ. ఈ మాట విని నిన్ను నిందుకే నవ్వితి
 నీకృపయెంత ? మా నేమయెంత ?
 సకలకర్మముల కసాధ్యుండ వైన నీ
 వొక్కింత భక్తికిఁ జిక్కినావు,
 బహువేదపరనకుఁ బట్టవడని నీవు
 తిరుచుంతమున కిట్టె దొరకినావు,
 తోటిదానముల లోఁగొనరాని దొర వీవు
 తగ కరణుజొరంగ దక్కినావు,
 ఉగ్రతపమ్యుల కుచ్చి నైకొనని నీ
 మంచి దాన్యంబు మన్నించినావు.

గీ. పాపనస్నానములఁ గట్టువడని నీవు
 పొంగి నీముద్రావారికి లొంగివావు,
 మానుగా వేల్పులకుఁ గానరాని నీవు
 వేంకటాద్రి కనినదవై వెలసినావు.

వేంకటాచలవతి! నీదయ చాల ఎక్కువైనది. మానియమాలు మిగుల తక్కువైనవి అయినా మమ్ము కాపాడుకున్నావు ఇందుకే వీవంటే నాకు నవ్వు బహువిధకరోరకర్మలదే గూడ సాధించబడదనీవు ఏ కొద్దిపాటి భక్తి కోరికుతున్నావు అనంతాల్లె వ వేదాలను అధ్యయనంచేపినా నీదర్శనం దుర్లభం. అట్టివీవు చిట్టతరు మంత్రానికే పట్టువడుతున్నావు. లెక్కలేనన్ని దానాలు చేసినను నీవు అంతవట్లని దొరవు. అయినను కరణబొందితే మిలుపుగా దక్కుతున్నావు. వరాకాష్ఠనందు కున్న ఘోరతపస్సులను గూడ నమ్ములించని వీవు మాదాస్యాన్ని ఎంతో మన్నించుచున్నావు వనిత్యములైన గంగాదినదీప్సానాలచేత గూడ లభ్య వడని వీవు మిలుపుగా వీముద్రలు ధరించిన భక్తులకు లొంగిపోతున్నావు దేవత లకు లగోచరుడవైన నీవు వేంకటాచలముపై వెలసి కనులవండువుగా మాకు దర్శన మిస్తున్నావు.

సంకీర్తన :
 శఃమాటవిని నిన్ను

రేకు
 210

సంఖ్య
 58

పంపు
 3

పుట
 38

121

అవ వేంకటాచలవిభుడు విశ్వస్వరూపుడని, దిల్లరమల్లరదేవతలు ఆయన అవయవములని నుడువుచున్నాడు.

సీ. విశ్వాత్మ ! నీకంటె వేరేమియుం గాన
నైశ్వర్య మెల్ల నీయతిని హయలు
కల నెన్నోమతములు కర్మభేదము లొక
కలవెల్ల నీయంది కల్పితములు,
కలరు వేల్పులు బహుగతిమహిమాఘ్యలు
తలఁప నీయంగ భేదములె వాగు,
భుసమంత్రములు చాల గలవు వరా లీయ
నవియెల్ల నీదునామాలి సుమ్ము,
పెనుపొందు జంతువుల పెక్కులు గల పవి
పనిగొన నీదాసపరికరములె,

ఆ. ఎందు దగుటవడక దేవరూపుగ నిన్నుఁ
గొలుచువాఁడె పుణ్యనిలయుఁ, హంది
పొందినట్టి కెల్లఁ బొలుచు నీయనుమతి
వేంకటాచలేంద్ర ! విభా సాంద్ర !

సర్వస్వరూపుడైన వేంకటాచలవతి నీకంటె ఇతరము నే నెఱుఁగును. దృగ్గోచర మగుచున్న ఈ సంపత్తి అతయు నీవతి లక్ష్మియొక్క విలాసమే క్రియాభేదములు కలిగి ఎన్నోమతము లున్నవి అయ్యెనన్నీ నీలో లిఖితముల పలుదారులలో మహిమచే గొప్పవారిగు డేవత లెందఱో కలరు ఆలో దిండగా వారు నీకరీరంలోనివారే వరాలు పొందడానికి పెద్దపెద్దమంత్రా లెన్నో యున్నవి అదిన్నీ నీదాసులలోనివే అభివృద్ధిపొందే అంతుకాలం ఎందు అన్నది అదింతా నీకుడిగొనకు ఉపయోగపడే ఉపరితారే ఎవడైతే ఇతరము లగు నట్లగుగాక కేవలంగా నిన్ను సేవించునో అట్టివారే పుణ్యమనకు అకింపైన వాడు చక్కనివైభవంగల వేంకటవతి । గ్రహించి స్వాయత్తం నున్న ఓన్నీ స్తపన్ననిదో ఓప్పుయ్యుడును

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
విశ్వాత్మ నీకంటె	201	644	9	385

122

అన బ్రహ్మ వృట్టుకకు, దేవతలన్నిటికి వేంకిటాచలవతిమే కారణ మని నిరూపించు చున్నాడు

నీ వింటిమి నీకతల్ కంటిలు నీమాయ
 బండ్లము నీపాలివార మయ్యో
 కలిగిరిగాదె నీవలన బ్రహ్మదులు
 నిలిచిరి నురలెల్ల నీవలననె
 తెలిసిరి మునులెల్ల దేవుండ నీవని
 నునియించె వేదముల్ నోరికొలది
 పృథివీని నీరూపు భావించు యోగులు
 గతియె వైకుంఠమ్ము ఘనుల కెల్ల

గీ. అశగి రునులు నీదుశక్తాయుధమున
 బ్రదికిరి మునులు నీదుపాదసేవ,
 పొదలి నీకృప వేంకటభూధరేంద్ర !
 మృక్కు లిడదము భక్తితో మొదల పెనుక!

ఓ వేంకటాచలవతి ! నీకు లెన్నో విన్నాము. నీమాయ యెట్టిదో గట్టగా ఎఱిగినాము మేము నీసేవకులం. నీయధీశులం. బ్రహ్మదులు నీవల్ల నే వృట్టిరిగా : నీవల్ల నే స్వరంగా తమస్థానాలలో దేవత లున్నారుగదా ! మహర్షులు నీవు దేవుడ నని తెలుసుకొనుచున్నారు పదాలు నోరార విన్ను మతిచేసినవి. అమవమానమైన నీరూపాన్ని యోగులు భావనచేయుచుందురు గొప్పపాదువుల కెల్లరకు వైకుంఠమే దిక్కు. నీదక్రాయుధంవల్ల రాక్షసులు అణగారిపోయిరి. నీపాదసేవవల్ల బ్రహ్మ యులు బ్రదికిరి. ఓ స్వామీ ! నీదయవల్ల మేము నీకు భక్తితో అన్నిదిక్కుల నుండి నమస్కారం చేస్తుంటాము

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
వింటిమి నీకతలు	204	548	1	387

123

అవ . చిన్నికృష్ణయ్యమ యశోదమ్మ మన్నితంగా మేలుకొలుపులున్నది

సీ. మేలుకో నాయన్న ! మెల్లగ బడినాడ
 పిలుతురు నీతోడి పిల్లగాండు,
 చాలిక నిద్దురలో చుట్టికూళ్ళకు నెడే
 వేళాడ నాతండ్రి ! వేగ లెమ్మా,
 కమలాపుల చుదయించె కనులు దెబ్బలమార్పు !
 ముఖమజ్జనమునకై ముగద నచ్చె
 దూతండ్రి ముద్దాడఁ బ్రీతితో నిలుచుండ
 నాదట మేలుకో యాదిపురుష !

శ్రీ. పొగడెదరు నీదులీలలు భుజగ్నైల
 రమణ ! వేళ్ళు మును లంబరమ్మునందు,
 పాడెదరు నారదాదులు పద్మనయన !
 మొదట మేల్కొంచి చూడు నామోము తండ్రి !

ఉచిన్నికృష్ణ : మేలుకొనుము. బిడిలో అడుకొనడానికి సావాసకందైన పిల్లకాయలు మెల్లగా పిలుచుచున్నారు ఇది విద్య చాలించుము నన్ను. చలిది యన్నం తినే సమయ మైనది. విరాస లెమ్ము కమలములకు ప్రియుడైన సూర్యుడు దయించినాడు ఇక కన్నులు దెబ్బవము సూర్యోదయంతో కమలములు వికసించునట్లు కత్పద్మకములు నీనేత్రములు విప్పారవలె ననుట. నీముఖము కడుగుటకై దాది సిద్ధముగా వచ్చియున్నది నీమోమును ముద్దుపెట్టుకొనుటకై మీతండ్రి నందగోళులు పోవుతో వచ్చి నిలబడియున్నారు అదిపురుషా : త్వరితముగా మేలుకొనుము శీఘ్రతైలమందు క్రిడించే ఓ విష్ణు ! దేవతలు, మునులు అరాకములో నీరీలలు పొగడుచున్నారు. తుంబిరువారదాదులు, పద్మమలపింబి కన్నులు గల ఓ శ్రీపతి : చిన్న గూర్పి గానం చేయుచున్నారు, ముందు మేలుకొని నా ముఖాన్ని చూపించు తండ్రి :

సంకీర్తన
 హరి కృష్ణ మేలుకొను

రేకు
 294

పంఖ్య
 543

పంపు
 3

పుట
 385

124

అవ హరిచరణపేవా తత్పరునికి ఇహపరములం దెట్టికొఱతయుండ ఎనుకొన్నాడు.

సీ. కమలాక్షుఁడవు నీవు గలుగ మా కీశుని
 నమరని దొక్కటి యువల లేదు.
 నాలుకమీఁద నీనామమ్ము మెలుగంగఁ
 దమిఁ బరులను వేడఁ దావు లేదు,
 మొనసి నీచక్రిమ్ము భుజముపై నుంశంగ
 నెందు వైరిమ్ములే జెడులు లేదు,
 చెలువైన నీసేవ చేతులపై నుంశ
 తెగని వెట్టిపనుల దినము లేదు,

గీ॥ ఎట్టియపరాధమును లేదు న్నాదిని నీదు
 భక్తియుంశ, నీతియంత్రీపరస ముండ
 నిహపరమ్ముల కొఱఁతిలే డెందు నీనికి,
 మఱి విచారమ్ము లేదు నీశరణు గలుగ.

పద్మాలవంటిసయనాలుగల పీఠ మపాలిట నుండగా శుభోకంలో మాకు
 నమహారని సౌఖ్యం ఏర్పడితేయే లేదు నాకరిపై నీనామమే నదా వర్తింతుడుండగా
 ఇతరులను వేడుటకు ఇచ్చట తావే లేదు నీవక్రిచ్చిదిహ్నం మాబులముపై నుండగా
 ఎక్కడనూ మాకు విరోధభావములేదు, ఎదురు అనలే లేదు ఇంపైన నీకైంకర్యం
 మాచేతులలో నుండిగా వ్యర్థిఘ్రింపింతు అచిరించివ దివమే లేదు అనగా సర్వదా
 నీకైంకర్యమునే చేయుచుండు మనుట. నీపై ఒక్కి మాహృదయాలలో నుండిగా
 మాలో ఏతప్పదముమ లేదు “ఓం నమో సేంకరేకాయ” అను వీ మంత్రమును
 జపించడంవల్ల ఇహపరనంపదలకు కొఱక ఎక్కడగాని, ఏమాత్రంగాని లేదు
 నీశరణుగర్గిస్త వారము రాబట్టి మాని విచారము లేదు

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
రెండు తిరుమంత్రము	202	531	3	357

126

అవ గురువదేశమును, అచారమును వదలరాదని హిత ధిస్తున్నాడు.

సీ. ఎట్టెనఁ జేసికొ మ్మితని నాడుగురుండు

పట్టించె విడివ నీప దయగలి,
పొఁసగ నా నామముల్ పొందెల్ల నుడవు మీ
జేమి కోరునొ యంచు నంచబోకు,
నాఁడె యాచార్యుండు నా కన్నియు నొసంగె
నేఁ డిదేలన్న తన్నియితిమాన,
ఇరుఁడు న న్నింటిలో నిడుకొని పూజించు
హేతువేమో యని భీతిగొనకు,
నాకు నీకును గారణమ్ము గురుండె యీ

మరు లేల యన్న తిస్మతిమె నాది,
గీ. ఇరుఁడు నను భక్తితోఁ గొల్చు నేటి కనుచు
నేసరకు మాటిమాటికి వేంకటేశ !
వాసిగ గురుం డిదేపని చేసినాఁడు
నం టిదెన్నగు నీకును నాకుఁ బోదు

నాగురువు నిపాదాలు పట్టించినాడు వివిధక్తుని ఎట్లుచేసినా వరే నేనేమో నీ
అరుగులు విడువను రుభక్తుడు నా నామావళిని రాత్రింబవళ్లు ఆపించుచున్నాడు
నీకు నన్నేమికోరునో యని నీవు తలంపకుము గురువు మంత్రోపదేశముచేసినప్పుడే
సకలము నా కిచ్చినాడు. అయితే ఇప్పు డిదెందుల కంటివా ? నేను ఆనియమము
మానజాలను అవగా వామటవం సకలసంపత్కర్త మని నిష్ఠామముగా చేస్తే
మోక్షము వస్తుందని అంతరంగిక భిప్రాయం ఒకటిగని విన్నుతన యింటిలో
మంచికొవి పూజించుచున్నాడు ఏమి కారణమో ? పెన్నెమి యడగునో యని నీవు
భయపడవలదు నాకు విన్నెఱిగించివవాడు నా యాచార్యుడు కావ మన యిరువుర
కడదే కారణము. అయితే ఇప్పు డీవ్రాతలు చేసేభక్తిమమంతులకందువా ? కాగునిని
మతమే నామరము అతడు నియతముగా విన్ను పూజించేవాడు గమక నేనూ ఆ
వనినే చేయుచున్నావనుట శ్రీనివాసా ! రుభక్తుడు వున్నాడు ఎందుకో భక్తిర్
కొలుచుచున్నాడని వినుగు చెందవలదు మాగురువు యిదేవని చేసెను నేను కూడ
అవనినే చేయుచున్నాను ఒకపక్షపాతకథావం నిన్నూ నన్నూ వదలువది కాదు.

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	సంపు	పుట
ఎట్టయినాఁ జేసుకో	217	85	3	84

127

౬౩. ఒకపద్మిహితినై చిత్రించి వర్ణించుదున్నాడు
 సీ. సీమవాత్సలంబు లోనికీ వెల్పులికీ గవు
 సీశ్యగ్విధంబని యెఱుంగరాదు
 నంగి యున్నింటిలోన నీ వ్రుంటిపని భ్రాంతి
 మంచుదుగాని నీ వొకటి కావు
 దండియా గిరి పృథిధ్వని దోచెడిని యది
 కొండలోపలలేదు కొండ గాదు
 బలసి యున్నింటిలోపలను జై శశ్యమై
 మెలగుదు గాని యేమిటను లేవు
 పలువెలంగుల అద్దమాలయందు నొకనీడ
 పొలయుగా కందది తలఁప లేదు
౬౪. ౬. గ కన్నింటిలోన నీవ్రుండుటయును
 ఉండుకుంటయును లేదు కొండలప్పు !
 చెడిని లేజముగాన నీబొడవు పరమ
 పూర్ణమై సర్వకాలంబు పొలుచుగాన.

౬ ఏడుకొండలాయా : 'అంతర్బహిశ్చ కత్వర్వం వ్యావ్య నారాయణస్థితో' అన్నట్లు సీమహర్త్యం జగముంతలోపల వెలువరి వ్యాపించి యున్నది. కనుకనే అది యింత అని నిర్దేశించుటకు వీలుగా ఉన్నది "మయా కథ మిదం కర్వం జగ దవ్యక్తమూర్తిసా" అని నీవు చెప్పినట్లు సామ్రాజ్యవంశమంతా అవ్యక్తమూర్తివై ననీతో వ్యాపించియున్నది నీయందు పర్వప్రాంతకొట్లు నీ యధీనములో నున్నవి నీవు వటి అధిగానలో లేవు నీవు అన్నిటిలో నున్నా వనుట మాభ్రాంతియే గాని నీకు వాదితో దక్షిణము లేదు "సచ మకస్థాని భూతాని వశ్య మే యోగమైశ్వరమే" అన్నట్లు జలదేవతలు నీతిలమీది మాటవలె లేవు నీవు వ్యవసాయము గొప్ప దగు అవ్యతియై ప్రతివ్యవసాయమునందు అది అవర్తకముతోనూ లేదు. అది అవ్యతియైననూ కాదు 'భూతానా మస్మి దేతనా' అన్నట్లు నీవు పాక్షిణులలో ప్రతివ్యవసాయమునై ఉండువుగాని వాటివశములో నీవు లేవు ఒకనీడయే పలువిధముల అర్పణలందు సృతిఫలించునేగాని అనీడ అద్దముతోనూ లేదు, అద్దమునూ కాదు అన్నింటిలో విలసిల్లుటయు, ఉండుకుంటయాలేదు అనగా వాటివశములో లేవు నీవు కా విలక్షితయీ లేదనుట. అవినాశియగు నీవృక్షవము అనిర్వచనీయము నిరూపము పరిపూర్ణమై ఎల్లప్పుడూ ఉచ్చుచుండును.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
సీమహర్త్యంబు	44	270	1	181

128

అవ భగవంతుడు భక్తవరాధీనుడు. భక్తజనకైంకర్యమే భగవత్కైంకర్య మని వలుకుతున్నాడు.

సీ. నీదాసవాసరజె నిత్యనై కుంఠము
 జేతొక్కతావును పెదకనేల ?
 ఇ మనోక్మలహాపు లవియ నీరూపులు
 పోడి నిన్ మది దలపోయనేల ?
 ఆగమనూక్తము లవ్వారిమాటలు
 చప్పనిచదువులు చదువ నేల ?
 వారికా బుణ్యామే వలలు నీమన్నవలే
 కోరి యింతకు మించి కొనర నేల ?

గీ. నాదువిన్నవ మిదె శుకనారదాదు
 లీ విధముననే యాన తిచ్చినారు,
 చాసులకు కైవసమ్యయి తినరె దీవు
 వెన్నయుండగ నేతికై పెదకనేల ?

నీదాసులకు కలసియుండుటయే నిత్యము వైకుంఠవివాహము. ఇక వైకుంఠమును ముఱియొకదో పెదక నక్కఱలేదు. మహానీయులైన నీభక్తుల రూపాలన్ని నీరూపాలే మఱి వేఱుగా నిమ్మ మనసున న్మరింప నక్కఱలేదు. అభాగవతుల వలుకులే పెదవదనములు. తదితరములు రుచిలేని చదువులు వాటిని చదువనేల ? నీదాసుల కరుణయే నీమన్నన. ఇంతకుమించి మేము కోరుటెందుకు ? భగవద్దాసులదయ అభిలషణయే మనుట. ఇదియే వామనవి కుకుడు వారదుడు మున్నగు మహాయోగులుకూడ ఈ విధంగానే నెల విచ్చినారు. ఇందుకు కారణం నీవు దాసులకు అధీనుడవై ఉండుటే వెన్న చేతనుండగా నేతికై వెతకినట్లు నీభక్తులు మలభముగా లభించుచుండగా దుర్లభుడైన వీకై పెదకదం ఎరిచుకు ? భగవంతునికన్న భాగవతులే గొప్పవారని తాత్పర్యం

పంకిర్రన
 వెన్న చేతఁబట్టి

రేకు
 212

పంఖ్య
 180

పంపు
 3

పుట
 121

129

అవ : ఇహలోకమథాలశే మేము అంకిత మైవము, ఏవాడో నిన్ను శరణంటిమి
గనుక కాపాడు మమచిన్నాడు

సీ. ఇంద్రియదానుల మెప్పుడు చూచిన
నివుడు నీదానుల మెట్లగుదుము ?
ధనదానులము నీదుదానుల మని మాకు
చెప్పికొంటకుఁ గూడ సిగ్గుగాదె ?
పడఁతుల తెప్పుడు పరతంతులము భవ
త్పరతంత్రభావ మెవ్వలనఁ గలుగు ?
నాల్క- యముడువోయె నడుమనె రుచులకు
నడయేది నిను నుతియించుటకును ?

ఆ. మేను లంపటలకు మీఁదెత్తినాము నీ
యుధిగమునకు నింక నొదుగు పెట్లు ?
నాగగిరివిహార ! నాఁడే శరణ మంటి
ముందు వెనుక గనక బోవుమయ్య !

శేషాచలమందు విహరించునట్టి కిరివాసా ! మే మెల్లప్పుడు త్వక్పత్తిశ్రోత్ర
జీవ్యభూషణము లెడఁ జింద్రియాలకు బాసులమై ఉండేవారము. ఇప్పుడు తటా
లున నీదానుల మెట్లగుదుము ? కాలే మమకు మేము, భవసునకు బాసులము
నీదానులమని తెప్పుకొమకుకుగూడ మాకు సిగ్గుగుచున్నది. మేము ప్రిం తెప్పుడు
దానులమే. అట్టిమాకు నీ కదీమల ముగుట ఎట్లు వలసునడును ? వలసునడ దమకు
మానాలుక ఉప్పు కారము తీపి చేదు మున్నగు రుచులకు అమ్ముడుపోయినది. అనగా
రుచులే కోరుచుండు మమకు. ఇక నిన్ను కీర్తింపడానికీ అవకాశ మెక్కడి ? లే
దమకు శరీరము కొలుంబికమైన గావీకి లోమకాగా నీకైంకర్యము చేయడానికి ఏ
విధముగా ఉపయోగపడును ? ఉపయోగపడ దమకు కనుక ఓ శేషాద్రివిహారా,
పూర్వమే నిన్ను శరణుపొందినాము గనుక మమ్ముగూర్చి ముందుమొక లాలో
వింపక కాపాడుము

సంకీర్తన .	రేకు	పంఖ్య	పంపు	పుట
అష్టాదశాక్షరము అనుమలోని	231	178	3	118

130

అన : శ్రీవేంకటేశ్వరుడే వృషభాష్టమియని ముతించుచున్నాడు

సీ. ఎందుఁ జూచిన నీవె యిదె నీప్రతాపము
నరసింహ! నీ కేవే నతులు నుతులు,
వద్దొంపము గుహాభవన మ్మహాబల
నగ మెన్న నెంహాననము నీకు,
జలధు లేను నీకు జలకంఠమడుగులు
జగతి విహారదేశము నీకు,
క్రిందిమీదివి కనురెప్ప లహర్నిశల
కమలజ పెంటిసింగము నీకు,

గీ. కనకకళింగ దాహారగృహము నీకు
నీదుపిల్లలు భావింప నిభలసురులు,
వేంకటాద్రి భోగింతువు విచ్ఛలవిడి
జాల మొనరింప కెపుడు మ మ్మేలుకొనుము.

ఓనరసింహమూర్తి : ఎక్కడ చూచిన నీవే వెలయుచున్నావు. అహో! నీప్రతాపము! నీకు మానమస్కారములు, నీకు మాప్రీత్యములు. ఈ అగ్రహారమే నీవు నివసించుగుహ అలొచింపగా అహోబలపర్వతమే నీనింహాననము. నవనమద్రాలు నీవు జలకమోదే మడుగులు. ఈలోకమే నీవు విహరించుదోట నీరెండుఃసురెప్పులు రేయంబులు లక్ష్మీదేవి నీపెంటిసింగము పారత్యాకళిపుడు నీ కెరయయిన జంతువు అలోచింపగా దేవత లందఱు నీపిల్లలే. యథేష్ఠంగా వేంకటాద్రిలో భోగా లనుభవించుచుండువు ఆలస్యంచేయక మమ్ము కాపాడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎందుఁ జూచినా	227	154	3	103

131

అవ : హరిహమమహిమ మగ్గదించుచున్నాడు.

సీ. పూర్వదోషమ్ములఁ బోదోల్లి మఱియును
క్షమించి సర్వాపచారములను
కడునహంకారమ్ము కనటునంతయుఁ బాపి
సీనాను మిదె నన్ను నిర్వహించె,
నేడు గావించిన నేరమ్ముల వణించి
వేడికఠర్మమ్ముల విడువఁజేసి
వాడిదుఃఖమ్ముల వడిని బరిహరించె
సీవానుభవమ్ము నిస్తులమ్ము,

గీ. ఉమ్మడినుభమ్ము లొనరించి యొసఁగి జయము
మమ్ము రక్షించె, సీనానుమహిమఁ బొగవఁ
ధలమె నాలుగుమోముల నలువ కేని?
అమరమునిగేయ! తిరువేంకటాద్రిరాయ!

౬ తిరుమలేశా! ఇదిగో సీనానుము నానుమవటి అవరారాంతు పారదోలినది, మఱియు వలురకారైన నా అపచారాంతు క్షమించినది. అహంకారమరిష్టము నంతయు తొలగించినది నన్ను కృతార్థుని గావించినది. పాటిలేని నీ నామస్మరణము వర్తమానకాలంలో నే చేసిన దోషములను పరిహరించినది దారుణములైన కర్మలను వదలినవ జేసినది తిక్షమలైన దుఃఖాలను వదిగా బోగొట్టినది. దేవముపులచే క్షీరింపదగిన ౬ శ్రీనివాసా! ఇహవరసుఖాల విచ్ఛేదము మాకు ఇయ్య మొసగి కాపాడినది అట్టి సీనానుమహిమను బొగడుటకు నాలుగుమోములుగల బ్రహ్మ తైనను కర్మమూ, కర్మముకా దనుట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నరినాక్ష నీకు నమస్కరించిన	228	131	3	38

132

అన : శరణాగతి ప్రసక్తులకంటె తరజోపాయం వేటొడి లేదనుచున్నాడు.

సీ. పాటించి నమ్మునవారి భాగ్యముగదా
కోటినుద్దు లింకేల ! గొంకు లేల !
స్వామినిద్రోహియౌ చండి దశాస్యులగు
కామించి శరణన్నఁ గాతునంటి,
వేమిరా నీదయ ? యేమి నీమహిమరా ?
శరణాగతికి సాటి జపము గలదె ?
జానకీద్రోహమ్ము నలిపియు శరణన్న
కాకాసురాధము గాచినాడ,
వేమి నీవార్సల్య ? మేమి నీ మన్నన ?
తగఁ బ్రసక్తికి సాటి తపము లేదు,

గీ. చేరి యేపాటివాఁడైన చింత లేల ?
కడఁగి శరణమ్ము వేడినఁ గాతు వీనె,
ఇందు కీదోనె ? పుణ్యమ్ము లెట్టివేని
కలుషపరిహారి ! నేంకటాచలవిహారి !

పాపములను వోకార్చునాడవు, పాపవేనివర్వకంతో విహరించేవాడవు అయిన శ్రీకా : నమ్మి అవరించేవారి అదృష్ట మనవలె గాని మఱి విన్నుగూర్చి కోటిమాట లెందుకు : జగత్ప్రళయ, జగత్పతిని అగు నీకు ద్రోహంచేసిన క్రూరుడైన అరాచ ణుడే కోరి ఏమ్ము శరణంటే కాపాడెద నంటిని అహో ! ఏమి నీదయ ! ఏమి నీమహిమ : శరణాగతిని మించిన జనం లేదు. నీతనట్లు ద్రోహంచేసి నిన్ను శరణన్నంకనే కాకాసురుని కాపాడినావుగాదా : ఇదే ఇందుకు కారణం. అవురా : నీవార్సల్య మేమి : యీ : నీమన్నన ఎంతగొప్పది ప్రసక్తికంటె గొప్ప తపస్సు లేదు ఎట్టి దుర్మార్గుడైవను యిమ్ము శరణంటే రక్షింతువు. ఇందుకు ఎట్టి పుణ్యము లైనను సరిపోయినా : సరిపోల ననుట.

సంకీర్తన	రేఖ	పరిఖ్య	పంపు	పుట
పాటించి నమ్మునవారి	214	32	3	55

133

అవి అవిదేశలో తా నొవర్చిన దుష్కృతాలు తన్ను అవహేళన చేసినను,
స్థితి చెంతకుదేరిన తన్ను గాఢమని దేవుని వేడుకున్నాడు

సీ. దేవుడ నే నంచుఁ దిరుగు నాన్తి కుఁడను
నతిసల్పు నివుడు దేవతలు నగరె ?
తామే గతిగ నుండి తమ్ము గల్చితి మన్న
నెగతాళి సేయనే యింద్రియములు ?
కర్మమ్ములకుఁ దొల్లి కడుచేర్చునై నేఁడు
నలువకున్నను గేలి నలువఁబోనె ?
నుదలెలకొఁగిళ్ళ సాగసి యిప్పుడు తిట్ట
నవహసించె వార లట్టెనమ్మ ?

గీ. నే న్వ్యతంత్రుడ నని దాననియతి మాని
నేఁడు సాగింప నది నాకు నీతి యగునె ?
యిన్నిటన్ నిగ్గువడి వేంకటేశ ! నీదు
మఱుఁగుఁ జొచ్చితిఁ గృపతోడ మనువు మయ్య !

అజ్ఞాన దళలో నేనే దేవుడ నని విజ్ఞప్తిగి ఇప్పు దించుక జ్ఞానం కలిగి వేంకటేశా : నీకు నమస్కరించగా నాముమవత్సలి యిది న దేవతలు నన్ను గేరి సేయరా ? చేయుదు రనుట మునుపు ఇంద్రియాలే దిత్కైయింది ఇప్పుడు ఆ యింద్రియాలనే గెలిచితి నని అంటే అవి నన్ను ఎగతాళిచేయవా ? చేయు ననుట అవిదేశదళలో కర్మఁను దాగా అదరించి ఇప్పుడు మానితే అవి నన్ను అవహసించివా, అవహసించు ననుట. ప్రియకొగిళ్ళలో చొక్కి ఇప్పుడు వారిని దూషించినచో వారు నన్నుజూచి నవ్వరా ? నవ్వదు రనుట. నేనే న్వ్యతంత్రుడ ననుభావంతో ఇన్నాళ్ళు దానం చేయకుండి ఇప్పుడు దానంచేయుట వీరియగునా ? కా దనుట. పై అవమానము లకు నేను నిగ్గుచెంది ఓ స్వామి ! వీయందనుండ నరుదెలిచిని. నన్ను కరుణతో గాపాడుము.

సంకీర్తన	రేఖ	వంశ్య	వంపు	పుట
నన్ను నెవ్వరు గాచేరు	213	74	3	50

134

అవ : మదపుకేనుగును మావటిడు మంచిదారిని నడపించునట్లు నామన, ను మంచి దారిని నడపించు మని స్వామిని ప్రార్థించుచున్నాడు.

సీ. మత్తగజమ్మును మావటిగుండాని
దేవ ! నామననును ద్రిష్టం గదనె !
తవ్వచేసినవాడు తన యేలికంగని
తాటి యిందందుఁ దా దాఁగిఁజల్లు
ఇందిరియవళమయి యీదాడఁ ద్రిమ్మగు
నిను భక్తిఁ గొల్వ మున్నొనడు మనసు,
వగచేసికొనువాఁడు బలుమందనములోన
వేగించినట్టులు వాగరములు
వేదమార్గమువీడి నివిధానుములఁ జిక్కి
నినుఁ జేరు మన్నఁ జుటించు మనసు,

గీ. కటికవేద నిధానమ్ము గాంచి భ్రమసి
కాచుకొనియున్నయట్టులు గరుడశైల
కాంతు నిన్నిట్లై పొడగని కలుష మెడల
వెరపున భవద్గుణమ్ములు వెదకు మనసు.

తవ్వచేసినవ్యక్తి తవ్వవభువునకు జరిపి దాగుచు ఇక్కడక్కడ నక్కినట్లు ఇందిరియాలకు లోనై నామనను ఇటునటు తాదాచు భక్తితో నిన్ను గొల్చుటకు పూనకున్నది కనుక మావటివాడు మదపుకేనుగును మంచిదారిని నడపించు రీతిగ నీవు నామనమ్మును మంచిదారిలోనికి మడలించును వ్రజలలిరోధం కల్పించుకొన్న వాడు దోషాణంపెద్దలో దాగి నిద్రలేక తెల్లవారుకొన్నట్లు ఈ మనసు వైదిక మార్గాన్ని వదలి నానాయకనలకు లోనై నిన్ను కొలువమంటే ఏడుస్తున్నది మరమ దరిద్రుడు పెన్నిధివిజాచి భ్రమించి దానికి కవుగ మన్నట్లు గరుడాద్రిలోనుండు పెన్నిధినివంటి నిన్ను జూచి పావరహితమై, యుక్తిముగా నీగుణాలనే నామనను అపుడు వెదకుచుండును. అవగా భగవంతుని గుణగణాలను మనసు భావించుచుండు నని రాత్వర్యము.

సంకీర్తన
మదిరిచిన యేమగును

రేకు
218

సంఖ్య
107

సంపు
3

పుట
72

135

అ. దేవు వాక్కుచే నిష్పక్షపాతియని, మర్వవమిదని ప్రశంస చేస్తున్నాడు.

నీ. వలపక్ష మెఱుంగనివాడ వాక్కుడనె దే
ప్రంబువు హరి ! నీకు దండమయ్య !

నేరిచివన నేను నేరకుండినను నీ
కరుణ యున్నదిగదా కావగలది
పాటి ఘంటాకర్ణుభ క్తికి పాటిగా
తొరి శ్రీమతుని చేశాంటిగాన.

పాధువ నైన నపాధువ నైన నీ
పాద మొక్కటియె నేపట్టినట్టి
దల వనిమని భక్తి కలు సుమానమ్ముగా
జెలగి వాల్మీకి మెచ్చితివి గాన;

గీ. ఇందిరానాథ ! వేంకటాద్రికి ! నీదు
నామ మొక్కటియే నేను నమ్మినట్టి
దరయఁ బ్రహ్లాదు భక్తి తులగ నీవు
చేరి గజరాజు కరుణఁ బోదెతివి గాన.

ఉ. శ్రీహరి ! అజ్ఞానియగు ఘంటాకర్ణుని భక్తితో జ్ఞానియగు భువని భక్తిని తులనాది మోక్ష మిచ్చితివి. కాబట్టి నేను జ్ఞాని వయినా, అజ్ఞాని నైనా నామ సంకీర్తనంచేత బ్రహ్మధర్మరంతజాలిన నీకరుణ యున్నదిగదా : అదే నాకు బాచును. జ్ఞానియై, కర్మరుదు అగు నసిమిదిగి నీపైగల భక్తికి పాటిగా, మొదట బోధింతు, దుర్మార్గుడు అయియుండిన వాల్మీకిని నీనామజపంచేత నమానముగా నున్నావించితివి ఓ స్వామీ : నన్నదిగాక నీవడభక్తియే ముక్తికారణ మని జేరింది. అందుచే నేను ఎవ్వరుడనైనను, దుర్మార్గుడనైనను నీపాద మొక్కచాచితే గట్టిగా పట్టితివి కాబట్టి నన్ను తప్పక అనుగ్రహించువు. ప్రహ్లాదు బాటమ్ము నిరపేక్షముగా గర్వస్థుడై యుండినప్పటినుండి జ్ఞానియై నీభక్తి పరిచిపవాడు గజేంద్రుని దట్టుకాక అజ్ఞానమ్ముగమై యుండి అవద గడచుట తన కళకము కాగా వాననావిశేషమువల్ల నిన్నొకవం పరిచివాడు అనను నీవిద్ధుభక్తిని నమానముగా లెక్కగట్టి గర్వక్రిందితివి ఓ భమాంబాయా : వేంకటాద్రివిఘ్నా : నేనును నారివిధంగా నీనామాన్ని నమ్మి జపం చేయుచున్నాను. తమక నన్ను కాపాడుము.

భగవానునికరుణకు భక్తుల వియమనిష్ఠలు అననవరములు. భక్తియే ముఖ్యమని సారాంశము.

సంకీర్తన	రేఖ	వంశ్య	వంశ	పుట
ఉలపక్షములేని	366	37	11-14	88

136

అవ శ్రీనివాసుని మహిమ, చేష్టలు వర్ణనాత్మకములు, అశ్వర్యకరము లనుదున్నాడు.

సీ. సీమహిమం బేడ ? సీసేత లివియేడ ?

తెగని సీమాయలు తెలియరాదు

సీత దక్షిణము నెత్తి చాలె నొకండు

బుడత దై సీనాథి బొడమ నొకడు

ఎక్కునునై నంబ వింతవారికి - ధర్మ

పుర్పునకున్ సీపు మొక్కు పెట్టు ?

సీలీల జగమిల్ల నిండిన దొకవంక

నుండె సీలో జగా లొక్కవంక

ఇంతిటైనై నంబ పెట్టు గాలుండనై

నానై పేవలై బారాడినాడ

గీ. విందిరకు నమింధరికు బ్రాహ్మేశ్వరుండ

సేంగడ నైన శ్రీవేంకటేశ్వరుండ

నంతరాజనమున్న దేవాధిపతిని

దానబనులకు మాకెట్లు దక్కి తయ్యి !

సీమహిమ తెక్కడ : సీవర్య తెక్కడ : రెంటికి అజగజాంతర మనుట సీపాదాలపట్టిన తీర్థాన్ని ఒకడు (వరమశిష్యుడు) శిరమున ధరించినాడు అందుచే సీమహిమ హిమవంత మంతగొప్పది మఱియొకడు (బ్రాహ్మ) నిబొడ్డున ఒడ్డదై పొడమినాడు ఇది అశ్వర్యకరమైన సీసేత. అందరికి సీ వధికుడగు దేవుడవు ఇది సీ మహిమ. ఒట్టిసీపు ధర్మపుత్రునకు దణ్ణం పెట్టివావు. ఇది సీవర్య కుదాహరణము సీ లీల జగమంతయు నిందియున్నది. ఇది సీమహిమకు తార్కాణ భాగ సీలో లోకాలు ఇమిడియుండుట అశ్వర్యకారణము. ఇంతటి అమేయము వాచామగోచరము అద్యంత రహితమునగు బ్రాహ్మపదార్థమైనసీపు అలనాడు వ్రేవలెలో పవిత్రండునై పారాదీనపు ఇది సీమహిమను అద్భుతశర్యమ బాటుచున్నది. శ్రీభూదేవులకు ప్రాణప్రభుడు రక్షకుడైన శ్రీవేంకటేశ్వరుడ వగు సీపు ఎంతో రాజసము దర్పము గల్గిన దేవాధి దేవుడవు ఆయనను బానులము మానవుల మగు మా కెటుల లభ్యపడితివి ? ఇది అశ్వర్యమేగాక మా అద్భుతమని కూడ భావించవచ్చు.

సంకీర్తన
సీ మహిమది యెంత

రేకు
218

సంఖ్య
78

పంపు
3

పుట
51

137

అవ పరస్పరపైరుద్యము వీలొ జతగూడివచ్చే మానవులందును కిరిగియుండుట
ఏమినింక యేమచున్నాడు

సీ. అల గద్దుడగమన మహిశయ నంబును
కలసి నీయందునఁ గలిగె నంట
పొరిఁబొరి పాపమ్ము పుణ్యమ్ము మనుజుల
తెనకఁ గల్గంట యేమి యరుదు ?
ఒకనీడకన్న నింకొక యెంతకన్నను
గదిసి నీయందునఁ గలిగె నంట
జమనీగ నరులకు జననమ్ము మరణమ్ము
నెదురనె గల్గుట యేమి యరుదు ?

గీ. ఒక్కదెసను శ్రీదేవి మఱొక్కవంక
గరిత ధారుణి నీ కిలు గలిగె నంట
యీకటన్ నేంకటేశ్వర ! యిహము పరము
నేకమై మాకుఁ గలుగుట యేమి యరుదు ?

ఓదేంకటేశ్వరా : గరుడుడు వాహనముగా, శేషుడు శయనముగా నీవు
కలిగియున్నావు. ఈ యిరువురు పరస్పరవిరోధులు. అట్లే పాపము పుణ్యము ఈ
రెండును మానవులు కల్గియుండుటలో వింత యేమిన్నది : వేడిమి చల్లదనముగల
సూర్యచంద్రులు నీ కుడియెడను కన్నులు. వీరు అవ్యోన్యవిరుద్ధములగు గుణ
ములు కలవాడే అబులే జననమరణాలు రెండు జనులకు వ్యత్యక్తముగా కలుగు
చుండుటలో అశ్చర్య మేమున్నది : నీవక్షాన్ధులలో కన్నెపుటమ్మి, మరొకవైపు
భూదేవి ఉన్నారనగా : ఆ రీతిగనే మాకు ఇహపరపౌర్యాలు కలుగుటలో వింత
ఏమున్నది : లే దనుట. భక్తులకు ఇహపరమథాలు కరతలామలకము లన్నమాట.

సంకీర్తన	రేకు	పంక్తి	సంపు	పుట
మాతెల్ల రాజానుభవోధర్మ	86	415	1	278

138

అవ : నిజమైనదత్తుడు సర్వాధిపతివైన శ్రీనివాసునే కొలువనలెనని కంఠోక్తిగ వలకుచున్నాడు

నీ. అందఱులో సంతరాత్ముండ వైన ని
 న్నన్ని కొల్చుటయే ప్రపన్నసరణి
 ఏకాంతమున పతి నెనసి రమించుట
 మగువధర్మము రచ్చఁ దగని యట్లు
 ఎల్ల వేల్పులచూపు వీక్షణ సతికి నిన్
 బహుముఖములు గొల్పఁ బాడిగాడు
 భూసురులందు నీపూజ వేదోక్తంబు
 శ్వానాది నిన్ గొల్పఁజనని యట్లు
 ప్రాకృతలనుల నీపరిమళక్షుల నొక్క
 గాడిగట్టుట వివేకమ్ము గాదు

గీ. ఛాత్రధర్మంబు గుర్వాక్షై నవ్వులై
 నాథ! నీ సేవయే, త్వదిన్యంబుగాదు,
 అఖలవిశ్వంబు బ్రహ్మమే యయిన దీని
 వెనుదగులు టార్థి కింపై న పనియు గాదు.

ఓ ఏడుకొండలరాయా! నీవందఱలో సంతరాత్ముగా మన్నను, నిన్ను
 ప్రభాసునిగా ఎన్నుకొనియే పూజించవలయును భర్తతో ఏకాంతముననే భార్య
 కమింపవలెగాని వలుపురతో రచ్చ నున్నప్పుడు కాదుగదా! నీవు సర్వదేవతా
 స్వరూపుడవే అయినను, నతికి వతివై ఇతరదేవతారాధనము న్యాయముగాదు.
 బ్రాహ్మణులను నిన్నుగా భావించి పూజించుట వేదనమ్మకమైన ధర్మముగాని
 కునకాదుల నర్పించుట అనుచితముగదా! ఆ రీతిగనే భక్తిలేని మూర్ఖులను,
 నీభట్టలను ఒక్క గాటగట్టుట అసగ వమానముగా చూచుట తెలివిగాదు ఏడు
 కొండలరాయడనైన నీవేవయే గురువువాళ్ళ, అట్లు చేయుటయే శిష్యధర్మము. ఇత
 రము ధర్మముకాదు సర్వప్రపంచము బ్రహ్మమగునీవే అయినను ఈప్రపంచ
 ముపై వ్యామోహము కలిగియుండుట మంచివని కాదు

సంకీర్తన :	రేఖ	పంఖ్య	పంపు	పుట
అన్నిటా వ సంకర్మామిది	80	389	1	258

139

అప, ఇంద్రాదిదేవతలకు అధారమైనవారు క్రిమేకపేత్వరుదే యని విగదా :
 ఉన్నాడ.

సీ. స్వగ్గము నేలెడి సంక్రిందనున కేని
 యలని కోలెడి ఫల మృగుడు మీ
 కైలాస మేలెడి గారీవిభున కేని
 నిలుకడైన పదమ్ము నీపదమ్ము
 సత్యలోకము నేలు చతురాననున కేని
 యింపున జేరు తా వెండు నీవ
 విమలపుణ్యనిధులు వేదమ్ములకు నేని
 యతిముఖ్యమైనట్టి యర్థ మీవు

ఆ. నాఁక ముక్తులైన నారదాదులకును
 నేడను జరియించు నెలవు నీవు
 తిరుమలేశ! నీకు సరి యెవ్వరును లేరు
 మూఁకులలోకములకు మూల మీవె.

తిరుమలేశ! స్వర్గమును పొలింపే ఆ యింద్రుని కైన ఆకాశ కోరదగిన
 ఫలం నీవే అగుచున్నావు కైలాసాధీపతి గౌరీభర్తయగు శివున కైన విలువదైన
 స్థానము నీవదిమే సత్యలోకవిధుడు చతుర్ముఖునికి గూడా ఇంపైన గమ్యస్థానము
 నీవే సవికృమలు పుణ్యంపునిధులు అగు వేదములలోని సారభూతమైన అర్థం
 నీవే ఎన్నడో ముక్తులైన నారదాది మహర్షులు ఈనాడును నీయందే ధ్యాన
 నిమగ్నులై చరింతురుగదా! నీ సమాను లెవ్వరును కారు ముల్లోకములకును మూల
 కారణము నీవే.

సంకీర్తన : , రేకు సంఖ్య పంపు పుట
 కాము స్వతంత్రులుగారు కమ యంతను 211 32 3 42

140

అవ భగవంతుడు విరాకారుడు కాదని అందితముగా వక్కాణించినట్లు

సీ. దాసోహ మనలేరు తాము స్వలంతులు
 గారు పామరులకు గర్వ మెంతి ?
 బ్రహ్మాదులే తాము బ్రహ్మం బనంగ లేరు
 మొఱపెట్టెదరు కష్టము లను హరికి
 భర మానవులు తామె దైవతం బనెదరు
 పారి పుట్టిచచ్చెడి ప్రా జ్ఞెఱుంగకు,
 వ్యాసాదిమురులు ప్రపంచమ్ము కల్గిన
 రభినుతించురు పురాణానియందు
 ఒప్పదనినమాన రుండియు లేమందు
 తిరివగాండై ఖలుల్ తిరుగుచుందు

గీ. సనకముఖయోగు లచ్యుత స్తవనవరులు
 జడమతుల్ భక్తి నొల్లరు జ్ఞానుల మని
 తెలచి శాలుచుచునే దేవదేవు నిన్నుఁ
 గటకట ! నరాధముల్ నిరాకారుఁ డందు.

ఓ దేవదేవా : మూడులు "దాసోహం" అనలేరు. పోనీ తాము దైవ
 క్యబావునైవ వ్యధంతులై అంటే కొడు కాని వానికి మితిమీరిన గర్వం
 బ్రహ్మాదులే తాము బ్రహ్మమని చెప్పుకొనలేక శ్రీహరి చెంతజేరి తమ తిష్టలు
 మనవి చేసుకుంటారు ఇక మాధుల నంగ తేమిటి; ఈ లోకంలో కొందరు
 మానవులు తామే దేవుడని భావించురు కాని తమజననమరణాలవియిదిని గుర్తించ
 లేరు వ్యాసుడు మున్నగుగొప్పఱువులుకూడ ఈ ప్రపంచం మిథ్య అనరు మీదు
 మిక్కిలి తమ కావ్యపురాణేతిహాసాలలో ఈ ప్రపంచమును ఎంతగనో గ్లాపించి
 యున్నారు. ప్రపంచం కిల్ల అనిచెప్పడం వ్యాయం కావంటే మూడులు ఒప్పు
 కొనరు ఆ దుష్టులు అన్యథామ యాచిస్తూ తిరుగుతుంటారు ననకాదియోగులకూడ
 నాకారుడై వ అచ్యుతుని స్తవనం చేయుచుండగా మందిబుద్ధులు భక్తి సంగీకరింపక
 తామే ఘోషానులమని భ్రాంతిచెందెదరు మఱికొంద అధములు చేతు లెత్తి దణ్ణం
 పెడుచూ కూడ నిన్ను విరాకారు డమట మిక్కిలి విచారకరము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
తాము స్వలంతులుగారు	207	40	3	27

141

అవ సహత్కృత పేవావర్త్యాత్తులంఠో విన్ను గొలుచుచుండగా మాబోటి అల్లుల సేవాదులు నీకేపాటి అవియు, నీదానదాసానుదానకమే సాయుజ్యమునకు నుద్ధావాయ మనుచున్నాడు.

నీ. నీ వెంత నే నెంత నీకు నా కెంతటి
 దత్తు? సిగ్గిలక నిన్ దగలునుందుఁ
 జేరి బ్రహ్మాదులు నేవ లొనర్ప మా
 బోటులనేవ లేపాటి నీకు?
 పూని వసిస్తాదిమానులు పూజింప
 మాపూజ నీ కెంత మాత్ర మయ్యి!
 గనకాదియోగులు సారకుడలపంగ
 నింక మా తలఁపు నీ కేద కెక్కు?
 నిన్ను కేమాదులు పన్నుగా నుతియింప
 స్వామి! నూ నుతులు నీకేమి బ్రాతి?

గీ. నారదాదులు నీ పరిచారకు లంట !
 ఏను నీ కింకరుం దనుటెంత కెంత !
 ఆత్మఁ బరికింప నొక యుపాయము దోచె
 ఫణిగిరీశ్వర ! నీ బంటు బంట నగుదు.

కేవలైశ్వరః : నీ వెంతో గొప్పవాడవు. నే నెంతో అధముడను నీకు నాకు గల అంతరువు అందులేది. అయినను నేను ఏగ్గుచెందక నీవెంటబడుచున్నాను అగ్రహృదిదేవతలు పమిపించి విన్ను వేచించుచుండగా మాబోటి అల్లులసేవలు నీ కేపాటివి : వసిస్తాదిమాదులు పూజితో విన్ను పూజించుచుండగా మావంటి హిమలయాదులు నీకు ఏపాటివి : వనక పనందనాది యోగులు వలుమాడు నిన్ను స్మరించుచుండగా ఇతి మావంటివారి తలంపులు నీ కెక్కు దెక్కును : అదికేమిదు మున్నగు వాగ్వినిష్టలు విన్నావుగా వీగడ వ్రేలు : మావంటివారిగొగడలు నీ కేమి దుర్లభమా : కా వనుట. నారదాదిమానీంద్రులు నీపరిచారకులు కాగా నేను నీ కింకరుండ వని చెప్పుట ఎంత కెంతమాట : అయితే ఆత్మలో నాలోచించి ఒక ఉపాయము తెలుసుకొంటివి. ఓ ఫణిగిరీశ : నీబంటుకు బంటగుటయే ఆ యుపాయము ఇట్టి దాసానుదానకమవల్ల స్వామిసాన్నిధ్యం మలభ మన్నమాట.

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	సంపు	పుట
నీ వెంత నే నెంత	209	61	8	35

142

అప : దాసు చెంతటిహిమదైవమ శంకన్నచో తప్పల పైరించి కావలె ననుచున్నాడు

నీ తలవంచి మొక్క నిర్దయ వహింపంగ రాదు
 కొలిచి బంట ననంగ నలుగరాదు
 నిలిచి నీయెదుట కన్నీట దైన్యమూ బాట
 డుండగీ ఓని కావకుండ రాదు
 అటు శరణుసారంగ నాజ్ఞ వెట్టంగ రాదు
 సరి పూరి గతివంగ జంపరాదు
 అగుదు జగద్దోహి నయిన నీ నామమ్ము
 పలుకంగ కరంగక తొలంగ రాదు

గీ. దిక్కు నీవని నమ్ముగా దిగవిడువంగ
 రాదు పల్లెత్తమా టనరాదు నీడు
 దానుడను వేంకటేశ్వర! తప్పు తెల్లఁ
 జేసినచ్చితి నన్ను రక్షింపు మయ్య!

శరణువంచి నమస్కారం చేయగా ఓ వేంకటేశ్వరా! నీవు కఠినముగా మండరాడు. నిన్ను పేరించి నీ పేరకుడ నవగా కోపించకూడదు. నీ ఎదుట నిలబడి ఏడ్చుచో నా దీవత్వాన్ని తానుకొనగా దుర్మార్గుడని కాపాడ మండరాదు ఈమధ్యములో బల ముడిగినకత్తివు గద్దిబోవను వోట కరచుకొనగా అట్టివానిని చంపరాదుగదా! అదేవిధముగా శరణాగతి పొందిన వాని విషయములో ఎట్టి కఠినంపుటర్తయివులు చేయరాదు నేను లోకదోహి నే అగుదునుగా! అయినను నీ నామోచ్చారణ చేసెతివిగాన నీవు దయార్థ్యచిత్తుడవుగా కౌరిగిబోరాదు దిక్కు నీవే అని నమ్మినపుడు నన్ను వదలిపెట్టరాదు నన్నొకమాట అయినా అనరాదు ఓ వేంకటాద్రికా! వీదానుజ్ఞ. ఎన్నోకప్పులు చేపి వీయండ జేరితిని. నన్నుకాపాడు కండి!

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
శరావరాధములు	100	501	1	338

143

అవి అల్పాల్పవిభవంకు విషయ మురిసిపోదురు, మఱి సర్వాధికుడైన నీవు మాపాలిటివాడ వైతివి ఇది మాభాగ్య మని పొంగిపోవుచున్నాడు.

సీ. ఇంతటిదేవుండ నీవు మాకుండంగ

సంతవారము భాగ్య మేమిచ్చెప్పు

తలకొని యొకకొంత ధనము గనినవాఁడు

వికటగర్వమున విట్టివీఁగు

బలువుగ నొకరాఁజుఁ బట్టి కొల్చినవాఁడు

తన కెవ్వ రీడని తలఁచుచుండు

చిన్న మంత్రము పంపుసేయించు కొనువాఁడు

గురుండ నందఱు కలఁచు మురియుచుండు

గీ. ఎగున నొక్క దుర్గము నెక్కి- యేలువాఁడు

వగఁజు శరీరీ గొనక తా బలువుఁ డనును

అనుపమ వృషాఖ్యశిఖరి నున్నట్టి నిన్ను

నల్లమున నమ్మి నట్టి ధన్యుండ నేను.

వృషగిరీశా: ఇంతటిగొప్పవాడవు నీవు మాపాలిటిదేవమై యుండగా మే మెంత గొప్పవారమో విదా: మాభాగ్యము వర్ణనాతీతము కొద్దిపాటిధనం సంపాదించుకొన్నవాడు ఎంతో గర్వముతో విట్టివీగుచుండును. అమూల్యమగు నీపాశ్రమ గన్న మీ కెంతగర్వ ముండవలెను; అయినను మేము వివీతులమై మెలగుదుము, ఒకనొకమానవాదీకుని కొలిచి అకవిదయకు పాత్రురైనవాడ తనకు సమాను దేవదవి తలంచునుగదా! విష్ణులొలిచే భక్తులకెంత అహంకార ముండవలెను; అయినను నీనయవల్ల వారు విధేయులై వర్తింతురు శ్రీద్రమంత్రముచే శ్రీద్రదేవతలవల్ల దాకిరి చేయించుకొనేవారే తా మందఱకు గురువుల మంటూ మురిసిపోతుంటారు. ఒక్క దుర్గానికి అధిపతియనువాడు విరోధులను రెక్కచేయక తానే జలవంతుడ ననుకుంటాడు సాటిలేని వృషాద్విపై నుండే నిన్ను నేను మనస్సున నమ్ముతిని. కనుక నేను ధన్యుడను

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	సంపు	పుట
ఇంతటి దేవమవు	100	504	1	338

144

అన : దశావతారము లెత్తినవాడు శ్రీవేంకటేశ్వరుడే యని వర్ణించుచున్నాడు.

సీ. ఇట్టె మమ్ములఁ బోయెను కడిది నీకు
పదిరూపు లైతివి బట్టయట
చదాపుల చిక్కులు నవరించితివి కొండ
మొదలఁ గుంగఁగ నెత్తి మోచినాఁడ,
పుష్కరించితి భూమి యుదధిపా ల్లాసక
యదన నా ప్రస్థాదు నాడుకొంటి,
వడుగుల మూటనే యభలమ్ము గొలిచితి
బడి రాచపగ నీఁగి పోబలినాపు
బెడిదంపులంక విభీషణునకు నిచ్చి
యడది పొయ్యెల దిక్కు నిలిచితి

గీ. త్రిపురకాంఠల గుట్టల్లఁ దీటఁ గలుపి
కలికిరూపయి యిపుడు వేంకటగిరింద్ర
శిఖరమున నిల్చి మా నుతుల చిత్తగించి
యేలుచుంటిది లోకాల నందిచేళ

వేంకటాద్రినాథా : నీవు భక్తుల సమగ్రహించుటకై వదిరూపా లెత్తించి అట్టివీపు లు విధంగా మమ్ము కాపాడుట ఏమివింత : తొలుత నీవు తారుమారైన పేదలను చక్కజేసితివి (మత్స్యవతారం). మందరగిరి మునిగి బోగా దాని నెత్తి నిల్పితివి (కూర్మవతారం) పాఠశ్యాజీకు భూమిని సముద్రములో ముంచుదానగా పైకెత్తితివి (వరాహవతారం). వరపరాగవతుడైన ప్రహ్లాదునికి అదినుట సాయపడితివి (నృసింహవతారం) మూడడుగులతో భూపభస్ములు కొలిచితివి (వామనవతారం) ఇరువదియొక్క మార్లు దండెత్తి దుష్టరాజుల పరిమార్చి వగ నీగితివి (వరకురామావతారం) భయంకరమైన లంకను జయించి భక్తుడైన విభీషణున కిచ్చితివి (రామావతారం) ఉప్పొంగి పొండవులకు అండగా విరిచితివి (కృష్ణావతారం) త్రిపురకాంఠలగుట్టు రట్టు చేసితివి (బ్రహ్మవతారం) ఇందిరాప్రియ వల్లభా : ఇప్పుడు కలికిరూప వేంకటవర్మతఃఖిరమున వెలసి మాసునపు లాలించుచు లోకాల వేలుచున్నావు (కల్యాణవతారం).

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇట్టె మమ్ము రక్షించుట	108	503	2	340

145

అవ . స్వామికి తానువికిగల వంశంధమును పోదాహరణముగా విహరించు చున్నాడు

సీ. కినుకతోఁ బంకవిడ్డను తల్లిడించిన
పాయనే పై పయిఁ బడునుగాక
ఓవక దొనఁగుల తొగి వేసరిన నీడు
చరణముల్ గతిగాక చనఁగఁ గలనె ?
చదివించు నయగారు బంకించి చూచిన
యొదిగి చదువుగాక యోప ననునె ?
వెకలిగఁగాలకు వెఱిలఁద్రొబ్బిన నీకె
మొక్కుదుగాక యే దిక్కు గందు ?

అ. దాది చెక్కుమీటి త్రొగింపగా పాలు
మ్రొంగు గాక కాదనంగ వశమె ?
నీవు కరుణఁబోవ నే మెఱుపెడఁ గాక
మానఁగలనటయ్య ! శ్రీనివాస !

కల్లి కోపించి చంకనున్నవిడ్డను దిగవిడచినను ఆ విడ్డకు తల్లిమీదనే పడును గాని వదలి వెళ్ళును అదేరీతిగ ఓ శ్రీకా : నాయకరాధములను నీవు సైరింపక విసిగివేసారినను నీపాదాలే నాకు దిక్కు వానిని వదలి వెళ్ళను. విద్యనేర్చే గురువు శిష్యుని ఎంతబెదిరించివను వాడు విధేయుడై ఏదివైనను గాని రాదనడు ఆ విధముగా ఓ స్వామీ : నాచెడుగుదాలవల్ల నన్ను నీవు వెడలగొట్టినను నీచే మొక్కుదుగాని నిన్ను కాదని యన్యుని జేరిను. పెంపుడుకల్లి బుగ్గిరి విడ్డను పాలుత్రొగింప ఎట్టతేలకు ఆ కినుక త్రాగునుగాని మావడు. ఆ చందమున నీవు దయతో నన్ను కాపాడగా పెంపుపొంపు గల్గియుండును గాని తొలగితోమకొనలేను.

దాసులకు ప్రభువు కల్లి రంకి గురువు దాదివంటి వాడని తాత్పర్యము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఉంతకం పీఠ దాసు బంధ	180	400	2	270

146

అవ శ్రీవేంకటేశ్వరుని దర్శించినచో దేవత లైవను, మానవులైనను మోహతులగుదురని నుడువచున్నాడు

సీ. భాగీరథీ గన్న పాదపద్మమ్ములు
మరుజన్మభూములౌ మందిలోపలు
నలువకు నిలనైన నాభినాళకమ్ము
రమకు తానైన యురశ్శలమ్ము
అందఱి రక్షించు నభయహస్తంబరి
ధ్వంశమైన గదాకరమ్ము
జగము నాజ్ఞాపించు చక్రహస్తమ్ము
సంధాయకంబైన శంఖహస్తమ్ము

గీ. మాగమము లొప్పు నురుమొగంబమ్ము తులసి
నెలయు శీర్షంబు, మహామిలఁ దెలుపు రూపు
చూచి మోహింపకుండురే నురలు నరులు
అంజనాద్రీశ! నీవు ప్రత్యక్షమైన

ఓ అంజనాచలాధిపా! మూడులోకాలకు పవిత్రతమ చేకూర్చే గంగను గన్న వీయదుగుదామరలు, మన్మథునికి పుట్టినచోటలైన సీతాదలు, నాల్గమోములుగల బ్రహ్మకు స్థానమైన నీనాభిమలము, లక్ష్మీదేవికి నిత్యనివాసమైన వీవక్షుస్థలము, అందఱని కాపాడే నీ అభయహస్తము, శత్రునాశనం చేసే గదగల నీదేయి, లోకాలను అజ్ఞాపించే వక్రాయుధముగల హస్తము, జ్ఞానాన్ని ప్రసాదించే శంఖం గల హస్తము, పేదలతో ప్రకాశించే చిరునవ్వుగలమోము, తులసిదేవితే తులకించు నీరెఱ్ఱు, మహామహిమలను చాటే నీరూపము ప్రత్యక్షంగా చూచి దేవతలు, మానవులు మోహితులు కాకుండురా? వారు విన్ను మోహింతు రనుట.

సంకీర్తన	లేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
చూచి మోహింప కుండురా	181	408	2	272

147

అన . నీసాగ్రపునందుటకు మఱి మాత్రేయపాయము లుపయోగపడవు. కాన
అవ్యాధిరుణుతో నీవే మమ్ము మన్నించవలెనని వేంకటేశ్వరుని పేరునున్నది.

నీ. ఏ యుపాయములు మా కింకఁ బనికీరావు

నిర్దోలుకముగ మన్నింపు మయ్య!

ఇవిల నిందియబయం లేడ? నే నేడ? యీ

భువి నిందియములతోఁ బుట్టె లేనపు,

అవలనిశ్చలగృద్ధి యదియేడ? నే నేడ?

భవిషు చంచలమనఃప్రాభవమ్ము.

ఎలకు కర్మవిముక్తి యేడ? నే నేడ? క

ర్మముల కధీనమై మలయు బ్రదుకు,

గొనజై న సాత్త్వికగుణ మేడ? నే నేడ ?

కలియుగం బిది పుట్టుగలిగ నిందు,

గీ. భూరతప మేడ? నే నేడ? మోఱకుండ

ననిశమున్ నీకు నే శరణాగతుండ

పాలనము సేయుమ ప్రపన్నపారిజాత

చిరుదళారివి గడవయ్య! తిరుమలయ్య!

తిరుమలనాథా! నీదయ పొందడానికి ఇక మాత్రెట్టిమార్గ మగవడదు. నీవే
నిష్కారణకారుణ్యమతో మమ్ము మన్నించు ఈ లోకములో కఠిం ఇందియాల
లాదనే పుట్టినది అట్టి ఇందియముల జయించుకొంటా నే నెక్కడ? ఇందియ
జయం అశక్య మనుట అటుపై బుద్ధినిలుకడ ఎక్కడ? నే నెక్కడ? దిక్కుబుద్ధి
రక్తయందుట నాకరిం కొదనుట ఇన్నమ చంచలమైన మనస్సుయొక్క పెత్తనము
తల్లినిట్టిది మఱి కర్మవరిత్యాగ మెక్కడ? నే నెక్కడ? ఈ రెంటికి హస్త
సంకరాంతరి మనుట. కర్మవరిత్యాగం పాద్యపడదని భావము బ్రతుకు కర్మాధీనము
కదా! అత్తపైసైన వత్తవగుట మెక్కడ? నే నెక్కడ? వత్తానికి తనకూ స్వర్గ
రాగిలోకాలంత దూర మనుట ఇది కలియుగము లాబట్టి ఇక్కడ పుట్టినది గనుట
నల్లవదిరి తా నెక్క డనుట మఱి కఠోరకష్టమనుట వాకు గూడ అంతర మెంతో
కదా! ప్రేమవియు పొందినవలెని మార్చుదును, ఎప్పుడు నీకలబుపిదని వాడను నన్ను
కాపాడు ఓ స్వామీ! నీవు "ప్రపన్నపారిజాతము" అనే విరుడు కలవాడవుగదా!
అసగా ప్రపత్తి చెందినవారికి పారిజాతమువలె కోర్కు లిచ్చేవాడవుగదా! ఆ విరుడు
పార్వతం చేసుకొ మ్మనుట

సంకీర్తన
సపైపాయములు మాకింక

రేఖ

181

పంఖ్య

408

సంపు

2

పుట

276

148

అవ । శ్రీనివాసుడు నమయిరిచ్చిదములచే భక్తుని వరీక్షించు సనుబువ్వాడు

సీ. ఒకవరి మిలభుండ వొకట దుర్లభుడవు
 తిగ ఘటయింతువు తలఁపు మఱివు
 అక్షరాల పలికింతు నవియు వ్రాయుంతువు
 నీవు వెలిగఁ జేయ నర నొకట
 ఒనరఁ బూజలుగొందు వొకవరి మానుడు
 కూర్చువు నిదురి మేల్కొలుపు దీ వె
 జ్ఞాని గావించు వజ్రాని నొసర్తువు
 నీవిగా కీపనుల్ నావి యగునె ?

గీ. ఒక్కసారి నాలోనుండు వొక్కతూరి
 సప్తగిరుల నుండెదవు సంసారి గాఁగ
 దాసుగాఁగఁ జేయుదువు నాదోస మెఱుంగ
 కాలమును కర్మమును నీవె కన్నతండ్రి ।

ఓ స్వామి । నీ వొకదళలో మలభుడవుగను, మేతొకదళలో దుర్లభుడవు గను ఉండువు భక్తులనోట మంత్రాక్షరములను పల్కింతువు. వాటిని (రామకోటి మున్నగువాటిని) భక్తి వ్రసాదించి వ్రాయుంతువు నిన్ను విడచి నే నొకవని చేయను వ్రసన్నుడవై ఒకసారి మామౌజులను స్వీకరింతువు మతొకసారి పెడ మొగ మగుదువు. మాకు నిద్రను కలిగించెది నీవే మేలుకొల్పునదికూడ నీవే. ఒకప్పుడు జ్ఞానమతునిగా, మతొకప్పు డజ్ఞానిగా చేయుదువు పైరెండు దళలలోని వసులు నీవేగాని నావికావు. ఒకవరి నాలోనే నీవు గోచరింతువు ఇంకొకతూరి ఏడు కొండలపై వ్రకాళింతువు నీవు పర్వవ్యాపకుడవుగదా । నాలో దోషాలు తెలియుటకై నన్ను వంపారిగను, దామవిగను చేయుదువు ఓ కన్నతండ్రి । రాఁమూ కర్మమూ అన్నీ నీవే

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	పంపు	పుట
సత్యము పేయఁగవచ్చును	157	289	2	180

149

అధ్యాయమునకు భగవంతునిదేవుడు నామామృతమే
అనిచెప్పిన పాదమునాడు

సీ. ఎ ఎకమునిదెచ్చి పరమియఁ దలఁచిన
మేలులకేపోక మెలవుగనునె ?
తీవులు కూపులు తివిరి నా వెనునెంట
నేడఁదే గలనో నే నల్లపొద్దు ?
అధ్యాయముని దెచ్చి యధికుఁ జేయఁ దలంప
విధినిపేదములు వినునె చెవుల ?
నిధినిధానములు నిచ్చనిచ్చలు పెక్కు
విధముల నెట్లఁజేద వెట్టె గలనో ?

గీ. అమితకష్టంబు నగునాకు సలవిగాని
మరి మొసంగినచో నేను మరగఁ గలనె ?
అపానగాధికు ! నీదు నామామృతమ్ము
నిచ్చి యెటులైన నన్ మెరియింతుగాక.

పాపార్థు లాచరించే వానిని దెచ్చి పరమపదం ఈయదలచితే వాడు తిండి
పోయే యింటనేగాని పరమనికై జాగ్రత్తపడునా ; పద ధనుట తీసివదలాలను
అంటుంటూపాలను నేను కోరుతుండగా వాటిని నీ వెల్లకాలము నా కెక్కడ
అనుభవగలవు ; పరమార్థమే పనుట నీవాతనియని దెచ్చి గొప్పవానిని చేయ
చెప్పినచో వాడు చెవులార కార్యకార్యముల నారంభింపనా ; అలకించ ధనుట. దన
కొరతగిన్నెనికే నిధినిపేదముల ఎల్ల విధముల ఎక్కడ నెదజల్లగలవు ; పరమ
మామృతమనికే శ్రేష్ఠముగు వైష్ణవమత మిచ్చివచో వాడు దాని నాచరించగలదా ;
అలకించలే దనుట. ఓ శేషాచార్యతీ : వైవిధములగానీ నామమనే అమృతాన్ని
మిక్కిలి సులువైనదానిని నా రినుగ్రహించి నీ విధముచే వైష్ణవ నన్ను ప్రకా
శించ జేయుము అనగా పువీతుని గానింపు మనుట

సంక్షిప్త	రేఖ	పంఖ్య	సంపు	పుట
వైష్ణవ పరవైష్ణవ	47	201	1	104

150

అవ అమాయకభట్టడు విన్ను చేరినాడు వానిని పోదోయక నియంత్రింపు
మనుచున్నాడు

సీ. జ్ఞానమ్ము నెఱుంగ నజ్ఞానమ్ము నెఱుంగను
మానను విషయముల్ మరగి మరగి
నీ నామము నొడివి నీ లెంక ననుకొందు
దిద్దుకో యిందుకే తృప్తిచెంది
ఎఱుంగ వకర్మమ్ము నెఱుంగ నుకర్మమ్ము
బ్రకటనంసారమ్ము భ్రాంతిపడల
ఒకపనివాడనై యూనితి ముద్రల
నిందుకే మొగ మోడి యేలుకొనుము

గీ. విడువకుము శిష్టివాడని కఠమవారు
నవ్వకుండు గాపాగుకో నన్ను, నీకు
మ్రోక్కెదను నీదుకన్నులముందుఁ బడితి
గనుదు పోదోయకరాదు న గ్గనికరించు

ఓ స్వామీ : నాకు జ్ఞాన మేమిటో అజ్ఞానమేమిటో తెలియదు విషయాధిలాష
మొందునుక తుచిమరగి వాటిని వదలను వీనామోచ్ఛారిణిచేసి నీదాసదనమకొందును
ఓ మాటకే నీవు తృప్తిపడి నన్ను చక్కజేసికొనుము తిర్మాకర్మముల ముంచిచెడ్డ
లెఱుంగను. ఈ సంసారములో భ్రాంతి పడలలేదు నే నొసేవటకదై నీముక్కలు
ధరించితిని ఈమొద్రాధారణకే నీవు మొగమోటముతో న న్నేలుకొనుము నేను
పిచ్చివాడనని వదలరా, ఇతరుల అనపాప్యవికీ గురిపేయక నన్ను రాపాద రాసునను
నీకు నమస్కారము వీకంటదిరిది చూస్తూ నన్ను వదలకు తిరిగించు స్వామీ ।

సంకీర్తన
విడువరా చెంతైనా

రేటు	పంఖ్య	సంపు	పుట
101	2	2	2

151

అమ ఓడలన్నకాలంలో కానుకుడనై ఇప్పుడు వీడర్ప వంపల్ల జ్ఞానం పొందితి ననుచున్నాడు

సీ. శంసలవయనాల గతులఁ బారికిఁ జిక్కి
 చలియించె నాదు దిచ్చరి మనస్సు
 కంచుకు త్తికబొంట్లు గానమ్ములకుఁ జొక్కి
 కిందుఁ బెంచాయెఁ బో కనుకు గుణము
 తీవీమాటల ముద్దు లెఱవల భ్రమఁ దరి
 తీవులపాలాయెఁ దెలివి యెల్లఁ
 బూపనవుల విరిబోఁసులఁ గని కని
 పూచిందెయ్యె పొల్లువోయె దపము

గీ. కోరికోరి తొయ్యలులతోఁ గూడి మాడి
 మొల్లమైన విరాగంబు కొల్లఁ జోయె
 నీటునన నంకటేశ్వర ! నిన్నుఁ జూచి
 నేను జూటరి నిపుడె నుజ్జాని నైతి.

ఓ వేంకటేశ్వరా : చంచలములైన కన్నులుగల ప్రేమకు లోనై వ్యధిచారి వంటి నామనస్సు చిలించిపోయినది కిందుకింకములు గల్గిన అందగతైరి గానము లకు పరవశమై చివరకు నాగుణము తాడుమరైనది. తీవీమాటంచే నతికయిల్లు ప్రేమపైని భ్రమతో నా తెలివంతయు అపేక్షల పాలాయెను పూరిమొగ్గులవంటి పిస్సులుగలిగిన యవతులను గాంచి నాకవన్ను పూచిందెలొనే (అరంభములోనే) వ్యర్థమై పోయినది అతించి, అతించి నెలదులతో కలసి మెలసి వ్యర్థమైన విరక్తి కొల్లదోయినది. మోసగాడవగు నేను ఓ వేంకటనాయకా : నిన్ను దర్శించి ఇపు డిప్పుడే మంచిజ్ఞానవంతుడ నైతి.

సంక్లిష్టన	రేకు	పంఖ్య	పంపు	పుట
ఎమిసేను దేవదేవ	82	401	1	289

152

అవ : భక్తిలేకపోతే మనస్సు, మాయ, ఇంద్రియాలు లోబడవని, కామకోప
హింసలు వశంబవని పెలివిస్తున్నాడు

నీ. కదలగి నీ యడుగులఁ గట్టిపెట్టినఁ గాక
 సందులఁ జొరు బుట్టి చక్కఁబడంనె ?
నిలుకడ నే పొద్దు నిన్నె గొల్చినఁ గాక
 తొలఁగునె కదకుఁ దుందుడుకు మాయ ?
ఉడివోని రుచులు నీ కొప్పగించినఁ గాక
 పంచేంద్రియములపాటఁబగునె ?
సంశయింపక నిన్ను శిరఃజొచ్చినఁ గాక
 కామమ్ము కోధమ్ము కట్టువడంనె ?
గీ అన్నికార్యాలు నీకొఱతైనఁ గాక
 మాయునె యీన నపుడు నేజేయు హింస ?
చనునె యజ్ఞాన మంజనాచలనివాస !
 అక్కఱగ నీకు మౌనము కనుదినమ్ము.

అంజనపర్యవంశిని వివరించే శ్రీపతి : పృథ్వీకంఠో విపాదములందు బట్టి
పెట్టక పోతే ముఠావాదంతో పొరాదే బుద్ధి చక్కబడుతుందా : చక్కబడి దనుట.
విశ్వలంగా కలకాలం చిన్నే నేవించితే తప్ప ఈ మిడిపివడేమాయ తొలగిపోవునా?
పో దనుట. తృప్తిచెందని రుచులు వీ కప్పగించక పోతే ఎఱియదుఇంద్రియాల
అది అజగరునా? అజగర దనుట సందేహము మాని నిన్ను శరణన్నగావి
కామకోపాలను కట్టినేయ గలమా : కట్టినేయలే మనుట ము దైవందినతృప్త్యాలు
వీకొఱకు కొనిలో ఇక్కడి వేమ చేసే హింస రూపుమాయనా? మాయ దనుట.
అనతిలో నీకు అనుదినం వమస్కరించుకుంటే ఈ అజ్ఞానం మమ్ము వదలిపెట్టునా?
వదలిపెట్ట దని భావము.

సంకీర్తన
ఎన్నిపాటలఁ బాడెను

రేకు
172

పంఖ్య
354

పంపు
2

పుట
238

153

అవ : సంసారపాగరంలో మునిగి మునిగి దివరకు శ్రీశతరత్నాగరియే పాము,
వృద్ధ మని ఎఱింగితి వనుచున్నాడు.

సీ. ఎల్ల యోనులయందు నే మున్నుఁ దాల్చిన
జన్మమ్ములే యిని, సారే కేసు
కన్న వే వల్లాశ్రీమోన్నల ధర్మమ్ము,
లనుభవించిన వి యాయైహికములు,
అనల నేఁ దిరుగాడిన దెస లివే,
చవిచూచినదియె యీ సంసారసుఖము,
గడియించి నవియె యీ ఘనసంపదావళిలో,
నుడిచిన యవియె యీ నుడులరాళి,

గీ. కాటుసేజనభోగమ్ము కాంచి నదియ,
మనసున హరిన్ స్మరింపను, ముఱచియైన
నుచ్చరింపను హరినామ మొక్కమాదు,
హరి-పరణవాస్యమే గతియందు నెఱుంగ,
నిప్పు దెఱిగితి శ్రీవేంక టేశు శరణ
మొక్కడె సాయుజ్యపద మిచ్చి యోము ననుచు.

అనాదిగా నానావిధజాతులందు పొందిన పుట్టుపులనే ఇప్పుడును పొందు
చున్నాను ఈ వర్ణకృమధర్మాలు వలుమాదు నేను చూచినవే ఈ ఇహలోక
పాపాలుగూడ గడచిన పుట్టుపులందు అనుభవించినవే గతజన్మలో అకల నేను
తిరుగాడిన దిక్కులే ఇవి. ఇప్పు డనుభవిస్తున్న సంసారసుఖం ఇదివరకు నేను
ఁచిచూచినదే. ఇప్పుడు సంపాదించిన ధనదాన్యాదులు, మాల్దాడేమాటలు మును
పటివే, ఇప్పుటి కాంతానంభోగములు అనుభుక్తిములే. కావి వీరపాటుగా నైనను,
ఒక్కసా రైవను హరినామమృతము చేయి నైతివి. భగవత్పాదసేవయే గతియని
తెలియ నైతివి. కాని శ్రీశతరత్నసేవయే సాయుజ్యము విచ్చి కాపాడు నని యిప్పు
దెలిగితివి

సంకీర్తిత
ఁటగుట గలిగిననాఁడె

తేజు	సంఖ్య	సంపు	పుట
164	424	2	261

154

అవ అవసరం వచ్చినపుడు వదలిపెట్టక నన్ను కాపాడుకొనుటే నీకు మొఖమైన
వని యవి ప్వాహితో వసుచున్నాడు

నీ. ఏమందు రీ మాట కిందరు నీ మాయ
మేటివో నిన్ను తా మించ నవున ?

నే నిన్నుఁ గొలిచితి నీవు న న్నేలితి
వంచేంద్రియము లేల పనులుగొననా ?

కన, బుట్లచే శేరశాండు వెట్టిగొనంగ
నీ కుంఠకుండుట నీతి యవున ?

పుట్టింపగా నీవు పుట్టితి నేను, నన్
పట్టి కర్మం బేల బాధ పెట్టు ?

ఒకరిసామునకు వేటొకరు చేసాచిన
తిట్టి వహించుకోఁ దగదె నీకు ?

ఆ. ఎదుట నీవు గలుగ నిహములో నేనుండ
చిత్తి మేల నగుమ చిన్మూలేఁగు ?
అదని వేంకటేశ ! వదలక నన్నుఁ గా
పాగుకొనుట నీకు వన్నె గాదె !

నీచే సృజింపబడినమాయ నిన్ను మీఱగలదా? మీఱజాలదనుట ఈ మాటకు
ఎల్లరు ఏమంటారు ; అందరూ అంగీకరింపవలసివచ్చే అనుట నేను నీకుబంటును.
నీవు నా ఏలికపు. కాగా నడుమ వంచేంద్రియాలు వావలన ఏల పనులుగొనుట
పనులు కొనరాదనుట నీకు బుట్లమైన మాచేత శేరశాండు- అవగా ఏలికలు కాని
ఇంద్రియాలు ములుచేయించుకొనుచుండగా నీవు ఒప్పుకొంటును న్యాయమా ? నీవు
ఇంద్రియాల పొంగు బ్రంగింపవలె ననుట నీవు వుట్టించావు నేను వుట్టినాను.
మధ్యలో ఎరాకృతకర్మ మెందుకు నన్ను బాధిస్తుంది? నీ సొమ్మయిన మమ్ము
మరొకరు అవగా కర్మ, గ్రహింపగా నీవు నా వీపువరది నన్ను నీటాంతం చేసుకొన
వలదా? నాయెదుట నీ వున్నావు నేనూ ఇక్కడే ఉన్నాను మననందున ఈ చిత్తమేల
చావల్యం పొందుట : నమయములో అవగా నా చిత్తము భ్రమించునపుడు నన్ను
వదలిపెట్టక అదుకోవడం నీకు వన్నె వాసి కలిగిస్తుందికదా !

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
ఏమందురు యామాటకు	108	38	2	25

155

అవ . క్రిందివానుడు సూక్ష్మధాతుడై జీవులనే బొమ్మలను అడించుచుండు : మ
చున్నాడు

సీ. సజీబద్ధ నా బుద్ధి చక్కగా కుండిన
నీ కృప ఋణగతి నెగడుఁ గాదె !
వాఁగెంత కొంకర వంకర లయినను
పుడమి లోఁగొనకుండఁ బోవునయ్య
ఎడఁదలో నా భక్తి కడు కొంచెమైన నీ
విడు వరాలో లెక్క కెక్కుడు గదయ్య !
గుడి చిన్నదై నను గుడిలోని దేవుని
మహిమ గొప్పది గాక మట్ట మయ్య !

గీ. నిన్నుఁ జింతించ కుండిన నన్ను నీవు
కృపను తేకొనినాయవు, కీలుబొమ్మ
తా నచేతనమై యున్న రిద్ద నూత్ర)
ధారుఁ వాడించును గదయ్య ! దైత్యదమన !

ఓ దేవా : నింద్యమైన నాబుద్ధి ఎంతరెద్దదైనా నీదయయేమో చక్కగానే నామీద ప్రసరించునుగాదా : వాగు వంకర బింకరగా (తుటలముగా) తరుగుతున్నా టూదేవి దానిని తనలో నిమిర్చుకొనకుండునా : ఇమిర్చుకొను ననుట ఇచ్చట భక్తునిబుద్ధి వాగునంటదని, భగవంతుడు టూదేవినలె శ్రేమానంతుడూ, ఏయో వంతుడూ అని తత్పర్యం నా హృదయములోని భక్తి మిక్కిలి స్వల్పమైవదే కాని నీ విచ్ఛేదరాలు లెక్కలేనన్ని గుడి చిన్నదే అయినా అందులోని దేవుడు ఎక్కువ మహిమగలవాడై ఉంటాడు. గుడిమాదిరి నాభక్తి కొద్దిపాటిదే అయినా అందులోని దేవునిమహిమ ఎక్కువైన రీతిగా నీ విచ్ఛేదరాలు కడుదొడ్డవి కీలు బొమ్మవలె జ్ఞానసామునై విష్ణు స్మరించవి నన్ను వీనే దయతో స్వీకరించినావు. మాత్రంవట్టుకొని బొమ్మలాడించేవాడు పాపిజంలేవి ఆ బొమ్మలను అడించునుగాదా : అట్లే జగన్నాటకసూత్రధారివి మమ్ములను అడిముంటావు.

సంకీర్తన పారి నారాయణకృష్ణ	రేకు 108	సంఖ్య 507	పంపు 2	పుట 343
------------------------------	-------------	--------------	-----------	------------

156

* అవ : అజ్ఞులకు విజ్ఞులైన తనకు గల ప్రవృత్తిని వెల్లడించుచున్నాడు.

నీ. కల దండఱకు వారి కర్మఫలమ్ము, నా
 పాణి నున్నది నీ కృపాఫలమ్ము,
 అమరులకున్ మథితామృతమే నానా
 అశ్చమా నీదు నామామృతమ్ము,
 సంసారమూలమ్ము పర్వలబ్ధిదుకు, నీ
 పాదమూల మృగు నాదుబ్ధిదుకు,
 వెకలిగోకము రతి వీధివీధిని, నాదు
 త్రికరణరతి భావదివ్యవీధి,

గీ. తగుల మెల్లరకున్ బంధుతత్తులయందు
 నాకు గుక్తి నీ భక్తజనమ్మునందు,
 ఏమివల్కె-ద నా భాగ్య మిందిరేళ !
 మొనయు నా భ్యాన మెవ్వుడు నీ మూర్తియందే.

మూఢుల కందరికీ వారివారి కర్మఫలాలు వారి కున్నవి. అనగా వారు కర్మ
 లాచరించి వాటిఫలాలు అనుభవించుచుండు రనుట కావి నీకృపాఫలం నాదేతి
 లోనే ఉన్నది. పాలకదలి చిలుకగా జిణిచిన అమ్మకం వేదకల కాహారం. మఱి
 నాకంపేనో అంతకన్న స్వచ్ఛమైన నీవామరీర్తన మనే అమ్మకం అహారం.
 జడలబ్రతుకునకు సంసారమే మూలకారణం అయితే నాబ్ధికుకు నీపాదమూల
 మైనది. అజ్ఞులఅనర్థ వీరులవెంబడి తిరుగుడుకుంటుంది అయితే మనోవా
 క్కాయకర్మముల పరిశుద్ధమైన వాయొక్కరతి ఆత్మవీధిలో విహరిస్తుంటుంది
 సామాన్యులకు బంధములు బంధువులందే ఉంటాయి కావి నా అన నీభక్తి
 జనులమీదనే. అవ : నాభాగ్యవిశేషమేమి : ఓ లక్ష్మీవల్లభా : వాఙ్మనము
 నన్ను నీమూర్తిమీదనే నిలిదియున్నది.

సంకీర్తన	రేఖ	పంక్తి	పంపు	పుట
ఏమని విన్నవించు	140	224	2	150

157

౮౭ జ్వరము పెరిగిపోయినచో అందుకొంటున్నది మోక్షమన్ననో అంతరించు
నామమాత్రమునది స్వామీ ! నిన్నాశ్రయించితివి. భారమంతయు నీదే
యిప్పుడు

నీ నిన్నటి యాశలీ నేడుకూడఁ గలదు
కన్నదిసమ్మదే కడచనియెను
పన్నగ నిదుర మావటికి నున్నది యదే
యెన్నంగ రాతిరి యెందో పోయె,
కాయపుసౌఖ్యముల గంపల నున్నవి
ప్రాయమే కై వ్రాలి పండె నదియె
యీ యెడ సంపాద మింటనే యున్నది
చేయును నోరును చెవఁటు లాయె,

గీ. విఁ సకల జన్మములు పెంటపెంట వచ్చు
దన్యు దవ్వాయె మోక్షమే తిడునఁ దడున
నెట్లుగో తెలియుట ? యెచ్చరి తెచ్చుడో ? నీదు
వఱుఁగుఁజొచ్చితి స్వామీ ! నా బరువు నీది.

నిన్నటి అశలీ నేడును ఉన్నది కాని దినములేమో వదలిపోయినవి అనుట
విందినదిద్ర మంది రాత్రికి రానే వస్తుంది. కాని రాత్రిలేనో కడిదిపోయినవి
శరీరసంబంధములైన సుఖాలెన్నో గంపలకెత్తదగినవి మిగిలే యున్నవి. అయితే
వాటి ననుభవించ గలిగిన ఎయ్యముమాత్రం దాటి పండిపోతున్నది. ముసలిసం
పెట్టుకొని వివాహం సంపాదం ఎన్నటియట్లే ఇక్కడే వదిలిపెట్టింది. అయితే దాని
నిర్వహణకై నోళ్ళు చేతులు ఎన్నో చుక్కర్లకు లోనై చెడ్డవై నవి జన్మములు
పడల విన్నవి. ఎంతవ్యయమిచ్చినా మోక్షము దూరదూరమై పోతున్నది. తెలివి,
భాగవతం ఎప్పుడు కలుగునో : ఏ ఆంధ్రన చేరితిమి, మృత్యు ? ఇది వాదించు
భారం అంతా నీదే.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎన్నరు దెలిపే మెచ్చరి తెచ్చుడో 268		316	3	237

158

అవ . నవ్యముగా వచ్చి తీపులను వివిధరీతిని కాపాడుమని పండితాచార్యులు చెబుచున్నాడు

నీ. పాసగ నీ నాభిని బుట్టిన బ్రహ్మలు
 గుణిగ నీ పూర్వము నెఱుగినారె ?
 వెన నీ ముఖమున నెఱుగిన వేదములే
 తిరిగి నీమహిమలు తెలిసికొనెనె ?
 ఇది నీదుమాయల నడచెను జగములు
 నీ మూర్తీచూపంగ నేర్చినవియె ?
 తగ నిన్నుఁ గానక తపియించు మానులు
 మమ్ము బోధింప నమర్థు లయిరె ?

ఆ. అంతలేసివారి కటువలె నుండంగ
 వింతజీవులకు వివేక మేద ?
 ఇంక పంకజేత ! యీవె చెంతకుఁ జేరి
 పరమకరుణ దేర్పవలయుఁ గాక !

ఓ పంకజేతరా : కల్పదేవముదేత నీ నాభిమండులో వుట్టిన ఎండతో బ్రహ్మలు వక్కాగా నీపుట్టుపూర్వోత్తరాలు తెలుసుకొనినారా : తెలిసికో లేదనుట, నీముఖమునుండి వెలువడిన వేదాలు చూపుచున్నవియు, నీమహిమల నెఱుగినవా : లేదని భావం నీమాయలు లోబడి ప్రవర్తిస్తే లోకాలు నీ ఆరాధమును చూప నేర్చినవా : నేర్వ లేదనుట నిన్ను దర్శించలేక మరికానవడే మానులు చూచు నేర్ప నేర్తురా : నేర రమణ అంతేసివారలకే విన్నెలుగలేనిస్థితి ఏర్పడి యుండగా వికృతంబుజీవులకు విన్నెలుగ గల్గిన తెలివెఱుగితిది : లేదని భావము కనుక స్వామీ : నీవే మాదరిచేరి కరుణతో మమ్ము కాపాడవయ్యా :

సంకీర్తన	లేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
తమ యెఱుక తమకుఁ దగినంతే 208	336	3	228	

159

అవ . భగవంతుని ప్రాణవల్లభునిగా బడయుచే వరమధర్మ మని విరక్తనములతో
వినిపించుచున్నాడు

నీ. తెగుం సేవీయు నీకుఁ జెచ్చిరి భోజముల
మగలమాటలు రోసి మానినట్లులు
నిన్నుఁ జేకొంటయే నిర్మలధర్మమ్ము
గాఁగఁ జాటితివి లోక మ్మొఱుంగ
నిను జెంప రుక్మిణి నెఱసాహస మొనర్చె
నన్న దమ్ములమాట నవలఁ దోసి
నిన్ను మోహించుటే నీతిగాఁ జెలుపుదు
వీధుల నామెతో వెడలినాపు

అ. శ్రీనివాస! నిన్ను సేవింప వచ్చినఁ
జాలుఁ బ్రజలుఁ గరుణ నేలె దీపు
నీకు మ్రొక్కు టొకట నిఖిలవైభవమ్ములు
భుక్తులఁ జేసినాపు కడకు మమ్ము

తమ మగలమాటలు పెడచెవిని చెల్లి మగువలు తెగువతో నీకు భోజనము
తెచ్చిపెట్టిరిగదా : నిన్ను చేరుచే ఆశ్చర్యధర్మమని నీవు లోకమునకు చాటి చెప్పి
నాపు రుక్మిణిదేవి తన సోదరులమాట దూరముగ త్రోవవేసి నిన్ను సేమించినది,
నిన్ను వలచుటే నీతి యని నీవు తెల్పుదు అమెను రథముపై మంచుకొని వీధుల
పెంట ఊరేగుదు ద్వారకకు ఇయ్యలు దేరితివి. ౬ శ్రీపతి : నిన్ను సేవింపవచ్చిన
భక్తులను దయతో నీవు కాపాడుదుందువు. నీకు నమస్కరించుటయే పకలవైభవముల
ఫలము. తుదకు భక్తులగు మమ్ము చాల గొప్పవారిని చేసితివి. అనగా అంతరంగ
భక్తుల మైతి మనుట.

సంకీర్తన	రేకు	వంశ్య	పంపు	పుట
ఏవ ధర్మమేద కర్మ	286	198	3	133

160

అవ : భోగ్యపస్తువులు ప్రకృత్యం కాగా మనమ వాటిలోనికి చొచ్చుకొనునేగాని
పెనుకట పురం దని నుడుపుచున్నాడు

సీ. ఎక్కడ కొనసాగు నిల బృహ్మచర్యము
చెలులఁ గాంచిన బుద్ధి చెడఁకుఁగాక
ధనధాన్యములు చేరికిని జక్కఁ జిక్కునే
విరలి నిమగ్నఁ గావించుఁగాక
తనివి గల్గునె పరాధము లంగఁకులఁ జూడఁ
గోరిక లువ్విఱులూరుఁ గాక
నమకొనునె సమాధి సన్నిధి వాఱలఁ
గాంచిన స్వారి సాగించుఁగాక

గీ. రిసకు నీమీఁద తలఁపెట్లు తనకు నీచటి
నుఖము కనుఁగొనఁ బనులఁగోఁ జొనువుఁగాక
దైవమా! నీదు పేరిరణల్ దాట వశమె !
జీవు దుస్థితి నరసి రక్షించవయ్య !

ఎదుట ఇవలాండ్రును చూచే సమయంలో బృహ్మచర్యం ఎక్కడ కొన
సాగుతుంది? కొనసాగదని తాత్పర్యం. ధనధాన్యములు పుష్కలంగా చేరి
కందుతున్న తరుణంలో వాటిపై అనావృత్తి జనింపక వీరగా ముక్కువ ఎక్కువ పు
తుంది. బజారులో అతర్హతయమగు వస్తువాలమును చూడడంవల్ల కోరికలు
పుట్టుకొని వస్తూనే ఉంటాయి కాని తృప్తికలుగునా? కలుగ దమట పమిప
ములో గుడ్డలుండగా స్వారిచేయవలెనని బుద్ధిపుడుతుంది గాని సమాధి సమయాదు
తుందా? సమకూడదమట. ఇహలోకముఖాలు మరగిపవానికి వాటిసంపాదనకై తరంపు
సమయంలోనే చొరబడుతుందిగాని నీ మీదికి మళ్ళుతుందా? మళ్ళ దని భావం నీ
ప్రేరణ తోసిపుచ్చడం ఎవ్వరితరము : కాదని భావము జీవుని ఈ కష్టస్థితిని
గమనించి ఓదెవా! నీవే కాపాడాలి.

సంకీర్తన	లేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
దైవమా నీ పెరరేనణ	143	190	2	127

161

అవ నర్హ్యత్వమం రామానుజమత మని, దానిని స్వీకరించడమే భగవత్ప్రీతి
 పేరిసానిన మని అనుచున్నాడు.

నీ, పరంగ నీ చిత్తమ్ముఁ బట్టునుపాయమ్ము
 నినుఁదెల్పు నీ రాసుజనుల బోధ
 దురితిమ్ము లన్నియుఁ దొలఁగునుపాయమ్ము
 నాల్క కింపైన నీ నామజపమె
 పాటిగా నీ మాయ దాటునుపాయమ్ము
 చెఱఁగని నీమోఁది పరమభక్తి
 అకరు కామాదుల నణఁచునుపాయమ్ము
 నిరవంతి నీ మూర్తి శరణుఁజొరుట

గీ నిన్నుఁ బొందునుపాయమ్ము నీదురూప
 మైన యాచార్యుఁడే వేంకటాచలేంద్ర!
 యిన్నిటికి మేలగునుపాయ మెంచిచూడ
 మట్టలేని రామానుజమతిము గొనుటె

వేంకటాచలవతి: ని ద్నెయక మరచే నీ దాసరి ఉపదేశమే చక్కగా నీ
 చిత్తమిను గ్రహించే ఉపాయము నాచరింపు రుద్రుడైన నీ నామజపమే పాపాలు
 నటాపంచలు కావడానికి సుమోపాయం మాయని నీపైని విక్రమ నీచే స్పృశించ
 దిగిగ మాయను మటుమాయం చెయ్యట ఉపాయం ఎనుగొండవంటి నీ బృహ
 దాచారాన్ని శరణుపొందింపే చెలరెగే కామాది అరిషడ్వర్గాన్ని అణగవ్రోక్కడానికి
 ఉపాయం. 'గురు ర్భ్రష్ట గురు ర్విష్టుః' అన్నటులు భగవద్భక్తివైత గురువే
 నిన్ను పేరడానికి ఉపాయం. అలాగా గురువు తన ఉపదేశంబ్వారా భగవంతుని
 నన్నిచికి చేర్చు ననుట అలొదించగా అన్నిటికన్న మిప్రయగు ఉపాయం
 నిన్ను పొందిడానికి గొప్పదగు రామానుజమతాన్ని అవలంబించడమే.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇంచుకంటే మరిలేదు	188	334	2	224

162

అస బంధములనుండి విడిపించి తన హృదయంలో వివిధించి కరుణతో
రాపాడు మని కృపివామని వేడుకొనుచున్నాడు.

సీ. నెడదూఱు మొదలినవేళ వేసరుచుందుఁ
దూవి విరలిబొంది తలఁగలేను
అశియాసఁ దిరుగుచు నలయునుండదుఁగాని
మఱి దొంగులనల్ల మానలేను
ఎఱుఁగుచు స్త్రీనులు మెంతో హేయంబని
ప్రాయంపుమదముచే బాయలేను
పాపమ్ములం జూచి భయ మందుదుఁగాని
ఓ శుభ్యా! అని చెయకుంప లేను

గీ. కాలమంతయు ఎఱి విందు కందుఁగాని
యెచ్చరిక గొంట్కట్టన్ ఎఱియించ లేను
పూగుటోత్తమ ! నను బంధముక్తుఁ జేసి
తలఁపుటోపల నెలకొని దయదలంపు

ఇంచుక కష్టము కల్గి, నమయిందో విసిగిపోతానే గాని విరక్తి పొంది అ
దుఃఖం నుంచి తప్పకోలేదు. మేనానలో తిరిగి తిరిగి అరిచిపోతునే గాని నా తప్ప
నాలను కొంచెంకూడ మానలేను. యువకులనంగతి నల్ల కిలిగే నుఖం ఏవగింప
దగ్గదవి ఎఱిగికూడ ఎదుడదనంనంది మదంబేత నారిబొత్తు వదలలేను పాపా
లంటే ఓయవదుకుంటాను గాని అమ్మయ్య! అని చేయటండా ఉండలేనే అట్టే
రాతాన్నిగూర్చి చూస్తూ వింటూ వుంటానే తప్ప ఏ ఒక్కవిషయములో కూడ తాగ
రూతత వహించలేను మానవుడు న్యవ్యయత్నంతో బాగుపడలే ధమక కనుక ఓ
పురుషోత్తమా! జననమరణాత్మకమైన సంసారబంధమునుండి నన్ను తప్పిం,
హృదయంలో కాపురించి మించివదయతో నన్ను రక్షించు.

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	సంఖ్య	పుట
దేవ ఏమాయాతిమిర	80	182	1	255

163

౧౬౩. మంచి, చెడ్డలనుగూర్చి నిన్ను దాధింపబలిలేదు నవ్యానికి నీవే కర్తృవు
అనుచున్నాడు

నీ ఇహపరమ్ములలోన నెందు నన్నుంచిన
నిజముగ చెడింట సీవు గలవు
ఏలినవాఁడు తా నెందుఁగు మనిన బం
టందుండి కొల్వు నేయంగ ఎలదె ?
పాపపుణ్యాముల నే పనికిఁ బూనించిన
నాంచి రెండివు కల్పించి నవియె
గోవున సెనిమిటి యేమేమి పనిచిన
నదిసేయుటయ పాడి యీలి కెవుడు

నీ ఏది పల్కించినన్ కర్త వీనె కల్ల
నిడుములకు తల్లిదండ్రులు నేర్పుగాన
సిల్ల లాడుదు రింతె నిన్ వేంకటేశ !
మంచిచెడ్డలకున్ కక్కనించనేల ?

వీరిక ఉత్తరువు ననుసరించి ఎక్కడ ఉండమంటే అక్కడవుండి నేవించ
డవే నేడకుని ఎని ఎలాకంలోగాని, పరలోకంలో గాని నను నీ వెక్కడ
ఉందితే అక్కడ వుంటాను అ రెంటిగూడ వీవు ఉన్నావుగదా । కర్త అబ్బదాప్సర
భాగ్య నడుమోవడం న్యాయంగదా । అదేవిధంగా పాపపుణ్యాలో నీ స్మరణ
ననుసరించి దేవైనా చేస్తాను అ రెండు వీవు కర్పించివేగదా । కల్లదండ్రులు
నేర్చే మూటలనే సిల్లలు వలుకుతారు విజానిజాలు నానోట ఏది పల్కించిన దానికి
రిప్పన వీవే ఓ వెంకటేశ ! మంచిచెడ్డలగూర్చి విన్ను దాధింప నేం ।

పంక్తివ	రేకు	పంఖ్య	సంపు	పుట
ఏదైనా ఎనిమిదే	332	188	11-1౩	124

164

అనఁ : తిరుమలనాథునిపైవి భక్తియే పరమధర్మము ఇతర ధర్మములు కర్మములు అనవసర మనుచున్నాడు

సీ. విధినిపే ధములకు పెరివంగఁ బనియులే
దయ్యత! నీ దాసుఁ డైనవాలు
విడువరానివి ధర్మవిధు లన్నిటిని వీడి
విచ్చలవిడి గొల్ల వెలదు లెల్ల
బడి నిన్నుఁ దలఁచుటే పరమధర్మ మ్మాయె
సతిరధర్మమ్ము లింకేటి కయ్య !
మానఁగ రాని కర్మపుమార్గముల్ మాని
యతులు పూజ్యులుగ విఖ్యాతి గని

గీ నీయెడంగల నియతియె నిర్మలంపు
ధర్మ మనియె న సత్యంపుమర్మ మెఱిగి
నీ చరణభక్తి సలుపుట నిక్కువంపుఁ
దెలివి యగుఁగాదె నేంకటాచలవిహార!

ఓ నాకరహితుడైన తిరుమలేశ! నీదాసుడైతే బాలు, విధివిషేధాలకు, కాత్మవిహిత, వివిధధర్మాలకు ఇంక వక్కఁజేయ వలెగూడని ధర్మ లన్నిటిని వదలిపెట్టి గోపికలు విచ్చలవిడిగా విన్ను పొందడమే పరమధర్మ మైనదిగదా : ఇతరధర్మా లితెందుకు? విరుసయోగము లనుట. కర్మలు విడువరాని వై సను వాటిని వదలి నీయందలి ప్రవర్తిచే యోగులు పరివిధు లైరిగదా! ఆ యతులు నీయెడ నియతభక్తియే మ్మిలమయిన ధర్మమనే పర్యవహాస్యాన్ని తెలిసినవారు పృషాచల విహార! నీపాదసేవ చేయడం నిజమయిన జ్ఞానిలక్షణం కదా :

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
విధివిషేధములకు	82	393	1	283

165

అవ స్వామినిజడర్థ మేమిదా విన్నవిస్తున్నాడు

నీ వేడితి శరణమ్ము, వినువకు నన్నని
 విన్నవించితి నీకు, వింటి వీవు
 నిను 'దేహి' యని 'నాన్తి' యనరాదు నీకు మ
 హానాత వీవు నే యాచకుడను,
 నీవాడ, భక్తుడ నేను, వీరకు మని
 యడిగితి, మాయంట నడుగిడితివి,
 మ్రొక్కినచేతుల వ్రక్కలింపంగ రాదు,
 ప్రభుడవు నీవు నేవకుడ నేను

గీ. కదసి నా యవరాధముల్ కావు మరుచు
 నీదుముద్ర గానిదిని, మన్నించి వీవు,
 ఎలమి నీ చేరు పెట్టిన ఈకొనవలె
 నడుచు నే, నీవు వేంకటనాయకుడవు.

ఓ స్వామీ! నిన్ను నేను శరణు వేడితిని నన్ను నదలిపెట్టకు మని అనవి
 చేసుకొన్నాను నిన్ను నేను దేహి అని యాచింపగా నాన్తి అని నీవు అనటాడని
 నీవో గొప్పదాతివు నేనో యాచకుణ్ణి నీవాణ్ణి. వీధకుట్టి. నదలిపెట్టకు మని
 అతిమాచితిని ఎలాగో మాయంటిలో కాలు పెట్టావు చేతులెత్తి నీకు దండాలు
 పెడుతున్నాను ఈచేతులను నీవు అందింపరాదు అనగా నామ్రొక్కులు నీవు అంగీకరిం
 చితబోతే నాచేతులను అందింపటాడ నమానమనుట. నీవు విరికవు నేను నీబంటును
 నాకన్నలు పరిహరించి కాపాడు మని నీముద్రలు ధరించినాను నీవు నిన్ను
 మన్నించినావు, నీనామమును స్వీకరించి నవుడు నీవు వంకోషముతో ఒప్పుకొనెను
 నేను మానవమాతృదను నీవో వేంకటాద్రికి విభుడవు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎదురు మాటలాడితి	162	209	2	200

166

అవ జ్ఞానులు నిన్ను తెలిసి కొల్తురు. నిన్ను దర్శించి సుఖించురు జ్ఞానహీనులు నిన్ను తెలియకుండు రమదున్నాడు

సీ. నినుఁ గనుంగొనలేక నీ చేరి తెలుఁగక
మనుజు లదృష్టమం చని వదింతు
నీ సృష్టి యిట్లుని నిశ్చయింపను రాక
కడ కిది తమతమ కర్మ మును,
మహి నీదులీలలు మహిమలు తెలియక
బహుగతి బగముస్వభావ ముండు,
నీ వఖిలమువందు నిండియుంటఁ గనక
మేకొని యంతయు మిశ్రయిండు),

గీ. భావమున నిన్ను భావింప వశముగాక
నిను నిరాకారుఁడంచు వాకొనుచు నుండు,
తెఱిగి కొల్తును నుజ్జాను, లేదుట నీవు
చేరి యుండు జేవుని తెలిసితి మటండు),

శ్రీనివాసా! నిన్ను దర్శింపలేక నీ కార్యములు తెలిసికొనజాలక కొందరు మానవులు అంతా అదృష్ట ముంటుంటారు. వీనృష్టి ఇదమిట్టమని విశ్వయింపడానికి చేతగాక దివరకు ఇదంతా వారివారి కర్మ ముంటారు ఈ ప్రపంచములో నీ లీలలు మహిమలు తెలియజాలక అనేకపూర్వములు కలిగియుండడం ఈ జగత్తుయొక్క స్వభావ ముంటారు వీవంటిటా నిండియున్నావని తెలుసుకొనలేక ప్రయత్నశూన్య కంగా ఇదంతా అసత్య ముంటారు మనస్సులో నిన్ను భావనచేయడం చేతగాక నిన్ను నిరాకారు డని పలుకుతారు కాని జ్ఞానులు వి న్నెఱిగి సేవింతురు నీవు ప్రకృత్యం కాగా దర్శించి సుఖపడతారు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	పంపు	పుట
ఇందిరి బ్రదుకులను	149	109	2	129

167

అవ వేంపిళ్ళరుని కరణమొందుచే మోక్షవితి ముఖోపాయ మనుచున్నాడు.

సీ. సేరిది నడువంగ నే న్మృత్యుత్రుండఁ గాను
 నేరము నగ నంగ దూఱు గలుగు
 నీరెంటికింగాక యిట్టే కరణ మన్నఁ
 గాల్చు న న్నిచ్చ కనికరించి
 అర్థార్జనము నల్ప నడచునమ్మము లెన్న
 యెక్కుటకున్ మోక్ష మేదో యెఱుంగ
 నక్కడినుద్దగ, లిం కిచట నీనామమ్ము
 గ్రక్కనఁ బేర్కొన్నఁ గాతు నీవు.

గీ. తపనీ నగుటకు మది నిల్పఁ దరముగాదు
 చవలసంసారి నయివచో శాంతి యుండు.
 మనమ లేల ? నీ సేవల నెప్పుడు నలిగి
 కపటమును మానినన్ స్వామి! కాతు నీవె.

తెలిసి ప్రవర్తించుటకు నేను వ్యతంగతడవుగా ఉన్నాను తెలివితే
 ప్రవర్తించినచో అపవాదు కలుగును అనుక తెలిసితెలియనికనమును వదిలి నీవే
 చిక్కిం పే అవికరింతో నన్ను కాపాడగలవు. భవాన్ని ప్రోగుచేసుకోవడం ఎన్నో
 జన్మలను ఎన్నుకోనడిమే అవుతుంది మోక్షసౌధాన్ని అభిష్టించడానికి ఘర్షి చేదో
 నే నెటుగను ఎందుకీ గొడవలు ? నీ నామవ్యరణం చేసినంతమాత్రాన వెంటనే
 నీవు కాపాడగలవు శాపముడ నాదా మనుటంటే మనస్సు విలుకడ లేకున్నది
 చవలస్వభావముకల గేస్తు వైతే శాంతి నున్న ఇంత ఎందులకు ? చిన్న సేవిస్తూ
 అనిటంటేనివాడ నైతే ఓ ఎక్కువ! నీవు నన్ను పరేక్షిస్తావుగాదా!

సంకీర్తన :	శేకు	పంక్తి	పంపు	పుట
ఇదియే బుద్ధి వాడు	168	171	2	116

168

అన రామకృష్ణాద్వైతాచారము తెలిసిన శ్రీమన్నారాయణుడే ఈ వస్త్రగిరివాసు డనుచున్నాడు.

నీ. నారాయణుని కనిపేరు, నీ నుద్దులు
 తిన్నగ వోగ్గా, సోన్నగ బోవు
 వ్యాములు చూచి వేల్చెనో నీ పాలు
 ముద్దిమి భారతమ్ముగ వచించి
 అన్యభామినుల నీ వంటలు తుకయోగి
 భాగవతము విర్చి పలుకఁ దొడఁగ
 రామాయణమ్ముగ రచియించె వార్మికి
 తాటకాదుల నీవు వేల్చుగొనుట,

గీ. నారదుఁడు దండమీటి నారారఁ బాడె
 నీ కథలు, నీవు మీసయి నీటనుంట
 అజాఁడు వేదమ్ముగఁ జెప్పె, నాడి రవుడె
 నస్త్రగిరివాసుఁ డీవని నప్తముపులు.

ఓ వేంకటాచలవతి! నీ నడవదులు నోరుమూసుకుంటే దాగేవి కావు. అంటే అందరికీ తెలిసినవే అన్నమాట. దేవల్లలో నీవు గొల్లెకల ఇండ్లలో పాలు పెప్ప దొంగిలించిన ప్రతాపాన్ని వ్యాపమహర్షి భారతమంత మహాగ్రంథంగా అభివర్ణించాడు. ఇక తుకయోగింద్రులు నీ వరసవిలాసాంగత్యాన్ని భాగవతంగా విడమరచి టంకసాగెను వార్మికి నీవు తాటకాదులను కిషించివస్త్రాంతమును రామాయణంగా వ్రాసినాడు. నీ చిత్రచర్యలను నారదుడు తన పీఠ మీటుకొంటూ గొంతెత్తి గానం చేశాడు. నీ మీమాంసాకథను బ్రహ్మదేవుడు వేదంగా ఘోషించాడు. అనగా పోహకాసురుడు ముద్దిమిలించిన వేదాలను మత్స్యరూపుడై స్వామి పెదకితెచ్చి వేద కిచ్చెనని ప్రళంస. అలాదే నప్తముపులు ఆ పీఠే ఈ వస్త్రగిరికు డన్నారు.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
పేరు నారాయణుఁడవు	188	182	2	109

169

2. పాపములుచిద్రులు వరస్సరవిరుద్ధాలని జమతకరిస్తున్నాడు.

నీ అసిమిలోని దొకటి యమ్మెడి దొకటను
 సామెలి నీ యెడ సార్థ మయ్యె
 నుపనిషన్వాక్యమ్ము లొగి నిన్ను వేనోళ్ళు
 బురుహుత్తి ముఁ డటంచుఁ బొగగుచుండ
 నమృతిమ్ము మోహినివై పంచి తనుమాట
 వరయ శ్రుతివిరోధ మగుట లేదె ?
 తలపోయ ధర్మ సంస్థాపకుం డని నిన్నుఁ
 తెలఁగి శాస్త్రమ్ములు చెప్పఁచుండ

గీ. వల్లవీవల్లవ్రం డని వఱలుమాట
 శాస్త్రవిహితమ్మో యెటు వృషశైలవానుఁ
 జయితి? వైకుంఠుఁ డని పురాణానిన్ను
 నేకముగఁ దెల్పు నివియెల్ల నీకుఁ జెల్లె

ట నోభూ. “అసిమి (నంచి) లోని దొకటి అమ్మెదొకటి” అన్న సామెత నీ ట్ల స్థాన మొకాంది ఉపనిషత్తులంతా నిన్ను వేనోళ్ళ పురుషోత్తము డని పొగడుతుంటే నీవు త్రి (మోహిని) వై అమ్మకాన్ని వంచిపెట్టా ఎంటున్నారే! మరి యిక్కడ ప్రతివిరోధం ఏర్పడిందికదా! శాస్త్రాలన్నీ నిన్ను ధర్మాన్ని నిలబెట్టే వాని ఎని అంటే గోపికావిటాంటారే ఇది శాస్త్రనమ్మక మెట్లవుతుంది ? నీవు వైకుంఠంలో ఉంటావని అన్నిపురాణాలు ఒకటేకంగా అంటూంటే శేషశైల నివాసి వెల్ల అయ్యావు! ఈ చిత్రీకరణలు ఏకే నగిఉన్నవి

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	సంపు	పుట
సేవిందిరో జనులాల	988	205	11-1వ	183

170

అన : ఒకప్పుడు జ్ఞానం పొంది మంచిమార్గాన నడిచినా, మధుక్షణంలోనే మాయ
అవరించి అవమానింలోనికి తగ్గివచ్చింది అట్టి జనాన్ని శ్రీనివాసుడే
కాపాడవలె వనుచున్నాడు

సీ. తన జన్మ నిధులను దలపోయు నొకవేళ
నొయ్యన మఱచు నిం కొక్కవేళ
విను పురాణాధలు వివరింప నొకవేళ
ననుమానములనె పెంచు నొకవేళ
విసివి సంసారాన విరతుడౌ నొకవేళ
మండు మత్తిలి యందె యొక్కవేళ
నిందియాంబకు బానిసీపగు నొకవేళ
మొక్కు దైవములకు నొక్కవేళ

అ. కోరి తపముచేసి గుణియగు నొకవేళ
నూర కలసియుండు నొక్కవేళ
నిట్టి జీవుల దయ నీవె చూడగ వలె
శేషనగనివాస ! శ్రీనివాస !

శేషాద్రిలో నివసించే ఓ శ్రీనివాసా ! జీవి తనకు ఇన్యవచ్చినందులకు
జేయదగిన మంచిపనులను గూర్చి ఒకనమయంలో ఆలోచించును మరొకనమ
యంలో వాటి నన్నిటిని శ్రమంగా మరచిపోవును ఒకనమయంలో వండితులు
పురాణాధులను వివరించి చెప్పదుండగా విమరుండలు మరియొకనమయంలో లేచి
పోని సందేహాలను ఎఱుకొనుచుండును ఒకనమయంలో సంసారిని లో విమరు
చెంది విరిక్తుడగును మరొకనమయంలో ఆ సంసారినిలోనే మునిగి మరైక్కి
ఉండును ఒకప్పుడు ఇంద్రయాతుల వొంగిపోయి అవి లాగిపెట్టు వదిలిపెట్టును
ఒకానొకనమయముల దెవతలకు బానుడై ఉండును ఒకసారి శ్రీతితో తపస్సుచేసు
టందూ గుణవంతుడై ఉండును మరొకసారి డిరివారితో అవగా నంగముతో
పట్టడై ఉండును చిట్టే పనిగొర్రుపల్లనగల జీవుని వీవే కరుణించవలెను

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
ఇట్టి జీవులకింక	117	97	2	85

171

అవ : మనస్సు మరపును, తెలివిని మానెను, ఏమిచేతు దైవమా అనుచున్నాడు.

సీ సకలపురాణాలు శాస్త్రాలు విని విని
 యొకవేళ నుజ్జాన మూనుచుండు
 వికటమై యంతలో నిమియసౌఖ్యము గని
 అకట ! నావర్తించు నా కతలనె
 పలుదుఃఖముల బాధమనవారి బోలుగని
 పాడుసంసారమ్ము పయిని రోయు
 నలువంక సిరులతో నటియించువారలఁ
 దలంచి యాసల వెంటఁ దగులుచుండు

శీ. ముఱపుఁ దెలివయు మానదు మతి మతేమి
 సేయఁగలవాడ సలసిక చిదీముడులను
 నిలుగులను బాపి నీవు రక్షింపకున్న
 దిక్కు నా కెవ్వరయ్యి ! ఓరియమలేళ !

దాని పురాణాలు, శాస్త్రాలు నలుమార్లు వివరం వల్ల ఒక్కొక్కసమయంలో మంచిజ్ఞానం పుట్టుకొస్తుంది కాని అంతలోనే వ్యత్యస్తంగా శబ్దస్పర్శాదివిషయ సుఖాలను కోరి మాటమాటకీ పాడుబుద్ధితో అయ్యో ! అవే ఆలాపనలు నానా యాతనలు వడే సంసారము చూడవ పాడుసంసారంపై రోక పడుతుంది. నాలుగు పైపుల సరిసంపదలతో తైత్తిక్కలాడే వారిని న్యరించుకొని అక్కపైపునకు ఈ మనస్సు పరుగుడుతుంది ఈ విధంగా నా మనస్సు-జ్ఞానాన్ని అజ్ఞానాన్ని కూడ వదల కున్నది వైరాగ్యం నిలబెట్టుకోలేక అందిబోయాను నే నేమి చేయగలను ? నా కష్టాలు దుఃఖాలు బోగొట్టి ఓ తిరుమలేశ ! వీవు కాపాడకుంటే నాకు దిక్కెవ్వరు ?

సంకీర్తన
 మానదు మతి ముఱపును

రేఖ
 861

సంఖ్య
 87

సంపు పుట
 11-12 45

172

అవ . తనచందమును విపరిమిత వేంకటేశ్వరునిపై అవస్థమైన భక్తి కలిగితే వేంకటేశ అసాధారణమైన అనందం పమహృదయం దిశుచున్నాడు.

సీ. బలములోపలనున్న చంద్రబింబమావలె
నలుగడ గడలెడ నా మవంబు
పెలుచు మేళుములు గప్పిన సూర్యువలె లోని
విజ్ఞాన విందుక వెలుగె బోదు
ఆకసమున గాలి యణగినయట్లు నా
లోన వైరాగ్యము గానరాదు
ముత్తైపుణిప్పలో ముత్యము విధమున
నిచ్చు సత్త్వగుణంబు మగ్నముచుగ

ఆ. ఇప్పు డిట్టే వేంకటేశ! నీ కృపవలె
నుప్పటిల్లె భక్తి గొక్క డగుచు
నీదుసేవకరణి నెఱిగన్న నిధివలె
నద్వితీయహర్ష మలముకొనియె

ఓ వేంకటేశ్వరా! నీటిలో కనుపించే చంద్రబింబంవలె నాల్గుపైపులా నా మనస్సు బలిస్తూన్నది మేఘాలచే కప్పబడిన సూర్యుడలాగా మాయచే కప్పబడి నా విజ్ఞానం కొంచెంతూడ ప్రకాశించడం లేదు గారి ఆకాశంలో అగపడకుండా అణగిపోయినట్లుగా నాలో వైరాగ్యం ఏమాలా కనుపించడం లేదు ముత్యం ముత్తైపుణిప్పలో అగుపడకుండా ఉన్నట్టే నాలోని సత్త్వగుణం ఎక్కడో ముడుచు కొని ఉన్నది. నీ దయారసం మారితి ఇప్పుడు ఒక్కొక్కటిగా నీపై భక్తి నాలో పెల్లుబికినది నీ సేవాధాగ్యంవలె విధివి చూచిని వాచిని వలె సాటిలేని అనందం నన్ను అవరించింది

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	పంపు	పుట
ఏమి పేయదు వింతయు	350	53	11-1వ	38

173

అవ । కొరివిపాటికి కొంగుదంగారమై, అదరించే దైవం శ్రీవేంకటేశ్వరుడే
 అనుచున్నాడు

సీ. పాల్పడి నినుఁ జేరి వట్టికొల్చినవారి
 జాలిపాటును మాన్చి జడను వాచి
 మూలను బహునీక ముద్దుసేనియుఁ గావ
 మొత్తురు నిను బుధుల మే తెలింగి
 కొండలు కోట్లైన కోరికల్ గలవారి
 యుండనె నిలఁబడి యాదరింప
 నీనె దేవుడ వని నింపిన దాసులు
 కొంపపై నున్నఁ జైకొందు నిమ్ము,

గీ. ఏకమైన మనస్సుతో నెవరు దలఁపఁ
 జేకొని దయామృత మ్మీపు చిలుకరింప
 మాకు శ్రీవేంకటేశుండ మంచిదైవ
 మనుచు లోకమ్ము గొలుచు నిన్నహాహంబు.

ద్రోయర్థంతో విన్ను చేరి వట్లుగా కొరిచే భక్తులదైవ్యమునూ, సోమరితన
 మునూ పోగొట్టి మురిపెంగా నీవు కాపాడగా నీ గొప్పతన మెరిగి పండితులు
 (దేవతలు) విన్ను ఎంతో మెచ్చుకొంటారు ఎన్నెన్నో కోరికలు గలవారి దగ్గర
 చేరి అదరించే దేవుడవు నీవే అని ఎక్కడో కొండకొనలో నీ వున్నమా దాసులు నీ
 చుట్టూ మూగుతున్నారు ఏకాగ్రమైన మనస్సుతో నిన్నెవరు తలచినప్పటికీ చెంతకు
 చేర్చుకుని దయ అనే అమ్మకాన్ని చిలుకరించే మంచిదైవం మా వేంకటేశ్వరుడే
 అని జనం ఎల్లప్పుడూ విన్ను పేవిస్తుంటారు.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
దిక్కురేచివారు	368	32	11-18	22

174

అవ : ఎంతమంచిఅమ్మినా, కొంత చెడుమీదికి బుద్ధిబోతుంది ఇది పోలవరానికి
సహజం ■ శ్రీపతి : నీవే దయదలచి కాపాడవలెనని ప్రార్థిస్తున్నాడు

నీ. తీపి సంజెడువేళ తేటయా వులుసింపు
పైకొనఁ బుణ్యంబు పాప మింపు,
2. గి జంతువుల కిచ్చి యొక బొక్కటికి లంకె
పాపముల్ నలుపక యోవు బెల్లు !
వెనుక జల్లువైనచో వేడిమి యింపాను
చెడని విరక్తిలో నీరులె యింపు,
ఒకలు మోచినవారి కాకబొక్కటికి లంకె
తొడరు భోగములు దోయు బెల్లు ?

గీ. ఇంత నీమాయ నీయాళ్లు లిన్ని దలఁచు
శ్రాణులకు సమ్మతిమ్ములు స్వామి ! నీవే
దయ దలఁచి బోవలె మాకు దాఁగఁ దరమె ?
యీవె గతిగాక మాకు వేరేది దారి !

మధురవదనాలు అరగించే ఉప్పుడు కొద్దిగా పులుపుపైకి మనసు వదురిగు
తుంది. పుణ్యం కాగా అర్చించుకొన్నపిదప పాపంచెయ్యాలనే బుద్ధి వృద్ధులుంది
పాపాలుచెయ్యటండా వుండే దెట్లా? సాధ్యం కాదనుట ప్రాణుల కీ పుణ్య
పాపాలు ఒకదానివెంట నొకటి అంటి వుండేవే ఎక్కువ వరిపేసినపుడు ప్రాణం
పెచ్చదనాన్ని కోరుకుంటుంది. అట్లే అనంతలమైన విరక్తి తిరిగినా దనక మంచి
దనిపిస్తుంది పైకొనే భోగాలను పొందొరే దెట్లా? పారద్యం లే మనుట. తినుక
శరీరధారులకు ఎరక్తిలోగూడ దనక ఉండు వనుట ఓస్వామీ! ఈ పైసన్నియు
లతోచింపగా నీమాయవల్ల వీయాళ్లుల లెరిగినవే ఇవన్నియు జీవులకు ఇష్టమే
వీటివారినుంచి తప్పించుకొనటండుట మాకు సాధ్యం కాదు చయతో నీవే మమ్ము
లను కాపాడవలె. మాకు నీవే గతిగాదా? ఇక వేరేదారి మాకు ఏది? లే దన్నమాట

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	పంపు	పుట
దైవమా నీవే మమ్ము	137	158	2	108

175

అవ ఎన్నికప్పులు పెనవేస్తా నిన్ను కొలిస్తే అవి మాసిపోతాయని పలుకుతున్నాడు.

సీ. పరులను పలువారు ప్రస్తుతి గావించి
నాలుక నొంపెల్ల నాశ నూయె,
పాపాల వినికిచే పాపాయె కర్ణము
లేని కులాచార వింత మాకు?
మునుకొని పరధనమునకుఁ జాచియుఁ జాచి
చేతులమహానుము చెట్లఁ గలిసె
వటివోయెఁ జిత్తి విమృశర కాంతలఁ దలంచి
యెక్కడి పుణ్యము లింత మాకు ?

ఆ. హీననరుల యింట్ల కెడతాకి పాదాల
తపముకల్గి యెల్లఁ దలచి పోయె
నిపుడె వేంక టేశ ! యిటు నిన్నుఁ గొలువఁగాఁ
శేనీనట్టి తిప్పు మానిపోయె.

అనాడుకుటు మాటిమాటికి తెగబొగడడంచేత నా నాలుకయొక్క పవిత్రత పొందెంది పాపపువ్వులు వివదంచేత చెవులు అవనిత్రా లైనవి ఇక మాకు తులా తార సెక్కింది? అనగా భగవత్కృపను ఆరికించడమే భాగవత కులాచార మన్నమాట ఇది దురిసొమ్మునై ప్రయత్నంతో చేతులు దాతడం వల్ల ఆ చేతుల మహిమ చెట్లపాలైంది పరదాంతలను తలచుటచే హృదయం అకుద్దమైంది ఇక మాకు పుణ్య సెక్కింది? పుణ్యం లేదన్నమాట. మనమానవుల యిందల్లకు వెళ్ళడంచేత కాళ్ళపాపవత్సం పొందెంది ఓ వేంకటేశ్వరా, విన్ను కొలువడంచేత నా తప్పు లన్ని యిప్పుడే చెన్నకుండా వెళ్ళిపోయినాయి

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	వంశ	పుట
ఏగతి స్మృతిచేష్ట	353	18	11-14	11

176

మ . అంతర్యామిగా ఉండే వీవు జీవునికి ఈ విధంగా బుద్ధిచెప్పమని స్వామి అర్థిస్తున్నాడు

శ్రీ శ్రుత కీటు బుద్ధిసెప్పు మంతర్యామి !
రక్షింపకుండు హారాదు నీకు
పైపై నెదురుకట్ల పంచదా గుండంగ
దివిరి చేదును దెచ్చి తిన్నయట్లు
పుణ్యముల్ చేతిలో పాలుచారుచుండంగ
బాపముల్ సావి యంచు పట్టుబోవు
ఇంటిలో రత్నము లెన్నియో యుండంగ
గాజుపూసలు లెచ్చి కట్టినట్లు
విష్టునినామముల్ వేసవేలై యుండ
నితరమంత్రాల్ జపించుచుండు

ఆ . చేసికొన్న భార్య చేరువ నే యుండ
వేడ్క వెలవెలంది నెదరి నట్లు
వేంకటేశ ! నీదుకైంకర్యమే యుండ
వరులఁ గొలువ నానపగను చాచి.

అంతర్యామిగా నుండే ఓ స్వామి : ఈ జీవునికి బాగా బుద్ధిచెప్పు ఎట్లయినా వీవు రక్షించక తప్పదు. శ్రమలేక ఎట్లయెదుట పైపైవనే చక్కెర దొరుకుతుండగా పోయిత్తుంటే ఎక్కడో ఉండే వేడుకనువ్వును సంపాదించి భక్షించే విధంగా ఎన్నో పుణ్యాలు చేతిలోనే ఉండగా (అవగా ఈ చేతిలో ఎన్నో పుణ్యాలు చేయవచ్చుననుట) పాపాలు దురియని చేయబోతు అవి బుద్ధి చెప్పుము ఇంటిలో రకరకాలరత్నాలెన్నో ఉన్నను గాజుపెంకును దెచ్చి ధరించిన విధంగా నారాయణునినామములు ఎన్నో ఉన్నప్పటికినీ వాటిని వదలి ఇతరములైన ఉపద్రవములను జపిస్తుంటాడు అట్లా చేయవద్దనుము అగ్నిపాక్షిగా పెళ్ళాడిన భార్య ఇంట్లోనే ఉండగా కాదని ఉర్పాహముతో బోగపుత్రులై కంటాలువద్దలు ఓ వేంకటేశ ! నీను పవిత్రమైన నీవేనఉండగా దానిని వదలి ఈ పోబో అన్యదైవకాలము, మానవులను కొలుస్తాడు వీనికి బాగా బుద్ధిచెప్పు.

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	పంపు	పుట
జీవునికి విటు బుద్ధి	118	108	2	88

177

౮౪ శబ్దైశవాన్ని చిత్తగింపటంటా క్రిమేణిశేక్వరునే ఎచ్చరిం : నిష్పడు.

సీ. తోమిఁదఁ గూర్చుండె తోఁగ్యలి లక్ష్మీ- పా
జడకు సోగాలు నుదతు లెల్ల
నసామి నాయుంపెడి నారదముని వీణ
యదె చిత్తగింపు ప్రహ్లాదవరద !
గదుఁగ గానులు గావించు రూడిగం
నింబ్రాదులుం గొల్తు రిరుగజలను
పరమేష్ఠి యొకవంక పనులు మనవిసేయు
నదె చిత్తగింపు ప్రహ్లాదవరద !

గీ పాడెదరు పాట గంధర్వంబులు, మునులు
భక్తి పూనింతు మీ మృతకోటలమునందు
గడువ నామక భూమిభృతి-టక మందు
హర్షమునఁ జిత్తగింపు ప్రహ్లాదవరద !

లక్ష్మీదేవి తొడపై కూర్చుని వుంది అంగనలు పోదనపాటలు పాడుతున్నాడు. మధ్యలో నారదుడు వీణ మోగిస్తున్నాడు. గరుడులు, వాగులు పనిపాటలు చెప్తున్నాడు. ఇంట్లోడు ముమ్మగా గిరివాడు ఇరువైపులనుంచి కొలుస్తూన్నాడు, ఒకపైపు బ్రహ్మదేవరు విష్ణుపనులు చేస్తున్నాడు. గంధర్వులు గుడిగూడి గానం చెప్తున్నాడు ఓ హృథూ ! అవోతలంలో, వేంకటాచారిపైన పైవిధంగా కొలుస్తూ నీలవ చిన్ను మనులు భక్తితో పూజిస్తున్నారు చిత్తగింపు

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
సముఖ యోచన	884	104	11-1౪	191

178

అవ : శ్రీనివాసుని డోలోత్సవమును వర్ణించుచున్నాడు.

సీ. ఉదయాస్తయైలమ్ము లొనరు కంబములుగా
నడ్డదూలముగాఁగ నాకసంబు
పసిడిచేరులు గాఁగ పరమవేదంబులు
సొబగైన తొట్ల శేషుండు గాఁగ
మేఘమండల మెల్ల మెల్కట్టుగా నీకు
నీలాద్రివిభునకు డోల యమరె
పొల్ని గడలంగ పయ్యెదల జాతంగ
సంగన లూడు నుయ్యాల బలిర 1

గీ కదలు కదలునకున్ మిమ్ముఁ గొనిలింపఁ
జేసె శ్రీధూనకుల శ్రీనివాస ! నీడు
హావభావవిలాసమ్ము లచ్చరలకు
వేక్కఁ గావించె బ్రహ్మాదివిబుధులకును.

హద్దుపడమర కొండలు స్తంభాలు, అకాశం అడ్డదూలం, వేదాలు నాటగు
ఆ ఉద్యోగం నాటగు వింగాడుగొలుసులు. అదిశేషుడే ఉద్యోగిమంచం మేఘ
మండల మంతా మెల్కట్టు. ఈ రీతిగా పిలిగిరివలె క్యామలకోమలస్వరూపముగఁ
స్వామి : నీకు ఉద్యోగం ఆమరింది. అహ : కుదాల చక్రవర్తితో వయటల జాబు
పాటులతో వూటోడు లూచే ఈ ఉయిల వ్రతకడలిలో వేంకటేశ్వరా : శ్రీదేవి,
బూదేవి విన్ను కౌగిలింపేటట్లు చేస్తుంది ఓశ్రీనివాసా : నీ హావభావవిలాసాలు
అచ్చరలకే కాదు, బ్రహ్మాదిదేవతలకు కూడ వంకోవం కలిగిస్తుంది

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	పంపు	పుట
అలరఁ జంచలమైన	11	87	1	45

179

అని ప్రనివాసునే శ్రీరామునిగా పేర్కొంటూ పంపకొత్తనాటిలో కీర్తిస్తున్నాడు.

సీ, దేవదేవోత్తమ ! తే నమో రావణ
దమన ! సర్వేశ ! నర్మస్వరూప !
దనుజసంహారక ! దశరథసందన !
రవికులాంబునిసోమ ! సవనపాల !
ధవశ్యామలయన ! సీతానాథ ! లక్ష్మణ
భరతశత్రుఘ్నపూర్వజ ! విభీషణ
కాంగద సుగ్రీవ హనుమత్సమేతే ! కా
సల్యాజరరవార్థి శర్యరీత !

|| మునికళత్రావమోచన ! నవకాది
సేవితాంఘ్రియుగళ ! శేషశైల
వాస ! దాసపోష ! ఎరమానిశుభవేష !
రమ్యసుగుణసాంద్ర ! రామచంద్ర !

దేవదేవులలో అత్యున్నతమైనది : రావణుని నశింపజేసినవాడు : నరలమునకు ప్రియమైనవాడు : నర్మమే స్వరూపంగా కలవాడు : రాక్షసులను సంహరించినవాడు : దశరథునికా : సూర్యవంశమనే పన్నుదానికి చంద్రునివంటివాడు : విశ్వామిత్రుని యాగాన్ని కాపాడినవాడు : తెల్లతామరవలనంటి కమ్మలు గలవాడు : సీతాదేవికి భర్తయైనవాడు : లక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నలకు అన్నయైనవాడు : విభీషణుడు, అంగదుడు, సుగ్రీవుడు, హనుమండుడు అనువారితో కూడినవాడు : కౌసల్యాదేవియొక్క గర్భమనే సాగరమునకు పోముడైనవాడు : గౌతమబుద్ధుర్యయగు అహల్యయొక్క కాపాల్చి పోగొట్టినవాడు : నవకలనందనాదులచే అర్చింపబడిన పాదాలజర గలవాడు : శేషాద్రిపై నివసించేవాడు, దామరికు పోషకుడు, శ్రేష్ఠురగు మునియొక్క శుభవేషం వంటి వేషం (వనవాసంలో) కలవాడు, మనోహరములగు మంచుగుణములలో కూడుకొన్నవాడు అగు ఓ రామచంద్రా : నీకు నమస్కారం.

సంకీర్తన :

దేవదేవోత్తమ

రేఖ

384

పంత్రి

106

పంపు

11-18

పుట

182

130

అన : అంతా విష్ణుమయమనీ, అందరూ పైష్టవులే అవేభావంకలవారు పుణ్యవంతులనుడున్నాడు

సీ. వైష్ణవుల్ కానట్టివారెవ్వరు లేరు
విష్ణుప్రభావ మీ విశ్వమెల్ల
అంతయు విష్ణుమయంబుగా మఱి దేవ
తాంతరములు గల వనఁగ నేల ?
భ్రాంతిని వీడి యీ భావమ్ము భావించి
నంత పుణ్య లవుట కర్మగలదె !
ఎవ్వరిఁ గొలిచిన నేమి కొఱంత ? యిం
కెవ్వరి దలఁచిన నేమి దొంగు !
అవ్వల నివ్వల హరియాపు గానివా
దెవ్వరు లేరన్న యెఱుక చాలు,

సీ. అరయ మతి యతిగంచల మృగు కతిమునఁ
గుతుక మిగురొత్తి బహుచిత్తిగలులు మనుజు
లితికులం గొల్చిన ననాథపతి ఎఱసాచ
లేళ్ళకుఁడు చేకొనుంగాక దేల మాను ?

పైష్టవులు కానివా రెవ్వరును లేరు అనగా అందరూ విష్ణుస్వరూపులే అనుట. ఈ ప్రపంచ మంతయు విష్ణు ప్రభావితమే సర్వమూ విష్ణుస్వరూపమూ కాగా ఇతరదేవత లున్నా రనుట ఎందులకు ? భ్రమాత్మకమైన మాయను వీడి పైఅధిపాద్యం కర్మయన్నవారు పుణ్యవంతు లగుటకు అర్హు ళేమియున్నది ? లేదనుట అందరూ విష్ణుస్వరూపులేగాన ఎవరిని పేవించితే ఏమి కొలత ? లేదనుట ఇటుపైపు, అటుపైపు అంతటను హరిస్వరూపులు కానివారు లేనేలేరు అనే భావముండే దాని అనగా స్వామిను క్రివివానమయంగా చూడు దనుట. అలోచింపగా మనసు అతిదండలమైనది కనుకనే ఉత్సాహముగానగా నానవిధమనఃప్రకృత్తులుగల మానవులు ఏ దేవతను గొలిచినను, దిక్కులేనివారికి దిక్కున క్రివేంటిబాపలవరి ఉద్ధరించి కాపాడునేగాని ఏడిచిపెట్టడు

సంకీర్తన :	లేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
పైష్టవులు గానివార	1	88	1	24

181

అం : అభిప్రాయమున్ననాటి తనచేష్టితములు వదలి ఈవాడు క్రిమేకభేష్యుని
భక్తులై ముఖపడుచుంటి నవి తననంతపు ప్రివి వెల్లడించుచున్నాడు

సీ పసిడికాయనడిమి పట్టుపురుపు పోల్కి
ముట్టుకొంటిని కర్మనూత్రసమితి
పంపేంద్రియములకు వశుండునై తిరిగితి
వాహనిగో జలూనర్త మట్లు
ధరఁ గట్టి పుట్టి యా ధరలోనికే వచ్చి
వరుస రాట్లుపుగుండ్రవలె నయితిని
అంటుకొంటిఁ గలువకంటుల బొందుల
రహివేలు సూదంటురాతిరీతి,

ఆ. బంలిగట్టి నులుపు పసరమనై స్వర్గ
సరకములను మెట్టిగాఁప కామ
దోస్థివద్దిదా య తోయిమ్మునన్ నేడు
శ్రీనివాసుచెంతఁ జేరినాయు.

పసిడికాయ నడిమిధాగమున చిక్కుకొన్న పట్టుపురుగువలె కర్మలనే దారాల
గుంపుతో చుట్టబడితిని ప్రవాహంలో నుడిమాదిరిగా పంచేంద్రియాలకు వశుడనై
తిరిగితిని రాబపుకంటము క్రిందికి మీదికి తిరుగునట్లు ఈ నేలలో పుట్టుచూ గిట్టు
చుంటిని సూదంటురాయరీతిగా ప్రిలబ్ధుడన అంటుకొనియుంటిని బంతిగట్టవ
వరువునెర స్వర్గనరకాలదుట్టు తిరుగుచుంటిని ఇప్పు డన్నవో బహుళముగా కొరికి
తిచ్చె గోవుచెంత యావరె ఈనాడు కామప్రదుడైన క్రిమేకభేష్యునిచెంత చేరినాడను,
నుభించినాడను.

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	పంపు	పుట
నాలో నున్నాడవు	250	838	3	228

182

అవ స్వామిదర్శనంచేయక గొంతెమ్మకారికిలు బ్రదుకవారి పృథ్విగా కాలం గడచిపోతుం దనుచున్నాడు

గీ. ఇవ నాకు మేలగు నదె మేలగు నటంచు
గదిసిన యాసల గహవలేక
యెదురుచూడంగ జూడ నెలయుంచి యెలయుంచి
పొదచూటుమృగమయి పోయె బొబ్బిలి,
ముఖ మింతిటునీటు తోలుగు నంతట నగు
నింతినింతివగల పేగవేగి
చింతిల జేకుల జిక్కునడంగ సగ్ని
దొంత వెన్నయగుచు బోయె బొబ్బిలి.

గీ. ఈహసుఖ మాన సుఖమని వృషగిరీశుఁ
గనక యగారక యిక్క పక్కడ జరింప
మిక్కిటిపురాణ మగుచును బోయె బొబ్బిలి,
ఏడుసుజ్ఞాన మిక్కడ దెల్పియేడ నాకు ?

ఇదిగో నాకు మేలవుతుంది, అదిగో నాకు మంది కలుగుతుంది అని అను తుంటూ తన్ను అపహరించిన అకాపికాలము అధిగమించక ఎదురుచూడవాని కాలం లనబారింది తిరించి పొదచూటుమృగం మదిరి పుటుమాయపై పోతుంది. కష్టాలు ఇవిగో పోతాయి అవిగో పోతాయి అని ఎట్టియాసలో అర్జునపుపాటులకొక్కా చీకటింతలలో చిక్కుపడగా అగ్గిదగ్గల నుండిన వెన్నవందంగా ఆ కాలంకాస్తా రిరగి (గడచి) పోతుంది శ్రీకుని దర్శించక నుక మిక్కుడుంది, అక్కడంది : ని నిర్లక్ష్యంగా అలాంటూ పవాడ్లు చేస్తుంటే ఆత్మమృత్యులతో ఆ కాలం దండగగా గడచిపోతుంది : ని నిధంగా కాలక్షేపం చేస్తుంటే ఇది భగవత్తత్వాన్ని తెలుసు కునే జ్ఞానం గాని, వివేకింగాని ఎక్కడిది : ఉండ దన్నమాట పనిపాటలు నావి అదివిరిగెవారు తెలుసుకోకలకు యాడు లగుదురని అభిప్రాయం.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంఖ్య	పట
ఏది సుజ్ఞాన మేది తెలివి	7	48	1	31

183

౯ చెట్టుపైవలది పోనీనీరు కొనదాక వ్యాపించినట్లే తనలోని దేవు నెఱింగిన వానిని దీకుచింత అంద వసుచున్నాడు.

౧ నీస్మృతి వహనేల ? చింతల బొరలనేల ?

తుద తెక్కకుంగునా మొదలనీరు ?

నే నెఱుంగకయున్న నెమ్మి తత్త్వార్థము

తిలవులోపలివాఁడు తా నెఱుంగడ ?

అలసి దేహమున నే నశుచి నై యున్న నా

యంతరాత్ముఁడు విశుద్ధాత్ముఁడెగద ?

వివ్యదేశముల నుద్ధితుఁడ గాకుండిన

నాలోనివాఁ డట నాటుకొనఁడ ?

౧ నేను నీమండనై న నాలోనిదేవుఁ

దిధికుఁడెగద ? పరతుత్తుఁడైన నాకుఁ

గలఁగంగా వ్యతిరేకము హృత్కమలమందు

వేంకటేశుండు వగలెల్ల వేగఁ బావ.

నిగ్గు చింత లేందుకు , మొదకుపోసినవీరు చెట్టుకొన తెక్కకుందిగదా ! తత్త్వార్థమును నేను తెలిసికొనకన్నప్పటికీ నాలోనివాడు అ దేవు దెఱుగుచుగదా ! కాఁటకంగా నేను అపవక్తునినే అయినా నాలోని అంతరాత్ముడు పరిశుద్ధమైనవాడే యిది ! దివ్యవైశ్రావలో నేను రావురింబడివీరియినా నాలోనివాడే అక్కడా స్థిరంగా ఉండునదా ! నేను వీచడనే అయినా నాలోనుండేదేవు డధికుడేకదా ! నేనేమో ఇరదుల కదీనుడనే అయినా వ్యతిరేకుడు శ్రీవేంకటేశ్వరుడు స్మరయమనే చిమలంలో దిండూ కష్టాలను కీసుగ్రహే తొలగిస్తుంటాడు

సంకీర్తన

విద్విది పదగవేల

రేకు

377

సంఖ్య

158

సంపు

11-12

పుట

108

184

అవ : శేషాచరేశ్వరుని కొలువుకాదనై ఇంద్రియవిగ్రహం పొందితి నను
బున్నాడు

శీ న న్నెలుంగఁగ నైతి నాయంతరాత్మయై
చెలయుచున్నాఁడంట విష్ణుమూర్తి
ఏడుజేనలమేనివాఁడ నింతియిగాని
తలపు బ్రహ్మాండములో చాటిపోవు
కలువ కేకులయంత కనులవాఁడనె గాని
గూపు లంకాశమ్ము మాటగొనును
కెంఱి కచోరుపాటి వీనులజలవాఁడ
కలలేని శబ్దములో కలయివిందు
వనవంటి వల్లెడు నాలుకగలవాఁడ
నుడివోని నుడ్డుల నుగ్గడింతు

గీ. పదియు నాణంగుళమ్ముల పాణముననె
చెలఁగి కాలపుదివములు గొలుచుచుండు
గుండలిధరాధరేందుని కొలుపుబంట
బంపులే కింద్రియమ్ముల పంపొనర్తు.

నన్ను నేనే తెలిసికొనలేక పోయితిని. నాభంతర్యామిగా విష్ణుమూర్తి
వెలుగుచున్నాడని గురువు లంటున్నారు. ఏడుజేనల కొడవుగలవాడను. ఈ పాటి
వాడనే అయినప్పటికీ ఈ ఏడుజేనలకరీరంలో నుండి వుట్టి కొరికటమాత్రం
బ్రహ్మాండంను గూడా చాటిపోతున్నవి. తలువలేకులంత చిన్నకనులు కలవాడను.
అయినప్పటికీ నా చూపు లేమో అలాకాన్ని చూసుకుపోతున్నవి వెంట్రొకిదూరిగి
యంత నందుమాత్రమే కల వాచెపులజంటతో వాడ్తువడ్తులేవి అనంతశబ్దాలను
వంటాను. ఇగురువలే మన్నితమైన జేనెడునల్కు కలవాడనై నను తలుగులేని
తలులు ఎత్తి చెపుతుంటాను పదునాణంగుళమ్ముల నాపాణంతోనే ఉత్సాహపడి కాల
నాహికలోని దినాలను రెక్కించుతుంటాను. ఇప్పుడు శేషాచరేశ్వరుని కొలువున
ఉండే బంటు నైతిని. నేను బంటునైనను, అంపత్వంలేక ఇంద్రియాలచే కాసిస్తు
న్నాను అనగా ఇంద్రియవిగ్రహం కలిగిన దమట.

నంకిరన్
నన్నెరగలేనియోగ

లేకు
185

పంతు
427

పంపు
2

పుట
288

185

అవ : శ్రీనివాసుడు తనలో వెలకొని ఉన్నాడని విప్రుదేహంగా వలకుతున్నాడు.

నీ. లోకరక్షకుడు నాలోన నున్నాఁ డిదే
నాకు నభయమిచ్చి నన్నుఁ గాచు,
శ్రీకాయఁ డితఁడ నాచిత్తాన మలసెకు
దాఁకొని శుభములు తానె యొనఁగు,
బరమపూరుషుఁడు నాప్రాణనాథుం జాఁచె
నాచాలివాఁడొచు నన్ను మనుచు,
ధరణీశుఁ డితఁడ నాదాపుదండైయుండె
నిరతి నేప్రోద్ధు మన్నించు నన్ను,

గీ. వేంకటేశుండు నాజిహ్వ వెలసినాఁడు
పావనునితని నాకు శత్రులము నిడును,
వెన్నుఁ డీతఁడు కొలిపించుకొన్నవాఁడు
ఈపలావల నిహపరా లిచ్చునాకు.

లోకాలను కాపాడేవాడు ఇటుగో నాలోవల మన్నాడు. నాకు అభయ మిచ్చి నన్ను కాపాడుతాడు లక్ష్మీవల్లభు డిటుగో : నామనస్సులో పెదలాడుతున్నాడు. సమీపించి తనంతట కాను నాకు కుభము లిచ్చుచున్నాడు పురుషోత్తముడు నా ప్రాణాలకు ప్రభు డై నాడు. నా కదీమడై కాపాడుచుండును. భూదేవికి నాభుడై న ఇతడు నాసమీపములో అదరువై నిలిచినాడు ఎంతో ప్రీతితో ఎల్లప్రోద్ధు నన్ను మన్నించును వేంకటాద్రివిభుడు నానల్కిపై పెదలుతున్నాడు నన్ను పవిత్రునిచేసి మోక్షవల మిచ్చును. నాచే నేవలందుకొన్న ఈ శత్రువుడు ఇటు ఇహమథాన్ని, అటు పరమథాన్ని నాకు అనుగ్రహించును.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
శంకలపదఁగవద్దు	159	2281	2	188

186

అవ 'మన ఏన మనుష్యాణాం కారణం బంధమోక్షయోః' - అన్నట్లు అన్నిటికీ మనసే కారణ మమచన్నాడు

సీ. సంసారము దలంచి సంసారి నైతిని
ముక్తుండ నైతిని ముక్తి దలంచి,
పలుమతాలు దలంచి పాషండమతినైతి
శౌరిదలంచి వైష్ణవుడ నైతి,
బాహ్యకర్మమునల్పి పాపిష్ఠుడయితిని
పుణ్యకార్య మొనర్చి పుణ్యుడయితి;
నొడ్డెబాసాడి నే నొడ్డెవాడ నయితి
దెలుగువాడ నయితి దెలుగుబలికి;

గీ. వేతె యాచారమున బ్రహ్మచారి నయితి
సవ్యవర్తన మూని సన్న్యాసి నయితి,
సన్ని నాయందె కంటి- నే పన్ని విడిచి
కొండలప్పుడు శరణాగతుండ నయితి.

సంసారాన్ని తలంచి సంసారిగా, మోక్షపేక్షతో ముక్తుడుగా, పలుమతాల పరిశీలనతో వాస్తవికుడుగా, విష్ణుసంస్మరణతో విష్ణుభక్తుడుగా, పాపపుష్కలుచేసి పాపిగా, పుణ్యపుష్కను లొవర్చి పుణ్యవంతుడుగా, ఓద్రోహప బాసింది ఓద్రోదేహియుడుగా, తెలుగుమాట్లాడి తెలుగువాడుగా, విహితచారాలవల్ల బ్రహ్మచారిగా, ప్రత్యేక నియమాలతో సన్న్యాసిగా అయితిని పైవాని వన్నిటిపీ నా(మనసు) లోనే చూచాను జ్ఞానినై పైవాని వన్నిటిపీ వదలి ఇప్పుడు తెలివి గలిగి 'సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మా మేకం శరణం వ్రేత్' అనే నిష్ఠాంతరీతిగా కొండలరాయని శరణు పొందితిని.

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	పంపు	పుట
అన్నియు నాయందే కంటి	289	879	3	256

187

అవ పాపులసాంగత్యం వనితరాజుని వెడువడవడి వీడి శ్రీనివాసునిదాసుడై
ఇతరం కోరిక ఏకాంతంగా పొంట సమచున్నాడు.

సీ. గేహ మిచ్చినవానిని దివిరి చంపెడువాఁడు
చొరయంట మిక్కిలి దోహిగాక;
తోయిబుట్టినవాని తొడరి చంపెడువాఁడు
చూడ దుష్టులగాక సుకృతియంట,
కొడుకు నున్నతిమతి గోరి చంపెడువాఁడు
కడుపాతకుఁడుగాక ఘనుఁడై యంట,
తల్లిఁ జంపెడువాఁడు తలఁప గుష్టుఁడుగాక
యెల్లవారలలోన నెక్కు వంట,

ఆ ఇంటివేల్పు వేంకటేశ్వరుఁ డనెంట
నెంటఁ దిప్పవాఁడు దంట యంట,
యిట్టికలువవృత్తి శే కోడి శౌరి శృ
య్యంక సమయ నేని నొల్లనయ్య!

అప్పుడు చంపే కొడుకు ఈ కలికాలంలో దోహిగాక దొరైనాడు తన
కోలుట్టువునే పట్టి చంపేవాడు పాడిగాక పుణ్యవంతు డైనాడు. తెలివిలేకుండు
కొడుకునే పృథ్వీశ్వరుని మదియించేవాడు పాతకుడు గాక మనుడైనాడు. ఉన్న
తల్లినే చంపేవాడు దుర్మార్గుడు గాక అంధజిరో అదిగ రైనాడు ఇటువేలుపు
వేంకటాధీశ్వరుని తనవెంట ఇంటింటికి భర్తానై తిప్పేవాడు నేర్పరి యైనాడు.
ఇదంతా కలికాలమహిమ ఇట్టిదుష్టవృత్తవకు నేను భయపడి శ్రీకుని దానమునై
వేరే దేనిని కోరక ఏకాంతంలో మంటాను.

చంకీర్తన
పెరితు పెరితు

శేష
88

చంకీర్తన
285

చంకీర్తన
1

మొ
157

188

అన : ఐహికధనముల తెల్ల మూలమైన ఆ పరాక్పరుడే మా మూలధన మనుచున్నాడు

సీ. విరలి మాదుధనమ్ము విజ్ఞానమే ధనమ్ము
మరగిన తిత్స్వమే మాదుధనము.
పరము మాధనము సద్భక్తి మాదుధనమ్ము
పనరుహాక్షుంజై కైవల్యధనము,
నామకీర్తనము శాంతమ్ము మాదుధనమ్ము
రహిమీలు నిశ్చింత యిహధనమ్ము
హరిదాస్యమే ధన మంతరాత్మధనమ్ము
భుజగతల్పుం డింటిమూలధనము;

గీ. శృపయే మాధన మానందమే ధనమ్ము
ధ్యానమే ధనమ్ము దేశికోర్తముఁజే ధనము.
ఇలగల ధనమ్ములకు మూల మొండొ- యాతఁ
జాదిదైవంబు వెంకన్న మాదుధనము.

ప్రొసంగితిమియైన వస్తువులును అళి లేకుండుట, పరమాత్మజ్ఞానము, ఆత్మతత్త్వము రుచి మరగి యుండుట మాధనము పరలోకము, సద్భక్తి మాధనము. తానురలవంటి కష్టములగుల శ్రీనివాసుడే మాకు మోక్షధనము అయిననామ సంకీర్తనం, శాంతము మానందం. చింత లేకుండుటయే మా ఇహలోకధనం. హరిదాస్యము, అంతరాత్మయే మాధనము అదికేపుడు పామ్మగాగల ఆ శ్రీమన్నామాయే మామూలంబుల పెన్నిధి సకలమునందు దయగలిగివుండుట, అల్పానందము, భాగ్యధనము, పరమగురువు మాధనము. ఎవడు ఈ భూమిపైగల సమస్త సంపదలకు మూలకారణమో అదిదైవ మైన ఆ వెంకటేశ్వరుడే మాధనము

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	పంపు	పుట
ఈశవి మూలమే ధీ	100	457	2	308

189

అన . పలంజేని పాంసారికానక్తితో, నిరుపయోగవాంఛలతో కాలం తడవనుచున్నది,
ఏనీ, శ్రీనివాసుని వ్యంజనము సార్థకమని లోకానికి తెలిపియున్నాడు.

సీ. తటతట నీటిమీఁదట నాలజాలంబు
లిటునటు తిరుగనా యీఁదియీఁది
అటులలె దిరిగితి మానక్తి సంపాద
ఘటపక్షై తుదియెడల గానలేక,
సాధావరిములు పన్నుగ మిన్నుల
కొన కెక్కనా తాము కూడికూడి
ఎట్టియాసల నటువలెనె మే మిన్నాళ్లు
అయి లీఁదితిమి పనిపాటులేక,

గీ. ఏమిగలిగెను ఫలము మా కిందువలన
జెరసి కమ్మరపుదువు తా పేడలోనఁ
బొరలదా ? వుట్టువుల నల్ల పొరలినాము
కేంకటాచలపతిని భావించలేక.

అంతానమనే కీటకములగుంపులు వీటిలో విటునటు తటపట చూచులాడి
తిరుగుతుంటాయి అ మాదిరిగానే వ్యామోహంతో పంపారాన్ని తీర్చిదిద్దుకోడానికి
మొదట కొన కొనక వ్యర్థంగా కాలక్షేపం చేశాము. పావురాలు గుంపులు గుంపు
లుగా తకాళంకొనకు ఎరం లేకపోయినప్పటికీ ఎగజాగితుంటాయి అ చందంగా
ఎవీపాటాలెటుండా వ్యర్థమైన కోరికలతో ఇన్నిదినాలు నియలులో ఈతకొట్టాము.
వీనివల్ల మాకేమిఫలం కలిగింది ? ఏమీ లేదన్నమాట కమ్మరిపురుగు పేడలో
పొర్లాడినట్లు జన్మపరంపరల పొందుతూ వాటిలో పొరలాడినాము నాగనగనివాగుని
యందు భిక్షిలేక యీ కష్టాలకు గురియైనాము.

పంక్తిరచన .
ఏమి గలిగెను

లేకు
35

సంఖ్య
218

పంపు
1

పుట
145

190

అన : పర్యవ్యాపి క్రివివానుడు ప్రిణివి విహవిదాల కాపాడువని ప్రిగాడ విశ్వా
సాన్ని బాటుకున్నాడు

నీ. తల్లియై పోషించు తండ్రియై రక్షించు
దగ్గఱిచుట్టుమై తనువు నోము,
సుదతియై యాదరించును దాతయై యిచ్చు
నిష్ఠ్యుడై బుద్ధుల చెవుడు గఱపు,
చాలుమానిసి యోచు చక్క ప్రక్కఁ జరించు
మురిపెంపుణాలుడై ముద్దుచూపు,
ప్రాగ్మయై లోపలఁ బరఁగు, నేలిక యయి
సాలించు తలఁపొచు ఫల మొసంగు,

గీ. దృష్టిగోచరుఁ డయి దేవదేవుఁ డగుచు
వృషభగిరి పూజగొను సిరుల్ వేషు- నొసఁగు
మఱచియుంటి మిన్నాభ్యు నేఁ డెఱుక గలిగె
నీవలావల బాంధవుం దిలఁడ మనకు.

ఆ వృషభాధివానుడు తీవిని తల్లిమాదిరి పెంచును తండ్రిమాదిరి కాపా
డును. పన్నిపాతబంధువై కరిరాన్ని రక్షించును. భార్యగా ఆదరించును. దాతగా
ఇచ్చును మిత్రుడై వీరిని గఱపును. కాపాడగలిగివచ్చాడై చుట్టుప్రక్కలనే తిరుగు
చుండును మురిపెములొలకనోస్తూ బాలుడై ముద్దుచూపును ప్రాణులలోపల
ప్రాగ్మయై యుండును ప్రియువై పాలన చేయును. కోరికయై దానివలాన్ని
ఇచ్చును. అట్టిదేవదేవుడు ఇప్పుడు కమ్మల కగవడుతూ వృషభగిరిపైని పూజ లండు
కొనుచున్నాడు. అతడు సంతోషంగా సంపద తిచ్చును అట్లదైవాన్ని ఇన్నాకు
మఱచిపోతిమి. ఇప్పుడు జ్ఞప్తి కలిగెను. మన కంతటా చుట్ట మితడే. వేంకటేశ్వ
రుడు అవదాంధపు డని భావము.

సంకీర్తన :	రేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
శాశవి మరచివుంటి	181	417	2	281

191

అప మమప్రాప్త్యమైన క్రివేంబరేశ్వరసాక్షిత్వాదము లభింపగా మాకు చింత
లెక్కడి పని పడువచ్చునాదు

సీ. అన్ని యాతనిమూల, మలేడె దక్కెను మాకుఁ
గన్నులజేక్కకుఁ గవమ గలదె ?
కామభేనుపుగల్గి గర్విండు నొక్కఁడు
భూమిదేలి యొకఁడు పొదలుచుండు,
భునమైన నిధిగన్న కళలమించు నొకఁడు
మరలొక మట్టిని చొక్కు నొకఁడు,
పరుసవేది గలుగఁ బంతమాడు నొకఁడు
చింతామణి లభింపఁ జెలఁగు నొకఁడు.

గీ. అన్యథముం గొల్గిలి యానంద మందు నొకఁడు,
కాయనిద్ది నొకం దిట్ట గంతువేయు.
మమపురుషుండు మేక కేశ్వరుడె మాకు
చిక్క చాచిన ధనమయి, చిరతలేడు.

నకలమునకు మూలకారణమైన ఏదొకందలన్న మాపాలిది మన్నాడు,
ఆ మానేత్రానించునునకు హద్దు లన్నవా? అపగా భగవద్దర్శనముదేత
నిరిపలకనేత్రానందము కలుగుదున్న దన్నమాట ఒకానొకడు కామదేనువును
నంపాదించుకొని గర్విండును మణియొకడు భూమికి వ్రజువై తన్నియి
ఎడమ ఇంకొకడు గొప్పవిధిని వంపాదించుకొని కళలతో వెలుగు
చుండును దెవలోకం పొందగలిగితే ఒకడు పొక్కి పోలును. పరుసవేది లగించిన
వాడు పంజాయి వజుకుమందను చింతామణి చిక్కితే పోకాడు చెందగి పొవును
ఎలాకిడు అమృతి మాస్వాదించి అనందించును కాయలన్నిది వందినవాడు హర్ష
ముతో గంతులు వేయును మా కన్నవో వరమవురువుడైన శ్రీవేంబరేశ్వరుడే
దానిని ధనమంగా దొరకినాడు. కాన నిక చింతయే లేదు.

సంకీర్తన
అన్నియు నీకనిమూల

రేకు
208

పంఖ్య
35

సంపు
3

పుట
24

192

అవ సాధవము అందీయు పొదింపదగిన మందిని పొదింపలే తన్నానని నాపోవు
చున్నాడు

సీ. కాయమ్ము మోచితి గవన గాచించితి
చేయారఁ బుణ్యమ్ముఁ జేసినానె ?
ప్రాయమ్ము కైకొంటి పలుకుచు లెఱిగితి
రోయఁదగిన వాని రోసినానె ?
నిదుర కలలు గంటి నిదుర మేల్కొంటిని
ఆత్మవిజ్ఞానమ్ము పరసినానె ?
చదువులు చదివితి జపములు చేసితి
మతిచంచలత్వమ్ము మూనినానె ?

ఆ. అందఱుం గొలిచితి వన్నియుఁ జూచితి
నెందునైన మేలు పొందినానె ?
కరుణతోడ నన్ను గరుడచలేందుండ
చెంది కావ నేను చెదరినానె ?

ఈశరీరాన్ని ధరించాను. ఎంతో పంపాదించాను. కావి నాచేతులార పుణ్యం
చేపిరినా : లే దనుట. యౌననమును పొందితిని, పలుకుచులను చవిచూచితిని,
అంతేకాని ఏవగింపదగిన వస్తువుల నేవగించితివా : లే దనుట. విద్యావస్థలో
కలలు గన్నాను. మెలకువను పొందినాను, కావి ఆత్మకు సంబంధించిన జ్ఞానము
నెఱిగితివా : లే దనుట ఎన్నో చదువులు చదివితిని. ఎన్నో ఇపాలు చేపిరిని,
కాని మతిదావల్యం వీడితివా : లే దనుట పలువురిని పేవించినాను, సర్వము
నవరోకించినాను. కావి ఎక్కడైనా బాగుపడినావా : లే దనుట. గరుడచలాధిపతి
దయతో నన్ను చేరి కాపాడుచుండగా నేను చెడితివా : లే దనుట

సంకీర్తన
మందరఁ గలదని

రేకు
223

పంఖ్య
158

సంపు
3

పుట
105

193

అన . మానవులు పుత్రులగుట, దేవుడే స్వతంత్రుడు. మనుజులు తామే కర్తల మని, స్వతంత్రులగు మని అనుకొనుట అవివేక మనుచున్నాడు.

సీ. భూవ్రంశమును బుట్టించినయతండు
పాపిపత్రైమునికుఁ బాలుపడఁగె ?
నగునుంత్రముని నూడిపడిన జీవులము న
దలెదముగాక కర్తల మటంచు
వడి నెదిరికి నిను మడిచెడు వానికిఁ
దన తగర మడువఁ దడ వగునట ?
సంసారపుంగొండ సరిమోతు మను మాధ
మతులము వట్టిదీమసముగాక

గీ. చిత్తమున నున్న శేషాద్రిశేఖరవతి
మత్తుకొని మమ్ముఁ గావక మానుకొనునె ?
కొత్తగా నేడు స్వామిని గొలుతు మనుచుఁ
దగిలెదముగాక తగని స్వాతంత్ర్య మూని.

వ్రంశమునకు కర్తయగు దేవుడే అధిపత్యమునకును తగినవాడు. నడు పుత్రమున పుట్టిన జీవులమగు మనము కర్తల మని వాగుచున్నాము. పొరుగువాని ఇసుమును సాగగొట్టు దివ్యపువని చేయువానికి పొంత తగరమును సాగగొట్టుకొనుటకు ఎంతోకాలము పట్టనా ? పట్ల దనుట స్వామికి భక్తుల సుద్ధరించుట తగరం సాగ గొట్టువిధముగా అత్యంతసులభ మని తాత్పర్యం కాగా ఈ సంసారమనే కొండను నేనే దక్కగా మోయుచున్నా ననుకొనుట (మూఢాత్ములు) పొగరు గదా ! మనో వర్తియగు శ్రీనివాసుడు అవేళముకో మమ్ములను కావక ఊరకుండునా ? ఊరకుండ దనుట. ఈనాడే క్రొత్తగా స్వామిని పేనించుచున్నామని, అర్హముగాని స్వాతం త్ర్యమును తరిగియుండుముగాక ! స్వస్వామిభావపరిపరిధము అనాది యని పారాంకము.

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	పంపు	పుట
సామీపిదేశింపక	211	81	3	41

194

అవ : మానవమాత్మల మగు మనము మాదవు భజింపక కొఱగానివనులతో
కుములుకుంటాము అనుచున్నాడు.

సీ. వడిఁ బాతెడు మృగమ్ము వలల గోవలఁ దగు
ల్యడి పెడలఁగ లేక పడఁకునట్లు
చెడని కర్మములందుఁ జిక్కుచు భవబాధఁ
బడియెడ మింక నేపనిఁ జొరము,
నీరులోపలి మీను నిగిడి యామిషముకై
కోరి గాలము మింగి కూలినట్లు
జాతిపోకండఁగ సంసారసౌఖ్యవి
కారమోహములకుఁ గట్టువడెద,

గీ. మాశ్రితావనుఁడున్ దేవతాధిపతియు
నయిన శ్రీవేంకటేశ్వరు నమలభక్తిఁ
గొలుచు భావంబు నెడఁదఁ గీల్కొలుప కెప్పుడు
పరుగు లిడదము కొఱగాని ననుల కిట్లు

త్వరగా పరుగిడే మృగం వఁలో చిక్కుకుని వెలువలికి రాలేని విధంగా
నకింపని కర్మబంధాలలో తగుల్కొని సంసారబాధ లనుభవిస్తూంటాము ఇతరము
లైన భగవద్వైంకట్యాదులలో వ్యవేశింపముగదా ! వీటిలో నివసించే చేప ఒకతై
గాలం కొరికి దబ్బినట్టుగా వదలకుండా సంసారసుబాల కానవడి అజ్ఞానంపా
రొకాము. అశ్రయించిన వారిని కాపాడేవాడు, దేవతలకు ఆధిపతి అయిన వేంకట
ేశ్వరుని స్వప్నమైన భక్తితో మనస్సున ద్యానింపలేక వదలిమాలిన వసులవెంట
పరుగు లిడుతుంటాముగదా :

సంకీర్తన పొరొకపొయి	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
	84	331	1	221

195

అవ : శ్రీవివాసుని కటాక్షంలేక మన్మథవ్యాధి మాన దమదున్నాడు.

- సీ. ప్రియపుసతులు గుబ్బల పెదపొట్లాల
కాయము వడినొత్తి కాచగాను
రాయిడిచే ఘన మాయె నుంతయు లోని
మాయపుపెనుదెవుల్ మాన దాయె,
అతివలు వింబాధరామృతిమ్ములు చాల
హితవుగ నోటి కందియఁగాను
అతిమోహమే ఘన మాయె నించుక లోని
మతకరిపెనుదెవుల్ మాన దాయె,
- గీ. తరుణుల మృదూరులను దూదిపతివులందు
నిరవుగ నుఖించినను శేషగిరినినాను
దివ్యకరుణారసాపాంగదృష్టి గాని
మారు పెనుదెవు లొక్కింతి మాన దాయె.

వయసుకత్తెలు తమ కుటలతో శరీరాన్ని ఒత్తి కాలవచ్చుటి! ఒరవిడిచేత
మాయచోగం కరుడు కట్టినదేగాని కొంచెమైన తగ్గలేదు ఉవిడలు మోహంఘో
దొండనంద్లనంటిపెడవు లందింది తమ మధారనం గ్రోలవిచ్చినా మోహం కట్ట
మైనది. అంతేగాని కవలపుణాద్యాలు తగ్గ వాయె. వడతుల మెత్తని తొడ లనెడు
దూదివరపులపై ముఖముగా వనలించినను తిరుమలయ్య దివ్యమైన దయారసం
చిప్పిల్లే శ్రీగంటిచూపు పోకత మన్మథవంశంధమగు పెనుముప్ప కొంచెంకూడ
మానదు.

సంకీర్తన
ఎచ్చోటికేగిన

లేఖ	తంఖ్య	నంబు	పుట
46	278	1	183

196

అవ . మమజాతు దైవము ధర్మము పావనీతి లేనివాడై వను క్రివివాసుడు అవ్యాజ కరుణతో రక్షించునని విశ్వాసము వ్రకటించుచున్నాడు.

నీ. దైవమ్ము నొల్లము ధర్మమ్ము నొల్లము
సంసారమండలి చుట్టలె గాని
పటుతర భవబంధభయము నెఱుంగము
వేగిలేచినదాది విధులె గాని
ముందు చింతింపము మొదలఁ జింతింపము
గరిరలతోడి భోగమొ గాని
చెందిన మదిలోని చింతలఁ బాయము
మదమర్తతయె గాని మాత్రునాక

ఆ. పరముఁ దడవఁ జోము భక్తియుఁ దడవము
అరిదిధనమునిఁగి యాస గాని,
ఇంద్రలోన కేంక టేళ్ళుం డేలంగఁ
దలఁస మితర మేము తన్నుఁ దప్ప.

మేము దైవమును ధర్మమును అంగీకరింపము మా కెల్లప్పుడు సంసార మండే అధిపతి. ఈదని సంసారబంధాలవలన భయము తెలియము నిద్రలెచినది మొనలు లోకికవ్యవహారములలోనే మునిగియుండుము ప్రియసాంగత్యమేకాని భూతభవిష్యత్కాలములగూర్చి యాలోచింపము. రాత్రిదనుక మదోన్మత్తులమై యుండుమేకాని మనసున జనించే చింతలను నడలిపెట్టిము పరమునుగూర్చి భక్తి నిగూర్చి తలపోయము అగ్గలమైన ధనాక తల్లియుండుము. ఇట్లుండగా స్వామి కరుణింపగా మేము క్రివారివిదప్ప పెరవారిని దలంపము.

సంకీర్తన
దోషింపరే యెకిగివ

రేణు
219

శంఖ
55

సంపు
3

పుట
11

197

అప : ధనవత్సగృహాది సంపదలు కోరక శ్రీవివాహవిసాన్నిధ్యం చేరుటే దొరతనమనీ, వేంకటేశ్వరుడే సాటిలేని ఇంధువనీ అనుచున్నాడు.

సీ. చవి నోటి కెడఁదెత్తు సంపద యెటఁదెత్తు
 సువరించుటయి వీని, సంపదగద !
 పట్టువల్లులు నేలిపచ్చడా లెటఁదెత్తు
 సంతో పెచ్చునొయిండ్ల నేడఁదెత్తు
 తచ్చిన వల్ల యీదేహ, మియ్యది కంట
 వచ్చెడి వలదన్న వదలునొక్కొ ?
 దొరతన మొటఁదెత్తు వొడ్దసా మొటఁదెత్తు
 నెరవులసిరుల నే నేడఁదెత్తు ?
 వెరవున నేరిని వేసరించక నను
 దరికేరుటే దొరతనముగాదె !

గీ. తోడఁబట్టల నెక్కడ దోడిలేత్తు ?
 హితుల చుట్టల నుత్తలపొం దేడఁదెత్తు ?
 వేడుకగుటొందు కచ్చాద్రివిభుఁ డలఁచుట
 యీడులేనట్టి బాంధవుం డితడ కాదె !

ఈ నోటికి రుద్రయగు వదార్థములను, వాటిని సంపాదించుటకోరకు అవసరమైన దబ్బును నే నెక్కడనుండి తేగఁచు : నోటిని, మనస్సునూ ఉన్నవాటితో తప్పిపోయిందనట్లు చెయడమే నాసంపద వట్టులట్టలు, పేలైనవస్త్రాలు, చలికి వెచ్చగా ఉండే ఇండ్లు ఎక్కడనుండి తేగలను : తియ్యనుగుణంగా తెచ్చుకున్న ఈ దేహమనే వస్త్రం అక్షవరించుచునే ఉన్నదిగదా ! వస్త్రాన్ని ఇది వదలదుగదా ! శరీరమనే వస్త్రం ఉండగా ఇతరవస్త్రాలు ఎందుకవి భావం. కెత్తనమునూ, నానా విధాలైన గొప్పనగలనూ, అరువులసంపదనూ నే నెక్కడ వెచ్చేది : వరులను కష్టపెట్టుక ఎరుకొండలవాని దగ్గరకు చేరుటే దొరతనముగదా ! సతీసుతహితబాంధవులపొందు ఎక్కడ సంపాదించిగలను : వారిపొందు దుఃఖకారణం కనుక శేషాచలపతి నానుస్మరణమే నాకు ఉత్సాహకరమైన బొందు. ఇకదే సామ్యము లేని చుట్టముగదా !

సంకీర్తన
 చవి నోరికేడఁదెత్తు

రేకు సంఖ్య సంపు పుట
 966 69 11-1భా 21

198

అన : దేహదులైన బహుములము నమ్మి వమ్మయితిని శ్రీవతికటాక్షమునకు
పాత్రుల మైనంతనే జీవితం పఫలమైనదని వచించుచున్నాడు.

నీ. ఎటుమోసపోయితి నివియెల్ల నిజమని
నెట్టన హరి నమ్మి నేర నయితి;
నాదేహ మిదియని నమ్మి నే నుండుగా
నే నొల్లకుండిన నిట్టె ముడిసె,
ఉన్నభోగము లొంట నొంటువం చనియుండ
నినుముద్రాదిన నీటి ననుకరించె,
మనసు నాదని నమ్మి మమకారమునఁ జెంప
పంచేంద్రియములపాలఁ బడియె,
ప్రాణవాయువులు సొమ్మని నమ్మి లో వెలి
వర్తించుచును ముక్కువార నుండె,

ఆ. ఇందుకొంతె పడితి నిన్నినా శ్రీపాటు
ముందు వెనుక గనక మొలుకునైతి,
అంజనానలెందుఁ గుంతు ముండి న
న్నరసి కావ సఫల మయ్యె బ్రదుకు.

ఈ కనిపించేవన్నియు లెల్ల కాడని నే నెట్లు మోపబోయితిను : గట్టిగా
హరిని విశ్వసించకుంటిని ఇది నాదేహమని నేను నమ్మియుండగా నా కిష్టముకాని
ముసరికనము దానికి వచ్చినది తిరిగివ భోగాలు ఒంటపట్టువని కలంపగా అవి
కాగిన ఇనుముపైపలిన నీరు ఉండంగా తూపుచెడివని. నాలోనిమనసు నాదిగదా
యని మమకారముతో దానిని వృద్ధినిందింపగా అది కాస్తా ఇంద్రియసంపత్తిమునకు
టాంగిపోయినది ప్రాణవాయువులు నాదవ మని నమ్మగా అవి నిలుకడలేక లోన
కొంతనేపు, వెలుపల కొంతనేపు సందరించుచు ముక్కున తీసినమైపోయినవి
(సులభముగా తొలిపోయే అఁకాళం కలదిని భావము.) ముందువెనుకలు (నుండి
చెడ్డలు) అలోదించక మూర్ఖుడనై ఇంతకాలము పైని పేర్కొన్నవాటికై ఇన్ని
పాట్లు పడితిని ఇప్పు డంజనాద్రీపతి వమ్మ గుర్తించి కావగా నాబ్రతుకు సఫల
మైనది

భగవంతుని తటాక్షమునకు పాత్రుడుకానివానిబ్రతుకు విస్ఫలమని
కాత్పర్యము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎటుమోసపోతి నేను	207	41	8	28

199

అవ . సంసారమును, మాయను, ఆశలను, పాపాలను తన్ను వదలిపొందని నేడు
కుంటున్నాడు.

సీ, తోలుబొంత ధరించు దొరనింలె నన్నీవు
కూళసంసారమా ! కొనరె చేల ?
యెముకలయింటిలో నితని కావుర మేమి
గంటున్న దని మాయ ! వెంటబడెడు ?
పంచభూతమ్ములపంచలో బ్రదుకీడ్తు
యాచింతు రఁటె ఇందియమ్ములార !
కంచముకూటికే గతిమాలి యుంటి నా
కానికాచము ! చేయి సాచనేల !

గీ. నత్తుజలదుర్గమందున నిలిచిన నను
తావు వేడెద రేల ? పాతకములార !
వేంకటేశ్వరుఁ జాత్యలో వెలుగుచుండ
ఇట్టే అజ్ఞానమా ! చూతు వేమి నన్ను !

నేను చర్మపుటొక ధరించివచ్చాను. ఓ క్రూరపుసంసారమా : ఏమిటై నీ
కలదని నన్నేల కొనరి కొనరి అశ్రయించెదవు; ఈజీవుడు ఎముకలగుటిలో కాపుర
మున్నాడు ఓహయా, ఇక్కడేదో గంటున్న దనుకొని నావెంట బడరావెందుట ;
శరీరం ఎముకలగూ డనుట వృథివి-అస్స-రేజిస్సు-నాయువు-అకాశం అనే
అయిదు భూకాంతో తయారైన ఈ శరీరంవంశలో జీవుడైన నేను ఎట్టకేలకు
బ్రతుకు పొగిస్తున్నాను ఓ ఇందియములారా ! (త్వత్కు-ఏజిస్సు-క్రోత్రము-
జిహ్వ-ప్రూణము) నన్నేల అర్థించెదరు ; నేనే సరాయివంశలో పడివుండగా
మీ రయిదుగురు నెంపుకోరుట అయిత్త మనుట. కంచముమాత్రమే అన్నానికే అలను
టించి పోతున్నాను. ఆశ అనే ఏకాచమా : చేయిపాది తన్ను యాచిస్తున్నా
వెందులకు ; విష్ణులమని భావము. ఆశ ఏకాచము వంటిది. నెత్తుటిజలదుర్గంలో
నేను నివసిస్తున్నాను. ఓ పాపములారా, అట్టి నన్నేల చోటు వేడెదరు ; వేరుట వ్యర్థ
మనుట వేంకటయ్య నాతత్వలో వెలుగుచుండగా ఓ అజ్ఞానమా : నన్ను చూతు
వేమి ; చూడవ ద్దనుట.

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	పంపు	పుట
ఇంద్రనైక చోయరాదా	268	334	3	226

200

అప సంతోషంబు పేంకటాద్రివిభు నెఱింగిహడ తదితరమును రాయనివాడు
లదోగలిపా లగునవి హేచ్చరించుచున్నాడు

నీ ఘోరపాపములచే గుణవికారములచే

నీరీతిఁబడునాకు నేది తెలుపు ?

హరి జగన్నాయకు నఖలాంతంబు

సర్వముంగళగుణాశ్రయ రథాంగ

పాణి భక్తభయప్రదాని కుందితనీల

కుంభలు శాంతు నాద్యంతరవాలు

పరమపూరుష జగద్వ్యాపి శ్రీయః పతి

నిరవుకొల్పివాని నేది తెలుపు ?

గీ. వేంకటేశ్వరుఁ దలంచినవెనుక సకల

మేవగించని వానికి నేది తెలుపు ?

దేవుమహిమలు తెలిసియుఁ దెలియలేని

యీ వివేకమ్మునకు నింక నేది తెలుపు ?

భయంకరములైన పాపములచేత, సత్త్వరజస్తమోగుణములయొక్క
వైచిత్ర్యంచేత ఈ విధంగా సంసారంలో నలిగే నాకు కాగుపడే మార్గ మేది ;
పాపికి, గుణత్రయబద్ధునికి ఉత్తమగతి లేదనుట, పాపములు హరించేవాడు,
జగత్తుంటు నాయత్తుడు, సకలమునకు అంతరాత్మగా ఉండేవాడు, సమస్తమంగళ
కరములైన గుణాంత అధారమైనవాడు, చక్రియు చేతగలవాడు, భక్తులకు లభయ
ప్రదానం చేసేవాడు, నొక్కుబడిరిన నల్లని ముంగురులు కలవాడు, శాంతి
స్వరూపుడు, తుదిమొదలులేనివాడు, పరమపురుషుడు, లోకములందు వ్యాపించిన
వాడు, ఐక్యికి భక్తయైనవాడు అగు నారాయణుని హృదయమున నుంచుకొననివానికి
ఉత్తమగతికి మార్గమేది ? లేదనుట అట్లే భగవంతుడగు శ్రీనివాసుని సంస్మరించిన
విదవ కూడ తదితరము రోయనివానికి దారి యేది ? మంచిదారి లేదనుట పండి
శ్వరుని మహిమల వెఱిగి యెఱుగకుండ పరుమంత్రపుటెలివిగలవానికి మార్గమేది ;
అనగా శ్రీనివాసునిగూర్చి చక్కగా నెఱుంగుట ముక్తికి కోసం అన్నమాట :

సంకీర్తన	లేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఘోరదురితములచే	80	303	1	243

201

అవ ఈ లోకంలోని మఖాలు కష్టాలకే దారిపెట్టాయి కాని పద్ధతికి కావని నిరసిస్తున్నాడు

సీ. సుతులు గల్గిన మేలు పడిఁ బొరలనె కాని
యవిరతిమైన సౌఖ్యంబు లేదు
హితులు గలిగిన మే లిడుమలకే గాని,
హితివివేక మ్మృకయింత లేదా,
తనువు లెత్తిన మేలు తపకు లాయమె గాని
కనుఁగొన యోగభోగమ్ము లేదా,
భువన గల్గిన మేలు గర్వాంధతకే గాని
(శ్రీకళ్యాణ)ని దరిసింప లేదా,

సీ. చింత గలిగిన మేలు తా చివుకుకొఱకే
చింత వేంకటకలిమిఁద నుంతలేదు,
సంతో గలిగిన మేలు సంసారమునకే
చెడని పద్ధతి నెప్పుడు చేర లేదు.

ప్రతి సంబంధంవల్ల కలిగే అవంతం వెంటనే చింతలో నిమగ్నం కావడానికిగాని ఎదిరిగనినె ఖ్యం (మోక్షం) దానివల్ల లేదు మిత్రులవల్ల కలిగే సుఖం కష్టాలకే కారణ మవుతుంది. కాని జీవునికి మేలు (ముక్తి) నిచ్చే జ్ఞానం దానివల్ల ఏ కొంచెంకూడ లేదు. జన్మ లెత్తడంవల్ల అది తనకు (జీవికి) అవ్యకాలవలె బంధానికి హేతు వౌతుంది. అంతేకాని చూడగా అది యోగసుఖానికి కారణం కాదు. గొప్పతనం కలిగితే దానివల్ల గర్వం, దానివల్ల గ్రుడ్డితనం (మంచిచెడుగురి జనమి) కలుగునే గాని లక్ష్మి నత్నిగాకల వేంకటప్రభుని దర్శించడానికి ఉపయోగ పడదు. చింతలవల్ల కలిగే మేలు కాను దక్కుచిక్కిరానికే కాని ఆ చింత శ్రీకాంతు నిపై ఒకింతయినా ఉండదు. సంతానం సంసారాన్ని సాగరంగా చేయడ నికే కాక, పునరావృత్తిరహితమైన స్థానమును చేరడానికి కాదు.

సంకీర్తన	లేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏమి వారలేదు	88	345	1	291

202

అవ తాకికపుటలవాట్లు నేర్ప నవనరంలేడు, కాదికోనేటిరాయది కొలువే భాగ్యం గనుక దానిని నేర్పటం శేమ మనుచున్నాడు.

సీ. సంసారధర్మమ్ము మరి నేడువఁగ నేల ?
 ప్రభవకారణమైన ప్రకృతి నేర్పు,
 కోరి ప్రాణికిఁ బన్నుగుడువ నేర్పగ నేల ?
 చక్క నరాదివాసనల నేర్పు,
 పొరి నిద్రాప్యమి బుద్ధి చెప్పఁగ నేల ?
 వారి తమస్వభావమ్మె చెప్పు,
 భుజియింపు మని చేరి బోధింపఁగా నేల ?
 పెరిగెడు నాఁకలి పిలిచి చెప్పు,

సీ. సారిది పనిపాట్ల నలవాట్లు చూడనే ?
 తనదు జాలియె చేయుండు తిగినయట్లు,
 మేలి దేవుండు గలఁడు కోనేటిదండ,
 పట్టి కొలిచిన వారిదే భాగ్య మరయ.

సాంసారికధర్మాలను నేర్పవలసిన అవసరం లేదు వాటిని తమ చుట్టుకకు కారణమైన మాయయే నేర్పుతుంది పనికిండుట ఇమ్మకడువడం నేర్ప నవనరం లేదు ఆ విద్యను అనాదిగా అంటివస్తున్న వానవదే నేర్పుతాయి ఏ ప్రాణికి గాని నిద్రాప్యమి ఉపదేశం చేయ నక్కఱలేదు. వారి వారి తమోగుణమే ఆ విద్యను గొలుపుతుంది అన్నం తినుమని దగ్గఱదేరి బోధచేయ వనిలేదు చెలరేగే అలయే దానిని చెప్పుతుంది. క్రిమంగా నిత్యకృత్యాల అలవాట్లు తెలియజేయుట అనివసరము. వానికే తియే ఆ అలవాట్లను నేర్పుతుంది. చెప్పకయే జీవుడు తెలుసుకునే విషయాలు తెలియజేయడం వ్యర్థం. వీటిని నేర్చుకొనుటకంటే కోనేటిగట్టన ఉండే మేటిదేవుని కొలిచిన జీవుండే మహాభాగ్యం.

సంకీర్తన
 నేరగల దొవ్వులు

రేఖ
 142

వంశ్య
 184

సంప్ర
 2

చుట
 123

203

అవ హరిమాయాప్రభావమును వర్ణిస్తున్నాడు.

సీ. కూసుదు రొకచోట గుమివిత్తు రొకచోట
 నేడకో నడతు రిదేమిమాయ
 కొంత ఇంతుకులమ్ము, కొందరు పుసిపులు
 స్త్రీలు కొందరు జీవజాలమంగు,
 ఇందరు గుఱుక యేమియో చేసెద
 కొందు నేమియుఁ గాన రిదియ మాయ;
 యమునదయాస్త మరొగాఁ బాపును పుట్టు
 కనుచునే, వీడరు కనకకాంతు,
 పొనరి నిల్చిన దేవో పోయినది మతేవో
 యెటుఁగ మాశ్చర్యమా నదియ మాయ;

గీ. పొరి నజాంపమ్ము చీమలపుట్టమాడ్కి-
 కప్పియందె భూలముల ముక్కలములను
 శౌరిదాసులు చొర కటు కేరి నవ్వ
 నిట్టె హరిమాయ పొదిగెను నివల నవల

మాయామోహితులైన జనం ఒకచోట గుమిరూతుకారు. మరొచోట గుంపు
 మంగి విడిపోతుంటారు ఇదేమి మాయ యో తెలియము ఎక్కడికో ఎడఁగిపోయిరు-
 ఁ. పొరినమావాంలో కొంత ఇంతునమాహం. ఈభూకకోటిలో కొందరు పురు-
 షులు, మఱికొందరు స్త్రీలు. ఈ అందరూ కలిపి ఏమేమో వ్యర్థమైనవస్తువులు
 చేస్తుంటారు కాని ఎక్కడా ఏమీ తెలియజాలదు ఇదే మాయాచిలాసం! యముని
 ఉదయాస్తమయాలే చాపునట్టుక లని తెలుస్తున్నాఁ నాకను వదలలేదు మనకు
 నిల్చిన దేమిటి? పోయిన దేమిటి అని తెలియము ఇదే ఆశ్చర్యకరమైన మాయ!
 త్రికాలములందు ఈ బ్రహ్మాండం పొరిపోయిన చీమలనట్టువందంగా కప్పి
 ఉంటుంది హరిదాసులు ఇట్టిమాయవెంతైనా చేరక కేరింకలుకొట్టి నవ్వుతుండగా,
 అది కటు నటూ జీవులను అవరించి తిరుగుతుంటుంది.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కూసుదు రూకలె	274	188	11-1౪	88

204

అవ : గీతలందు చెప్పబడిన జ్ఞానాజ్ఞానము లేవియో వివరించుచున్నాడు.

సీ. మానావమానముల్ మాని హంటము వీడి
శుచిరూట, హంసకుఁ జొరకయుంట,
అత్మవినిగ్రహం, బసహంకృతియు, హైరవ్య,
మరిమిత్రిసమబుద్ధి, యార్జవంబు,
ఆచార్యసముపాస్త్రి, ఆధ్యాత్మికజ్ఞాన
విజ్ఞానకలనమ్ము, విషయవిరతి,
జన్మమృత్యుజరాది సకలదుఃఖమ్ముల
తలపోత, గృహపుత్రదారలందు

గీ. సత్తి లేకుంట, దుర్జనసంగముక్తి,
అహంసగాధీశునందు ససన్యభక్తి-
జ్ఞాన, మిందుకు భిన్న మజ్ఞాన ముందుఁ
జక్కఁగా గీతలందునఁ జాటఁ బడియె.

మానమును అవమానమును, లెక్కపెట్టకుండుట, బాంబిములేక కుదిగా
కుండుట, హంస చేయకుండుట, అత్మవిగ్రహము కిరిగియుండుట, నేననే భావం
లేకుండుట, హైరవ్యము, శత్రుమిత్రులందు నమబుద్ధి, బుజుత్వము, ఆచార్యో
పాసనము, అత్మగుగూర్చిన వివేచనము, ఎవయములందు అసత్తి లేకుండుట,
పుట్టుక మరణము సంపరితనము మున్నగు అన్నిపదముల దుఃఖములగూర్చి అలో
చించుట, ఇట్లు ఇట్లాలు తనయులపై అసే వీరుట, దుర్జనసాంగత్యము లేకుండుట,
శేషాద్రివృక్షునిపై వీడవిభక్తి- ఇవి జ్ఞాన ముందును వీనికంటె ఇతరము లన్నియు
అజ్ఞానమే యివ్వడము గీతలో మోపింపబడినది.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇందుకు విరహిత	358	51	11-1గా	84

205

అన ఏ విధంగానైన భాగవతులసంపర్కం ముక్తికారణ మని వలుకుతున్నాడు

సీ. ఇన్ని జన్మంబు లినేటికి హరిదాసు
 లున్నట్టియూరిలో నున్నఁ జాలు,
 పరమభాగవతుల భవనములం జెడ్డ
 పురువుగాఁ బొడమెను నీరియె చాలు,
 వాసుదేవుని భక్తనరుల దాసుల యెంగి
 లన్నము తాచువిగొన్నఁ జాలు,
 శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ దలంచెనువారి దాసాను
 దాసుఁడై మెలఁగెను తలఁపు చాలు,

గీ. భాగవతీంద్రుని జూచినవారి పాద
 నేపకుం డయి చెంత నిల్చినను జాలు,
 నకిరీదాసుల హితుల శ్రీచరణధూళి
 నొడలం దాల్చి బ్రదుకు భాగ్యంబె చాలు.

ఇన్ని పదోహరిన జన్మ లెందుకు : హరిదాసులు నివసించే ఊళ్ళో వుడితే అదే మోక్షసాధనం పరమభాగవతులైనవారియందల్లలో చెడ్డపురుగుగా చుట్టినా అది మోక్షసంపదకు మూల మవుతుంది వాసుదేవునిపై భక్తిగల పరమభాగవతుల ఎంగిలిమెతుకులు అరగించినా అదే శైవల్యానికి దారి చూపుతుంది లక్ష్మీభర్తను ద్యానించేవారియొక్క దాసానుదాసుడై మెలగవలెననే కోరిక గలిగితే అది పరమ సదాన్ని అందించ గలదు శ్రీవేంకటేశ్వరుని దర్శించిన భక్తులకు పాదసేవకుడై వారసమీనంలో నిలిచితే అది మోక్షానికి మార్గ మవుతుంది చక్రాయుధుని దాసుల యొక్క పాదధూళిని శిరస్సున ధరించుటే సుహృద్భాగ్యము

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇన్ని జన్మలం లేటికి	70	387	1	245

206

అన . అశోచింపగా వెట్టివాడు వెట్టివాడు కాడు, అంతటనుండే వరకత్తాన్ని తెలుసుకోలేనివాడే వెట్టివాడు, మునువాడు.

నీ. నాల్కపై శ్రీహరినామ మిట్టేయండ
విస్మరించెను వాడె వెట్టివాఁడు,
అఖిలజగములు హరిరూపమై యుండు
వెనుక దలంపనివాడె వెట్టివాఁడు,
కుక్షిలో బ్రహ్మాండకోట్లున్న హరికంట
వేటున్న దనువాడె వెట్టివాఁడు,
చేరి నిజార్థలో శౌరి యుండుగ నెందో
అట్టానువాడెనో వెట్టివాఁడు,

గీ. విష్ణుదాస్యము లేకయే విజ్ఞపింగు
నీటిడియె వెట్టి, నెట్టి తా వెట్టిగాఁడు,
చేంక కేశప్రపత్తియే వెంటనుండ
వివిధకర్మాలు బనువాడు వెట్టివాఁడు.

తననాటకపై శ్రీహరినామం ఉంటుండగా దానిని మరిచినవాడు, నకిలీ శోకాలు శ్రీహరిరూపమై ఉండగా వాటి నా విధంగా తెలుసుకోలేనివాడు, శ్రీహరి తన బొట్టలో అగ్రహస్తాండాంతు భరించుచుండిగా అ బ్రహ్మాముకంటె విస్మయమైనది మరొకటి ఉన్నదనుకొనెవాడు, శౌరి తన అత్మయందే ఉండగా ఇతరంగా అతనిని వెదకేవాడు, విష్ణుదాస్యం చేయక విజ్ఞపింగును తిరిగేవాడు, శ్రీవేంకటేశప్రపత్తి తనకో ముందగా దానిని వవలి ఇతరములైన అనేకకర్మలను చేయువాడు వెట్టివాడు, అసలు వెట్టివట్టినవాడు వెట్టివాడు కాడు

సంకీర్తన	రేఖ	నంబ్య	సంపు	పుట
వెట్టివాడు వెట్టిగాడు	85	418	1	277

207

అస ఋణానుబంధచూపంగా సంపాదించే సంసారాదులు నమసిపోవలెనంటే
ప్రేమరిపాదాలు ఆశ్రయించవలె ననుచున్నాడు

స ముందుటిజన్మల ముంచే జక్రపువడ్డి
యెందుఁ జొచ్చినఁ బోవ దీ ఋణంబు,
నుడుటవానినవాలు నూతేండ్లపత్రిమ్ము
పొదలెగు కర్మమే పూటకాపు,
వెలయు సంసారమ్ము వెంటనంటెడు తరు
నేడ కెగినఁ జన దీ ఋణంబు,
పుట్టినప్పుడ బొంది భోగ్యమై నిలిచెను
గరితలపొందు లాఁకలు దలంప,
ననుదినాహారమ్ము లగును లంచంబు లె
య్యెడకుఁ జేరిన తీర దీ ఋణంబు,

గీ. మంగపెనిమిటి యడుగుల ముఱుఁగుజొచ్చి
పెక్కి మూఱంగ సలిగలఁ దిరిగినంత
నచ్చుకొని యప్పు లన్నియు నటడ జేపు
నిర్మల గానించి కాపాడు నిక్కువముగ.

కడనజన్మాలు ఋణానుబంధంగా రాగా అజన్మలలోని కర్మలు వడ్డి అన
బురో కలిసి అప్పు అధి మైచి నెత్తిరాక మారేండ్లువాయదాగల వశ్రము ఈ
సత్యానికి వూచిదారు కర్మమే చూడగా ఈ సంసారం అప్పుదారుని వాకి తీర్చుమని
నిర్బంధింి తరువుమనిషి మానవు దెక్కడి దాగినా ఈ ఋణం తీరదు తరువు
మనిషిలాంటి సంసారం నడలిపెట్ట దన్నమాట కరీరం పుట్టగానే అనుభవించ
దగిన దవుతుంది యోచించగా ప్రీతితోడితగులములు వెలసాలల మంటిని నరుదు
ఋణం తీర్చక తప్పించుక తీరగదాని వ్రోతించం అకడు తీసుకునే అహారమే
లంచం వంటిది పోలిక ఎక్కిదికి చేరుకొన్నా, లంచం ఎంత ఇచ్చుకున్నా ఈ
ఋణం తీరదు తీవుదు మంగమ్మతరయైన వేంకటేశ్వరుని పాదా లాశ్రయిస్తే,
ఆయనప్రాప్తన సగర్వంగా తరుగాడుతుంటే ఆ దేవుడే అన్ని ఋణాలు తీర్చి
ముక్తి ప్రసాదిస్తాడు ఇది ముమ్మాటికి విజయం.

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	పంపు	పుట
ముందటి జన్మము లెల్లా	94	489	1	315

208

అవ : జన్మాంతరసంస్కారంతో వచ్చే గుణాలు వదలడం కష్టతరమనుచున్నారు

సీ చక్కెరలో నద్ది ముక్కువ తివఁబోవ
 చెడిముప్పిగిం శేల చేడు మాను ?
 సారమా చదువులు సారెకు బదినిన
 కూల కెప్పుడు కోవ మేల మాను ?
 నిప్పుల నొడిలోన నియమాన నిడుకొన్న
 నప్పుడు రాజుగా కేల మాను ?
 జాలికుం చెన్ని తూచారాలు గయికొన్న
 నదలోన నిర్దయ యేల మాను ?

గీ. ఇంటిలోఁ గొక్కుఁ జేర్చిన దంట యగుచుఁ
 గూలఁ ద్రోవక గోవల నేల మాను !
 గొలి లగుచు వేంకటేశ్వరుఁ గొలువ కున్న
 తొంటి సంసారిగాక తా దొరయు నగునె !

చెడ్డదైన ముష్టిగింజను చక్కెరలో వాగుగా అడ్డుకొని తినిన స్వాభావికమైన తన చేదు నది మానదుగదా ! అటులే (వేదాంత) పారంగల చదువు లేని బదినిగా క్రూరుడు కోపాన్ని ఎందుకు వదులుతాడు ? వదలలే దనుట నిప్పులు ఒడిలో పెట్టుకుంటే అవి రాజుకూ కార్చుకుంటున్నా : అట్లే జోయవాడు ఎన్ని అచారాలు కలవాడైనా తన హృదయములో విద్వయ మామనా : మాన దనుట ఇంటిలో ఎక్కిపోయిన వండికొక్కు గోడలు కూలద్రోయకుండునా : ఆ విధముగా మానపుడు వేంకటేశ్వరుని కొలువకు దుర్బాట్లుడై తిరిగితే పెనుకటివలె సంసారి అగునే కాని తాను దొరయగునా : అనగా కడతేర దనుట.

సంకీర్తన
 దైవము పుట్టించినట్టి

లేకు
 85

సంఖ్య
 476

సంపు
 1

పుట
 319

209

అవ : భగవదర్చితంతాని ధర్మాలు చేసినా చేయకున్నా ఒకటే అని వాక్రమిస్తు
చున్నాడు.

సీ. తన యక్క అకు రాని ధరణీశురాజ్య మెరి
శిన నేమి నిఱుగఁబరిగిన మఱెఱు ?
ప్రేమతోఁ గేశవుఁ బిలువని నాలుక
యంగిన నేమి ? లేకుండె నేమి ?
ఎదిరి త న్లాసని యీ గుడ్డికన్ను తా
మొదలఁ దెఱవ నేమి ? మూయ నేమి ?
విష్టునిఁ దసేప వేఱ్ఱఁ జేయనివాఁడు
చదివె నేమి ? చదువు ఎదలె నేమి ?

ఆ. అనల నెవరు లేని యుపవిలో నెన్నెల
కాయకున్న నేమి ? కాసె నేమి ?
శ్రీనివాసనిఘని జేరని ధర్మముల
తోవ నుండె నేమి ? తోలుకె నేమి ?

తన యవనరావికి రాని రాజాగారి రాజ్యం కరువుకటకతో నెరించినా,
నస్యశ్యామలమై సుసంపన్నంగా ఉన్నారెందూ ఒకటే అనగా తనకు ఆ రాజ్యం
పిల్ల ఉపయోగం లేదుకదా : లభ్యవిధంగా భక్తితో భగవన్నామాన్ని ఉప్పరించని
నాలుక ఉంటేనేమి : ఉడితేనేమి : విరువయోగ మన్నమాట : ఎమటివానిని
తననూ చూడలేని అ కిమ్మ తెరచినా మూపిన ఒకటే అలాగే శ్రీరునిపాదసేవ
చేయనివాడి, చదివినా చదువరిపోయినా ఒకటే అలాగా చదువులకు ఎరిం విస్ఫవద
సేవయెకదా : నిర్మామవ్యంగా ఉండే అడవిలో వెన్నెలకాసినా కాయఃపోయినా
ఒకటే. ఆ మాదిరిగానే శ్రీనివాసునికి బెందనిధర్మాలు చేసినా చేయకున్నా ఒకటే.
అనగా భగవదర్చితబుద్ధిలో ధర్మములు చేయవలె ననుట.

పంక్తిరత్న	రేకు	పంఖ్య	సంపు	పుట
అక్కర కాదగని	02	460	1	308

210

అవ యతరదేశంబు లెచ్చె పరాలు అక్కఱకు రావనీ, శ్రీవేంకటేశు డిచ్చె వరాచే
అక్కఱదీర్చి కాపాడ గల వంటున్నాడు.

సీ, తరిరాజవరదని నేరము జొచ్చిన యెడ
గరుఁ గాచివచ్చులే కాచుఁగాక
వరదై నముల కెంతి నణిపడి మొక్కిన
యల రానిగున కిచ్చివట్లు గావె ?
శ్రీవతి గణుగఁ బెచ్చెర నజామిమలలె
జేనట్టి కరుణ రక్షించుఁగాక
ధార్తరాష్ట్రుండు మాధవపరాజులుడైన
బడి సంపదలు పాథుపాలఁ బడవె ?

అ శ్రీనివాసుఁ డిచ్చు స్థిరవరంబులె దృష్ట
మగుచు నుండుఁగాక ఆండు నిందు,
నితరు లిచ్చు వరము లెట్టివైనను దన
యక్కఱలను నెప్పు డాదుకొనవు.

తరిరాజవరదుణ్ణి కరణుపొందితే అ గణించుకొట్టి కాపాడినట్లే కాపాడఁ
ఇతరదేశతలకు ఎంతగా పదిపడి మొక్కినా, వారిచ్చే వరాలు అంతులో అంతు
లేవు ఁ ననుడు విప్రహృదుల నల్ల పొందిన వరాలన్నీ అరివికి అక్కఱకు రాక
గదా! లక్ష్మీధర్మ ము యాచిస్తే అజామికుణ్ణి కాపాడినట్లు వెంటనే దయచే కాపా
తాడు దుర్యోధనుడు కృష్ణపరమాత్ముడు పెడమొగ మయ్యాడు వానింబల లెప్పు
కృష్ణునికి సుమనుడైన అర్జునునికి దక్కినాయి. శ్రీవతియిచ్చే వరాచే స్థిరంగా రా
జవయోగ్యతైనవి కానిఅక్కడ అక్కడ వుండే వీరూ, వానూ ఇచ్చే వరాలు ఎంత
గొప్పవైనా తీరా సమయానికి ఉపయోగపడవు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ప్రసాదపద్యములె	360	52	11-12	40

211

అన : “సర్వం విష్ణుమయం జగత్” అంటున్నాడు.

సీ. హరికుక్షి గతములే యశులలోకములు
స్వర్గసారకముల చర్చయేల ?
తానున్న చోట మాధవదాసుఁ డైనచోఁ
చరమపద ముడే బ్రమయ నేల ?
అందరిలో విష్ణుఁ డంతరాత్మగ నుండ
నిక నర సుర లని యెన్న నేల ?
పాయక మది కృష్ణపదభక్తి గలిగిన
సమకొను మోక్షము శంక యేల ?

గీ. వేంకటేశ్వర కల్పిత వివిధజన్మ
కోటి నిఖిదుఖముల పొచ్చుకుండు లేల ?
ఇతఁడెక్కడ జీవన్ముక్తి యిహపరాల
కిదియ తెరమఱు గరిసేన నేటిచింత ?

నకలలోకాలు శ్రీమహావిష్ణుపుకుడిలో ముందేవేగదా. ఇక స్వర్గసరకవిచార మెందులకు : పై విషయాన్ని అనుభవంగా ఎరిగినవారికి స్వర్గసరకాలకేదా లేదనుట. తాను మాధవదాసుడైతే, తానున్న తానే పరమపదం. దీనివిషయంగా భ్రమ అనవసరం అందరిలో అంతరాత్మగా అవిష్టు వుండగా, మతి వరులని దేవతలని భేద మెంచనల : భేదము లేదని భావము మహావిష్ణుపాదభక్తి మనసులో వదలకుండా వుంటే మోక్షం పొవ్విస్తుంది ఈ విషయంలో నందేహ మక్కిటరెడు వావావిదాలైన జన్మకోట్లు వేంకటేశ్వరకల్పితాలే కాదట్టి వాటి సంబంధాలైన సఖదుఃఖాలగూర్చి విచారణ లేందుకు : శ్రీమహాేశ్వరము పొందుతే జీవన్ముక్తి ఈ రహస్యం తెలుసుకొనకపోవుతే ఇహపరాదుకు అవరోధం. సర్వం తెలుసుకొంటే చింత పుట్టనే పుట్టదు.

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	సంపు	పుట
ఇదివో తెరమరుగు	975	145	11-14	98

212

అన - భగవంతుడు భక్తులకు మొదట కష్టాతిచ్చి అటుపై సుఖ లభ్యమిస్తాడు.
ఎందుకలా చేస్తున్నాడో వెలవిస్తున్నాడు.

సీ. అటమటంపువేళ్ళ నలయించి ముతీకదా
వరము ఘటించు దైవము తటుకున
ఇటుసేయ నీశున కీనున్నదా? లేదు
కనరాదు కుటిలుని కనక గుణిని,
దెండువడ గతులఁ దెనఁగించి ముతీకదా
వరము కొంతనుదు దైవం బొగుంగు
బండుసేయ హరికిఁ బంతమా? అట్టుగా
దెంత వాఁకక నీవ హితవు లేదు,

ఆ. మునుప వేల్పులకును మృక్తించి ముతీకదా
దైవము తనభక్తి దయ నొసంగు
గడదైవంబులపనికి గవటమా? అట్టుగాదు
తిసక చేదు, తీసి తెలియ రాదు.

భగవంతుడు మాయలమారివేడుకలలో మానవుని అలక నొందించి పెదవ హతాత్మగా వరాన్ని ప్రాప్తింపజేస్తాడు. ఇట్లా చేయడానికి ఆ దేవునికి భక్తునిపై అసూయయా? కాదు, ముందుగా కుత్సితుణ్ణి అర్థించేనుకొనక గుణవంతుని గుర్తింప లేము. వింహనకను కలిగించే పరిస్థితులలో చిక్కుబెట్టి అటుపై భరమపదాన్ని ఇస్తున్నాను, తీసుకొనండి అంటారు దేవుడు ఇట్లు తుంటరితవంగా ప్రవర్తించ పలెనని ఆయనకు పంతమా? కానే కాదు. మఱి ఎందరో మారినవానికేగడా నీడ లోని రుచి తెలుస్తుంది; వేంకిదేశ్వరుడు మొదట ఇతరదేవతలకు మృక్తించి చివర తనభక్తివి దయతో అనుగ్రహిస్తాడు ఇట్లా ఎందుకు చేస్తాడు; ఆయనలో తనకు ముందా? లేదు లేదు ముందు చేడుతించేనే కరువాత తీపించి బాగా తెలుస్తుంది అంటే ఇతరదైవాలు చేడుపంటివారనీ, శ్రీనివాసుడు తీపవంటివాడనీ తానె, దైవతాంతరభక్తు దైవ విమృశనే హరిభక్తు దౌతాదని పారాంశం.

పంకిర్తన :	లేకు	పంఖ్య	నంపు	పుట
ఇందుకొరకె	2	11	1	7

213

అః క్తివ్రవతులు, కర్మవలవివృత్తి చేనివాడు వదల త్వమును పొందరేరని
అః అటున్నాడు.

సీ కనులుడివి మునుంగఁ గాంక్షించువానికి
గట్టలేని మదికి నెక్కడిది కడను ?
దగఁదీతి నవల తి ర్విం బెఱుంగు నటన్లుఁ
దగ యెట్లొనఁగు, నేమిటి త్వ మెఱుంగు ?
దేనామ్ముగల యన్నిదినములందుఁ బడార్థ
మోనా మెట్లును, గెలుల్ ముదము గలుగు ?
ముం దెఱింగిన నెన్న మొదలు మఱచునన్న
ముంద తే మెఱుఁ గల మొదలు మఱచు ?

గీ. కలనయిన లేదు తనకు వేంకటగిరీశు
మన్ననలఁ గాంచు భక్తిసన్నార్గవృత్తి
అనమక్తైవల్గదాయక నాగు ప్రపత్తి
ప్రకృతిబద్ధునిఁజెయు కర్మపునివృత్తి

అః అని పొన్ననం చేయగోరేవానికి, తృప్తిలేని మనస్సునకు అంతం ఎక్కడ ? అంటు అగజ, కాదు పొన్ననం చేయలేదు. తృప్తిచేనివాడు పూర్వకాము దెన్నడును కాదు తృప్తి (అః) తీర్చుకొని విదవ ఆత్మతత్వాన్ని తెలుసుకొంటా నంటే అః తీరేది లేదు, తత్త్వి మెఱిగేది అవలే లేదు శరీరం ఉన్నంతకాలం పదార్థాలమీద కోరిక ఎట్లా పోతుంది ? సంకోచం ఎట్లా కలుగుతుంది ? భగవంతుని తెలుసుకొన్నమీదట సంసారకారములైన ప్రకృతివాసనలను వదల వచ్చునని తిరిస్తే భవిష్యత్తులో తన ఉత్తమగతిని అలొచింపనివాడు, గడచినజన్మలలోని వాసనలను విదలలేదు అవగా బ్రహ్మతత్త్వమెఱిగి అటుపై సాంసారికవిషయాలను వదిలవచ్చుననుట పెట్టి, భగవంతు యాదీతేనే బ్రహ్మప్రాప్తి అని వీడక ఇది ప్రాప్తింబ దనుట. వేంకటరాయని మున్నవకు పాత్రాశ్రమ కలిగించే భక్తి గాని, మోక్షాన్నిచ్చే నృపత్రిగాని, ప్రకృతిలో బద్ధునిదేనే కర్మఫలశ్యాగం గాని కలలో నైనా తనకు లెదే, మఱి ఎలా వికారా దవుతాడు ?

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
అద లుడివి నీరాడ	38	228	1	159

214

అవ లజ్జానందేశ అహంకార మమకారాలవల్ల సతమత మయ్యే జీవులను చూచి కనసరితాపాన్ని పెల్లెల్లెల్లుతున్నాడు.

నీ కనియును గుడ్డియై వినియును చెవిటియై
ననిచి ఒగమ్ము తా నడచునెర ।
ఉదయాస్తమయములు నొకదీపనమ్మించె
యెదుటగే యున్నవి యెంచిచగాడ
నేమిదింతయు జీవు లౌచక తమలను
బ్రదుకులు సతమని బ్రమయుచుందు,
వెలుగును జీతటి వెన కనుంగొనలనే
నిలిచెడు నూరక నిముస మందె
కలవంటిసంసారగలి దలపోయక
బలువుగ సతమని బ్రమయుచుందు,

గీ కాంతలును పూరుషులు నొక్క కాదులునుగె
పొంతనే జన్మ మెత్తిచూ బొదలుచుందు,
రింతయును వేంకటేశ్వరు గెనుక మెనఁగు
నటుమహిమగా నెలుంగక బ్రమయుచుందు.

ఈ లోకం కన గుడ్డిగా వివ తెవిటిగా ప్రవర్తిస్తున్నది. ఏ మాశ్చర్యము । చూడగా ఒకదినమందే ఉదయాస్తమయాలు రెండూ జరిగిపోయినవి ఒకేమి దిత్రమో! ఇది చూచికూడ కాలము అశాశ్వతమని తెలుసుకొనిక వారివ రిబ్రాహిమలు శాశ్వతములని భ్రమచెందుచున్నారు వెలుగును ఎదిటి కమ్మలకొనలలోనే ఒక దుర్బులోనే నిలిచియున్నవి అనగా రేయిలదివెళ్ళు ఒకదానివెంట మరొకటి త్వరి తంగా పయనిస్తున్న వనుట వాలం ప్రవాహంవంటిదిని భావం ఆ మాదిరిగానే సంసారం కలవంటిది (అశాశ్వతమైనది) అని భావించక కలకాలం ఉండేదని భ్రాంతిపడుతున్నారు ప్రీపురుషులు ఒకేప్రీతిరంపందే ఎదురున్నాడు ఇదంతా ఆ వేంకటేశ్వరుని మాయ అని తెలియక భ్రాంతిపొందుతున్నారు

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
కని గుడ్డను నది	232	185	3	124

215

అవి అధారంచవి అశలతో వ్యర్థవృత్తాహలు బొంది వుంటారుగాని కోరివరా
లిచ్చే ఏడికొండలయ్యను పేచింప రనుచున్నాడు

స వలెనన్న సంపద లలమటఁ జెట్టు తా
మొల్లక యున్నచో నొద్దనుండు;
తరితీపులకుఁ జిక్కి పరతిల్చిమా ముకుం
డుని దలంపడు తమ మనములందు,
వీగిసెద రతివలు తొలి యీస నహింప
వత్తు రొద్దకు వాసి వదలకున్న,
పోనరించి యిటులు పొందుల భ్రమపడి
పరమాత్ము సెల్లఁడు బాసినారు,

గీ. శేల జగమెల్ల నృష్టమై గొలుచుండు
పట్టవగ లై నచో తమపాలనుండు,
బట్టాయలు పందిలిపెట్ట పాలువడెద
రగిగివని యిచ్చు శేషాద్రీహరి గొలువరు.

సిరిసంపదలు కావలె ననుకొంటే అవి చింకలలో ముంచుకొని వద్దను
కుంటే అవి తనవద్దనే ఉంటాయి అశాసాళాంతో బద్ధులై తమమనసులలో పర
తత్వమైన ఆ ముటుండుని న్నరింపరు. వ్యామోహముతో వలచితే ప్రియ విట్టవిగుసు
కుంటాయి (నుములులు కారములు) వురుసుడు లొంగక అశ్మాభిమానంబో వుంటే
వారే వద్దకు వస్తాయి. ఈ విధంగా మానవులు మదింది మిందుటోడుల మాయలోబడి
ఎరమాట్నుని విడిచిపెట్టినారు రాత్రియందు ప్రపంచమంతా కలమాదిరి ఉంటుంది.
పట్టవగలైతే అంతా గోచర మవుతుంది. అట్లాని అసత్యజ్ఞానాన్ని, జ్ఞాని సత్య
జ్ఞానాన్ని కిరిగి ఉండు నమట. జ్ఞానికానినాడు వ్యర్థమైన అశాశ్వతమైన పనులకు
లోనరాడు. అంతేగాని కోరివరాలు కొల్లగా పిచ్చే కొండలదారను కొలువరు

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
అరవీ యిన్నియొ విచ్చు	228	180	3	107

216

అప భ్రాంతి నొందిన బుద్ధిగలవారు మేకచేక్కరుని మఱచి పెరలను దైవంగా భావిస్తారు వారిభ్రమ తొలగించుటకు బ్రాహ్మదేవుని తరం కాదని వదిస్తున్నాడు

- సీ. అందితపుణ్యుల కగు హరి దైవమ్ము
పాపబుద్ధుల భ్రమఁ బాప వశమి ?
అజ్ఞానులకు దైవ మువ్వారికర్మమే
తమవ బుద్ధుల కెంచ దైవతమ్ము;
కాముకులకుఁ గల్వకంటులె దైవమ్ము,
ధర నహంకారికిఁ దానె దైవ,
మింద్రియమ్ములె దైవ మెఱు గనివారికి
ద్రవ్యమే దైవమ్ము తామునులకు,
గీ. ఊరిదొర దైవతమ్ము గంపారి కరయఁ
దలఁప పేదకు దైవమ్ము చాత యగును,
మాకు దైవమ్ము ఘటిగిరిమండనుండు
పరుల నూంచెడు భ్రమవాప బ్రహ్మతరమి ?

మందిషుడాలు చేసినవా రైతేనే హరిని దైవంగా వమ్ముతారు. పాపపు బుద్ధిగలవారు వమ్మురు. వారిభ్రమను తొలగించ శక్యమా ? కాదనుట. అజ్ఞానులు తమ కర్మమే దైవం అనుకుంటారు సంపారములో బుద్ధులైన సంసారులు తమ శరీరమే దైవమని భావిస్తారు. ఇక కామోద్రేకం కలవారికి కామినులే దైవం. పొగరుదోతు తన్ను తానే దైవ మనుకుంటాడు అజ్ఞానులకు ఇంద్రియములే దైవ ములు. మఱికొందరు తమోగుణం కలవారికి దబ్బే దేవుడు. ఊరిపెద్ద సామాన్య బుటుంబికి దేవుడు విద్యుగానికి విద్యుంపెద్దవాడే దైవం పైదైవబుద్ధు లన్నియు భ్రమాత్మకములే కావి దానులమగు మాకేమో కేవలగిరికి అలంకారంగా ఉండేవాడే నిజమైన దైవము ఇతరులను సంసారకూటంలో ముంచే భ్రాంతిని తొలగించేందుకు బ్రాహ్మదేవుని తరమా ? కాదనుట.

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	పంపు	పుట
అందితపుణ్యులకైతే	89	498	1	334

217

అన . జీవులు పరవత్త్వవిధారం లేకనే జీవితం గడవివేస్తున్నారని విచారింతును వెల్లడించుచున్నాడు.

సీ. ప్రాగ్ధృష్యాదులై పోరి గుంపుటకే కాని
యెంత యోచింప సంజేమిలేదు,
పుట్టుట మతీమతీ గిట్టుటకే కాని
కాలమ్ము నిలువదు గడియయేని,
కలశమ్ము వినుట యాకలిగొంటకే కాని
యెన్ని చెప్పినను వేతేమి లేదు,
ఎటు గుమ్మరిల్లిన నిలుసేరుటకే కాని
తన కింత నిలుకడ రిలంప లేదు,

గీ. మూదియుటకే జవ్వనమ్మును మోయుటెల్ల,
గట్టుకొనునట్టిదియు దాచునట్టి దేమి ?
జీవులు నిచారహితులై జీవిరింబు
నడపుచున్నార లిటు బ్రహ్మనాటనుండి.

సూర్యుడు దయించుట అస్తమించుటకే కాని ఎంత ఆలోచించినను ఇందులో పరమార్థ మేమియు లేదు వృట్టుట గిట్టుటకే కాక కాలం ఒకగడియడైనను నిలబడి ఉండదు న్యాయహంమాదిరి దొరికిపోతుం దనుట అన్నమతినుట మరల లక్ష రెత్తుటకేగాని ఏమి చెప్పినా ఇందులో మరేమీ సారంలేదు ఎక్కడ తిరుగాడినా చివరకు తనగూడు చేరుకొనక తప్పదు పరికింపగా ఎక్కడమా తపకు నిలబడ లేదు. యావనం కలిగి ఉండడం ముసలితనానికే కారణం ప్రాయము అస్థిర మనిభావం : స్థితిలో తను కట్టుకొనేది, దాచుకొనేది ఏమున్నది ? ఏమీ లేదని తాత్పర్యం జీవులు తత్త్వమును ఆలోచింపకయే తమజీవితాన్ని వ్యర్థం చేసుకొంటున్నారు. ఇది బ్రహ్మదగ్గరనుంచి వస్తున్న పరిపాటి

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
విచార మెన్నడు లేదు	167	271	2	181

218

ఆప । పరమపదమునకు మూలం శౌరిశరణాగతియే అవి విద్వంశ్యంగా వదిస్తు
న్నాడు

సీ మోక్షమ్ము వైరాగ్యమూలము, సౌఖ్యమ్ము
 శాంతిమూలము, దుఃఖసముదాయమ్ము
 కోరిధమూలము, పుట్టుగులు శర్మమూలమ్ము,
 చిన్మూల మవిరత శ్రీశభక్తి,
 పైకొన్న శ్యానమ్ము భావమూలము, లంప
 టమ్ములు దేహమూలమ్ము సుమ్ము,
 అరుదైన మిజ్జాన మాచార్యమూలమ్ము;
 ధనమూలము తలంప ధరణి యెల్ల;

గీ. సంసరణమూల మతిబంధనంచయమ్ము,
 భణిగిరిశ్వరమూలము పరమపదము,
 శౌరిశరణాగతియే సర్వసద్గుణకు
 మూల, మున్యమ్ము లవి వృథామూలము లగు.

వైరాగ్యమునకు మోక్షం, సౌఖ్యానికి శాంతం, దుఃఖాలకు కోరిధం, జన్మలకు
శర్మలు, జ్ఞానమునకు ఎకలెఱువలేవి విష్ణుభక్తి, సద్భావానికి అలముకొన్న భావము,
సంసారలంపటత్వం శరీరానికి, అదాద్యుడు మజ్జానానికి, జగత్తునకు ధనము,
తగులము లన్నింటికి సంపారము, పరమపదానికి శేషాచలేశ్వరుడు, అన్ని
ఉత్తమగుతులకు శౌరిశరణాగతి వృధాన కొరణాలు. ఇతరము లన్నియు
వ్యర్థములములే.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అన్నిటికీ హరి	187	442	2	288

219

అవ ఎచ్చరికతో వేంకటేశ్వరుని కొలువకి ఊరక పోకులాడితే పొండ్లం లేదనుచున్నాడు.

సీ. ఎంత మిట్టివడిన నేమిలే, దిటు నీవు
పట్టఁగట్టగ మోసి ఫలము లేదు
ధరణీరలమృల్ల ద్రీవుకొన్నను లేదు
బాకినో దైత్యుల లాభము లేదు
అడిగి వరులబ్రదు కానవడినను లే
దరిభయంకరవీరుఁడైన లేదు
అడవు లెల్లఁ దిరిగి యలమటించినను లే
దిడుమపాటునకుఁ బాల్పడిన లేదు

అ. మించుబోడల వలసించుకొన్నను లేదు
అశ్వమెక్కి నేటియైన లేదు,
ఎచ్చరికను వేంకటేశ్వరుఁ గొలువక
యిచట నచట సౌఖ్య మింత లేదు.

ఎంతగా మిడివివడినా, నీవు కాదులు గాచేట్టు విరువులు మోసినా పరిం లేదు. భూమివంతా కల్పింపినా పాకులాడి నోరు తెరచుకొన్నా ఉపయోగం లేదు వరులను యాచిస్తూ బాగా అతకడానికి ఆశపడినా, శత్రువులకు భయంగొలిపే మహావీరుడైనా ప్రయోజనం లేదు అడవులపాలై తిరుగుతూ శ్రమజెందినా ఎన్నో కష్టాలకు పాల్పడినా ఏమీలేదు. ప్రీతిమ మోహింపజేసికొన్నా గుర్తుమెక్కి మేటిగా తిరిగినా ఏమీ ఫలితం లేదు జాగ్రత్తపడి కృష్ణవేంకటేశ్వరుని పేరించకపోతే జీవిత ఇహపరాల్లో ఎక్కడా ఎమాళ్ళం ముఖం లేదు. ఈ పద్యంలో దశావతారాలు కృమంగా ధ్వనిరూపంగా వర్ణితిమైనాయి.

సంకీర్తన	లేకు	సంఖ్య	పంపు	పుట
ఏమిసేయవచ్చు	48	29	11-2వ	181

220

అవ : చిత్తమును తత్తరవరచే వాటిజోలి మంచి ధర్మమును ఏమరక తలచు మను
చున్నాడు

సీ. చెలులు చెంగటనున్న చెడగు చిత్తము గాని
వైరాగ్య మినుమంత వలలఁ గలదె ?
అసలమ్ము చెంతఁ జేరిన కాకలే గాని
చలువలపొలవమ్ము కలుగఁ గలదె ?
బంగరు పొడఁగన్న పట్ట నాసయె గాని
విజ్ఞానపుంజాత వెలయఁ గలదె ?
అభిని నింగిన పెత్తి ప్రభవించునే గాని
సదనద్వితేకంబు పొడలఁ గలదె ?

గీ. వాసుదేవాంఘ్రిభక్తి శుభమ్ము లొదవు
దాపురింపవు దుఃఖముల్ పాపములును
అమృతముం ద్రావ చిరజీవి యగును గాని
చావు నోవు లెప్పుడు తన చాయె రావు.

అంగవం సాంగత్యంచేత చిత్తం భ్రమిస్తుందే కాని వైరాగ్యం కొద్దిగా
కూడా కలుగునా ? కలుగ దని తాత్పర్యము. అగ్నిసాంగత్యంవల్ల వేడిపే
గాని చల్లదనం వ్యాపింప గలదా ? లేదని తెలియవలెను బంగారం అగవడితే
అవహరింపాలనే బుద్ధిగాని జ్ఞానోదయం కలుగునా ? కలుగదని భావము. వల్ల
మండు తింటే పెట్టెక్కుతుంది గాని మంచిచెడ్డల వివేచన కలుగుతుందా ? కలుగ
దనుట. వాసుదేవునివరభక్తి వల్ల మంగళములే కలుగును దుఃఖాలుగాని, పాపాలు
గాని దగ్గఱకు కూడా రావు అమృతం గోల్పోతే చిరంజీవి అవుతాడు. మరణము,
కారీరకణ్డ తనదగ్గఱకు గూడా రావు.

సంకీర్తన-	రేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
ఓర్మమెంత మర్మమెంత	388	34	11-1వ	88

221

అప : శ్రీవేంకటేశ్వరుని పేరించుకొనే వేదే గతి లేదని వలయునున్నది.

సీ. అనవీడినఁ గాని యధికసౌఖ్యము లే
 దీనువీడినఁ గాని యిహము లేదు,
 వాని వీడినఁగాని పై రాగ్య మదిలేదు
 హరిభక్తిచేఁ గాని పరము లేదు,
 చలము మానినఁ గాని సత్త్వగుణము లేదు
 బలుకంక లుగుగక ఫలము లేదు,
 శౌరిచింతనఁ గాని సమబుద్ధిలే, దింది
 యావళి గెల్వక తోవ లేదు,

ఆ. పైవకరుణఁ గాని తగుజ్ఞాన మదిలేదు
 కరివరదుఁగు దక్క గతియు లేదు,
 దేవదేవుఁడైన తిరువేంకటేశ్వరు
 సేవవలనఁ గాని నిద్రి లేదు

అకలు పూర్తిగా వదలిపోతే పరిపూర్ణము లనించదు. ఈర్ష్యను వదిలి పెట్టకుంటే ఈ లోకంలో గూడ ముఖం మన్నే. భేదభావాన్ని వీడి తన అధిక్యాన్ని వదిలిపెట్టకుంటే పై రాగ్యం అబ్బదు. హరిభక్తి లేకపోతే పరలోకం లేదు మూర్ఖత్వాన్ని మానకపోతే పత్త్వగుణం అలవడదు వంశయాలను వదిలిండుకోకుంటే సృయోజనం కూన్యం విష్ణుధ్యానం లేకుంటే సమబుద్ధి కలుగదు. ఇందియాలను జయించకుంటే మోక్షవికీ దారి అగుపించదు దేవునిదయ లేకుంటే విజ్ఞానం స్పృహించదు. కరివరదుడు గాక మతోగతి లేకు దేవదేవుడు, పైనలేయా చలనకేతనుడు అయిన స్వామిని పేరించకుంటే మోక్షప్రాప్తియే లేదు.

సంకీర్తన
 పెరగుకో ముదిలే

లేకు
 389

వంశ్య
 119

నావు
 11-14

పుట
 74

222

అవ : శేషాద్వీశ్వరునిపై మనం భారం మోపితే ఆయనే మన బాగోగులు చూసి
కొంటూ దమదున్నాడు.

సీ. అంతరంగమ్మున హరి దలంచినఁ జాలు
నంతమొదటిపను లాతఁ డెఱుంగు
బంతాన విష్ణుపై భార ముంచినఁ జాలు
నన్ని యుద్యోగమ్ము లాతఁ డెఱుంగు,
జేలఁగి శ్రీధరురూపు నేదించినం జాలు
నక్క డిక్కడి కర్మ మూతఁ డెఱుంగు,
దివిరి యచ్యుతభక్తి తిర మయినం జాలుఁ
బరిముఁ జూపంగ నా పురుషుఁ డెఱుంగు,

గీ. ననరుహదళాక్షు శరణుఁ జొచ్చిపను జాలు
నాదియును నంత్యముల నెల్ల నాతఁ డెఱుంగు,
శేషగిరిసార్వభౌముఁ బూజింపఁ జాలు
నాదృతిం గావ నా పరమాత్ముఁ డెఱుంగు.

మనస్సులో శ్రీహరిని స్మరిస్తే చాలు అతడే మన పనులన్నీ నవరిస్తాడు. పంకంకో భగవంతునిపై భారం వేస్తే చాలు మనం చేయవలసిన ప్రయత్నాలన్నీ అతడే చేస్తాడు ఉత్సాహపడి శ్రీపతిని సేవిస్తే చాలు ఉభయలోకాలకు సంబంధించిన మన కార్యాలన్నీ ఆయనే చూస్తాడు ప్రయత్నంతో అచ్యుతునిపై భక్తి స్థిరంగా ఉందితే అ పరాత్పరుడే పరం చూపుతాడు కామరసేరులవంటి కమ్మలు గల పెంకపేశ్వరుని శరణంపెదాలు, మన అద్యంతాలన్నీ అతనికి ఎటుకే శేషాద్వీపకోవరి విచ్చూచిస్తే చాలు, అదరంతో మనలను కాపాడాలెనని అవరమాత్మునికి తెలుసు.

సంకీర్తన :	లేకు	సంఖ్య	పంపు	పుట
చిక్కపెద్దు చొక్కపెద్దు	378	118	11-18	78

223

అవ : భూతదయ, సత్యము, భావపరిశుద్ధి, సమత్వము, మనోనైర్మల్యము, భక్తి, భాగవతశ్రీతి అవతరము లనుచున్నారు

సీ. సతతభూతదయయు సత్యవాక్యమ్మున్నఁ
గునిలధర్మమ్ముల గొఱవ లేల ?
ప్రతిలేని విజ్ఞానభావశుద్ధి చెలంగ
మరకపుకర్మముల మఱి యెఱేల ?
సర్వశీవులపైని సమబుద్ధి నెలకొన్నఁ
దీర్ఘయాత్రలు నల్పఁ దివున నేల ?
నిండ లానలు మాని నిర్మలాత్మకు లైన
సనకసప్రతములు గొనఁగ నేల ?

అ. శేషగిరివిహారు చింతన మ్మున్నచో
జనుల కావ్య శాస్త్ర పఠన నేల ?
కొరిదాసులందు సత్సేమ గలిగిన
కావరంపుటితరగాధ లేల ?

విదతేగవి జీవకారుణ్యము, సత్యం వలుకడం వుంటే ఇక కుత్సికధర్మాల గొడవ లేదుకు : అక్కఱలేదని భావము విజ్ఞానం వల్ల అర్థ పరిశుద్ధమై యుండగా మఱి కనకుంట్ కూడిన కర్మలు చేయడ మొందుకు : అవతర మని భావ్యర్యము ప్రాణిసముదాయంపై సమత్వబుద్ధి వుంటే తీర్థయాత్రలకై తిరుగడ మొందుకు : అక్కర లేదని భావము. నిండలు మాని అళి లుడిగి నిర్మలమైన అర్థగం నారైతే ఉపవాసాదివ్రతాలు అచరించడం దెలిసి : విరుచయోగ మనుట. శేషాద్రినాకుని చింతనముంటే, ఇక వలు గొప్పకాస్త్రాలు చదవడ మొందుకు : కందుగ యని తెలియువది భగవద్భక్తులందు నిర్మలమైన సేమ కలిగివుంటే, పొగరెక్కించే ఇతరతత్వలు వినడ మొందుకు : విష్ణులము.

సంకీర్తన
ఇద్దివిధాలు యింటనెల

రేకు
872

పంఖ్య
128

పంపు
11-18

పుట
88

224

అవ సుకృతం కొందరికీ అబ్బుతుందని అది ప్రాప్తించడానికి గల అర్హుల
లేమో చెబుతున్నాడు.

సీ. ఏల సమకొను సుకృత మెల్లవారికి
మాలిన్యమున నాత్మ మానె గానఁ
గలికాలదోవంబు గగువరానిది గానఁ
దలఁపు పాపములకు నెలపు గాన
బలు పూర్వకర్మముల్ పట్టరానివి గాన
గుణవికారములు కోట్లు గాన
దాఁచురించు మమత దయ దలంపడు గాన
నానరానిది యింద్రియములు గాన

ఆ. హృదయచంచలత్వ మిర వెఱుంగదు గానఁ
జదువు బహుపథాలు చాటు గాన
నెదుట నుండు వేంకటేశు పాదాలపైఁ
గోర్చు లెప్పుడు పయిగొనవు గాన.

అత్త మాలిన్యముతో ముసినది కాబట్టి, కలికాలమహిమవల్ల కలిగే దాహాలు
అతిక్రిమింపరానిది గనుక, మనస్సు సాపాలకు పుట్టినిల్లు కావడంచేత, బహువిధా
నైన శూర్యజన్మకర్మలు అవినయములు కావడంవల్ల, నత్త్వరజస్తమోగుణాలవల్ల
పుట్టివికారములు పుట్టులు గనుక, అలముకొన్న మమకారం దయమగుర్చి అలోదిం
చదుగనుక, ఇంద్రియాలు నిగ్రహింపరానివి కాబట్టి మనస్సుయొక్క చాంచల్యం
సంమాత్మయొక్క స్థానాన్ని తెలుసుకొనజాలని కారణంవల్ల విద్యలు నానామార్గాలు
దాచివి అగుటవల్ల, ఎట్టయెదుటనుండే వేంకటేశ్వరుని పాదాలపైన కోరికలు
ఒకప్పుడుకూడ రంగుం కొపు కాబట్టి అందరికీ సుకృతం ఎల్లా అబ్బుతుంది : అబ్బు
దని భావం.

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	పంపు	పుట
ఏల సమకొను సుకృతము	24	145	1	99

225

అనఁ | ఇవ్వుటి అవ్వుటి వదుపుల అంతరువు తెల్పుతూ వేంటటాచలవతిని తెలుసుకో
కలిగిన వదువే విజయైన వదు వదునానాదు

సీ. నాటికి ముటి నాఁగె నా చగునది యెల్ల
మాటాగు నవ్వుజే ముఱచు చదువు,
మనున నీతిని ముఱవ నిప్పటివారి
చదవు, లప్పటివారి చగువు లెఱుంగె,
దెలిసియు ముఱ ముటి తెలియంగ నీతిని,
కృతయుగపున్ పుణ్యముల చదువు,
కలిగిన యితనిని గాదని యనుటకే
కలియుగమ్మున నేఁగు గలుగు చదువు,

గీ. పరమపురుషుని శేంకటవతి గనుటకే
దొరలు కమలాననేంద్రాదిసురుల చదువు,
నీరిచెలువైన యీతిని ముఱచుకొఱకే
గరిమ విరసపుడవులు గఱచు చదువు.

మొఱువదైన నా వదువంతా అనాటి కానదే మాటల్లానే ముఱచిపోయేది
కాలపుదారిచదువు లన్ని భగవంతుని ముఱచివడేస్తూ బహిష్కరిస్తానాన్ని పెంజ
జేసేవి శూర్యకాలపు చదువు అనగా వేదాలు, ఉపనిషత్తులు మున్నగునవి భగవ
త్ కృతాన్ని తెలియవలచేవి దర్శదేవత నాల్గుపాదాలతో వదుస్తున్న కృతయుగం
లోని అన్యాయములవిద్య, తెలివిన పరమాత్మకత్వాన్ని మరల మరల చర్చిగా
తెలుసుకోవడానికి ఉపయోగపడేది పాపబహుళమైన యీ కలియుగంలోని నేటి
చదువు సర్వాంతర్యామియై పర్యకాలములలోమన్న భగవంతుణ్ణి క్రాంతనడానికే
వనిత వచ్చేది ప్రభువులైన దిగ్విపాండ్రుల దేవతలచదువు (జ్ఞానం) పరమ
పురుషుణ్ణి తెలుసుకోడానికే అరసితులైన ప్రాణులు నేర్చే చదువు (బహిష్కారమైనది)
శ్రీవతియైన వేంటటాచలవతిని విన్నవించడానికి మాత్రమే వనితవస్తుంది.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
నాటికాదే నాచదువు	II	91	1	83

226

అవ శ్రీనివాసాదు వన్నించకుంటే అశ్వామేధాదులను జీవుడు జయింపజాల దనుచున్నాడు

సీ విశిషిపోవని రాగాన విజ్ఞానవాసనఁ
గడచి మున్నాడె నక్కడి వివేక ?
ముడుగు నీయని మోహ మొగి పరమార్థస్మృతి
మెడవట్టి నూక నేలుటికి నెలుక ?
పాయనీయని మహాబంధ మధ్యాత్మతో
రాయిగిసేసె సైరణ లింకెట్లు ?
మాయనీయని కోపమహిమ కృపామతి
వాయెత్త నీయ దెవ్వరికిఁ జెపుట ?

గీ. ఆత్మచాంచల్య మెల్ల న్నడంబరాత్ము
నెఱుంగ నీయదు పరిణతు లేడ తనకు ?
భరిగిరినివాసు మన్నింపువలనఁ గాని
వెరసి యిన్నింటి గెలువంగ వెరపు లేదు.

వదలకుండ ఉండే అశ విజ్ఞానాన్ని వెనుకకునెట్టి భాను ముందు నిలుస్తున్నది. ఇక తెలివి ఎక్కడుంటుంది ? ఉండిదని భావము విడువరాని మోహం (అజ్ఞానం) పరిమార్చాన్ని మెడవట్టి గెంటుతూంది ఇక ఎఱుక (అత్మజ్ఞానం) ఎక్కడుంటుంది ? ఉండిదని తాత్పర్యం వీడని సంపారబంధం అధ్యాత్మవిద్యతో ఒరుసుకొంటుంది ఇక ఓర్పు ఎట్లా వుంటుంది ? ఉండదన్నమాట మానిపోని కోపోద్ద్రేకం ఎయ్య బుద్ధిని నోకెత్త నీక ఓత్తేస్తున్నది ఈ సంగతి ఎవరికి చెప్పుకొనేది ? దీన్ని బాగు చేసేవారే తరమకు చంచలమైన మనస్సు ఎప్పుడుగాని అక్కను తెలుసుకోసీయడు. ఇక అత్మజ్ఞానంలో పరివక్త్యస్థితి తవ కెక్కడిది ? ఉండదని భావం బయిత్తే పైవాటి నన్నిటిని జయించవలెనంటే శ్రీవేంకటేశ్వరుని మన్నింపు అనుగ్రహం రావలెనేగాని వేరేమార్గం లేదు.

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	సంపు	పుట
జీవుఁ డెంతటి వాఁడు	88	327	1	218

227

ఆప పలుదేవత లుండగా శ్రీవివామవందు మహామాతృతయ బుచ్చేత మున్ను లగ్న మైన దమచున్నది.

సీ. కాదుచీకటిమాంక కలుగంగ నెల్లెడ

వెలుగు లోకముల నెలసినట్లు
మునుకొని పాతకములు గల్గె జపు లాయె
జనములను వుణ్యసంశయములు
ఇనుముగల్గిన హేమ మింపై విషము గల్గె
నమృతమ్ము మివుల మీ లయిన యట్లు
వగపు జనింపగా వడివడి నంతోవ
మగపడు టిందల కబ్బి మాయె

ఆ. బహుళదైవతములు పరగంగ మనసాయె
మధువిరోధియందు మహిమచేత
నిహ మనుగ్రహింప వృష్ణకైలపతి పరం
బంతకంటె నిష్ట మైన యట్లు.

అంతట కాదుచీకట్లు క్రొమ్ముకొవగా లోకాలలో వెలుగు జనించినట్లు, పాపము లలముకొవగా జనులచీ వృణ్యములు రుచియైనట్లు, ఇమ మండగా బంగా రము, విషమండగా అమృతము ఇష్టమైనట్లు, కష్టములుకలగగా నంతోషంకనింపడం జందరికీ అశ్వర్యకరమైనట్లు, పలుదేవత లున్నప్పటికినీ మధువనే రాక్షసుని మట్టు పెట్టిన శ్రీ సేంకచేశ్వరునిపై అయనలోగల మహిమవల్ల మనస్సు లగ్న మునై రున్నది, శ్రీభదు ఇహలోకసుఖాలు ఎంతగా విచ్చివను పరలోకసుఖము అంత కంటె ఇష్టమైనది. పరమవదమే పూర్వ మవి సారాంశం.

సంకీర్తన
కలుషశ్చ దీక్షతే

రేకు
80

సంఖ్య
61

సంపు
11-25

పుట
187

228

అవ భక్తిగలవాడు, ఇతరములను మఱివోకాదు గురుభక్తిగలవాడు అత్క
జ్ఞానం పొందుతాడు. భక్తిగలవానికి ఇహపరసుఖాలు అలభ్యతతో మంటాయి.

సీ. పొద్దుపొద్దును దలంపున హరిం దలపోయి
నొద్దిక పలుచేతలున్న మఱియ
నిదితుచేతిలో నిన్మువండుం బోలె
యెఱుములో కర్మముల్ జాతీపోవుఁ
బలుమూరు గురుసేవ పరగంగి పరగంగఁ
జలివాసి యాత్మవిజ్ఞాన మొదవుఁ
గలగన్నవాఁడు మేల్కొనిన స్వప్నమువలె
అహంకారసంసారము భావన యగు,

గీ. భజనగాధిపుమీఁదను భక్తివౌదమ
నిహపరసుఖము లలభ్యత నెఱఁగుచుండుఁ
బరుస మంటిన లోహంబు నెరసు దొలఁగి
పదియు నార్యున్నె పసిఁగియు పరఁగుగాదె !

ఎల్లప్పుడు హరిని స్మరిస్తుంటే లోకవిద్యపాఠాలు మరుగొకాయి. నిద్ర
పోతున్నవానిచేతినుండి నిమ్మపండు వానికి తెలియకదు జారిపోయేట్లుగా, ఒక్క
క్షణంలో అన్నికర్మలు వానినుండి జారిపోతాయి విశేషంగా గురుష్కను సేవింపగా
సేవింపగా సందేహాలు తీరి అత్కజ్ఞానం అబ్బుతుంది. అట్టివానికి అసారసంసారిం
నిద్రనుండి మేల్కొన్నవానికి స్వప్నంవలె భావనామాత్రమే అవుతుంది ఏడు
కొండలవానిపై భక్తి అధిక మైతే ఇహపరసుఖాలు కరకలామలకా లోకాయి పరుస
పేదినంబంధం వల్ల లోహం తన మూల్యాన్ని బోగొట్టుకొని పదారువన్నెబంగారమై
పోకాకొస్తుందిగదా ! అలాగే శ్రీనివాసుని భక్తిప్రభావంవల్ల భక్తుడు లోకోత్తర
దౌత దస్సమగు.

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	సంపు	పుట
నేనై విడువవట్ట	370	119	11-1 ర	80

వ శ్రీహరికిలలే అరింపలెనని ఘంటావధంగా యెఱవ్వాడు.

నీ నెలదులనుద్దులు వీనుల విన్నవోఁ
 బెలుచు జూపులఁజూడఁ బ్రేమ గలుగు
 మలసి యా చూపులు మనసునఁ దగిలించు
 దలపు మాటానంగఁ దమిని లేచు
 మగులతోగుత మాటాడ దొరకొన్న
 నగుచు సంపారంపునంటుఁ గూర్చు
 దగిలిన నవ్వులు తనువుపోఁకఁగజేయు
 దినువుపోఁతులు వలపునకుఁ దార్చు

గీ, సతలమోహమ్ము పోరించు సంపదలకు,
 సంపదలు దేహి నెప్పు డజ్ఞానిఁ జేయు,
 మొదలనే మొదలకతోడ మోసపోక
 వెదకి శ్రీహరిగాథలే వినఁగ వలయు.

అతివలన్మల్తాంతాలు అరికించగా వారిని చూడవలెనని కోరిక పొలుమరిస్తుంది
 ఆ చూపులె వారిపై మనసును నిలుపుతాయి ఆ మనసే సంభాషించవలెనని కోరి
 కను రేపుతుంది. పరివనితలతో సంభాషణము చేయుటకు పూనుకొన్నచో ఆ సంభా
 షణ అలవాదిగా సంపారమును తగిలించగలదు. పాస్యలు వారికరింపనంపర్కమును
 కలిగించును శరీరసంపర్కం ప్రేమవరాశావృత్తి పొందిస్తుంది. ప్రీతిపై మోహం
 సంపదలను సంపాదించుటకు పోరకాడిస్తుంది. సంపదలు మానవుని అజ్ఞానిగా
 చేయును తమక మొదలనేమోసపోక తెలివితో వాగ్విత్తగా శ్రీహరిభలనే వినవలెను.

సంకీర్తన
 మొదలనే యెచ్చరికతో

రేఖ
 158

సంఖ్య
 287

సంపు
 2

పుట
 179

230

అవ అందరిలో భగవంతు డున్నప్పటికిని యోగ్యతా యోగ్యతలు గుర్తెఱుంగ
వలె ననుచున్నాడు

నీ. అన్నిట హరిదాసు లభికు లింద్రాదిదే
వతలకు గన్నులవంటివార,
అల్లరలో హరి యెసఁగిన నెసఁగగా
కర్తృతానర్హత లరయ వలదె ?
భూసురప్రముఖునిఁ బూజించి నటువలె
శునకముఁ బూజింప శుభము గలదె ?
అన్నియతా లొక్కపైన వానియు లేదె ?
తోలుబిల్లులును టంకాలు నమనె ?

గీ. పైరు నాటంగ గాదమ్ము బలిసినట్లు
కవచకర్మమ్ము అన్నియో కలుగుఁ గాక
అంజనగిరీశు వదదాస్య మట్లు తెఱ్ఱు
దైవది మఱొక్క ముక్తుపాయంబు లేదు.

హరిభక్తులు ఇంద్రాదిదేవతలకు కన్నులవంటివారగుటచేత అన్నివిధాల వారు
గొప్పవారు. అందరిలో భగవంతు డుండుగాక. భగవదధిష్ఠానముల పాత్రలాపా
త్రితలను విచారింప వలదా ; విచారింపవలెని భావము దేవుఁ డంకట వున్నాడని
ద్రాహ్మత్రాత్రముని పూజించిన విధంగా కుక్కను పూజిస్తే తేమం
కలుగునా ; కలుగదని భావం తోలునాడెములు, బంగారువెండివాడెములు నమా
నములా ; కావని తాత్పర్యము అట్లే మతములన్నీ ఒకటే అయినా వాటిలో పేలు
కితలు లేవా ? ఉన్న వనుట పైరులో కలుపు దలిసినట్లు ఎన్నెన్నో కర్మలు ప్రబల
మగుగాక. అంజనాధిపుని పాదదాస్యము ముక్తికి ఉపాయ మైనట్లు కర్మయోగాడు
లేవయను కావని సాధారణము.

పంక్తిరస	రేకు	పంఖ్య	పంపు	పుట
అన్నిటాను హరిదాసు లభికులు 189		170	2	144

231

అన అభ్యాసయోగంవల్ల జీవుడు బ్రహ్మనదాన్ని పొందుతాడని వలతుచున్నారు

- సీ. ఇంటిలోని యిరుల నిట్టై తప్పక చూడఁ
 గొంతపిడికి వెల్లు గోచరించు,
 అంటి కానఁగరాని యార్మిఁ దప్పక చూచు
 గొన్నచో గొబ్బున గోచరించు,
 కరినంపురాతిపైఁ గడవను బెట్టిన
 నంచెలఁ దా గుడురై న యట్టు
 'తలమి శ్రీహరినామ మేప్రోద్ధు నాటక
 మంచగా నుజ్జాన మొదపు తనకు,
- గీ. ఒక్కొక్కపదంబు ముందున గోర్మి నిడఁగ
 నెక్కువగు కొండనేనియు నెక్కుఁ గొనకు,
 దినదినమ్మును గొలువంగఁ దిరుమలేశుఁ,
 బరఁగ నేవుండు తా బ్రహ్మపట్ట మెక్కు.

ఇంటిలోని చీకట్లను అట్టే వదలితీసి చూస్తుంటే కొంతనేవటికీ వెలుగు కనిపిస్తుంది ఇది అనుభవసిద్ధం కాకీ తెలుసుకోడానికి సాధ్యంకాని అర్థము వదలి తుండా లోచూపున చూస్తూ ఉంటే తటాటాన గోచరిస్తుంది కనుకరాతిమీది తుండను ప్రతిదినం ఉంచుతుంటే అదోట వల్లం (జెడురు) ఏర్పడుతుంది ఆ విధం గానే ఎప్పుడూ హరినామం జపిస్తుంటే కొనంగా జ్ఞానం మొలకెత్తుతుంది ఒక్కొక్క అడుగు ముందుకు వేస్తుంటే ఎత్తయిన కొండకొవ్వైన ఎక్కువచ్చు ఆ చందంగా ప్రతిదినం తిరుమలయ్యను సేవిస్తుంటే ఈ జీవుడే బ్రహ్మవర్ణం పొందుతాడు.

సంకీర్తన
వట్టినచోనే పెదకీ

రేకు
87

పంఖ్య
428

పంపు
1

పుట
285

232

జప అక్షానుజ శ్రీనివాసుడు లోకాంబు ప్రభువనీ, అత్మదనమనీ అరుగులన్న
రసుచిన్నాడు.

సీ హరి సర్వగతుఁడని యంగ రాకగ విని
తమ భజితృల పరవైవతమాల,
భరణీకుఁ గొల్పక పరిసరినట్టుఁ
జెంది వారిల పనుల సేసికట్లు,
పొందుగ తను తమ పూజలు గైకొన
బుద్ధిబుద్ధిమూల చింత యెఱిగికుండ
నితరుఁ జెందదు, శింతి యున్నతగిరి
నంగుకొనిక చెల్ల నందివట్లు,

గీ. బగదాలకు శ్రీనివాసుండె స్వామి యాత్మ
భవ మని వినియు పామరు లనిక మితని
గొలువ నేరరు తీపిని దలచ బోక
పులుసులం జెడలం దినఁ బూసివట్లు

అనలుప్రభువును లోకయింపఁ జేసినవారిచే ఉద్దేశ్యులకు నేపలు చేసేరీతిగా
వారి ఆంతర్య నిండియగైదని పెద్దలందరు పలుకుచున్నను ఒకరిదైవమును
మూల పీఠిలో కొలుస్తారు ఎత్తైనవర్వతాన్ని పొందిక చెల్ల వంతుకాన బాని
సగా పొందికగా తమ కైరికర్యం స్వీకరించే ఎరుగోల్తముడుగా నున్నది
తల నాకలియస్తారు లోకాలకెల్ల శ్రీనివాసుడే ప్రభువనీ, అత్మదనమనీ ఎదురించి
కూడ తీపినివడ్డని పుణ్యమచేదులమకరినట్లు పామరులు ఇతరదైవములనాశ్రయిస్తారు.

సంకీర్తన :
పార్వతి లక్ష్మణము

రేకు	పంక్తి	సంఖ్య	పుట
88	999	1	242

233

అప నిట్ట బ్రహ్మము నుపాసించే ఎంతవారైన నగుణపరిబ్రహ్మముగా పెరిసి
యన్నవొకటప్రభుని సేవించటందడమే పాపందమతమని హెచ్చరించుచున్నది.

సీ. అచ్యుతాజ్ఞలు నవాళ చారములు మీని
నరి నన్ముకుంట పాపందమతము,
నిద్రితచేతిలో కమ్మ పండువిధాన
నరగఁ గర్మములు జాలుఁగాక
భోగకాంక్షలు ప్రోద్దుప్రోద్దుండు గర్మనం
చయ మొల్ల ననుట పాపందమతము,
కలగన్నవాఁడు మేల్కొనినంత విశ్వము
తిలఁగి యెందేనియు దాగుఁగాక
ఇల నీ తినువు మోచి యెల్ల కల్ల యటంచు
చాటి చెప్పటయు పాపందమతము,

గీ. కంట తనరూపు నిద్రానఁ గాంచినట్లు
గరిమ తన యాత్మఁ గాంచినఁ గాంచుఁగాక
పరమసాకారవేంకటబ్రహ్మము గని
నరగ భజియింప కుంట పాపందమతము.

అపట జన్మతో వచ్చిన అచారాలు శ్రీనిష్ఠునియొక్క రక్షణ. వీటిని పరి
వార్తంగా నిష్ఠునిబోపుట వేదాధ్యామతము

నిద్రావోతున్నవానిచేతినుంచి నిమ్మనంట అతనికి తెలియకుండు చిల్లగా దొర్లి
పోయి పట్టుగా నిష్కామిని నకిలీర్పిలు పదిరిపెడితే వదలిపెట్టుగాక; కాని ఎల్లకారం
భోగానుభవానికలవాడు కిర్మిలను తా నొల్ల ననుట పాపందమతమే కలగన్న
వాడు మేల్కొన్నచివ అతడు ఎరిలో చూచిన ప్రపంచం ఎక్కిరైన దాగవచ్చుగాక;
అంబులంబులో శరీరం మోస్తూ ఉండినాడ జగత్తు మీద్య అని దిందోరా కొట్టడమే
పాపమునందు ఉన్న ప్రతివిందాన్ని కింటిలో అద్దంలో చూచే మాదిరి తనలోని
యాత్మను దర్శింపవచ్చుగాక; పాకరంగా పెరిగే పరిధివ్యా శ్రీనివాసులు అట్టివానిని
క్షమింపకుండుటే పాపందమతము శ్రీనివాసారాధనము మేలివిహితమని సారాంశము

పంక్తి	రేఖ	సంఖ్య	సంఖ్య	పుట
సహజాదరముచెల్ల	88	431	1	289

234

అన : మేల్తెనజీవితమును విర్యచించుచున్నాఁడు

- నీ. కంతలేని గుడిసె గంపం తయివఁ బాలు
 త్బులేని బ్రదుకు దినమె చాలు
 జంతగాని చెలి యే జాతి దై నను చాలు
 లంపటపడని మేల్ లవమె చాలు
- వింతలేని ధనమ్ము వీర మైనను బాలు
 ముట్టులేనిది కూగు ముద్దచాలు
 కడు జాలిఁ బడుకంఁపఁ గలిగినదే చాలు
 తట్టులేని సుఖమ్ము రవ్వచాలు
౯. అప్పులేని కాపురముచా లయినపాటి
 తప్పులేని జీతమె చాలు తార మేని
 చింతలేని యుంటలి చాలు చేరఁ జేని
 ఫణిగిరీశ్వరుఁ తేరెడు భవమె చాలు.

ఎంతవాసరకు గుటిగాక దిట్టంగా ఉండే గంపంక గుడిసె యైనను ముందిరే పలునోళ్ళలో నానక బ్రతికితే బ్రతుకు ఒకనాటిదైనా మేలే. ధూర్జరాజు కాని ప్రి ఏ జాతిదైననూ ముందిరే ఎంతో దిట్టవక కొద్దిపాటి యుంతు తప్ప ముందరిమే ఉత్తమం అన్యాయంగా అర్జించే అధికమనం కంటే ధర్మయోక్తంగా సంపాదించింది కొంచె మైనను మేలే కాకి బుక్కలు ముట్టవి అన్నము గుప్పెడైనను పవిత్రము, దురాశతో అందటివీ యాచించి దైవ్యం చేందుటకంటే కలిగినకొద్దియే గొప్ప అగుట, పది గుళం అల్పమైనను అది గొప్పయే అప్పుచేయక కలదానితో కాచించి జరుపు కొనుట మేలు దప్పులుచేయక సంపాదించిన జీతము నాల్గవను రైసము ముందరి ఓకుచింతలు లేక చేరెడు అందలి త్యాగుటయే గొప్ప నాగవగనాథుని పాన్నిధ్యం కలిగించే ఎట్టుకియే శ్రేష్ట మైనది.

సంకీర్తన	చేతు	పంఖ్య	పంపు	పాట
అప్పులేని సంసార	19	114	1	78

235

అప : గాలాక్షణిని మహామను, వరుని అజ్ఞకను వివరించుచున్నాడు

సీ, పనికోట్లజన్మాలఁ గా యని కర్మంపుఁ
గాటల నితఁడు తీర్పంగఁ గలుగు
బహు? నారిక కూప పటలి జ్యేష్ఠించెడి
పాపమ్ము లీతండు పాపఁ గలఁడు
నదలని సంసార బంధాల విడఁ జని
వేగ మీలఁగు విగిరించఁ గలఁడు
పండియుఁ బండదు పాడుచిత్తము పలు
కాంక్షల యెడలఁ గ్రాసినాము

గీ, గనమ దాసుల రక్షింపఁ దలఁపుఁ గొన్న
వే కలుత్యం దర్శింప నేడ్చి గాని
రీతి నుతియింత మిన్న యానక్తి గాని
కొలుత మను కోరికయుం గాని కలుగ దకట!

ఎన్నియో జన్మముండి వదలని కర్మనందింధములగు పాల్లము తీర్చగలవాడు, అదియే సరికలవాడను ననుదాయములో వదలొప్పు పాపమును పోగొట్టువాడు, పీడిని సంసారబంధాలను వీడం దని త్వరగా విడిపించువాడు అని వ్రాసివాడు. మూర్ఖుల మగు మేము అపరివర్తనబద్ధులమై కోరికలనే మంటపెండలో మలమల నాడిపోతిమి తన దాసులను కాపాడి యగు సిద్ధంగా ఉన్న శ్రీవేంకటేశ్వరుని ఎప్పించు పంపిణీ ఉద్దేశం కాని, అనురాగంతో అయినను ప్రోత్సం చేయబడెనన్న అశక్తి, అపరివర్తనబద్ధుని సేవించునన్న రీతిక గాని, అయ్యో! మాకు కలుగకున్నది.

సంకీర్తన	చేట	పఠ్య	సంపు	పట
సంకీర్తన : ఎండి మి	274	274	1	183

236

అన వజ్రైలవాని, మానవనివాని కాగా, ఇకరముల కిట్లు నాడు : పిల్లనిన మని మందలిస్తున్నాడు.

సీ. చింతనీయుండు మూచితముల్ నుండ
వింతవిచారాలు పోయెల ?
శ్రీలిచ్చు పరుసమ్ము చేతిలో నుండుగ
దొంతరవిద్యల కోవ యేల ?
తోడునీ యచ్చుతొడు పాయకుడంగ
జాడదప్పి చరించు జాలియేల ?
కోక లేకునా వేసి కొక్కరాదు జూచి
పెంబడి పరువెత్తు వేసటల ?

అ. ఎల్లకడల వేంకటేశ్వరుం డింతంగ
బలియు నితని ఏడు భాంఠియేల ?
నెల్లధాన్యములును నింటిలోఁ గలుగంగఁ
బొల్లుకట్టు దంచు బుద్ధియేల ?

భావించదగిన మహానుభావులు భావంలో మండగా వింతవిచారాలు నటపే వెట్టి ఎందులకు అపవసర మనుట నందరియే విరుసవేది చెబుచుండగా, విద్యా భరంపరి నేర్పడ మొదలుకూ అనావశ్య మనుట అపగా అత్మలో శ్రేయములగా ఆ దేవుని భాదని చప్పుచున్నవిద్యలు హెచ్చుగా నేర్పిన నేమియ నెము లేదని తెలియవలయును నాళం లేది ఆ స్వామి పదలక అందదండగ ముందుగా ఈ రాజమర్గాన్ని ఒకటి దయవీయంగా తిరుగాడనే, తిరుగాడ రాదనుట ఒకపాటని భాదనిల క్షమ నాశ్రయింపరాదని భావము మడుగున స్నానమిడచారు, అపవిత్రులైన కదామంచి, ఎక్కడో గుంపుగామన్న కొంగులు చూచి అవి కమ పస్త్రాలని ద్రమించి వాటిపెంక వ్యర్థంగా పరుగిడి అలపక చెందు పెండులకు ? కెల్ల మనుట. ప్రాప్యవస్త్రపు భగవంతుడు తనలోనే ఉండిగా ఇతరత్ర వ్యర్థంగా అన్వేషిపరాదని తార్చిర్యము. ఎదుకొండరాయడు ఎల్లకడల నిండియుండగా తిరిగిని పదిలికెట్టె ప్రమ ఎందులకు పనికిరాదనుట. గట్టిగింజలు హేళనగా ఇంట్లో నుండిగా ఉండును దంచవలెననే బుద్ధి ఎందులకు ? రా రాదనుట శ్రీకుడు గట్టి ధాన్యం, ఇతరులు గల్లబొట్టువంటివా రని తాత్పర్యము.

సంకీర్తన	రేకు	పంక్తి	పంపు	అంక
ఓవితే దానే తగిలి	233	190	3	127

అవ ముక్తి పొందుటకు సాధనవంపత్తిని తెల్పుచున్నారు.

సీ. కలుమ ముట్టడిగి కర్మగండము గడచి రా
మెలగినప్పుడగదా చెలగు ముక్తి
శలనమ్ము లేక సగసారవార్షిధి దాటి
నిలచినప్పుడగదా కలుగు ముక్తి
ఇందియమ్ముల గల్చి యిందిరావిభుమీద
భక్తిసల్పివగదా పరగు ముక్తి
అస లన్నియు మాని యాచార్యుపదసేవ
మించి నప్పుడుగదా మెలయు ముక్తి

సీ. శాంతమే కూడుగా సమస్యాంతవృత్తి
మెలకు తెక్కిన యవుడెగా మలయు ముక్తి
అటొగిరిందుండు కడుగించి యాదరించి
వచ్చు మెన్నది ముక్తి వ్యాదంతరమున.

పాపపుణ్యములు చేయక, కర్మఫలమును వదిలి మెలగునవ్వడి, ఒడుదొడుకులు లేని సంసారసాగరాన్ని దాటివచ్చడి, ఇంద్రియములను జయించి ఇందిరానందరునిపై భక్తి నిలిపినవడు, అకలమ విదీని గురుపాదసేవతో చెలగవచ్చడ, శాంతమే జీవన ముగా గల్గి సర్వసమబుద్ధిప్రవృత్తితో ప్రసిద్ధి తెక్కివచ్చడి, ఎట్లైలప్రభువు ఎయి చించి అడగించివచ్చడి ముక్తి కలుగును ఆ ముక్తి భక్తుని హృదయాంతరాళంలోనే ఉన్నది

పరిష్కృత	రేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
జులై కలుగునా	198	505	2	841

238

అవ సంసారి చింతలతో సకమజమాకాడుగాని దరిచేరదే యని వాపోవ్వువాడ?

సీ. మూల్గుచు భారంపుమోపును మోయువాఁ
 పలసి దించుకొనును నాననాఁ,
 ఆయ్యయో! సంసారి కదియు లేదాయెను
 బరువు దించుకొనుగ నెరుపు లేడు,
 చింతింపగా వేపచేడును ద్రావువాఁ
 జెడనాన మెనపు తి పేము యైన
 నకట! సంసారికి నదియు లేదాయెను
 దిని జేడె యెక్కడఁ దీసి లేడు,

గీ. దుస్సహంబగు హేయంబు తోడవాఁడు
 కలవ మొకయింత తనమేన నలందుకొనును,
 జౌర! సంసారి కదియు లేదాయె, చింత
 బొరలుటయె గ ని కొండప్పు నెఱుంగ లేడు.

మూల్గుచు బరువైన మోపులు మోసేవాడు అక్కడిక్కడ ప్రమ దాచుకొను
 టకై ఒదిరుపును దిం పుటంటాడ అయ్యో! సంసారికి అటువంటి నడుపాయం దెరియ
 దాదు తన బరువు దింపుకొనే మార్గమే తనకు తెలియదు అవగా లన్నిటికి కానే
 తిన్నది కలవకు భగవంతునిపై భారముంచినచో తనకు శ్రమయుండిదు గదా! అలో
 చింతగా వేపచేడు త్రాగేవాడు నిడుమ నడుమ ఏదైనా తీసిని తినిగోరుతాడు అలా
 సంసారికి అలాటి తిండి తిల్లింపేది గోదరింపకు పోయెగదా! సంసారిక వ్యవసాయ
 ఎంతైనా చేసినవే ఎక్కడ మాధుర్యం లేదు తీవ్రపండిది ఓక్తి దాన్ని సంసారి చిని
 గోలు నహంసావి మారినాన్ని కుద్రొందేసేవాడు అదుర్తిండాన్ని పోగొట్టుకోవ
 దాని! కొంతైనా సరిమశగంధాన్ని ఒడలికి వ్రాసుకొంటా .. సంసారికి అలాంటి ఒడ్డి
 లేదే చించలలో నున్నది తేలునేగాని జీవుడు కొంతైనా ఏడుకొందరిరాయని తలచుట
 గదా! అవగా సంసారి దింపకైన బయలు, భారాలు చీకు చింతలు, మరలిదాలు
 కొండదనుకైన పోకాకర్చుకొనానికి ఏడుకొండవాని దుర్బలం చప్పనిపరి అనిధానం

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇద్దర సంసారి కేదియు	42	28	11-2వ	178

239

అ. క్రిందవాసునిపై భక్తిమాని ఈ జీవుడు చెడుమార్గాలలో నడిపోతున్నాడని విచారిస్తాడు.

సీ కలకాలే నేరిచె గాని యీ జీవుండు
 తిరమైననిజనిఖం బెఱుంగె డాయె
 కప్పుటలే చవిగొనె గాని యీజీవుఁడ
 త్యక్తసర్వముల మృత మానఁడాయె
 కలలనే తిరిగెను గాని యీ జీవుండు
 నతము మొదలు చూచి నగువఁ డాయె
 కలకాలకాటికిఁ జోయెఁగాని యీ జీవుండు
 చెమని జీతముపొంతఁ జేరఁ డాయె

ఆ కలయుఁ గనిసిపోయెఁ గాని యీ జీవుండు
 గినుము వేంకటేశుఁ దెలియఁ డాయె,
 ఏమొ తెలియఁ గాని యీజీవుఁడొక్కఁడంత
 నేమపునఁజివిద్య నేర్వఁ డాయె

ఈ జీవుడు మోసాలే నేర్పినాడుగాని ఒకప్పుడైనా నత్యవ్యభాషణదైవ భగవంతుని గూర్చి ఆలోచింపడు. సారించిని కల్గిపోలిమాత్రంనే దుఃఖదాడువాని భగవంతుని మనో అస్మత్తాన్ని యచిచూడడాచొ వైవైన తిరిగిసాదేగవి లోపపుట్టుక ఇప్పుటి కర్మానుభవాన్ని గూర్చి ఆలోచించి వ్రోవర్తింపడు అసగ జననమరణాత్మకమైన సంసారం నుంచి తరించే మార్గంలో నడవడన్నమాట చొట్టకూటికై అలమటిస్తాడే కాని నాశం లేని బ్రహ్మముయొక్కాట దాడ చేరడు అన్న తెలిసియు, భగవంతుని చెలిసికొన బొన్నాడు వేంకటేశ్వరుని దర్శించుకున్నాడు ఏమేమో తెలుసు ననుకొంటున్నాడు ఈ క్రింది ఏ కొంచెం బాదా వియమంకాకూడిన అత్యవిద్యను అభ్యాసం చేయ చెడుగదా.

న క్రింది	లేకు	నఁజ్య	నఁజు	ఎఱు
ఏమో తెలిసె గాని	20	123	1	84

240

అనఁ జీవుడు ఈ భాగ్యాన్ని తెలిపికోలేడు కాని పరమమథం ఈ లోకంలోనే
పొందవచ్చు ననుచున్నారు

సీ. దృష్ట మియ్యది గాని తెలియఁగూ శీవుండు
నులభ మిచ్చోటనే గలడు పరము
మనసునఁ దలచిన మర్మములు గరంగి
చొనువుచు నిందియనుభము నిచ్చు
ననువుగ నటునలె హరి దలపోసినఁ
దనకు బ్రహ్మసంద మొనరుఁగ దె
మాటలాడిన మెచ్చి మనుజు లిత్తురు పరా
త్పిగు సంస్తవన మిష్టదాయి గాదె ?

ఆ. చేతులారఁ దాను చేసినపుణ్యంబు
వెంటనంటి కాచు విధముగాను
నేసరక వృషాద్విభునకుఁ గావించు
నేవ పరమ సౌఖ్య సిద్ధిదంబు

జీవుడు తనవిధి నెఱిగితే ఇక్కడే పరమమథాన్ని పొందగలడు మనసురా
తలపు గలిగితే మర్మాలు ద్రవీభవించి ఉపాసములై ప ఇంద్రియసుఖాల విస్తుంది అ
విధంగానే, తగినరీతిగా అశ్రీహరిని తలపోస్తే జీవితీ బ్రహ్మసందం కలుగునుగదా.
పలుకరిస్తే మానవులే కోరినవాని విస్తారు. మఱి ఆ వరాత్పరుని దాగా ప్రోత్రం పెస్తే
ఓనకోరికలన్నీ పరించేస్తాడుగదా. చేతులారా తమ చేసుకొన్న పుణ్యం పెంపొందించి
కాపాడేవిధంగా, వినుగులేకుండా శ్రీవేంకటేశ్వరునికి చేసే నేవ పరమసౌఖ్యాన్ని
పొందివ జేస్తుంది

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
తెలియఁడుగాక	352	7	11-1భా	6

241

అహ దిమసులేకుడు కాపాడకపోతే ఈ జీవునికి జన్మరెత్తడం తప్ప మోక్షం
ఏందవలెననే బుద్ధిహాడ పుట్టదనుచున్నాడు

సీ. ఎక్కడి దురవస్థ? లేటి జేహము? లోనఁ
జిక్కి జీవుఁడు ముక్తిఁ జెందలేఁడు
ఒకఁడు మాంసపుముద్ద యొకపూటయిన మీఁదు
గడుగక కొఱగాదు శంపుగొట్టు,
కడలేని మలఁకూర్చిగర్జిత మ్మిది లోనఁ
గఁబడగ రా దెంత కడుగఁ బోదు,
అతిచంచలము చిత్త మనిలసమానమ్ము
నిలుపులేనిది పట్టి నిలుపరాదు,

గీ. వికృతముప్ప నిత్యానందకరుఁడు జీన
రక్షకుఁగ శుభలక్షణాలక్షితుఁడు,
కరుణ నొకవేళఁ గాచినఁ గాక మేను
ఏ రకమానెడు బుద్ధియు సోఁకఁ బోదు.

ఎన్నో దుర్జకలుగల యేదో ఒక దేహంలో చిహ్నికొని జీవుడు ముక్తి చెందితే
కున్నాడు అంతరిమా మాంసపుముద్ద. ఒకపూటైనా కుభ్రంచేసుకోకపోతే కంబుకొడు
తుంటుంది ఈశరీరం అంతలేవి మరిమాత్రాలనే నేవగింపదగింది అంతరంగికింగా
కుభ్రించేసుకోకపోతానికి వలనుపడదు ఒకవేళ అంతరంగికింగా కుభ్రించెనుకొన్నా అది
తాత్కాలికమే మరల మరల మరిమోత్రాలు పుట్టుకొస్తుంటవి మనస్సు అతిచంచల
మైనది అది గాలితో నమావమైంది విలకడలేనిది పట్టి విలపడానికి సాధ్యంకానిది.
నిన్యనందాన్నిచ్చేవాడు, జీవులను కాపాడేవాడు మండిలక్షణాలు గురుతులుగా గల
తిరుమలకుడు ఒకసమయంలో దయతో రక్షించితేతిప్ప, జీవునికి శరీరంలో ప్రవే
శించి (జన్మరెత్త) గూడదనే బుద్ధిహాడ కలుగదు తగవంతుని క్రింద లేలి మోక్షం
అబ్బిదని తాఎము.

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	సంపు	పుట
ఎక్కడిదిరవస్థలు	17	106	1	78

242

అన మనుష్యునిపాట్లు తగినంతను వీరిలే జీవి వ్యవసాయము కడను న్నెల.

నీ. ఎన్ని బాధలూ తన కెన్ని లంపటములూ!

తలపోతి లెన్ని! వేదన లనెన్ని!

ఎన్ని శాపములూ! ఎన్ని దుఃఖములూ!

ఎన్ని చూచిన నెన్ని యేని కలపు

ఎన్ని కొల్ములూ! తన కెన్ని మోహము? లను

సరణము కెన్ని! యాసలు మఱెన్ని!

ఎన్ని గర్వములూ! యెన్ని నైస్యములూ!

యెన్నికఁ దలపంగ నన్నో కలపు,

గీ. పాద కొను హరిమాయచేఁ బరఁగు జీవుఁ

కెన్నిటికి నేగు? నొశించు నెన్నిటికిని?

ఎన్నిటికి నేచ్చు? హర్షించు? నిన్ని వేంక

శుశులీలలె. అ? నెంచ నెంచు గాఁడు.

బాధలు, లంపటలు, అలోచనలు, వేదనలు, శాపాలు, దుఃఖాలు, అహంకారాలు, నైస్యములు ఎన్నెన్నో వున్నవి. బుద్ధిమట్టిన వైష్ణవమాయవల్ల జీవుడు ఎన్నిటికి ఎదుగుటయను? ఎన్నిటిని కోరును? ఎన్నిటిని దుఃఖించును? ఎన్నిటికి సంకాపించును ఇవన్ని ఆ శ్రీనివాసునివీరిలే.

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	సం ౨	పుట
ఏది తుద	17	102	1	70

243

అవ జీవి కామాంధుడై అవయవాలు మంచిచూపించటానికి పద్ధంగా వుండే
వాటిని పెడదారి వట్టిస్తున్నారని మందలించుచున్నాడు.

సీ. మోసాన మాయావిమోహితైః పాణి
కాసుసేయనిపని గాసివడియె,
కను లనియెడి మహాకల్పభూజమ్ములు
తను బుద్ధ్యాజేయఁగాఁ దగిలిరాఁగ
ఉన్నతోన్నతబుద్ధి మందక తనుధారి
కన్నచోటికిఁ బంపి గాసివడియె,
చిత్తమనెడు మహాచింతామణి తనకు
తొత్తయి పనిసేయ తోడరాఁగ
హరిహిఁద హత్తింది యానంద మందక
తిత్తిసాఖ్యమునకై తిరిగ జీవి,
అ. కామతత్త్వ మనెడి కామభేనువు కోర్కు
తానఁగఁ జాలియుండ, పానఁగ నేను
నేకకటేశుఁ జేరివేయక కామాంధుఁ
జగుచు గతివిహీనుఁ డయ్యె డేహి.

జీవుడు మాయచే అజ్ఞానియై కొఱమాలిన వనికై కష్టపడుతుంటాడు కనులనేనే
కల్పబుద్ధులు అవి జీవుని పుణ్యవంతుని చేయడానికై తనతోనే ఉంటాయి వాటి
సాయంత్రో తగవద్దర్శనం చేసుకుంటూ మహోన్నతబుద్ధితో మెలగక కంటి అతిన్న
లను తిన్నకావుంజేర్చి, వాటివల్ల పాపం పంపాదించుకొని ఉద్ధృతపా లోకాడు చిత్త
మనేది కోర్కులిచ్చే చింతామణి వంటిది. అట్టిది గులామై తనకు మంగివసులు చేయ
డానికి తోడవస్తుండగా, అట్టి చిత్తాన్ని శ్రీహరిని చెప్పగా తిరిగి అనందాన్ని అనుభ
వించడం, కొంచెంకంటేరసౌఖ్యంలకు మళ్ళించి, జీవి తిరుగుతుంటాడు కామతత్త్వ
మోడు ('కామః కామవృదః పృథుః' అని శ్రీవిష్ణుసహస్రనామ స్తోత్రం అన్నింటిని
మించిన నామం మోక్షం, అట్టిమోక్షస్వరూపుడు) కామభేనువు తనకు కోర్కు తానగ
జాలియుండగా, ఆ కామతత్త్వరూపిడైన వేంకటరాయనికి తనమేను వప్పగించక
మన్మథసంబంధంగా గుర్తిస్తాడై జీవుడు గతిమాలినవా డగును

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
మోసమున నాయా	28	159	1	108

244

అవ శ్రీవేంకటేశ్వరుని దర్శించక అంతంలేది ఈశుడువులను తప్పించికాలేరనుచున్నాడు.

సీ. ఏది దీనికి కడ ! యేది మొదల్ వట్టి
వేదనల్ మఱి తిన్ను నీయి పెప్పుడు ?
తొరగిన హృదయమే తొడిదొంగ యిగుచు
వడివడి తినుఁ బట్టి పలలఁ బెట్టు
గడఁగి తా కర్మముల్ గడచుట యెప్పుడు
నింపాటి బంధముల్ విడుచు పెప్పుడు ?
తరిగొన్న తలఁపులే దైవ యోగమ్ముయి
మరగింపఁగా తన్ను, మనసుఁ జేరి

గీ. అపదలు వాయు పెప్పుడు ? నిజాళ తీలు
పెప్పుడు ? మమతయె భూతమ్మ యేది బుద్ధి
కదియొ బోధంప వేంకటాద్రిశుఁ గనుట
యెప్పుడు ? తుదలేని భవముల నీగు పెప్పుడు ?

ఈశుడువునకు అద్యంతాలు ఎక్కడ ఉన్నవి ? లేవనుట ఈజీవిని నిధలు వదలిపెట్టి దివ్యరూపపుటోకి వదలనుట జీవుట్టి అనుసరించే హృదయమే తొడిదొంగై త్వరితంగా తన్ను (జీవుని) పట్టి బంధాలలో పెట్టగా, తా నెంత ప్రయత్నించినా కర్మబంధాలను తప్పించుకొనే దెప్పుడు! అవగా మవస్సుయొక్క పేరణచేతనే జీవుడు కర్మబాదరించి సంసారబద్ధుడౌతాడనుట విస్తృతాలైన తలంపులే దైవయోగంగా మనసులో తెలి జీవుని వాటి కలహమునదేట్లు చేస్తూంటే ఇది అపదలు పోయెదెప్పుడు : తనలో తీరేదెప్పుడు : అక అన్నంతవరకు అపదలుంటాయని భావము పైపెప్పుడు అక దెన్నటికి తీరవు మమకారమే భూతంగా రెద్ది బుద్ధి కేదో కొంఠరిన దానిని ఉపదేశిస్తుంటే మఱి శ్రీనివాసుని దర్శించే దెన్నడు అంతంలేని జన్మవరం పరిమి గడిచే దెప్పుడు మంచిబుద్ధిగలవాడే స్వామిని దర్శించి, అద్యంతరహితమైన ఈ సంసారాన్ని దాటగలుగునని భావము.

నంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	వంపు	పుట
ఏది కద దీని కేది మొదలు	38	225	1	150

245

అవ శ్రీనివాసవిదయనే సంవత్సరగా దండి జీవుడు హరిసాన్నిధ్య ప్రభవాన్ని
అనుభవించే పెన్నటికో తదా అనుచున్నాడు

సీ సతతమ్ము సంసారజడఁడు నానఁట యాత్మ
హృదిము వెలియుకాల మెన్నఁ డింక ?
రతి సరసముల నూరఁతే ప్రియ మెడలంగ
నితరసౌఖ్యము తన కెన్నఁ డింక ?
నెడవక దృశ్యమోహితుఁడై తిరుగఁ దన
యిగుమపాటు చొలంగు పెన్నఁ డింక ?
కపిలేని పొలయలుకలచేరఁ దన దేహ
మిడియఁగ నిజశుభ మెన్నఁ డింక ?

ఆ శ్రీనివాసవిభుని శేరి తక్కిన ముఖ
మేవగిందుకాల మెన్నఁ డింక ?
శ్రీకళ్యాణ కరుణ నిరిగఁ దలఁచి జీవు
దీవిభవము గొందు పెన్నఁ డింక ?

ఎప్పుడూ సంసారంలో పడి అట్లానిదైన తాను (జీవీడు) అత్కార్థాన్ని ఏకలా
నికి తెలిసికోగలడు; సంసారంలో మునిగిపడవాడు అత్కార్థాని కాలేదునుట ప్రేరేపింప
నట్లాపాలతో వ్యర్థంగా వయసు చెల్లిపోగా, ఇతరులకు సాధ్యంకాని బ్రహ్మవంద
సౌఖ్యం తన కెన్న దిట్టుకుంది ? అవగా రాగరంజితమవమ్మలకు అత్కావందం
అంద దనుట ఎదతెలుపేరే ధనాశరా తిరుగుకుంటే ఇది తన కీలన్నిజరాదిదుఃఖాలు
ఎన్నటికి తీరేది ? అకాంక్షలు సంసారాన్ని కరింపలే రనుట. హద్దులెని వ్రణయ
లింపఁచి శరీరం జీర్ణింపిపోతుండగా నిత్య(అల్ప)ముఖం తన కెన్నడు లభించుట
బందలాడింపై చాపల్యం గలవారికి అత్కావందం శశపిఠాణతుల్య మనుట శ్రీనివా
సునిసన్నిధిలో చేరి ఐహికముఖాను ఏవగించుకొను పెన్నటికి దేవనిదయనే సంప
దగా చలంచి జీవుడు ఈ స్వామిప్రభవాన్ని తిలకించే తాగ్ధ మెన్నటికోటిదా.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
రాయము జీవీ డు గలనాడే	88	352	1	295

246

అన . తనుధనవిభవాలు చంచలములనీ, వృషాచలేతుని భక్తులై న భవదదినీ
ప్రదోధిస్తున్నాడు

నీ. దేహముల్ శుభం నుస్థిరములా ? పాగ్గుల
కూహింప లోభ మట్లుండుగాక
మోహముచే వెన్నముం దెలుంగక తమ
దేహసౌఖ్యముగోరి తిరుగుచుండు,
నలకొని ద్రవ్యముల్ నిలుచునా ! యేరికి
పలదీమాలినయట్టి యానగాక
బలువైన నట్టివిభాగినికి లోనయి
తెలిసియుఁ బెలియక తిరుగుచుండు,

గీ. విభవము లివన్ని నిజములా ? పెర కెలుంగ
లేక వగల వేగుచు నుండుగాక- ఎలుక
గలిగి తిరువేంకటేశుని గొలువలేక
తెలుగు మూలిన బుద్ధితో తిరుగుచుండు.

అలోచించగా జీవులకు లోభం అంతగా ఉంది. ఈ దేహాలు సంచలనముగా,
అజ్ఞానంచేత ముందు వెనుక (మంచిచెడ్డ)లు అలోచించబడతాయి భరింపరానివిన్ని అపే
క్షించి తిరుగుతుంటారు హద్దుమీరిన అకగాక ఎవరినైనా నరే ధనం నుస్థిరంగా
నిలిచి ఉంటుందా? ప్రపంచమైన భీమకు చిక్కి అవకాశజ్ఞానంకో సంపత్తినింటారు
వైభవాలు లంకాలం ఉండేవా తరణోపాయం తెలియక ఉష్ణాలతో మాచిపోతుంటారు
జ్ఞానంపొంది ఇందిరాసుంధరుని పొందు పొంది నేవించుకు మంచి అవమార్గంలో
పడిన బుద్ధితో అల్లాచిపోతుంటారు.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
సూరిదినంసారం	48	248	1	108

స. పాణిని యిచ్చి బాధ కల్పించేవే భక్తితో గరుడతైలనామని కొలిస్తే అన్నిదాపలు తీరుతాయమనున్నాడు.

సీ గిరము పాగ్గలకును దీవనమున బాధ
తనుబోయెముల కందర్పబాధ
మునుకాగికి నదా మనుకారముల బాధ
బలుకోరికలకు దైవగతి బాధ
నెయ్యగునూడ్కికి కేహలచే బాధ
కనుపేక్షలకు వియోగములబాధ
తొంపైగ యెఱుకకు దురితబుద్ధుల బాధ
సచ్చింతనకును సంసారబాధ

ఆ. అరిగిశ్చయమున కనుమానములబాధ
నలశీవులకును బన్ధుబాధ
గరుడతైలకాంతల గని భక్తి గొలిచెను
వెరవుచేరిగాని విషదు బాధ

ఎలప్పుడు జంతుజాలానికి ఆ లిపల్లబాధ కలుగుతుంటుంది దాన్ని తీర్చుకోవీ దేహాన్ని దాగా వీరించుకొంటే దానికి మన్నననందంబమైన బాధ కలుగుతుంది మిక్కిలిదంగా శరీరాన్ని పుష్టికరం చేసుకొంటే అది మనవలననానికి పోయేస్తుందని అవిప్రాయం మమకారం (నాది అనే భాగం) మనక్కాంతిని నాదిస్తుంది అనగా మమకారంకలవారికి మానసికంగా భగ్గొంటు ఉండనని సారాంశం విధినిర్ణయం పాణినికు తిరిగే అన్నికోరికలను నాదిస్తుంది విధినిర్ణయం భగ్గారం తీపులకు జరుగుతుంది గాని, తీపు లనుకొన్నవన్నీ నెలవేరవని గ్రహించునది అల్పార్పణతాపలు గల చూపులకు వినోదకార్యాలపల్ల బాధ కలుగుతుంది అవివోదాంసు ఎడతెగక అనుభవించనీయక ఎడబాటు వాటిని దాటింబను పాపపు బుద్ధులు, అలంకారంవంటి జ్ఞానానికి బాధకరాలగును అనగా ఎడబడే బుద్ధిగలవారు పరిశుద్ధజ్ఞానాన్ని పొందరనుట ఎత్ (బ్రహ్మ) పుస్తాపసు గొప్ప లోబిడ్డ మనుకొంటే సంసారం దాన్ని పీడిస్తుంది. సంసారసాగరంలో మునిగుతున్నవాడు, బ్రహ్మమునుగూర్చి విచారించలేడనుట అనువాదం ఎక్కువైతే అవి కననిర్ణయానికి రాయేట అడ్డుకాలు ననుట అన్నిప్రాణులకు పుట్టుకే బాధను పుట్టించే చుట్టరిపోతే అంతకంటే నేతెనుట మేముంటననుట అబాధలన్ని చొలగించుకొదానికి ఒకటే ఉపాయం అదే శ్రీకాంతుని భక్తితో సేవించడం

సంకీర్తన	రేఖ	వంశ్య	నంబ	పుట
తీరుకదా ముటుచేసె	38	238	1	160

248

అవ - లోభం అన్ని అవధులకు మూలం, అజ్ఞాని దాన్ని విడువలే న్నా
దనుచున్నాడు

నీ చదివెనుబో పాణి సకల, మీ చదువుపై
గదువు రవ్వంతయఁ జదవఁ జాయె
నీరులు చంచల మని చేత లగున నుని
బహుళసంసారమ్ము బయ లటంచుఁ
దొరలెఱు సుఖమెల్ల దుఃఖమూలమ్ముని
యెఱిగి లోభమువీడ న్నెఱుగఁ జాయె
తలకొన్న ధర్మమే తలమీఁది మోపని
వఁచు కొల్లమి నైననశ మటంచుఁ
గలిమియు లేమియుఁ గడవంగ ర ఎని
తెలిసి లోభమువీడ తెలియఁ జాయె

గీ. పరహిత మ్మౌలియుం దన పాలి దంచు
వాచవులు నెవ్వగ లటంచు వదన నిన్ని
శ్రేష్ఠగిరిసార్వభ ముని చేత లంచుఁ
గూచి లోభంబు విడువంగఁ జూడఁ జాయె.

అరీ అన్ని చదువులు చదువుకొన్నాడు. కాని అన్నిటికింపే పైచదువును
కొందెంతూడ చదువలేదు. అన్నిటికన్న పైచదువు భక్తి యని అధిపాయం
నందవలు, వసులు(కింక) అస్థిరాలని శామరతింపరగా వుండే యీనంపారం సాంపరేని
ఎట్టివాన్యమని పొందించే సుఖాలే ఉన్నాంటు కారణమనీ, తెలిసియు, మునిషుడు
లోభం విడువలేకున్నాడు తలపెట్టిన ధర్మం, తలమీది మోపుమాదిరి బదువనీ
అంతా పైవాదీవం అనీ వలదుట, ఒల్లకుండుట "తలమిలేములుకావడికుండలు" అన్న
సామెతగా, ఒకప్పుడుండి మతోక్తవృత్తి మాయమయ్యేవని తెలుసుకొనిగూ
ఆ లోభగుణాన్ని విడిచిపెట్టలేదు ఇకన్నీ మేలుగూర్చుట తనమేలుకొటలే
యనీ, జ్యోతిరావల్యము వంతావహేతువనీ, ఇవన్నీ శేషాద్యనాదుని సనులనీ
తెరిసియు లోభం వదలడానికి ప్రయత్నించకగ్నాడు

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	వంపు	పేజీ
చదివె బో పాణి	66	339	1	228

249

అప - యోగి అష్టాశ్వాసాం ప్రభుత్వమును కొలుచుచు జననమరణాదులకు గురియగున
విదన జ్ఞానియై శ్రీమహాశివ ముఖించు నమడన్నాడు

సీ. బ్రహ్మచర్యమునై పోయి వయిడి గైకొని తన
పతి యువసరములఁ జాగ్రణ మిచ్చు
బ్రహ్మ కంగఁజూ నేది? పనికి యెక్కడ నుండు?
గతి హరి యన కిట్లు కట్టుపడియె,
గొడ్డవాఁడ నగుదు దొరలఁ గొల్చిన నని
యతికి నున్నై వారియగుదులఁ బడ,
బ్రహ్మచర్యం నేది? నార రేత నున్నాఁడు?
శ్రీహరి గొలువక శీఘ్ర జోడ,

గీ. చాచనేల? నోనక నేల? సారె కిట్లు
చాచునేల నేల? వేంకటగిరినిలయుండు
దేవై ౩౦ పనుచు నేలను తెలిసి కొలిచె
గాని యిన్నాశ్వుదాఁకఁ దిక్కటి మునింగె

జీవదు పొట్ట పట్టె కొంతడిచ్చు వాళించి తన ఎరియ అసరిం
పెట్టెను పొట్టము పైని అప్పించును. అందులో బ్రతు తేమివ్వుది? ధన
సొంతియ్యది? లేదనుట తనకు గతి హరియని ఎరుగక ఇట్లు బట్టదామను
బ్రతు పవచే గొప్పవారి పగులు వని బాల దీపంగా వారికళ్ళపై పడును.
అందులో పొట్టతన మే నవ్వుది? దొర ఎక్కడున్నాడు? ఇలా శ్రీహరిని సేవింపక
అది తెలుసుకొన్నాడు. వలమారు లు లిగ పట్టుట గిట్టును. జాధ లనగ వింటుచు
పెట్టె తెలుసు? అని అప్పుడ వెంట గిరిమందు విష్ణు వెళగి లేవడి జ్ఞానియై
వివేకం ఇంతవఱకు అడ్డవం అనే చీకట్లానే మువిగి యుండెను.

సంకీర్తన	తెలు	సంఖ్య	సంఖ్య	పుట
1. వివేకమా	103	13	2	9

250

అవ ఏగొధభక్తిచే రిక్మదందలు తెగిపోగా డేళ్ళమియట పోయి పోయిన
గాగలడిని పలుకుతున్నాడు

సీ. ఏది మోచిన దము కింతయు నిట్లువలె
వేధు వీడిన కూగు వెదక లేదు
ఏకాంతసౌఖ్యంబు లేవి పొగలకు
బడు దుఃఖములు కలవాటిగాక
ఏకకూ పుణ్యంబు లేక కల్లరబును
గైకొన్న దురితముల కలవుగాక
హరిమైన మమకార మేది యందటగును
బ్రతిలేని విరహతాపములుగాక

సీ. మఱిని వేగుకల్ మఱియేవి మానవులు
నై ఎ మిగుపాటిగాక యా నై ఎకమి
గలుగు నటు ? కర్మబంధముల్ తొలగఁ దోయు
శ్రీనివాసుభక్తి మదిఁ దిరస్కరిం గాక.

ఎక్కడ చూచిన అంకా బట్టనే యున్నది ఎందు చెదరినా పెగడుగాల్చే
చూడవచ్చు మణిమీ లేదు పోయిలకు కష్టా రెట్కులు కాబట్టి విశ్వలసఖం
ఎక్కిడిది ? లే దనుట కాము వేసిన పాపాలు చుట్టుముట్టుగా పీమైన బాధ
ఎక్కిడిది ? నెనుట పాటిలేని ఎడకట్లలో జూడకొన్నవారికి న్నప్పైన
మమకారం (నాది అనే భావం) ఎక్కిడిది ? లేదని భావం మానవులకు దైవంబు
కొందిపాటిగాది హెచ్చుగా ఉత్సాహం లెక్కిడిది ? లేదని కాన్సిర్యం ఇక నివాస
చయ ఎట్లు మనకు కలగుతుంది ? రిక్మదందలు ఎడితే కలుగుతుంది లవి
ఎట్లు దొడతవి ? దానికి వేల దేశ్యరుని మీ మదిలో కత్తి స్థంగా ఎలుగిడి

సంకీర్తన	లేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏవి చూచినా ఎదురు	18	95	1	81

అన శ్రీహృదయ గాంధర్వము శ్రీనివాసవిద్యుంధుని దిగిగా జూడదని హితవు గలవునైనాడు

నీ కృష్ణ వంశులు గంజికొంటా ? తనకు సౌఖ్య
మొట్ట గలదో పెదకుటకు గాక
బువ్వసూర్యులు గడ్డికొంటా ? మనసు మంచి
బొటకు దివియ నేర్వవలె గాక
కొలుచుదంచుట చిట్టకొంటా ? కులీనుల
మూఢాత్ముల దన నిందమోయుకొంటా ?
జన్మమృత్యులరాది సకలదుఃఖముల
దలచొసి మే లెంచవలయుగాక

గీ. కొండ దృష్టులు చిట్టెల్ల కొంటా ? కాను
లిలికి కొంట్లు టూరక దిగులు కొంటా ?
కొండలప్పని యిగులులు గొలిచి తనకు
దలచిన వివర్తు లెల్ల నీగవలె గాక

అన్నం వంటు గంజికొనమా? కాదు, అన్నం కోసం తనకు అనందం ఎక్కువందా దానిని తెలుసుకొనుట అనగా శ్రమించి కొందినెక్కడం, అన్నం ఎంతైనా శ్రమిడదర్శనం అనుభవించడానికే గాని గంజివంటి విరోధాలు అనుభవించడానికి కాదని భవం అన్నం, గంజి రెండు ఉపయోగపడుతాయి గాని, అన్నం వంటి దేవదర్శనం వ్యధాన లక్ష్యంగా ఉండాలి. గంజి అనుభవంగా వుండాలి బుద్ధులొచ్చిది చాణ్యునికేగాని గద్దీకోసం గాదు మనమును మంచిదాటలో నుంచుకొనగలగ్గింపబడె గాని కుమార్తెలతోటి వెళ్ళనివ్వరాదు కొండ ఎక్కడం కుప్ప నూర్చుపంటిది కాగా, దాన్యం వంటిది దేవదర్శనం, గద్దీవంటిది బిసోదదర్శనం ఒక్కడ మనవులకు పనికి వచ్చెదీ, అది ప్రధానం వరుగ్రాసం గ్రాసం, అది అప్రదానం చాణ్యునిదండేదిబొట్టుకొంటా? కాదు నియంతృత్వం మునికులలో, బుద్ధులలో నియంతృత్వం కాదు, జ్ఞాని అనియంతృత్వం స్యామిందర్శనం లేక కొండెక్కి దిగులు బొట్టునె వట్టిదే అగును దంచుట వంటిది కొండెక్కుట శ్రీనివాసదర్శనం దాన్యంపొందనందేది అదిలేక తిరిగిరావం బొట్టునె విరిగకం చిట్టరి చాపు ముసలితనం మొదలుగాగల అన్నివిధముల కష్టాంతు బాగా అలోచించి, పినివి తొలగించుకొని సూక్ష్మాన్ని పొందేవార్గం అలోచించవలె చిట్టెలకును బట్ట దానికా కొండనుక్రవ్వడం కాదు, ఏదో గొప్పమనోదరానికే అట్లే శ్రమపడి తదేక దాన్యంతో ఏలకం తెక్కి పోవటం శ్రీనివాసవిద్యుంధుని ఎఱిచదానికిగాని చిట్టె యిలాంటి చిట్టిపొట్టి నలాం తెచ్చుకోడానికి కాదన్నమాట తను కొండలయ్య సాదానకు మృగ్గి తన కేర్పడ్డి అన్నిచదల కష్టాలను తొలగించుకోవలెను.

సంకీర్తన	రేఖ	వంశ్య	నంపు	పేట
బాదు వంటు	10	115	1	72

252

అవ జీవితం చదువులు- కరుణలు, వారిపొందు అస్థిరాని, కట్టిన పీడిన పది
నాడవలసినది కరణోపాయం చూపుతున్నాడు.

సీ. నాటక మంతయు నవ్వలకే పూట
పూటకు బొల్లయిపోవు బ్రదుకు,
కోటివిద్యలు కూటికొకటే యాచలి దీతి
నాటకు నాటెల్ల బయలయినను,
లినుబంధనమునఁ జిక్కిన జీవి కేకట
మిలమిలలాడెడి చెలుల కొకటే
అరమరపుల సుఖ మందిన పిమ్మట
మొలగుకు మొలగెను మొయిలయి నను,

గీ. అన్ని చదువులు వ్రేహరి నరముకొకటే
సార మెఱిగిన పరిమంజు నగధికి,
వేంకటేశ్వరులెంత విశిష్ట చను
మనసు భ్రమియిందు వెన్నెలమాయ తెల్ల.

ప్రతికంఠా వ్యాఖ్యలందీ నాటకం. ఇది పూటపూటకు వర్ణమై పోతుంది. 'కోటివిద్యలు కూటికొకటే' అన్నట్లు ఆ అకలి తీరితే ఎదన వదేపాట్లు పుకా లగును కరీరమనే చెటలో వద్ద జీవిత కరుణబెరుతులుగల కరుణలపై మిక్కిలి లభితి పొటమరిస్తుంది. ఆ అర్చనలు పొందిపక్షజంతునే అది మోసానికి మోసంగా మిల్చలా మటుమాయ మౌతుంది సారం గ్రహించిన జ్ఞాని అన్నిచదువుల సారం గ్రహించి తెలుసుకొనానిదే అని తెలుసుకొంటాడు మనస్సును భ్రమింపచేసే వెన్నెల వంటి ఆ మాయలన్నీ క్రిందవానునిదాసుని మదిపోతవి వైరాగానికి కట్టి రాణ మని భావము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	పంపు	పుట
నాటకముల	368	44	11-14	80

253

అప (రలి) కాలమహిమవల్ల మందివన్నీ చెడుగా మారిపోతున్నవనీ వీటిని చక్క
చేయడానికి వేంకటవతిచే దిక్కిని అనుచున్నాడు

సీ నన్నార్దిముల కీలు నడలె కాలవిశేష
మేమొక్కో! సౌజన్య మేటఁ గలసె,
నేను సంసారమో యిగిలె నధర్మము,
కాంతిమ్ము డిందె, విజ్ఞాన మణఁగె,
మలిన మాయె యెఱుక, మఱుగ్గాయె వినుకులు;
మందుకుఁ గానము మందివనులు,
సంతోషమునకు నెచ్చట చోటు లేదాయె,
నర్మము కొండలచాటుఁ జేరె,

గీ. రిచుకు నెక్కని బుద్ధులు? తాముమాలు
ఎళియె నాచారములు, జాతివర్ణధర్మ
సముదయమ్ములు తివఁబడె, దిమిర మెల్లఁ
జాప వేంకటగిరి వివస్వంతరండె గతి.

కాలమహిమ ఎట్టిదోగాది, మందివూర్గాలకు అయిపువట్లు తప్పినవి అలాగా
అవి నశించిన ఎన్నిమాట మందితనం వీటిపా లైంది ఇది ఎక్కడి సంసారమో
గాని దినికై మందివర్మాలు ఇంటిపోయినవి కాంతి క్రిందైనది, విజ్ఞానం అణగారి
పోయింది తెలివితీ మాలిన్యం అంటింది చిన్న మందిమాటలు మరుగై పోయినవి
సర్వార్థాలు మందుకై నా ఎక్కడా ఆగవడపు, సంతోషానికి ఎక్కడా చోటు లేక
పోయె సత్య మొక్కడో కోసలలో దాగింది, శిష్టలకు ఇది బ్రతు తెక్కడ; బ్రతుకు
యెని తాత్పర్యము ఆచారాలన్నీ శారుమాలైనవి జాతులు వర్ణాలు వీటిధర్మాలు
యెల్లప్పుడుకున్నవి అ: (తమస్సును) వీటిని పోగొట్టడానికి ఆవేంకటాద్రిపై వెంగే
వాడే (మార్కండే) చిక్కి

సంకీర్తన
కాలవిశేషమో

రేకు
10

సంఖ్య
89

పంపు
1

పుట
42

254

అవ : సమకృత్యుని గలవాడే ముఖవంతు ధనురున్నాడు.

సీ. లిట్టులు వచ్చిన దీవెన లాడవిస
 వట్టె నరిగ నెంచు నాతడె నుఖ
 పట్టి చంపెడివేళ బట్ట మిచ్చెడివేళ
 పట్టిట్టు తొనుకని యాతడె నుఖ
 చేరి చక్కెర పెట్టి చేతుపెట్టిన రెంటి
 నారగించి తనియు నాతడె నుఖ
 తేర కాండ్రను ముఱి పోరానిచుట్టాల
 నచ్చుగ నరిచాచు నాతడె నుఖ

శీ. అనునరించెను పాపపుణ్యములవలన
 నలము ఫలముల నొల్లని యాతడె నుఖ
 సారిది శ్రీవేంకటేశుదాసులను శేరి
 అందరాని పదం బందు నాతడె నుఖ.

ఎవరు తన్ను తిట్టినను, దీవించినను కోపహర్షములు లేక సమకృత్యుని
 మందేవాడు. వట్టుకొని తంపే వమయంలో కాని, పాపాత్మకమువను ఎట్లాదిపిత్తుని
 చేసేటప్పుడుగాని కోపహర్షాలు పెరిపుష్క పిరుగై ఉండవచ్చు, రెంతకుచేరి వంటి
 దార మెక్కుమని ఇచ్చినా, చేడను క్రావ చిచ్చినా అరెంటిని సమకృత్యుని స్వీకరించి
 భరించి తప్పి చెందేవాడు, వంతులంబేచివారిపే, దగ్గరిచుట్టాలనూ ఒకేవిధంగా
 చూచుచుట్టినాడు, చేసే పుణ్యపాపకర్మలవలనని అరిచిచివారు, ప్రితితో విరుమలయ్య
 దాచులను శేరి సేవించి తరించేవాడు ముఖవంతుడు.

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	పంపు	పుట
అనువంతువాడువో	97	484	1	324

255

అవ భావమంటే జీవాత్మయే, అందులో అగుపించేవాడే దేవుడని తెలుసు
చున్నారు.

సీ. ఏనుగులు దలచిన నేనుగై భావనూపు
మానయి తోచును మాకు దలచ
కొంతను దలపోయి కొంతయై కనలుచు
స్వాంతగోచరుడు దైవస్మృతి సుమ్ము,
బట్టబయలి గొంత బయలుయి కన్నట్టు
కదలియై కన్నట్టు కదలి దలచ
హృదయము దలంప పట్నయై కనిపించు
భావగోచరుడు దైవతమ సుమ్ము;

గీ. వన్నగనగమ్ముమీది శ్రీవతిని దలచు
బన్నగనగమ్ము మీది శ్రీవతిగఁ తోచు,
భావ మనఁగ జీవాత్మయే, దేవుఁ జనిన
రూఢిగాను మానసగోచరుడె సుమ్ము.

హృదయంలో ఏనుగును, చెట్టును, కొంతను తలపోసుకుంటూ పుంటే అదే అగుచున్నాయి. ఇందుకు కారణం హృదయంలో గోచరించే సమస్తమూ దైవమే ఎవూ, బయలు తలస్తే బయలు, సమాద్యమను భావనస్తే సమద్యము, బట్టబయలు స్మరిస్తే వట్టతం వ్రక్కడ చుట్టతాయి ఉపద్మియో అది గోచరుడైన బద్దెవమే. అదేరీతిగా శ్రీశాస్త్రిపై విశిష్ట వానిని తలచితే అతడే గోచరిస్తాడు. భావజీవాత్మ లభిస్తుములు. విజంగా దేవుడు భావ భావలక్షణాదు సుమా :

సంకీర్తన	లేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
చూచ చూచాకలి	134	141	2	85

256

అవ ధీపచిహ్నములు విన్నములు కావనెడు ఇతరులను అపహరించుచున్నాడు

సీ. నేత్రుండె గొండలు దేవుల జటలదాగు

పై వమ్ము చేరిలు తిమకు గలవె ?

అవల గొండలు శర్మ మది చిహ్నములు

రావణాదులు దాన రాణ గనిరె ?

పై వమే లేదని తగ గొండ అందరు

తమస్మృత్యైవా విశ్వభాగి యెల్ల ?

గగన మాతలకు నిర కాదల పంపితి గొండ

తెగుల బురువనూళ్ల మెఱుంగ లేము ?

గీ. గొండ తీరిని తెలియదుగాము లందు

రావణ తక్కినయని తమ నగునె తెలవ ?

ఇద్వి యెటిమాటలు వివ నింపి వేం

తెన్నెరుని కాసులై మునుటే హరింబు.

జీవుడే దేవుడని గొండ అంటారు. అట్లయితే దేవుడవే ననుట కాము చేయగలరా, చేయలే రనుట. కనుక జీవుడు దేవునికన్న విష్ణు ధని అరిస్తాయను. అవశం గొండకు శర్మనే బ్రహ్మ మనుచుండును. అది అట్లయితే శర్మకులైన రావణాదులు ఆ శర్మలవల్ల ఎంతమాత్రం బాగుపడినారు ; బాగుపడ లేదని భావము కాన శర్మము బ్రహ్మము కాదని నిర్ధారిత మైనదగుట నాస్తికులు దేవుడే లే టుటారు. అయితే ఈ ప్రావీణమును వృద్ధిచేసినది కామేనా ; కా దముట. వృద్ధికి శర్మ భగవంతుడని తెలియవలెను. నుటగొండకు ఆ దేవుడు అకాలం మారి అకారం లేనివాడందురు వీరికి వ్యుత్పత్తిం తెలియదుకాబోలు. అందులో 'సహస్రశిర్షా యుక్తుః' అని భగవంతుడు సాకాకుడుగా వర్ణితుడై యున్నాడుగదా; దేవునికి ఎనిమిదిగుణాలే ఉన్నవంటారు. ఆయన అంతరేకలాభగుణుడు కదా; కొలవగుటాని వీరినా; అహ; ఇవేదమాటలు వివ నింపగునా; ఇంత శర్మ యెందులకు శ్రీవేంకటాచలంపరాసులై బ్రతుకుచే నరక్షిత్త మము.

పరిశీలన :

విద్యామందిరి

లేకు

112

పంజా

87

పంపు

2

పుట

45

257

జ ప హరిభక్తి అనే కల్పవర్ణి మెల్లమెల్లగా పెరిగి క్రిందివాసుడనే పరాన్ని ప్రసాదించు నుడుచువాడు.

సీ. వేదవేదాంతాల యెన మొల్చి కొనసాగె
గాదిలి హరిభక్తి కల్పలతిక
వైరాగ్యబోధల వడి జోడి గాంచెను
వేదాన వందనంస్కారములను
మునులలోపల నల్లుకొనియె శాస్త్రపురాణ
ములయందు తలియటాకులను వొడిగె
నత్కర్మవిధులను నరవి పువ్వులు పూచె
చాయల నించె సుజ్ఞానమునను,

గీ. అనువు లనియెను వండిటియందుఁ బరఁగె
పరమయోగంబుల శలాటుపటలి వైచె
శ్రీనివాసుఁ డిందుకు ఫలమైన వాఁడు
దొరకును నివేకులకు గురుచరణశేఖ.

వేదములు ఉపనిషత్తులు అనువాదిలో మొంతెత్తి ప్రియమైన హరిభక్తి అనే కల్పవర్ణి పెరుగసాగినది. వైరాగ్యం పెంకొందించే బోధలవల్ల అది గుఱులై నది. వందనంస్కారాలు అతగా శంభవక్రముద్రాచరణము, ఉద్వేషప్రదానము, రామానుజ క్రిందివాసదావేత్తాదిగా దీక్షకాలమున దామధారణము, 'ఓం నమో నారాయణాయ' అను తిరుమంత్రము, 'శ్రీమన్నారాయణచరణో కరణం ప్రవర్ధే, శ్రీమతే నారాయణాయ నమః' అను ద్వయమంత్రము, తిరువారాధనము అనువానివలన ఆ భక్తి వర్ణిక దాగుగా వేరుదెవది. మునులహృదయాలలో అల్లకొన్నది. శాస్త్రాలు పురాణాలు ఏటివల్ల చిగిర్చినది. కైంకర్యాదులవల్ల విరబూరినది. వందనజ్ఞానంత వన్నె మిశనది. దేవతలనే వండితిలో సొంపుగా పెంపు వహించినది. ఉత్తమమైన యోగమొలవల్ల (జ్ఞానధ్యానభక్త్యాదులు) పొందెలు వేసింది. ఈ భక్తి వర్ణికి కరమచం క్రిందివాసుడే. అచార్యపాదపేవవల్ల జ్ఞానవంతుల కీ వలం లభిస్తుంది.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
వంట వందుకొనేవారికాగ్యము	148	272	3	149

258

అవ : మానవైది వేంకటేశ్వరభక్తుడై వగాని ఇంద్రియముల మీగ రణగారడని వలుతున్నాడు.

సీ. జడధు లుప్పొంగు తైవది నిందియములు
 సంపదించు నొక్కొక్క ననుయనుందు,
 బడబొగ్గి రేగిన వడమ్రాన ముంగోన
 ముదిరించు మనసెల్ల నొక్క యవన,
 కొంప మోసినయట్లు లుండు సంపారము
 కలిమిలేముల నొక్కకాలముందు,
 కాకుదీకటు లట్లు క్రమ్ము దుఖము లెల్ల
 మాటుల లేకుండు నొక్క రుచిని,

గీ. పెక్కుకోర్కెలు పెనుగాలి వీదివట్టు
 లాచు నిట్టట్లు లేచి యొక్కొక్కసారి,
 ఆరయ నేంకటవతిదామః వయసు గాని
 యునికీ బాయ విన్నియును నే యొక్కవేళ.

ఒకనాకవమయంలో తృక్కుబ్రహ్మకృతిహృదయమనే ఇంద్రియాలు వముద్రాలుకట్టింగినట్లుగా పెల్లదికి కలవరపెట్టుతాయి. ఒకవమయంలో ముంగోనం అడబొగ్గినిధంగా చెలరేగి మనస్సును బాగా ఉదిరించి వేస్తుంది. ఒకనాకవమయంలో కలిమిలేములదేక ఈ సంపారం కొండంకగురునై అరునై ఉంటుంది. ఒక్కొక్క వమయంలో కొరుదీకలుమాదిరి కష్టాలన్నీ ఒకేమారు దుట్టుముట్టి ఉరట లేకుండా చేస్తాయి. నానావిధాల కోరికలు మహిమగాలిగా చెలరేగి బహు అటూ ఉప్పుతుంటాయి. అలాగే దింపగా ఏడుకొండభక్తులనుడైతే గాని ఈ కష్టాలు ఏ ఒక్కవమయం లోనూ వడలిపెట్టి వోవు.

పంకిరత్న అట్టేడ	రేఖ 88	సంఖ్య 489	వంపు 1	పేజీ 328
--------------------	-----------	--------------	-----------	-------------

259

అవ : భగవంతుని శరణుజొచ్చివచ్చినది ఇహవరాలు అరచేతిలోని ఉసిరికకాయ
లయిచున్నాడు.

సీ. దేహి పుట్టిన వేళఁ దెలియ నిరాశ్చర్య
గోవిందు మెలకొనిపోవలెడు;
ఎదిరిని దమ్ముఁ దా నెఱుంగఁ జొక్కింతయఁ
జెనచు గోరిక లేదు చేరులేడు;
ఎదిగి నిద్రావస్థ నిరఁడు విరక్తుండు
సంపారథోగసంకల్పి గనఁడు,
ఏ వసులకుఁ జొరఁ దెట్టి లంపట లేకు
గోవమ్ములే దీసుగుఁడ లేడు

గీ. పారిశ్రమ్యంబు నై నయపు పనురాధికుండు
కాని యరచేతియసిరికల్ పరము నిహము;
దురితములు దుఃఖములు లేవు, పెరిగి పెరిగి
పెద్దయై మొద్దువలె నుంట బుద్ధిగాదు.

శరీర పుట్టినపుడు ఏమియలేని వన్నాన. గోవి మెలకొందని భార
లనుకోరు. ఇతరులనుగాని తమనుగాని కొంచెం కూడా తెలుసుకొనలేదు. ఆ దశలో
టట్టుకొనే శోరికగాని, పేరుగాని ఉండదు కొంచెం పెరిగి ఇతడే విద్యావసుయంలో
వింతులై పుండటాడు. సంపారవంధింధములై వ ముఖాలను అనుభవించటం. ఎట్టవసులని
పూసుకొనడు. తమకనే అతనికి ఎట్టి గానియు ఉండదు. అట్టవాడు శ్రద్ధినివాసుని
శరణుపొందితే అరచేతిలోని ఉసిరికకాయలవలె అతనికి ఇహవరములు నుడభ
సాధ్యలు అతడు దేవతలకంటె గొప్పవా రొకాడు పాపాలు, కష్టాలు అట్టివాని
కండపు. తమక వయసుమీఱగా పెద్దయై మొద్దువలె ప్రియమిట్టి లేకుండుట
బుద్ధిగాదు.

సంకీర్తన
పెరుగఁ దెరుగ

రేకు
88

సంఖ్య
440

వంపు
1

పుట
286

260

అప : ప్రపంచకర్తృత్వమును సేవిస్తూ అందరు ముఖంగా ఉండవలసినవి కోరుతున్నాడు.

సీ. మానియోపను నమ్మి మనుజుల నెఱుఁగి నాటి
నానార్థములు గూర్చి నటవనీయ
గంసారి కృపనమ్మి గంసారవారాళి
నొబ్బువ చాటు లోతులకుఁ దగదె !
కాత్రే దినుము నమ్మి సారిది నొక్కఁడు భూయః
గట్టడి భయములు గనయమంప
నమ్మిఁ బ్రకాశమును నిజనామమును నమ్మి
భవభయములు గడవంగఁ దగదె !

గీ. గాలి కాత్రేయ చిరుదీపకరిక నమ్మి
నరకును పెంతుకటిం బాసి యిరుగు మండ
జనులు తమ యాత్మి పంకటస్వామి నెఱుంగ
మేల్చి నాతని నేమించి ముతయ వలదె !

కర్తృత్వ తయరైన తెప్పను నమ్మి మానవుడు మానవుడైతఁడు దాటి
నలుకకొనినప్రపులు నమహర్మ్యకొని తెల్లకట్టలాడు తుంటాడు. మఱి కంపించ
కువి కరుణకు పొత్తులై లోతులు సంపాదమనే పొగరమును తరించ దగదా ; తగు
నమట.

ఒకానొకడు ఇమముతో చేసిన లాడితెను అయిదం వట్టుకొని భూమిలోని
భయాలను అవరింపగా తొంగదోసు తుంటాడు. పీఠికలో చక్కెర అయిదముగా కల
క్రితుని నామస్మరణార్చి నమ్మకొని అననరూపభయాన్ని బాధతో తగదా ; తగు
నమట గారికి అరిపోయే గోరంతదీపనవనాయంతో మానవుడు కారుచీకటిని పలా
నంచలు చేసి పంకపిల్లలందఱుగా మానవులు తమ అక్కలో ఏడుకొండలరాయల
బాబులకమావంగా నెలుగుతుంటే ఆ వ్యభువును సేవించి తరించ వలదా ;
తరించ నలె నమట.

పంకిర్రన	లేఖ	పంఖ్య	పంపు	పుట
చివర పెఱుంగని	౫౫	429	1	287

అవ : అంతరాత్మగా ఉండే శేషాద్విత్రయమును కలవవివారు అన్యమృత్యుకరాది
దుఃఖానుభవమును కనుచున్నారు

సీ. అంతటి కడుగని యర్థము బహుయే

పట్టి పాల్గొనించు; క్షుద్ధ లీకృ
తాదు రక్షకుడు కోర్కె లుడిగిన యోగి,

బుద్ధి యెఱిగిన బొడ్డుగూర్చి
తలఁపదు గద తల్లి; దైవము న్నవ్వియ
త్ననదుల దూర వత్సలత వినుచు;

స్వాతంత్ర్యముడిగిన వారౌటఁ బాంచాలిఁ
గరి గాచి; రాజాదుఁ గాక బ్రహ్మ

తలమ్రొగి వచ్చెను, మనసొను మూడివచ్చెను
వారలు స్వాతంత్ర్యవతులు గాన;

అనికమ్ము దిక్కని యాత్మలోనలఁ దన్ను
భాదించునట్టి ప్రపన్నజనుల

గీ. ఇక్కడ కక్కత రక్షించు నీ పృథ్వి
విభుఁ, తహంకార మించుక విన కంత
రాత్ము ముఱచిన బోధనలు ననుభవించు

అన్యమృత్యుకరాది విహదములను.

తనపాప పాలముని అరుగజచ్చా తల్లి తనంతట తనే బలాత్కారంగా
పారిస్తుంది. అట్లే తగవంతుడు కోరికలైది యోగి అనవరమున కోరిక తీర్చు
కాపాడుతాడు. మిథితెలిసిన విద్వంసయంలో తల్లి పైరితిగా ఉండదుగదా. అవిధంగానే
ప్రపంచాదేశరక్షాగతి బొందక న్నవ్వియత్ననదులై వ వారివల్ల ఉపేక్షావంతోనే
ఉంటాడు. ఇందుల మహావారణం ద్రోవది, గజరాజు; తమ వ్యయిత్తాలు వ్యర్థమై
శరణాగతి బొందగా వారిని దేవుడు రక్షించాడు. అట్లుగాక వ్యతంత్రంగా వ్యవహా
రించిన బ్రహ్మతల తమను విడివచ్చుచూ, సున్నుతుని శరీరం తన్నమయే
టవ్వచూ తగవంతుని రక్షణ వారికి లేకపోయినది. ఎల్లప్పుడు నీవే దిక్కుని
అప్పులో తలదోసి నోవకు నొందే ఎక్క రెక్కడి బతుల నైవమ ఈ పృథ్విదాద్రీ
వాసులై న శ్రీనివాసుడు కాపాడుతాడు. అహంకార మ్ని కొంచె పైవను వదలక
అంతరాత్ముడై యుండే వేదానుకుని కలవని ద్రోహులు దాపువట్టుకలు, ముసలిసం
మున్నగు నిష్టాపా యుతాడు.

సంకీర్తన	రేఖ	పంక్తి	పంపు	పుట
ఇటుగన నకలోపాయములు	31	301	1	282

262

అవ : శేంకటాచలవతిః కామదైవవాదు ఏ కులస్తుదేవా, ఎవదేవా పూజ్యతే
అనుచున్నాడు.

సీ. బగతిలోపల వత్సవంశమ్నుఁ జగువాఁడె
వరనిందసేయఁ బాల్పసని వాఁడు
అరుదైన గూఢదయానిధి యగు వాఁడె
యిరుదురు దన వలె కంచువాఁడు
నిర్మలఁడై యాత్మ నియతి గల్గినవాఁడె
ధర్మతత్పరబుద్ధి దగులువాఁడు
వర్మమార్గమ్ములు గవవకుండెను వాఁడె
కుది హరిభక్తి యేమిటని వాఁడు

గీ. ఎల్లదకు హితవుగఁ జరియించువాఁడు
వగ తలంపునఁ గొనకుండ బ్రదుకువాఁడు
వీ కులఁడైన నెవఁడైన నేమి! శేంక
టాద్రిగమ్రాట్టునకు కానుఁ వయినవాఁడు.

శేంకటో వత్సవంశమ్ను దైవవాదే అతరులకు విందించుటకు పాలువదియు.
పూజయింతు నిధిగా ఉండేవాడే వరులకు వసవలె తలచగలదు వరికుట్టుచే
అర్పివంశయమనము కలిగినట్టేవాడే ధర్మమందు అనన్తమైన బుద్ధికిలవాడై ఉంటాడు
బర్మమార్గాలలో తగులుకొనలేవాడే మనములో విష్ణుభక్తిని ఏకురవివాడు.
నకలంబమలకు హితంగా వరులుకొనేవాడే విరోధమును తలంపునకు రానీక
రియిలేవాడు. పైగుణాలుగల క్రిడానభక్తుడు ఎవడైనా, ఏకులంబాడైనా పూజ్యుడే.

సంకీర్తన ఏకులంబాడేమి	రేఖ 47	సంఖ్య 293	సంపు 1	పుట 196
-------------------------	-----------	--------------	-----------	------------

263

అవ : శరణాగతుడై ధన్యుడు కావడానికి మున్నుండు అంజరదుకొనవలసిన
అర్హతలను వివరిస్తున్నాడు.

పీ. సతతదయాచారసంపన్నుడై కదా
అమలవైష్ణవతకు నర్హుఁ డగుట
ఒకరంగ తీర్థప్రసాదనానమ్ములు
తగ నల్పిగద విష్ణుదాసుఁ డగుట
సకలయజ్ఞఫలమ్ము గురుకూడినం గదా
పొరినామపాతకుం డగుట కాను
అజన్మ శుద్ధుడై యలరాలనం గదా
అసమచక్రాంతియు డగుట కాను

గీ. కలిగినంగద యాచార్యుకరుణ తనకు
సంజనాచలవిభుఁ గనులారఁ గనుట
భక్తి ముదితినఁగద అన్యభావ ముడిగి
కాను శరణాగతుం డౌట! ధన్యుఁ డౌట!

ఎంతెగవినయో, అదారము లాగా కలిగినవారైతే వ్యవృత్తిన నైష్ఠనమకాదికి
నమ్ముడు దవుతాడు. ఒప్పించుముగా తీర్థయాత్రలు, పర్వలాలు, ఉపవాసాలు వర్కగా
చేస్తేగదా విష్ణువునకు కాను రొకడు; సకలయోగాలు ఫలించినప్పుడే
భగవన్నామసంతీర్తనం చేయ గలుగుతాడు. వృత్తినదిమొదలు మరికట్టి జయితేనే
చక్రాంతనములు ధరిస్తాడు. గురువుగారివయసు పొందగలిగి వృద్ధి, ఆ అంజరదిక్కి
విరుది కనులార కాంక్షగలుగుతాడు. భక్తి లాగా జరిగినప్పుడేగదా ఇతరదించడు మాని
శరణాగతు దవుతాడు. ధన్యుడు కూడా అవుతాడు.

సంకీర్తన	లేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
మంథమా యిందరికి	87	428	1	288

264

అవ : పరమభాగవతులు అన్నిలోకాలో స్వైరంగా విహారంచేయుగల రహస్యస్థులు.

సీ. అకాళ ముద్దమా! అవలిది యుద్ధమా
 శ్రీకాంతు భజించు సేవకులకు !
 పాకాళ ముద్దమా భాగవతాధి !
 భూతల ముద్దమా పుణ్యులకును !
 పారిదాసులకు వద్దమా అమరావతి !
 తిరురమ్మ లద్దమా దివ్యులకును !
 కమలనంభవ్రుని లోకం లద్దమా నిష్ఠ
 కైలార్యవర్తులైన భువనాతులకు !

శీ. పరమపద ముద్దమా! శశివర్చతాధి
 పతి! నూడిగ మొనరించు భక్తలోటి,
 కిన్ని లోకాల భోగించి యిచ్చ గెంట
 వరుసగ విహార మొనరించు వైష్ణవులు !

రహస్యవతి నేమిచే నేవతులకు అకాలంగాని, దానికి అపరిభాగం గాని అర్థం కాజాలదు. భాగవతులకు పాకాలం అర్థంకాదు. పుణ్యవంతులకు భూమి అర్థం కాదు. పారిదాసులకు అమరావతికూడ చొరచింది కాదు. భక్తిలో భావించే దివ్య మూర్తులకు ఎక్కడగాని అజ్ఞానం అనే దీక్ష అర్థం కాదు. విష్ణుకైలార్యం చేసే గొప్ప బుద్ధివంతులకి లోకాలోకం కూడా మలభంగా చేరగలిగిన కావే. శశివర్చతాధిపతికి వనితార్థం చేసే భక్తత్వం దానికి పరమపదంకూడ అర్థం కాదు. అసగా సుంభ గమ్య మునుట. అన్నిదోష్ట భాగవతులు స్వైరంగా విహారం చేయుగల రసి భావం.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
అకాళ ముద్దమా	17	223	1	102

అ. చైరాగ్యం పొందడానికి మలదగ్గనేవో వెలివెత్తున్నాడు

2. కనులయెదుట నున్న కపకమ్ముపైఁ గొండ్
గలయంత తపపు మోక్షమ్ము లేదు,
అన్నదియచులపై నభిరుచి గలదాఁక
వన్నగ న్నమ్ము పదిలపడదు,
కాంతలపై భ్రామి గలయంత కాలమ్ము
మిక్కిలి హరిభక్తి మెరియఁబోదు,
ఋణారపునవిధి బయగునంత తపపు
ధర్మమ్మునకు స్థిరత్వము గలుగదు,

3. చిగ్తమునఁ జింతలెల్ల నశించుడనుక
వాత్తుకొనదు చైరాగ్యమ్ము, హరికటాక్ష
పాట్రులగు దాసుజనులకు పరమమైన
శ్రీవిఘ్నరహిత మృత్యుచేరు గలదు.

అందుకే కాంచనంపై కాంక్ష నశించనంతవరకు మోక్షం అబ్బదు వంటలొలపై
ఆ అగ్నింతవరకు జ్ఞాపము స్థిరపడదు. పీరిపై వ్యామోహ ముండునందాని చైరా
గ్యం పొందడానికొకటిగా ఎక్కావించదు సాంసారిక కృత్యాలు అడుపుకున్నంతకాలం దర్శనాని
గలది అందు మనస్సునందు నశించిరదింతలు వశంప అన్నచో చైరాగ్యం
లం దు నివివాదుచి కటాక్ష వీక్షణాంకు లక్ష్మ్యమైన దానలోకానికి వైకుంఠరొకం
లలంకనే ఉంటుంది అట్టివారికి వైఘ్నేశ్వరవదం అలభ మవి భావము.

సంకీర్తన	లేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
రెగిల సుమోచకు	285	203	3	188

266

అవ జీవుడు మాయామోహితుడై కర్మబంధితుఁ డగుచున్నాడని, జ్ఞానియై శ్రీవేంకటేశ్వరుని కాలిని తరించవలెగదా అని హెచ్చరించుచున్నాడు

సీ. ఏటివిచార మిదెక్కడి యాచార

మకట ! జీవుఁడు మాయలందుఁ బొరలు,
పరఁగ నూతెగుల బ్రదుకునకే గదా

తా నన్నియంగూర్చి చాచుకొనుట
భువిని నానాసుఖభోగాలు చింతించు
కరమున కీపాటి పాటుపడఁడు,
కామసౌఖ్యమునకు కడువు నించుటకేగా
యగుగ కుద్యోగములే తోడుకుచుండు;
మిడిని లోకములెల్ల మెప్పించ నడచును
హరిని మెప్పించఁ బ్రయాసపడఁడు,

గీ. చచ్చి చచ్చి జన్మము లెత్తు జాలియెల్ల
నూరఁగల క్షరములను జేయుటకు గాదె !
మెచ్చుగాఁ గొల్చు నకులను మేరలేక;
కూర్చి శ్రీవేంకటేశుని గొలువ లేడు.

జీవుడు మాయలో పడి పొల్లాడుచున్నాడు అయ్యా ! ఇదేమి విచారముఁ బెట్టింది అచారము ? తా నన్నివస్తువులు సమకూర్చుకొని చాచుకొనుట నీ సూరేంద్రబ్రతుఁడనకేగదా ! పురుషాయువు నూరుసంవత్సరాలని ప్రమాణము అకాశ్వతిమైన జీవితానికై వస్తువంగ్రహణ మనుదిక మనుట భూమిలో పలు సజాలను తోగలచుగూర్చి అతోచించునేగాని పరానికై ఈమాత్రంకూడ పాటు పడడు ఇంకా ఈ జీవుడు కామసౌఖ్యానికి, పొట్టనింపుకోడానికి వదలక ప్రయత్నములు చేయును, ఎని రెగిరి జనమును మెప్పించ యత్నించునుకాని నారాయణమూర్తిని మెప్పించడానికి శ్రమించడు చావుపుట్టుకలు కల్గిన ఈ జన్మకిష్టమంతయు దారిని పొయ్యే క్షరములు తన నెత్తిపై వైచుకొనుటయేగదా ! వాద్దపద్దులేక మెప్పుగా మానవులను పేవించునే గాని ప్రేమతో శ్రీవేంకటేశ్వరుని పేవించజాండు.

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	పంపు	పుట
ఏటి విచారము	297	580	2	378

అ. కుమారలో నందిరింపక నవైతేకుకరణంది చిక్క-పడుసువి జీవుని
ప్రబోధించుచున్నాడు

సీ. ఇందింపఁ దిరుగుచు నెవరివాడవుగాక
బందెవనర మైతి బడుగుజీవ !

క 'టలిత్తిం జొచ్చి తొడదు నాడటచేతఁ
బలుపురకున్ బంటుబంట వగుచు

ఏలిసగ రగాన కెనఁగు నానలఁ జిక్కి
కులికి మైకొంటి కూశజీవ !

క 'టమనం జొచ్చి తెక్కిలికొండ్రుచే
మూటగట్టింపఁగ మూల మగుచు

విఘ్నేశ్వరునిను వివచి కోరికలను
నేటకుక్క వయిది కెట్టిజీవ !

గీ. చీమలగృహంబులోఁ జొచ్చి చిక్కు లంది
దోమక అటుట్లుకున్ తొడివొంగ వగుచు

నవైతే లేకు నెటుఁగక జాడు చొప్పు
నాము మేయంగ దొరకొంటి నాలిజీవ !

చిక్కిన పక్షి పక్షిగా ! ఇటువంటి దిరుగుచు అనగా నిక్కలపరగా
ప్రవాసి అక్రయింపక కడకు దిక్కుచూపివ బందివనర మైతివి చంపమయి
మైతి కరీములోచేరి జిందేఅకరిలో (జీవనోపాధిత్వ) ఎందరికోట్ల త్యాగిని పుట్ట
మైతి, నిజముగా కాపాడే ఏడుకొండలాయని ఎటుగలేక పెచ్చరిల్లే అకకు లోచ్చ
చిక్కిపాల్పరే తిట్టకుడ వైతివి. గణ్ణిగల రేహమును జేరి వంచేంద్రియమందనే
ంగలవేత పాపపుమాటలు గట్టింపకు మూలకారణ మైతివి పేంట్టవ్యధునిచేతి
అనుమదించి అల్పమృగములవంటి కోరికలను వట్టుకుట వేటకుక్కి వయితివి
అనుకొనే టటివదా! నీవు వెళ్ళవడవు, చీమలపుట్టనలే నిహారద్రిప్రము, వశ్యరము
నిల రేహములో దూరి తిమ్మితి గుర్చి కాల్చిన దోమయొక్క మూసపుముక్క
కడ నులయేదోయడ వైతివి. దోమ అతిమాక్కుప్రాణి. దాని మూసపుముక్క
కళకళలాడనపుకమిగదా ! అట్టిదాని చొర్యమునకు యత్నించుట అపవేదము
అయిందిలదందు న్మరింపక జాడ, చొప్పు, నాము మేయటకు పూనుకొంటివి.
దాని వెన్నుతీయనిది చొప్పున పొంది మైవది నాము ప్రాణాపాయముకల్గించుచుది.
అట్టితల్లిలానిది ఎడగు తిక్కలకు పాల్పడి పకుషునకంటె హీనుడవగుచున్నావు

నందీప్రస	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇందింపఁ దిరుగుచు	86	215	1	143

268

అన చెడుదారిలోనడువక మోక్షమార్గముననుసరింపుమనితీవునికిబుద్ధిగఱపుచున్నాడు.

నీ. కటకట! జీవుడా! కాలవశుండవై
 నటనటలను పోడ్డు జగువుచుండు,
 నమలతో నన్నియుఁ బదివి టుట్టుతుదకు
 కుమరివై యెల్లకఁ గొలుచుచుండు,
 తమిగొని గంగకు తాన మాడఁగఁ బోయి
 తగ నూరినీళ్ళను ద్రాగుచుండు,
 తనువు, పోయము నమ్మి దానధర్మాల్ మాని
 చెవఁటివై కర్మముల్ పేయుచుండు,
 ఒనరంగ బూదనొడ్డిన మబ్బులను నమ్మి
 దొనలనీళ్ళను వెళ్ళఁదోయుచుండు,

గీ. ఎలని తిరువేంకటేశ్వరుఁ బలియలేక
 పొలమురాజుల పెంబడిఁ బోవుచుండు,
 చిలుకకుంబా బుద్ధులు పెట్టి యోని ?
 బలుమరున కెల్లవుడు ప్రోజాఁ బాడుచుండు

అయ్యయో : తీపుద ! కలమునకు అధీమడపై పనికిమాలిన వసులతో కాలం గడుపుతున్నాము. పరివార్థముగ అన్నిచదువులు (అస్త్రీకృత్యబుద్ధ్యుత్పాదకములు) నేర్చి చుష్టబుద్ధిపై పరమార్థము బాటవిడిచి అనామకులనుగూడ కొలుచుచున్నావు అకళో గంగలో మునుగవెంచి దరి దరివియూ వ్రవ్వుచున్న కాపివీటిని త్రాగుచున్నావు అనగా గంగవలె పవిత్రమూర్తి శ్రీనివాసుని సేవింపగోరి చెంబకు తేరియు, చేరువనే గల సామాన్యదేవతల కొల్చుచున్నా వనుట ఈ శరీరము, ఈ వయస్సు, బాక్ష్వక మనుకొని దానధర్మాలు వేయక మూర్ఖుడవై సావత్తవసులు చేయుడవు అకళము లోని మబ్బును చూచి కొండమీదివీటివల ములోని నీళ్ళను వెలికి పాడబ్బులున్నపు అనగా కరియుగవోక్త్యుడవై పమై శ్రీనివాసు డుండగా ఎక్కడో వుండే ఏ దేవుడో ఏడో గొప్పవల టుచ్చునని అకంచి నశించుచున్నా వనుట ఇతిలాంఛికోటిబ్రోహ్మండ నాయకుడై న వేంకటాద్వితీయి తెలియలేక భూస్వాములవెంటదడుచున్నావు అనిగా అనుందానందమును కాదని అల్పసుఖాన్ని కోరుతున్నా వనుట చిలుకకు ఎన్నిబుట్టులు చెప్పినను ఏమి వ్రయోజనము ? అనగా అది వేర్పినపదములను తిరిగి ఎలింగించునే గాని వానియర్థం తెలిగి వ్రవర్తింపడుగదా ! అటులే మానవకు సంకనేర్పినను అదరణ లేకున్నచో నిరుపయోగ మనుట టయీ ! కామారుడవై ఎల్లప్పుడు మన్మథునికి వంకపాటు పాడుచునేయుండువు.

పంకిరన	రెండు	సంఖ్య	పంపు	పుట
కటకట జీవుడా :	87	350	1	284

269

అవ । భగవన్నామము తఱుగని ధనమని, దానిమహిమను వర్ణించుచున్నాడు.

సీ. ఇచ్చులోఁ గోరిన వెల్లఁ దీడ్చు ధనమ్ము
 గోవిందునామమే గొప్పధనము,
 నారదాదులజిహ్వా నర్తించెడు ధనమ్ము
 నకలాగమమ్ములు చాటు ధనము,
 కూర్మి మానులు దాచుకొనెడు ధనమ్ము మో
 త్రాసకు గుంబళమైన ధనము,
 ఇరవైన శక్తుల కెల్ల నింటిధనమ్ము
 తిరముగా నాత్మఁ బాలిన ధనమ్ము,

గీ. పరమశివుఁడు కాశీపురిఁ బంచ ధనము
 ప్రాజ్ఞులైన యాచార్యుల మూలధనము,
 మించి వేంకటవిభుఁడు పాలించు ధనము
 అరణు మారినామమే నిత్యమైన ధనము.

గోవిందుని తిరునామము చాల గొప్పది మనమలోని కోరికలెల్ల తీర్చుగల్గినది ధనమున్నచో అన్నిటిని పొందవచ్చును. 'ధనమూల మిదం జగ' త్తనీతిదా ఓర్వలనుడి. ౧. హరినామధనమే నారదుడు మున్నుగా గల పరమార్థుల జిహ్వాగ్రంలో వాట్యం చేయుచుండెడిది ఈ ధనమహిమనే అన్ని పదకొన్నింటి దాటిచెప్పినది. మునులు పీఠితితో దాచుకొనేది ఈ నామధనమునే మోక్షమార్గాన పయనించేవారికి ఈ ధనం దారిపత్తై మైనది. మంచితక్కుల కెల్లరకు ఇంటునుండే ధన మీ భగవన్నామమే ఇదే అక్కలో స్థిరముగా పూర్తిపెట్టిన ధనము. పరమేశ్వరుడు కాశీపట్టణములో అందరికి ఈ నామధనమునే నందిపెట్టుచుండును అనగా సుమారున్నవల కడిచెవిలో పరమేశ్వరుడు యమంత్రాన్ని ఉపదేశించుననుట. పూజ్యులైన ఆచార్యుల మూలధనం ౧౫౪, ౫ న్నామమే అతిశయముగా పేరిటాద్రినాకుడు రక్షించెడి ౧౫ నామమునే ఆలోచి ౫గా తఱుగనిధనం హరినామ మొక్కటే.

సంకీర్తన	రేటు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇచ్చులోఁ గోరెవల్లా	205	27	8	10

270

అవ పరిచేక్కరువిక్కివ కల్గినవాడు నకలదొషములు నశించి నరుడు ముక్తిని పొందు వనుచున్నాడు

నీ. రైవము కృపయున్న తనకర్మ ముష్టమా ?
 ఆ వేళ ఘనపుణ్యంబు నగును గాక
 గోవిందుఁ డొప్పిన కొంచెము దొడ్డమి ?
 కొనకెక్కుఁగాక మిక్కుటపుసిరుల ?
 వరమాత్యుఁ డెలిన బంధముల్ గలుగునా ?
 తెరదీసినట్లుగ తోగును గాక
 శ్రీనిండు విజ్ఞాన మిద నడ్డిముందునా ?
 శ్రోతలిన మాయలు చొలఁగుఁ గాక

గీ. చిత్తమున శ్రీనివాసుండు చిక్కి నవును
 చాపుపుట్టును లున్నవా జయమె గాక,
 కడమ లున్న పై కైవల్య మిదఁగ నితఁడు
 మించి జగమెల్ల నిట్లె గెల్పించుఁ గాక!

రైవకృప తిరుగగా తన పాపకర్మ లక్షపదపు రైవకృప కల్గినవాడు గొప్ప పుణ్యాత్ముడే అగునుగదా. గోవిందునిదయ ఉంచగా కొద్దిగొప్పలవేదా లేక అతిశయ మైన నరులు పైయందు లందుకొనునుగదా. ఆ వరమాత్య రక్షిండు రాగా మఱి తగులము లెక్కడివి ? అని తెరదీసినట్లు తారితోవునుగదా. ఆ లక్షీపతియై విజ్ఞాన మును అనుగ్రహింపగా ఇక అడ్డమిదః పైకొన్న మాయలు మటుమాయ మగునుగదా. శ్రీనివాసుడు మనసులో గోచరింపగా మఱి చాపుపుట్టువు లెక్కడివి అంటరా జయమేగదా. ఈ శ్రీకుడు మోక్ష మొనగగా కొఱవ లేమి లోకమునే అతడు జయింప జేయ గలుగు.

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
నేమెంతమూడులమైనా	428	285	3	285

271

ఆప తీవుడు బహుళభోగాలతో విసిగి వేపారి కడకు వృషాదివిభుని సేవించి
రరించునని అనుభవపూర్వకముగా నుడువుచున్నాడు

సీ. ఎన్ని నాళుల కేని యీ యర్థమే కల
దింతలోననె హరి నెఱుంగవలయు
ఎంత నూతేజుల కేని చావు నిజమ్ము
ముంచి యిట్టి మోయు ముటికిడొక్క,
ఇందుకుగా నుభయే, కోరదమొ ? యె
వ్వరికై గడించుమో పైఁగిమాడ్చ,
కలిగినదినములు కాపురానకె సెల,
కాసకు లేదాయె హద్దు పద్దు,
ఫలమేమిగల దిందు? పొణి యేమిటివాడొ
తీరని దీచిక్కు తెలిసి సావ,

గీ. ఇందియమ్ముల రసమాయె నెల్లపొద్దు
మొనసి చేసినకర్మముల మోపులాయె,
ఇన్నిటికి వేసరి వృషాచలేందు? గొలువ
మాసినది నుడుగాయె, జన్మములు తొలఁగె.

అలోదించగా నూరేంద్రకై నమ మరణం తప్పదు ఈ ముటికి దేహాన్ని
అందారా ఈ తీవుడు మోయుచుండును. ఇంతభాగ్యానికి ఎందులకు నుభాన్ని
కోరుదుమో; మనం సంపాదించే బంగారం (ధనం) ఎవరికొనమోగదా! మరణానం
రం = నసాన్ముంకా వరుంపాలని భావం బ్రతికిన దినాల్ని కుటుంబపోషణకే
సరిపోయినవి అళిత హద్దువద్దులు లేవుగదా! పైకార్యాలలో ఫల మేమున్నది ;
పొణి ఏపాటివాడు; అనే చిక్కునమగ్న ఏనాటికీ తీరునది కాదు. దీని వెళిగి తోసి
చుచ్చటలము క్రమంగా ఇంద్రియాలవలుత్వం తగ్గిపోవును కర్మబంధములు పెను
మోపు (అధికము) లగుచున్నవి. ఎంతకాలానికైనా ఈనమగ్న ఇట్లే ఉండును
చిక్కు వీడదు బ్రతికియుండగనే భక్తితో భగవంతుని తెలియవలెను పైవాని నేవ
గించుకొని వేంకటేశ్వరుని కొలువగా హేయమాలైవ వయ వన్నియు పుతములై
జన్మరాహిత్యము కలుగును

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎంతకాలమునకైనా 216		88	3	68

272

అస హరినామసంకీర్తనమే జీవనమగా గలిగి వలుపురు డరించిని వలుపు
చున్నాడు

సీ చాలదా హరినామసంకీర్తనం గల

మేలు దీనన బుధుల్ మెరిసినారు,

వేదశాస్త్రముల విసుల నెఱుంగక

ప్రాచేతసాగుచో పరమముమలు

సమకొని హరిమంత్రజపవగాయలు లోచు

నజలలోకముల నధికు లైరి

ఇతరదైవతముల నించుక యోగక

ప్రతిలేనిమహిమ పర్వతతనూజ

హరిమంత్ర మొక్కండె యాత్మలోఁ దలచుచు

హరునిలో సగమయి యర్థి నిలిచె,

గీ, చదువ నోసక వలుమరు చదువు లెల్ల

నారదాదులు వేంకటనగవిహారి

యైన శ్రీహరినామమే యనవరితము

వదల కది జీవనం బయి వలలినారు

హరినామసంకీర్తనములోగల మేలు ఒక్కటే దాదా : దాట వనుట అసామనంకీర్తనంతోనే పండితులు (దేవతలు) పెంబు గడించారు. వాట్నీడి మున్నగు పండితులు లెందరో వేదములయొక్కయు, శాస్త్రములయొక్కయు విధులను తెలియజాలక వ్రయత్నంతో హరినామజపంలో అసక్తులై అన్నిలోకలూ అధికులై పార్వతీదేవి వేణుదేవతలను అనుకొనబ ఒక్కహరిమంత్రజపమేమిటనే అంశమని వగంకరింపలో నిలిచినది. వయమారు వేదశాస్త్రాలు చదివలేక కొరిచుట మున్నగు పరమభాగవతులు వెంకటగిరిపై విహరించే శ్రీహరినామమునే అనుసరించి వదలిపెట్టక జపిస్తూ అదే జీవనంగా కల్గియున్నారు.

కనుక హరినామజపమకంటె అన్యతరతోపాయం లేదని తాత్పర్యము

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	వంపు	పుట
దాదా హరిసంకీర్తన	39	205	1	136

273

ఆ. ఎ. కొండలవానిపై చిక్కి చెవివానివృట్టుక మిక్కిలి దండుగ యని వక్కాటింఱు
చెన్నుడు

సీ. అడయక చేసిన కానయ్య అని వృథ
యెఱుగెడ నెఱింగిన యెఱుకయు వృథ,
ఒకలిలోపలి వారి నొనరంగ మతిలోనఁ
దహవని జేవిక తనకును వృథ,
ఎగయునఁ బడసిన గొరతాన మది వృథ
తగిలి గడించిన ద్రవ్యము వృథ,
అగజేకనామిండు సర్వాత్ముఁ డె" హరి
వ్రానిక గొలువని ముద్దియు వృథ,

గీ. అయిదని పను బహుపరిణామము వృథ
నెరల్లి నొ రవులు నిన్నియు వృథ వృథ వృథ,
పరమూర్తగు లిరువేంకటగిరిహరిఁ గని
నునఁగ నేరని అస్త్వముల్ ముఱి మఱి వృథ.

అలసింపట చేసినదాసములు, అటవట నెఱింగిన ఎఱుకలు వ్యర్థములు*
అట్లు మరొ సున్ను హరిని మనసా ఎఱుగినవానిబ్రతుట దండుగ ఒక లోకములో
కలిగి సంభావన, సంపాదించిన భనమును వ్యర్థములే అగర్భల కిన్నింటికీ
అర్హులును, సర్వాత్ముడు అగు హరిని వ్రానితో నెఱించనిబుద్ధియు
నింఱగే వైషయి కింఱగే కుట్రములున్న వృథయే భయభయములును వ్యర్థ,
మఱి పరాత్పరుడైన శ్రీవేంకటేశ్వరుని దర్శించి ద్వితులజాలని అస్థులు
మరల దండుగే అగినప్పటి కరిగినదే ఇర్మ = కలెగునని తాత్పర్యము.

సంకీర్తన	లేట	పంఖ్య	సంపు	పుట
పెరిచిలు నొరెలు	35	217	1	146

274

అవ • మనసునకు కర్త మంగావ్రీయుడు. ఆతనిని సేవింపఁటకు కర్త మానవుని నిశ్చయించి వలకుచున్నాడు

నీ. దురితమ్ములకు నెల్లఁ దొడవగు మమకార
మరుదైన మమతల కాన తొడవు,
గుఱుతైన యానకు కోరికల్ దీవన
నింతకు లంపట హేతు వగును,
తుదలేని లంపట దుఃఖబీజము దుఃఖ
ముదుటుతాపమ్మున కుండఁ జోటు,
పదిలమా తాపంబు ప్రాణసంకటమె యీ
మదముపెంచున కెల్లఁ గుదురు మనసు,

గీ. మనసునకుఁ గర్త మంగంబమగఁడు, వానిఁ
దలఁచువని కెల్ల మనుజుఁడు తాను కర్త,
తలఁపు లివి నైవమానుషమ్ములుగఁ దెలిసి
నశినలోనను నాత్మేకుఁ దలఁచ వలదె !

పాపములను పోకృష్ణహించునట్టిది మమకారము (నది అనుభావము) ఈ మమకారాన్ని పెంపొందించునది ఆళ కోరికలు ఆళకు దీవనమువంటివి, ఇ అన్నింటికి శ్రమ (లంపట) కారణము అందుచేతులేని లంపట దుఃఖమునకు హేతువు ఈ దుఃఖము ఉద్ధతమైన తాపానికి స్థావరము నిలువదైత రావము ప్రాణసంకటమును గల్గించును నీనిమదపుచేష్టలకు మనస్సు మూలము మనస్సునకు కర్త మంగాధిపతి. అనగా భగవంతునిపై లగ్నంచేయుటదీవ మనస్సు నిశ్చలంగా నిర్మలంగా నుండు ననుట మానవుడే కలంపులకు కర్త అనగా మనుజునిబట్టిలో ఏవేవో ఆరోపనలు ఎట్లుచేండు ననుట ఆ కలంపులలో దైవసంబంధమునైన కలంపులను వృద్ధివోందించుకొనుచు లోకిములగు కలంపులను వదలుట అపూర్విభూతి, తామరలదోలిన కమ్మలుగల శ్రీవేంకటేశ్వరుని ధ్యానింప వలదు : ధ్యానింపవలె ననుట.

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కడనడను చారిత్రం	41	251	1	108

275

అవ : హరియు, అశనిశరణాగతియు కామనిధానములని చాటుచున్నాడు.

సీ. కలవు చెందే చెండు కామనిధానములే

హరియు నాతనిశరణాగతియును,

నడులులేరా ? భూమి నానాదిశలయందు

హరిదాసుఁ డొక్కఁడే యరుదుగాక!

సురలు లేరా వింట సోదించ ? భునుఁ డొకం

దల వితురంబెలు నరఁడు గాక!

మాటలు మంత్రాలు మహిని లేవా ? విష్ణు

నామమే పరసాధనమ్ము గాక!

ప్రజలు నల్పెడివి లేవా ? కోటిపూజలు

తులదూచ భక్తియే డొడ్డగాక!

విశ్వమున లేని భోగించ వేలసుఖము ?

గీ. లతులకై వల్యసుఖమె సౌఖ్యమ్ము గాక !

ఇహమునం దిందఱకు లేడ ? వృషగిరిందుఁ

డవని వైష్ణవులకె మని కాయె గాక !

అపాక సారలొక కామములకు చెందే పెన్నిధులు. ఒకడు శ్రీనివాసుడు, చెందవది వారిశరణాగతి ఒక్కహరిదాసుడుమాత్రమే అరుదుగా వుంటాడుకాని ఈ యామిలో అన్నిదిక్కులలో మనుష్యులు లేరా. ఉన్నను నిరుపయోగ మనుట, పైకుంఠమేలే విష్ణుడే గొప్పవాడుగాని వెదకితే స్వర్గములో దేవత లెందరో లేరా, ఉన్నను ఉపయోగం లేదనుట. విష్ణువామమే పరము సాధించునట్టిదిగాని, అందుకు గాని మాటలు మంత్రాలు ఎన్నో వుడిమిపై లేవా? ఉన్నను దండు గనుట. తులదూచితే భక్తియే యెక్కుడుగాని మానవులుచేసే పూజలు కోట్లు లేవా? ఉన్నను అవి భక్తికన్న మిన్న గవనుట. సాటిలేని సుఖమంటే మోక్షసుఖమేగాని ఈ లోకంలో అనుభవించుట కెన్నియో సుఖము లున్నవిగదా! అవి తీరికము లన్నమాట ఈ లోకంలో వృషాదీనాదుడు సర్వజనములకుదై యున్నను విష్ణుభక్తులకే అతడు దేవనమై యున్నాడు

సంకీర్తన	లేఖ	పంఖ్య	పంపు	పుట
కంపి చెందే భూమి	272	412	3	277

276

అన తిరుమలవృదు ఘడింబనివాడు జ్ఞానహేనునై మాయలో మునుకలు
వేయించుండు ననుచున్నాడు

సీ. కడనుండు హృనికీ గా డిటువలె దన
యొడలిరోతలు చూచి యురక నవ్వు
పాముకా టందినవానికీ దిన బోవ
వేవచే నై నఁ జప్పిడిగఁ దోచు
సంసారవిషము శీర్షమున కెక్కినవాని
కతినిచకాంతయు నప్పరసయె,
కాణివానికీ దన వెకలిచేష్టలు తెల్వి
గలవానిపనులుగఁ దలఁపుఁ గూర్పు,
మెదలి కర్మపునాము మేయు సంసారికీ
కర్మమే బ్రహ్మమై కానివించు,

గీ. విశ్వ మొక్కటియే చవుల్ వేలు వేలు,
మఱపు కప్పిన దెలుకను , మాయలందుఁ
దేలియాడఁగ వలసెను దిరుములేళు
సంఖ్యిని రేదములఁ గొల్పనట్టివాఁడు.

జ్ఞాని అజ్ఞానివరగాక తనశరీరనంటంధములైన మాతృపురిషాది
జాగుప్పాకరములైన వాటినిజూచి వప్పుకొనును. అనగా శరీరముయొక్క
హేయభావమును తలబోయు వనుట పాముకాటుకు గురియైనవానికి వేపాకు దిన్నను
అది చప్పిడిగా అనిపించును. అలాగే సంపారవిషం బాగా తలకెక్కినవానికి
వరమనీచురాలైన ప్రకూడ అప్పరసగా అనిపించును. అదేమాదిరి వెట్టివాడు తమచేసే
పిచ్చిపనులు జ్ఞానిచేసే గొప్పకార్యాలుగా భావించును. శార్వజన్మల కర్మఫలములనే
కామునైరు ననుభవించేవాడు కర్మమే బ్రహ్మ మని భావించును. వ్యవసర మొక్కటే
లయినప్పటికీ లోకులఅభిరుచులు వేరువేరుగా నుండును. జ్ఞానమును విస్మృతి
కప్పివేసినది. తిరుమలేకుని అడుగుదామరం వర్చింపనివాడు మాయలోబడి
తట్టమిట్టాదవలసియుండును.

సంకీర్తన	రేఖ	నంబూ	నంపు	పుట
కడనుందే విజ్ఞానికీ	288	387	3	247

277

అన . బిగమేమాయ బ్రిరుకేమాయ కాశ్వకమైవది వైకుంఠమే అనిపదేశింతు
చున్నాడు

సీ. కానక కన్నది కైవల్యపద మది
నానాటొబ్బిదు కిది నాటకమ్ము,
పుట్టుటయు నిజమ్ము పోవుటయు నిజమ్ము
నట్టనగిమిపని నాటకమ్ము,
ఎట్టయెడటఁ గల దీప్రపంచ మ్మింక
కైవల్యపద మది కట్టకడది
కుడిచెడి దన్నంబు కొకచుట్టెడి దింక
నగుమంతరపుపని నాటకమ్ము
బడిగట్టుకొన్నట్టి యుభయకర్తమ్ముల
వడఁదాక నవుడె కైవల్యపదము.

గీ. తెగదు పాపమ్ము పుణ్యమ్ము తీరిపోదు
నగుచు నడచెడి కాలమ్ము నాటకమ్ము,
ఏడకొండలనాయకుం డేలు గగన
పథిము మీఁదిది పరమకైవల్యపదము

అ మోక్షస్థానం లేకలేక దొరకునట్టిది నానాటకమే యి. బ్రిరుకే బకనాట
కము చావుపుట్టుపులు నిజము. వీనినడుమ వదిలే వనియే నాటకము. కన్నులయెదుట
ఉనిపించే ఈ ప్రపంచం నిజమని తోపింపజేస్తుంది ఎక్కడో అక్కడంగా వుండే
కైవల్యమే జీవితీ పరమస్థానము బొట్టకు వట్టెడుకూడు, కట్టుటకు మోరెడుగుడ్డి
యి. రెంటినంపాదనకేగదా మావపు బాడే ఈ నాటకమంతా ! పుణ్యపాపకర్మల పెగ
సోంపపుడే కైవల్య ముట్టుట నిష్కామకర్మావరణ మోక్షసాధన మనుట
పాపముగావి, పుణ్యముగాని యార్తిగా కూవ్యము కావప్పుడే జీవి అనుభవించే
కాలమే యి. నాటకము ఏడకొండలవిభుడు వేంకటేశ్వరుడు ఏలినగా, వియత్త లానికి
పైనున్నట్టడే పరమకైవల్యస్థానము.

దానికే యర్పించారి.

పంక్తి సం	రేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
నానాటొబ్బు నాటకము	280	578	3	387

278

అవ శ్రీజయంతిమహిమ మగ్గడించుచున్నాడు.

సీ. శిష్టరక్షణమును దుష్టనిగ్రహమును
 నృప్తిచే నొకమాఠ శ్రీజయంతి
 పారి శృష్టమూర్తియై యవతరించినయంతి
 పరమమునుల కెల్ల భయము లుగిగి,
 అనుకలగుంజెలో నడలు గజల్కాన
 నిరులమిరిదినయట్టి శ్రీజయంతి,
 తగ శౌరి ననుజేవతనయుఁ డై నిప్పుడే
 గోవులఅంతెలు గుబ్బతిల్లె,
 మానుయా కంపరాణ్మణికి నూలును నిం?
 చేవమూరినయట్టి శ్రీజయంతి,

గీ. అవనినారాయణుఁడు నరుడైన లతీని
 మేననావిని పాండవుల మేలు గనిరి,
 కారవులపని దీతె వేంకటవిభుఁడు
 శేషగిరి చెల్వు గులుకంగ శ్రీజయంతి.

శ్రీజయంతి అనగా శ్రీకృష్ణజననము రోహిణి నక్షత్రమునైన రాశివల
 లువాళ అష్టమినాడు జరిగినది అది ఒకే వారుగా కృష్ణరక్షణమును, అన్యరక్షణమును
 చేసినది సైవానికొకటి శ్రీకృష్ణావతారమును

కృష్ణావతారమువల్ల మువివృంగవుల కందియకు రాజనటయము చొంగిన
 పంతులభాయమానమైన శ్రీజయంతి రాక్షసులగుండెలలో హులు పుట్టించినది.
 అనగా తమ్ము సంహరించునని యెంచి రనుట విష్ణువు వసుదేవపుత్రుడై యున్న
 రింపగా గోవులు (తమకు రక్ష కల్గెవని) అనంబములో బండెలు వైచిఫల కృష్ణా
 వారముతో కింతునికి మారేండ్లు నిండినవి అవగా అతనికి పురులము దాపైన దిగుట
 శ్రీమన్నారాయణుడు వరుడుగా ఎట్లుగా మేనరికింబో పొందివులు పెలుసె, పం
 శత్రువులైన కౌరవులు హావిని పొందిరి, ఆ కృష్ణుడే శ్రీ వేంకటేశ్వరుడై యున్నాడు
 శేషాద్రిపై అందాలు చిందుకున్నాడు

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
కృష్ణరక్షణమును	245	258	3	174

279

చానుడు ద్విభుభక్తితో వేంకటాచలవతి పాదపద్మదావ్యం చేసినపుడు
శ్రీహరినిండు పాత్రులగునవి విశ్వానమతో వలుతుకున్నాడు

కలసిగర్భంబు నిలువదే కామ్య క
ర్మములకుఁ బూన జన్మము లుడుగున ?

బ్రహ్మాస్త్రమునఁ గట్టి పయి మోతులంబుట్ట
వయ్యది నలదే యాంజనేయు ?

ఎటువలె హరిశరణార్థి కర్మవధాను
వర్తిగాఁ దన దయ వదలు శౌరి ,

గంపారమును రోసి జడభరతుం దిట్టి
దలఁపఁ బా నొందఁజే దానిగూపు ?

వినిధలంపటములు విను ముముక్షునకు దు
స్సంగతిన్ మలినవాసలు చనున ?

తాను కై కొన్న ప్రకంబుండఁ గాదని
పరులనుకమ్ము చేపట్టు నరుడు

నా ము తెంటికే తెట్టి చేపడియ కాద ?
వలనుగా వేంకటాచలవతిపదాబ్జ
కాశ్యము భరించువాఁడు తత్సరమకృపకుఁ
గరితదబ్ధుక్తి పాత్రుండు గాక పోఁడు

పురుషుంగిమంచేత ప్రీతి గర్భం కలుతుంది. అట్లే కామ్యకర్మలచేత జన్మలు
అనికరంబగుతాయి. అంజనేయుని మొదట బ్రహ్మాస్త్రముతో బంధించి అపై
పాదులుదుట్టగా ఆ బ్రహ్మాస్త్రం తనవట్టు వదలిపెట్టింది. ఆ మాదిరి హరిశరణు
దొంగినవాడై నిను కర్మమార్గాన్ని అనుసరించినచో వానివిషయములో భరమొత్త
తన ఏయడు మీకు అరగా కర్మావరణవరాయణుని విషయములో భగవంతుడు కృప
చూపి దినుట జడభరతుడు సంసారాన్ని ఏవిగించి విరక్తుడై నను భరమరాలములో
నికను ప్పరించి తత్సరముగా తానునూ శింకయై ఎట్టివాడు. ఆ పందనగా
పాదులపై చానావిధలంపటముల వదలిపెట్టివను దుర్మార్గుల పాహుచర్యంవల్ల
నికనునైన పాపవాసనలను విడలలేడు. దుష్టసాంగత్యం మోక్షమార్గమును
రెగ గొట్టవేయు ననుట, భక్తుడు తాను మొదట ఒక మతాన్ని అవలంబించి ఏదో
మతానిమతములో చేరికే ఆట్టివాడు ఈ రెంటికీపీ చెడు ననుట, కనుక వేంకటాచలవతి
పాదపద్మదావ్యం చే వారి అపారికృపకు పాత్రుడై యొప్పును.

280

అస జీవేశ్వరులను చక్కగా ఎరిపి శేషాచలవతిని ఎల్లనై న ముఱవటదని
హితవు గల్గునాడు.

సీ పుట్టినవానికి భువి నురణము తథ్య,
మట్టై చచ్చినవాని కగును పుట్టు,
పొడ గానఁగా రాదు బొంది పుట్టిననాఁడు,
కొనలేదు నడుమనే కొన్ని నాళ్ళు,
జేత్రుండు గిత్తుండు చెఱుఁగరాని వాఁ,
గీ వివేకము పొంది యెల్లవారు
తమ ధర్మము లఁ గాఁడు దగదు, దైవము నమ్ము
సంసారయోగము జరపవలయు,

గీ. చిత్తమా ! హరి నీలోనఁ జెందియున్న
వాఁడు పాయకుని, దేహభావ నిర్ది
జీవగూఁ మిద్ది యని చక్కఁ దెలిసి శేష
మహిధరావారిఁ గలనై న ముఱవ వలకు.

'భారత్య హి ధ్రువో మృత్యుః, ద్రువం జన్మ మృతన్య చ' అన్నట్లు పుట్టిన
వాడు చచ్చుట, చచ్చినవాడు పుట్టుట విజము. ఈ దావుట్టువుల అన్యంతములు
లంతువట్టువు బ్రతుకన్నది జననమంతముల మధ్యకాలమున సాగే కొన్నాళ్ళ
మొదట జీవుడు చిత్తుడు నరింపజేయరాని వాడు అనే జ్ఞానమును పొంది అంద
ఱును దైవాయత్త చిత్తులై సంసారమును పొగించుకొనవలెను ఓ మనసా !
'హరి నీలో మున్నా వానిని వదలకుము. జీవదేహభావముల భేదమును లెస్సగా
గుర్తించి, శ్రీశేషాచలాధీనతని స్వప్నమం దైవను ముఱవకుము

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	పంపు	పుట
ఇది యరుదనునొకఁడిది	183	421	2	284

281

అవి దేవు డిచ్చిన దానిలో తృప్తి వడదం మంది దనుచున్నాడు

సీ. దక్కనట్టివి కోరి తట్టునడంగ నేల
చిక్కినంతకై సంతసించరాదె ?
యుష్మనంతయుఁ దిని యుపరిపింపంగ నేల
గొలఁదిచాటియి చవిగొనంగ రాదె,
పాటి వేడంగ నేల ? బడలంగనేల ? వాఁ
డిచ్చినంతకై మది మెచ్చరాదె ?
శాస్త్రయై పొడ నెక్కి విలుగఁ బడంగ నేల ?
సాగినంతకై చేయి సాచరాదె ?

ఆ. జీవులను భజించి నిలుగులఁ బడనేల ?
శ్రీనివాసుఁ డాత్మఁ జిక్కియుంక,
నిఁది లేల ? మోక్షఁత లేల ? తప్పిలయందుఁ
బొరల నేల ? తృప్తిఁ బొరయ రాదె ?

అందరానివాటి నానించి వాదవదే చెందుకు : ప్రాప్తించిన దానితో తృప్తి వడరాదా : ఉన్నతిని ఆరాటవడట మెందుకు : కొద్దిపాటిలో రుచిని అనుభవించరాదా : వడుగులుదీసి యాచించే చెందుకు : అలసటజెందే చెందుకు : శ్రీనివాసు డిచ్చిన సంపదనే తృప్తితో అనుభవించరాదా : వెచ్చిగా విక్కినిక్కి విలుగబడే చెందుకు : అందినంతవఱకే చెయ్యి సాచరాదా : అనగా మెరమెచ్చుంకై హెచ్చుగా వెచ్చించి బాలిపోవడానికంటే ఉన్నంతలో న్నతోవడం మంది దన్నయట పొ్రాణి మాటొలను సేవించి ఉష్ణాలపాలు కొవడ మెందుకు : శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామి ఆత్మలో వెలుగుతుండగా ప్రాకురాడద మెందుకు : అలపులు ఆర్పాటా లెందుకు : అపమార్గాలలో ఎడదం డేచికి : సంతృప్తితో ఉండరాదా : ఉండవలెననుట

సంకీర్తన	రేకు	పంఖ్య	సంఖ్య	పుట
ఎంతలేదుచిత్తమా	372	131	11-1౪	88

282

అవ వరదుడే చేజిక్కి మిక్కిలిగ విచ్చుచుండగా ఆన్ముల జేరుటవలన పల
మేమవి వ్రశ్చించుచున్నాడు.

సీ. ఓహ విడిచి వదలు నూర కేటికి బట్ట
గురియుఁగాదె యగును గోడఁ గగ గగ
చిత్తములో నున్న చింతామణి మూరారి
యిమ్ముగఁ గోరిక లెల్లఁ దీర్పఁ
దలఁపక దవ్వేసి తారుచుఁ బరులకు
దీనత నోలులు దెలుప నేల !
కనులయెదుట నున్న కల్పవృక్షము శౌరి
నున్నించి ఇగములు మనుపుచుంప
నెన్ని కావలసిన నితనినే యడుగక
కన్నపారి నగగు కర్మ మేల !

గీ. తుంగి మనచేలి పరుసమై కొండలయ్య
యిహపరసుఖమ్ము లన్నియు నిట్టి సౌనునఁగ
భక్తి సత్వేళ నీతిని పాదములకు
నక్కఱగ మొక్క కొరులకు మొక్క నేల !

అన్ని కోరికల పీడెర్పు చింతామణి శ్రీధరుడే చిత్తములో నుండగా ఒట్టి
వానిని దలంపక బహుచురం పయనించి ఇతరులపై కారాడు, దీనముగా నోట్లు
దెలుచుట ఎందులకు ? వ్యర్థ మనుట తిర్పవృక్షమునకే శౌరి ఎల్లవృక్షముగా
లోకములను పంరక్షించుచుండిగా, అన్ని కావలసినను ఇతనినే యడిగి బొందిరి దగ
బడినవారి నందరినీ అడగు కర్మ మెందులకు ? ఆకిర లేదనుట ఎందులో
మొదటిది సముద్రందాటులకు స్థిరముగానున్న ఓడను విడిచి సౌరకాయులతో
దాటదలచుట వంటిది సౌరకాయుల పాగలమును దాటించుట వంటిది, చిమునే
మంచివేయును. అట్లే మనస్సుతో మూరారి యుండగా కాదని ఎరుల నాశ్ర
యించుట మానవోక్తిర మనుట రెండవది. గోడను నీటి గదిగఁద్రో అది బురదనే
రురియును అనగా మాలిన్యమునే ఇచ్చును అట్లే తిర్పవృక్షి ఎవంటి యిదిని
వదలి వరుల నాశ్రయించినచో వారు మనకు మాలిన్యమునే ఎమకూర్చురు ఇది
వరుసవేషవలె కొండలవృక్ష యుండి ఇహపరము లిచ్చుచుండగా భక్తితో ననఁబలము
ఆయనచరణములకు మొక్కక ఇతరులకు మొక్క పెంచులకు ? అనవసర మని
భావము.

సంకీర్తన	రేకు	పంక్తి	సంఖ్య	పేరు
ఓడవిడిచి వదల	284	100	8	101

అవ డీపికి కర్మానుసారంగా మంచిచెడ్డలు భగవత్ప్రసాదంగా లభింప గలుగును. ఆశతో అందవివాటికై ప్రాకటలాడ వద్దని హితము బొధిస్తున్నాడు.

సీ. మన సెంతయో యంతే మంగళమ్ము తినువు
కొలదియే సత్త్వమ్ము తలచిచూచు
తన కల్మి నంచక తగనట్టి మురిపాల
సెనంగ జోయిన తీసి విప్పి గలవె ?
విల్చినకొలదియే వెదలు పైయలు గూడ
నాకటి కొలది యాహార మెల్ల,
ముందు నెన్న గనక ముఱుగొన వరుగేల ?
అందనిపండ్లకై యాన యేల ?

ఆ కొంకలప్పు సేవ కొలదియే మేలు, వాఁ
డిచ్చినంతవఱకె యెనఁగు నిమిలు,
వెట్టిదేహి తొల్లి వెలకుగొన్నది గాక
వేలుగలకె ? చండిపోరు లేల ?

'మతిహింస' గతియంత' అన్నట్లు మనస్సు మందీదైతే సర్వభుతాలు సమక్షానుభూతి మనోవైర్యమవసర మన్నమాట అలోచించిగా శరీరాన్ని అనుసరించియే సత్తు ఉంటుంది. పిప్పిలో తీపి యుండునా ; తనకుగల సంపదతో తృప్తిచెందరి తగని ఆశలకు లొరైతే ప్రయోజన ముండునా ; పైరు విల్చినను సనుసరించి మొలచును అట్టికొలది అన్నమన్నట్లు కడఁగవజన్మలో తానుచేసిన తర్జుని కమగుణముగానే ఈ జన్మలో కలిమి కలుగును గాని అధిక్యంగా రాదు అట్లు దురాశతో వ్యవర్తించడం మురికికోడలో వరుగు తిడుట, అందనిపండ్లకు అట్టులు రాదుట వలె వ్యర్థం శ్రీకువి ఎంతగా కొలుకుమో అంతకు శ్రగినంతమేలు అత దీప్తును భగవంతు డెంత లనగోహించునో అంతే సంపద కలిగి మనె దము వెట్టిప్రాణి పూర్వజన్మలో తన కర్మలనెడి వెలకు కొన్నట్టినే యిప్పుడు తా ననుభవించే ఈ అపశ్చంపదయ, శపనత్వాలు, కుతాకుతములు మొదలైనవి, ఇట్లుగాదు అట్లుగాదు అవి ఇందుకు వందలంధించిన మొండిచర్యలు చేయడం దండుగ.

సంకీర్తన	రేణు	సంత్యా	సంపు	పుట
నివరము హరినట్టి	216	98	8	85

284

అన : మనసులో సంకుచితభావంలేని ఒప్పుకొన్నచో అన్ని ఇచ్చగానే ఉండు ననుచున్నాడు

సీ. తాయధారగా మింపు కాదునీలుని మింపు
వారికి వారి యాహార మింపు,
సోయగంపుగనులఁ జూడు వేగుక లింపు
స్వారతిమ్ము సమ్మతింపవలె గాని-
వలుగు లన్నియు నింపు భావమ్ములవి యింపు
చెలరేగు తమ తమ చేత లింపు,
జలమలసంగలుల్ సహజమ్ము లవి యింపు
స్వాంతమ్ము సమ్మతింపవలె గాని-

గీ. తమ జననములు తమ చక్కదనము లింపు
జగతివారికి వారల జాతు లింపు,
గగడగిరినాథు మాయావికారము లివి
బుడబుడన వలె మానస మ్మొగలు లేక.

తమచిత్త మంగీకరింపచో అనవ్యామగు ౩: శరీరము, ప్రీతిపొందివల్ల కలిగే సుఖము ఎంతో హితముగా నుండును. అట్లే ఎవరికివారు తనే అంబు, అందమైన తమమ్ములతో చూచే ఉత్సవాలు ఇంకొకటి ఉండును. మిమీయ మనసు ఒప్పుకొన్నచో దుర్భాషలు, వాటిలోని అభిప్రాయాలు, విజ్ఞానభింవి తామునే దుష్కార్యాలు, సహజముగా ఏర్పడే మరమూలాలు ఓమకు ఇంకొకటి గొలుసు ఈ జగత్తులోని మానవులకు అమృతములు, అండాలు ఇంకొకటి అనిష్టములు అట్లాగే ఏ జాతివారికి ఆ జాతి గొప్ప దనినది ఇంకొకటి బూరుత్తుంది ఇట్లు వింటుంటే కేవలం ఎడగిరిందుగ్గిరి మాయజల్లనే మనసులో క్రింపదపంపె వీటిని సమ్మతించవలె.

సంకీర్తన	లేఖ	సంఖ్య	పం ౩	పుట
హేయ మేమీలేదు	381	178	11-1౪	120

285

అన : పరమపదప్రాప్తికి వరంవరాహావంగా ఉపాయాలను సేయించునాడు.

సీ. అంశాఃక వైష్ణవం బక్కడి కక్కడే
 నిందకుఁ బాసిన నిర్మలఁ డగు,
 పాపంపురాసులు పరిహార మైననీ
 పరమమా గోవిందభక్తి నొడిము,
 స్థిరతరపుణ్యమ్ము చేరువయైననీ
 శ్రీపతిదాసుల సేవ దొరకు,
 గొట్టగొనకు మతి గోరిపాటిననె ని
 శ్వులు విష్ణుశరణందు చవి జనించు,
 పట్టిన బన్ధమ్ము పావన మైననీ
 విములమా తిరుమంతిరము లభించు,

గీ. గురుకటాక్షమ్ము తన కొక కొంత సోఁకి
 నప్పుడె ప్రసవత్తి నిశ్చలం బగును, శేష
 కుధరనాయకు మానక కొలిచినపుడె
 పరమపదమునకున్ తాను పాత్రుఁ డగును.

వైష్ణవము అక్కడి కక్కడే ఉండును. నిందలకు పాత్రులు కానివారు పవిత్రుల డగును తన పాపసమూహాలు పరిహారమైనపుడే శ్రేష్ఠమగు గోవిందభక్తి ఏర్పడును. ముష్టిరమైన ఐక్యం దగ్గటిల్లినపుడే శ్రీనివాసదాసులసేవ సమకూడను దిట్టచివరకుబుద్ధి ఉత్సహించినపుడే వైష్ణవవిశ్రవణమందు రుచి తెలియును. తనకు వచ్చిన బన్ధము వదిలినపుడే పాపమును తిరుమంత్రించుచును. గురుకటాక్షమునకు పాత్రుల డయితే నిశ్చలప్రసవత్తి లనకు కుదురును శేషాచలాదివతివి వదలక సేవించినపుడే తాను (భక్తుడు) పరమపదాన్ని పొందుట అర్హు డగును.

సంకీర్తన
అండాక వైష్ణవ

రేకు
264

పంఖ్య
810

పంపు
8

పుట
200

286

అవ : విష్ణుభక్తులయొక్క భగవత్ప్రవాహరమును అభివర్ణించుచున్నాడు

సీ. వినియెడు వీనుల ననబాక్షుకథలకే

పనిగొందు రెవుడు ప్రవన్నజనులు.

కనియెడు కన్నులు కైటభాంతునియొ

దనువువతితురు మురారిబింట్లు,

పలికెడి పలుకులు పరమపూరుషునికై

యలవఱుతురు శరణాగతులును,

తలఁచెడి తలఁపులు ధరణీధరునిమీఁద

జాయంగనీరు తదీయ రెవుడు,

గీ. కలియుగమ్మున శ్రీశక్తైంకశ్యములనె

మూరియుచుం శేయుచుందు ముముక్షువులును,

జేంకటేశ్వరు మఠమునే విశ్వసింఁచి

వైష్ణవులు విష్ణుకీర్తనపరులు గురులు.

ప్రపన్నులగువారు వినెడికత్తిగల శ్రవణేంద్రియమును ఎప్పుడు భగవంతుని కలులు వినుటకే వినియోగించుదు చెప్పలు భగవక్తి-ఫలు వినుటకే సార్థకములగు ననుట మురుదనేరాక్షసుని హతమార్చిన విష్ణువియొక్కదాసులు చూడకత్తిగల కిన్నులను కైటభరాక్షస సంహారయగు మురారిమూర్తిని తిలకించుటయందే లగ్నమొనర్తురు. తమలు గలిగినందుకు ఫలము దైవమను నందర్పించుటయే యనుట. శంకాగతిసందినవారు తమమాటలను పరాక్పరుని ప్రోక్షములకు, నామసారాయణాదులకు అలవడజేతురు. ఆ తక్కులు తమ మనసులలోని కోరికలను పరాపావతాదుడై ఘానికైత్తి న నాగవగవిరాజిమానుమండి మరలింపయి. మోక్షమందు అపేక్ష గలవారు ఈ కలియుగములో లక్ష్మీవల్లభుని కైంకర్యం చేస్తూ మురిసిపోవుచుందురు విష్ణుభక్తులు విష్ణువికీర్తనలందు అవక్తికలిగిన గురుమహారాజులు వారు శ్రీస్వామి వారికి అభిమతముగ రీతి యెదో తానినే నమ్మి నడతురు.

సంకీర్తన	రేకు	పంక్తి	సంపు	పుట
మరిగి పీఠేహి	11	402	1	289

నామోద్భవించుటకు పాత్రులకాని అజ్ఞానుల అపస్తను లేదు.

౨.

విశ్వానాథాస్త్రిమూలంకు సందేహమే గాని
యంగీకరింప రక్షాత్ముమహిమ,
అకట ! గానమే నచ్చ నన్నియైన సమ్మరు
విష్ణుగాస్త్రిమూలము వికలమతుల్య,
శక్తిమూల గావించి కడు నలయుటగాని
యె కమాటు హరిఁగాఢ నొప్పుకొనరు;
కన్నక పుష్పలై తల వణకుటగాని
పూజింప నొల్లరు భుజగశయను,

నిలని శూరలుఁగాని నిశ్చింతం లగుచు
సృష్టింపకు తమభార ముచ్చటనకు,
సృష్టింపకుచు నజ్ఞాన మెడలఁ
గొప్పల ప్రివన్ను లగుచు స్వధర్మనిష్ఠ

అనుట అన్నిట ములు నేర్చియు సందేహప్రాణులై యుండులే కాని
విశ్వానాథాస్త్రిమూలంకు పాత్రులకాని అజ్ఞానుల అపస్తను లేదు. నామోద్భవించుటకు
పాత్రులకాని అజ్ఞానుల అపస్తను లేదు. నామోద్భవించుటకు పాత్రులకాని అజ్ఞానుల అపస్తను లేదు.
విశ్వానాథాస్త్రిమూలంకు సందేహమే గాని యంగీకరింప రక్షాత్ముమహిమ,
అకట ! గానమే నచ్చ నన్నియైన సమ్మరు విష్ణుగాస్త్రిమూలము వికలమతుల్య,
శక్తిమూల గావించి కడు నలయుటగాని యె కమాటు హరిఁగాఢ నొప్పుకొనరు;
కన్నక పుష్పలై తల వణకుటగాని పూజింప నొల్లరు భుజగశయను,
నిలని శూరలుఁగాని నిశ్చింతం లగుచు సృష్టింపకు తమభార ముచ్చటనకు,
సృష్టింపకుచు నజ్ఞాన మెడలఁ గొప్పల ప్రివన్ను లగుచు స్వధర్మనిష్ఠ

సంకీర్తన	తేజ	సంఖ్య	పంపు	పుట
విశ్వానాథాస్త్రిమూలంకు సందేహమే గాని	248	282	1	177

288

అవ తమింది రమింఁ పుండరీకాక్షని రక్షణ కోరివి ఎటవ్యయల్నాలు విఫలము లగువని తపదేశించుచున్నాడు

సీ. కన్నవారల వేడ కన్తి పక్కున గాక
ఈశుఁ గీయని దొరు లీయఁ గలరె ?
ఎన్నికఁ దను విచ్చె నిహముఁ జెంపగ నిచ్చె
నున్నవా రీ పని కోపఁ గలరె ?
రాఁబుద్ధుఁడెందుఁ దిపట దక్కున గాక
రానిది తే నొక్కరకు వశంబె ?
కనువులో నుండ గాఁ గలవి నుదుట వ్రాసె
తనవి దైవముసేత చాఁచు దరసు ?

గీ. అక్కజపుసంపదకు శ్రీమ దక్కు గాక
ఏగుకొండలవిభుఁ డాస్వ గీకపోడు,
నరత మతగితె శరణన్నఁ టాటుఁగాక
తప్పు లొప్పులు దేవుఁ డాతనివె గావె !

అగవద్దవారిసంతా అడిగితే ఒప్పుం దక్కుచుండేగాని పరాత్పరు డీయలేని దానిని అట్లు రీయగలరా ? ఎయిలే రనుట ఆ దేవుడే ఈ శరీరాన్ని ఇచ్చాడు ఇహలోకమథవాంతు గూడ కల్పించినాడు. తక్కినవాసనని చేయగలరా ? చేయలే రనుట తన శ్రమకు తగినంతగానే ఫల మిచ్చుతుంది గాని అంతకు మించి సంపాదించుటకు ఏ ఒక్కరికైన సాధ్యమా ? కా దనుట కామ గర్వము దైవమే పూర్వరహస్యనుసారంగా పుణ్యసాహాయు దైవం నొసట వ్రాసినాడు ఆ దైవనిర్ణయాన్ని దాటడానికి ఎవరికినీ శక్యము గాదు అందరూని సంపదలకు అట్టులు దాటితే శ్రమ మాత్రమే మిగులుతుంది ఎదుకొండలారాయని ఆశ్రయిస్తే అతడెప్పుడుగాని మన కోరికల కిదెర్చిత పోడు ఎల్లప్పుడూ ఆ దేవుని శరణుకోడితే చాలు చమ తప్పులొప్పులు అతనివే

అవగా తమింది అన్నిటిని ఒప్పులుగావే గ్రహించు పనుట.

సంకీర్తన చని మారిషట్టి	రేకు 81	సంఖ్య 380	సంపు 1	పుట 280
---------------------------	------------	--------------	-----------	------------

289

అవ . శ్రీనివాసునిసేవ నంపత్పదమవి, హరినామస్మరణం అమృతపానమే
యని చెప్పుచున్నాడు

సీ. అత్మలోనుండి దేహంబు నోమెడి హరి
నొల్లమి తన్నుఁ దా నొల్లకుంటఁ
అతని బల్లిదు మాని యన్యుల వేడుట
పొల్లకట్టును దూచి పోగు లిడుట,
ఎట్టిపుణ్యఫలమ్ము లేదుగల్గిన హరి
కీకున్న నది దైవ మీయకుంట,
వాని శవ్వన మొనర్పని భోగము లకల్ల
తనిలి చెఱకు విప్పి చవులు గొంట,

గీ. శ్రీవధూటీవిభుంగై న శ్రీనివాసుఁ
జేకొనుట నీకు లన్నిటిఁ గైకొనుటయె,
నోర శ్రీహరినామమ్ము ముగువు లెల్ల
జాఱుజాఱున నమృతంబు జాఱుకొనుట.

అత్మలో నివసిస్తూ శరీరాన్ని రక్షించే హరిని అంగీకరింపకుండుట అన్న
దా నొప్పుకొనక బోవుకే. బలవంతుడగు శ్రీహరిని వదిలిపెట్టి ఇతరులను వేడుట
గల్గ బొట్టును దంచి బోగు బోయటమే. అవగా నిష్కల మనుట. ఎట్టిపుణ్యఫల
ములు తనకు లభించినను వాటిని తగవదర్పణ చేయకుండుట తనకు యుక్తమందు
కరుణతో భగవంతు డనుగ్రహింప కుండుకే అగును. దేవుని సమర్పించక
భోగ్యవస్తువు లనుభవించుట తనపాపమైన చెఱకు విప్పి చవురించుటయే
యగును రహస్యాయకుని గ్రహించి వేదించుట నకలవంపదలమపొందుటయే అగును.
నోరార గోవిందనామమును వలకుట జాఱుజాఱు మని మధారనమును జాఱు
కొనుటయే యగును

సంకీర్తన లేకు
ఇంటే మతేమిలేదు 32

వంశ్య
198

వంపు
1

పుట
267

290

అవ కష్టములు, పాపములు పోగొట్ట నమద్దు శ్రీవేంకటేశ్వరు డుండిగా ఇతరుల జేరుట చిష్టల మనుచున్నాడు.

సీ. తెగనియాపదలకు దేవుఁ డుండెను గాక
ఎగ లుడుపంగ నెవ్వరి వశమ్ము ?
నొగిలి యన్యులకుఁ దా నోభలు దెఱచిన
నగుబాటెగాక మాన్పంగఁ గలరె ?
అగ్గలపుటఘమ్ము పొరియె మానువుఁ గాక
వరులు చెచ్చెర వచ్చి పాపఁ గలరె ?
తగ్గుమొగ్గులవేళ తలఁచినవా రెల్లఁ
జేర వత్తురె ? సిగ్గుచేటుగాక,

గీ. ఎట్టుసేయంగ వలెనొ వాఁ డెఱుఁగఁ గాక
కట్టకడవారు కరుణింపఁ గలరె ? వేంక
టేశ్వరుం డేమి యడిగిన నిచ్చుఁగాక
ఊరడింతురె త మ్మొరు లుట్టిపడుచు.

అంతంటేని అవదంను అంతం చేయరానిది ఆ ఏడుకొండలవా డున్నాడు కాని కష్టములు తొలగిండుటకు ఇతరు లెవ్వరికి సాధ్యమో వరులసాయమునకై వోళ్ళు తెరచుకుంటే వగుటా టగునే గాని వారు తమ కష్టాలు తీర్చగలరా ? అధికపాపములను హరి హరింతునే గాని ఇతరులు నేవేగ వచ్చి మాన్పగలరా ? కష్టములు దుఃఖాలు కలిగినప్పుడు సిగ్గుచేటుగాక అనుకొన్నవా రందరూ అడుకొందురా? అవసరములు గుర్తించేవాడు శ్రీవేంకటేశ్వరుడే ఇతరులు వయ దూపగలరా? దేని నడిగినను యిచ్చువాడు ఆ కొండలరాయడే. ఎవరై వను వేరే వారు ఉట్టిపడి ఊరడింతురా ? ఊరడింప రనుట.

సంకీర్తన	పేట	పంఖ్య	పంపు	పుట
ఇన్నిచేతలును	34	210	1	140

291

అవ వేదాంత సారమంతా తొమ్మిదిమాటలలో ఉన్నదనుచున్నాడు

సీ. మూఁడిమాటలు మూఁడుమూర్తులొమ్మిది సర్వ
 వేదాంతమర్మ మీ విధము గనుఁడు
 జీవన్మయాపమునఁ జెందించి యామీఁద
 భగవంతు దివ్యజ్ఞ భవము దెలిసి
 భావించి ప్రకృతిసంపదనెల్ల నెఱుఁగుటే
 యథలవేదాంతరహస్య మగు ॥
 తనలోని జ్ఞానము తప్పక తలచోసి
 తత్కూల మగు భక్తి తపర నిర్వి
 మదిని వైరాగ్యము మఱివక యుండు ॥
 సకలవేదాంతముసార మగు ॥

గీ అమృతాచార్యవిశ్వాన మాతృ గలిగి
 చక్కనొ శరణాగతి సాధనముగ
 వాసిగా వేంకటేశ్వరుడాసుఁ డగుట
 ఆవ్యయానందకందవేదాంత మగును.

వేదాంతములో గ్రహింపదగిన మాటలు మూడుమూర్తులొమ్మిది ॥
 తొమ్మిదిమాటలలో వేదాంత మంతా ఇమిడి ఉంది. జీవుడు, జేవుడు, ప్రకృతి,
 జ్ఞానము, భక్తి, వైరాగ్యము, ఆచార్యవిశ్వానము, శరణాగతి, భగవద్దాస్యము
 లనేవే ఆ తొమ్మిదిమాటలు.

ప్రకృతి, జీవుడు, జేవుడు అది తత్త్వములు మూడు జీవునిస్వరూప
 మెట్టిదో నాగుగా మొదట తెలుసుకోవరె అటుపై జేవుడుని దివ్యవైభవాన్ని
 లెస్సగా అర్థం చేసుకోవరె ప్రకృతిసంపత్తిని పరిపూర్ణంగా ఆలోచించి తెలుసు
 కొనడమే వేదాంతములోని రహస్యము తనలోమందే జ్ఞానాన్ని ఎఱిగి ఆ జ్ఞాన
 మునకు బాంధవమైన భక్తిని చక్కగా స్థిరపరచికోవి, వైరాగ్యమును మనస్సు
 నందు వనరుండుటే వేదాంత మంతటియొక్క సారము ఇది గురువుపై సాటిలేని
 విశ్వాసం కలిగి శరణాగతిని మోక్షసాధనంగా గ్రహించి ఏడుకొండలవాని దాసు
 డగా ప్రసిద్ధి చెందడమే విరతిశయానందానికి మూలభూతమైన వేదాంతముగా
 చెప్పవచ్చును

సంకీర్తన	రేఖ	పంఖ్య	సంపు	పుట
మూఁడేమాటలు ॥	150	293	2	168

292

అవ దైవ మానుష కృత్యములకు గల తారతమ్యమును వలందుచున్నాడు.

నీ. గాలిఁబోయెడిని లోకములోని మాటలు
గాలిఁబో వెపును శ్రీకాంతు నులుల,
సంసారభోగముల్ జాలిఁ బడెడినేత
లనురాంతకుని పూజ లట్లుగావు,
మానుషకృత్యముల్ మాయమా కొన్నా
కళలేను మహిమమ్ము లట్లుగావు,
కాయకమ్ములె తమ కల్పితా లన్నియు
సమ్యక్ మన్నన లట్లుగావు.

గీ. క్రమముగా నుడివోవును కర్మఫలము
లంబుబాక్షునిపై భక్తి యట్లుగాదు,
పరు లొసంగెడి నరము లస్థిరము లరయ
శ్రీనివాసుని ఎరియులు చెడవు చెడవు.

రాక్షసులగు పాట లన్నియు గాదిలో కలసిపోవు నట్టివే లక్ష్మీవర్తను గూర్చిన
స్తోత్రములు ఆ విధముగాపోక గట్టిగా విలచి ఉపయోగపడును. సంపాదికములైన
తోగములన్నియు చివరకు జాలించి గల్గిండు నట్టివే రాక్షసాంకటదైన శ్రీహరి
తైంకర్య మట్లుగాక అపందమును నమకూర్చును మానవులు చేసే పనులు కొంత
కాలానికి రూపుమాపి పోవు నట్టివే. అధిలమునకు అధిపతియైన లక్ష్మీదుని
మహిమలు అట్లుపోక కలకాల ముండును. తాము కల్పించున వన్నియు శేవల
కారీరకములే అందుచే నవి క్షణికములు నాకరహితుడైన భగవానుని మన్నినలు
చిరస్థాయులు కర్మఫలములు అనుభుక్తములై క్రమముగా నశించిపోవును
తామరలదొలిన కన్నులుగల శ్రీహరియొక్క భక్తి మాత్రం ఎన్నటికినీ తలుగదు
ఇతరు లిచ్చు పరమలు అలోచింపగా ఆస్థిరములు శ్రీనివాసు దివ్యవరాలు
ఎన్నటికినీ చెడవు

సంకీర్తన	రేఖ	సంఖ్య	పంపు	పుట
తలఁచుకో వో మనన	152	242	2	182

సాధించును. అందుచేత, దివ్యసుఖ మేటిదో, పల్లదించుచున్నది.

సీ. ఎరుగుటకంటెను నెఱుంగమయే మేలు
మఱి తెల్పకంటెను మఱపె నుభయు,
అంపటా లెఱుంగము లవలత లెఱుంగము,
పగవిన బాల్యమే పరమసుఖము,
ఇంపు లేనో యెఱుంగ మెగుల నెఱుంగము,
జంబుల నిదురయే నకలసుఖము,
అగ లేనో యెఱుంగ మలమట లెఱుంగము,
మూసిన గర్భమే మును సుఖము,
వామల నెఱుంగము, వంతుల నెఱుంగము
వేరట పుట్టని విధమే సుఖము,

అ. పాపముల నెఱుంగము, బంధము లెఱుంగము
శ్రీమహర్షి మొకట శేఖరము,
నీపువ్వులు నేంక లేళ్ళకు కరణమే
తీపు మిటపునట్టి దివ్యసుఖము.

హాసముకన్నను అజ్ఞానము, కృత్రిమతన విన్నపి, దివ్యముల వాటివల్ల
గదా తెలియని దివిరమగు బాల్యవస్తయే సుఖము హర్ష మేదో, పాప మిదో
మిదూకాలని గాదనిద్రయ, అకలు, చింతలు లేని మాతృగర్భస్థితము, భేదిభావ
ములు, స్పర్థలు, అలసటలేనివిదము, పాపములు వాచివలవిబంధములు లేకుండు
మును మిటమి, శ్రీమహర్షి మొకటయే ఈ సుఖములలో కలమానిదియు.
సర్వోత్కృష్టరూప విరాజిత శ్రీవేంకటగిరిండువి కరణమౌండును, మడురమగు దివ్య
సుఖము మరపు వెలువంటది

అంకితము	రేఖ	చంబు	సంపు	పుట
హాసముకంటె	191	486	2	213

294

అవ పోలివస్తువునందును తారతమ్య మవివార్య మది పోదావారణముగా నుగ్ధ పుచున్నాడు

సీ. అందఱులొ జేపుఁ జలరు, నం దధికులు
కొందఱు, హేరులై కొందఱు అుదుర్చి,
పొలయు గాలి యొకంజె పొలముపంట యొకంజె
మేలుగింజలు నిల్చు తాలు తొలుగు,
జన్మ మందఱకును సమాన, బంటులు కొందఱ
తేరికల్ కొందఱై యెగుఁగుచుందుర్చి,
వరిగుఱుములతోడ సరిదూఁగినను తొన్న
లొకటికి మేలు తీ లొకటి కాదు,

గీ. భుజగనగనాథు గర్భస్థములె జగాలు
కొన్ని క్రిందివి మీఁదిపై కొన్ని యున్న,
నిటులె తద్దాసు లున్నతి కెక్క ననుచు
లగుదుఁ గొందఱు క్రిందికి దిగిరి కడకు.

నకలపాఠ్యములలో చేపుడు పమానముగనే ఉన్నాడు అయినను వారిలో కొందఱు గొప్పవారు. మఱికొందఱు హీనులు. వీరేగాని, వండించే పొలం ఒకటి అయినప్పటికీ గట్టిగింజలు తక్కువలో విలువగా, తాలుగింజలు మార నుగును హిమవనస్థ మొక్కచేగాని అందులో కొందఱు చిల్లు, మఱికొందఱు ప్రభువులు పరిపావ్యంతో తొన్నలు సరియైనను విలువలో వట్లు మేలుగా, తొన్నలు కీరగా వరిగఱింపబడుచున్నవి. పఠగిరిందుర్చి కుక్షిలో పదునాల్గిలోక లున్నను వాటిలో కొన్ని పైన, మఱికొన్ని క్రింద మన్నవి పైతరుగానే వేంకటాచలాధినిదాయలు పైతెక్కగా (ప్రేపైకుంఠము చేరగా), మఱికొందఱు రాక్షసులై వరితులు (అదోలోకగులు) అగుచున్నారు.

సంకీర్తన	రేఖ	పంక్తి	సంఖ్య	పుట
అంతిమో వారివారి	208	14	3	10

296

అవ ప్రమాయానిలానమును వర్ణించుచున్నాడు.

సీ. కొలదిబ్రహ్మాంశంపుఁ గుండెనలోపలఁ
గులికి జీవు లనెడి కొలుచు నింది
దుర్మోహ శునియెడి దొడ్డరోఁకలి వేసి
తలకొని తనువుల దంచు మాయ
తొంగలిరెప్పలఁ దులకించు పవలు రే
లనెడు కన్నుంగవ నల్లలాల్చి
కడలను నిగుదలా కరముల నూచుచు
దంగుడు పోలుగా దంచు మాయ

గీ ఇరుదరుల కూడఁదోయుచు వృషగిరిందు
జామరూఱి బొడుచును విన్నాణిజీవు
లనెడి బియ్యము స్వామికి ననవరతము
సంచులం బోసి యెగుఁగంగ దంచు మాయ.

మాయయనెడు పవిత్ర కొద్దిదైన బ్రహ్మాండమనే కుండెనలో జీవులనే
దావాన్ని బోసి మోహమనే రోకలితో దంచుచున్నది తన వాలురెప్పతో
ఁగిరాఁచే రాత్రింబవళ్ళు అనే కన్నులజతను అల్లార్చుచు దిక్కులనే తన బొడవైన
చేతుల నూపుచు, పాపపుణ్యములనే ఇరుదరులనుండి వెదరే బియ్యమును తుడుచు
లోనికి నెట్టుచు వృషభావలేళ్ళరుచిమీద మువ్వపాటలు పాడుచు జీవులను
మాయ దంగుడుదియ్యముగా దంచుచున్నది. ఇట్లు దంది విజ్ఞానస్వరూపుడైన
జీవులనెడి ఆ బియ్యమును వంచుల నెత్తి మాయ ఎల్లప్పుడు స్వామికి నమర్చించును

మాయకు పశుడై జీవుడు కష్టముఖము లనుభవించి టక్తి వ్రోవర్తులచే భగవ
త్కృపకు పాత్రుడై తనకు పరమాత్మునినన్నిటికి చేర గలదని తాత్పర్యము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
పరమాత్ముని నోరఁ బాడుచును	21	130	1	80

297

౮. సర్వము సరమాత్మన్వరూపమే యవీ, అన్నియు పవిత్రములే యని వలయున్నది

సీ, పరిమాత్ముఁ డొక్కఁడే వరమపవిత్రుఁడగు
పరిపూర్ణుఁ డనెడు భావంబు చాలు
పేయమిం దేదనబాదేయ మిందేది ! శ్రీ
హరి సర్వపరిపూర్ణుఁ డయి చెలంగు,
గుణభావసీవకల్పనలు నేనెఱునెఱ
పద్మున తనదు కాయమై రోత,
జారియిం దే దంత్యజుఁ డి యిందేది ! యీ
జాతు లన్నిట నాత్మ శార్జ్యధన్వి
అరిల నయు మొట్టను భావనలు తన
తెలియంగఁ జలని తెలితి యగును,

సీ, తెలివిగలదాఁక నియ్యది తెగని మఱుంగు,
తెలిసిగంఠటఁ దీలు సందియము లన్ని
ధరణి క్రీవేంక టేశ్వరుకరుణవలన
వెలయు నీ జ్ఞానమున్ మది విడువరాదు.

సరమాత్మ దొక్కడే వరమపవిత్రుడు, పరిపూర్ణుడ అనే భావము తీర్చిదిద్దిన తర్వాత ఇతను శ్రీహరి అంతట నిండి విలసిల్లుచుండగా ఇందులో గ్రహింపబడిన దేది - పదల దగిన దేది, అన్నియు గ్రాహ్యములే యని భావము గుణములయు భావములయు తీవులయు కల్పనములను చేయరావలసిన వర్తించిన తనకు రోక యగును అన్ని జాతుల వారిలోను శార్జ్యమనే ధనియైన ధరించిన క్రినివాను కుండగా మఱి యీ జాతులందు హెచ్చుతగ్గులెన్నివిధములలో పోవచ్చునో అట్లుపై అంటుముట్టులను పెరిభావము విహించుట తన తెలివితక్కువకనెమే యగును. జ్ఞానోదయమగు పెరివి దాని తెగ సుండము జ్ఞాపియైనచో సందేహము లన్నియు నమని పోవును చూపుపై క్రీవేంక టేశ్వరునిదయవల్ల కలగే ఈ భేదరహితజ్ఞానమును అన్నిట విడిచరాదు.

అంతర్రస	రేఖ	సంఖ్య	సంపు	పుట
సరమాత్మదొక్కఁడే	193	188	2	81

293

అప స్వామివారి బ్రహ్మాత్మవం చూస్తూ, వారును చూస్తూ
అనందిస్తున్నారు

సీ. దిక్కులు సాధించి దేవకుండుని రసం
బ్రహ్మగంగ వీగుల సేగుచుచే
నదిగా గోవిందులే, రిచె గరుడపతాక,
కదలేడి ఘనతురంగమ్ము అవియె,
అవియె పూదండ, లల్లకె వాగు ఘంటలు,
వారె యచ్చరకు, అవ్వాలె ఋషులు
వారే యనంత విద్యుత్సేన గరుడాదు,
అవ్వాలె కొలుచు బ్రహ్మాదిపరులు

శీ. వాఁడె పద్మావతీమనోనల్లభుండు
శంఖచక్రాదులం బొల్పు నల్లశైల
వానుడు వరమ్ము గొనుఁగెడు వాఁడు మీది
తమిని సేవింపుఁ జేడెను లప్పకుండ.

అదిగో గోవిందుని రసం విశ్విజయించి దేవవాద్యులు మోగుతలుగా
తిరుప్పలులవెంట డరేగుతున్నది అల్లదిగో గరుడద్వజం అనే డిలెట్టు
ఉత్తమాశ్వాలు అసే పులమాంబు అల్లవే వాగునల్లి గంటలు ఆ గాద్యులదెవారి
అప్పరనలు వారే ఋషులు. అనంతకుడు, గరుత్మంతుడు, విష్వక్సేనుడు
కొన్నిగువారు ఆ రసమడుతున్నవారే స్వామిని సేవిస్తున్న బ్రహ్మచరీలు.
దూడ వారే. పద్మావతీహృదయమవకు వియ్యాలైన శ్రీవేంకటేశ్వరు లిదిగో
శంఖచక్రాలు ధరించివాడు, వరాశిచ్చేవాడు, ఏడకొండలైనుండెదవని అదిగో
ప్రతినింపత్సరం జరిగే ఈ బ్రహ్మాత్మవంతులో ప్రీతితో సాల్పావి నాదాయుని
సేవించి తరింపంది.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దిక్కు తెల్లసాధించి	287	501	8	337

ప్రేమిని శ్వేతుని అప్రాప్తికదివ్యాయుధాలు భక్తువకు రక్ష యనుచున్నాడు.

సీ. సతితిమ్ము హరిచేలిశంఖచక్రీమ్ములు
 గతి యయి మమ్ములఁ గాచుగాక!
 కనులేశుకరములఁ గల గదాపద్మముల్
 మమ్ములు గావుత మమతతోడ
 సమరయము నిప్పు శార్ఙ్గాదిశస్త్రముల్
 మా శంఖదండయై మనువుగాలి!
 మోహనరూపుండు మొలగట్టినకటారి
 యంచెల రక్షయై యనురుగాక!

గీ. కోరి శ్రీవేంకటేశు దాగులు భుజాల
 తాల్చియున్నార మిలలోన దయ దలిర్ప
 శౌరికై దువు లాప్పు హస్తములు మాకు
 సర్వవేశల వజ్రవంజరము లవుత !

కొరి చేతులనుండు శంఖచక్రములు మాకు దిక్తైక్య ఎప్పుడు రావీడుగార
 పెలాపిరియని చేతులందుగల గదయు పద్మమును అభిమానముతో మమ్మల
 గేలుగల : యుద్ధములో జయమునిచ్చి శార్ఙ్గాద్యాయుధములు మాకు భాద్రసీదగా
 నింది మనువుగాత : జగమలను మోహింపజేసే రూపంగల శ్రీనివాసుడు మొలలో
 గిట్టకొన్న రిటారి అడుగడుగున మాకు రక్షయై యుండుగాక : అపేక్షపడి నారాయ
 ణుని శంఖచక్రముద్రలను మేము భుజిమురిందు దరించి యున్నారము అతిశయమైన
 దియిగా పిఁ లోకింతో ఆయుధాలతో నొప్పిన ఆ శ్రీహరివాహువులు లన్ని
 యుష్టలందును మాకు వజ్రవంజరము లగుగాక :

సంకీర్తన .	రేకు	పంక్తి	సంపు	పుట
కోరి : భుజముల	117	101	2	88

300

అవ శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామికి మంగళవీరాటవ మిచ్చుచున్నాడు.

సీ. శ్రీదేవితోడులఁ జెలఁగుచు నవ్వెడి
యాదితువుకుమన కారతు లివె
మేదిసిరమణితో మేలమ్ము లాఁడి
యాదిత్యజేజన కారతు లివె
సురలకు నమృతమ్ము పరువడి నొసఁగిన
శ్రీరసాగరశాయి కారతు లివె
తరమిడి మువ్వల దనుజుల నడఁచిన
యరిభయంకరునకు నారతు లివె

గీ. ఆతుల కల్యాణనిధియా యనంగగురున
కచ్యుతున కివె యారతు లంజనాద్రి
మందిరములోన నలమేలుమంగఁ గూడి
యలరు శ్రీవేంకటేశున కారతు లివె.

శ్రీమహాలక్ష్మితో సంకోషముగా నవ్వతున్న అదివారాయణుడును, భూదేవితో పరియాచకములాడు మార్యతేజియ్యుడును, దేవతలకు అమృతము కృమింపఁగి పంచి పెట్టిన పొల్కుదలిలో పవళించు వాడును, వరుసగా దుర్మాట్లునైన రాక్షసులను దాను మాడి శాస్త్రపులికు నీతిగొలుపువాడును, నిత్యమంగళములకు నిధానమైనవాడను, మన్మథునకు జనకుడును, అంజనగిరిమందిరములో ఆలక్షితుమంగలమేరుఁడై అలరునట్టి శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారికి ఇవే మంగళవీరాటనాలు.

పంక్తిర వ	రేఖ	పంఖ్య	పంపు	పుట
అంగన రీతే యారతులు	980	348	26	231

సంకీర్తన మొదలు	పద్యసంఖ్య	సంకీర్తన మొదలు	పద్యసంఖ్య
ఇట్టిదివో హరికృష్ణ	22	ఎ	
ఇటుగన నడిలోపాయములు	281	ఎంతకాలమున కై నా	271
ఇటువంటి పెల్లా	85	ఎంతచదివి చూచిన	8
ఇట్టై మమ్ము రక్షించుట	144	ఎంతశక్తి కల్పించెద	75
ఇట్టై సంసారి కేదియు	288	ఎంతలేడు చిత్తమా	281
ఇతఁడు చేసినపేత	14	ఎంతపోసింది చూచినా	89
ఇతఁడే పుట్టిమ్మా	7	ఎందుఁ జూచినా	180
ఇతనికంటే నుపాయ మింక	39	ఎక్కడి మరకపలు	241
ఇతని కితఁడే కాక	41	ఎన్నోటి కేగిన	195
ఇది యదు కను గొరిఁ దిది	280	ఎట్లయినఁ జేసుకొ	120
ఇదియే బుద్ధినాకు	187	ఎట్లు మోవబోయితి నేను	108
ఇదియే మర్కము	40	ఎటువంటి రాద్రమో	17
ఇదియో తెలిమదుగు	211	ఎరిరింది పోల్లద	54
ఇదివో నానందదా	54	ఎరువుమాట రాదెరి	185
ఇన్నాళ్ళ నెటుఁగరి	70	ఎన్నడు వెలిసే పెచ్చరి తెచ్చదో	167
ఇన్నిచేతలును	200	ఎన్నాళ్ళదాఁకి దా విట్టె	295
ఇన్నిజన్మము లేటికి	205	ఎన్నికై శ్రీవేంకటేశ	287
ఇన్నివిధాలు యింకవేర	228	ఎన్నెపాల్లఁ బడ్డను	152
ఇప్పుడే నే నొడఁబడ	87	ఎవ్వరి నేర్పులు	78
ఇహపరములు గొన	15	ఎఱుఁగుట కింటే	292
ఈ		ఏ	
ఈతనికెఱుఁగ నుంటె	82	ఏటలఱుఁ జేమి	292
ఈతని ముఁగి వంటి	190	ఏగతి ముద్దరించేవో	175
ఈతనిమూలమెవో	188	ఏటిమాట రివి	250
ఈమాటవిని విన్ను	120	ఏటి విచారము	280
ఈరూపమై పున్నాఁడు	4	ఏదధర్మ మేదకిరి	150
ఈ		ఏదనుజ్ఞాన మేద తెలివి	182
ఉన్న విచారము లేం	48	ఏదికడ దీని కేదిమొదలు	244
ఉ		ఏదిచూచినఁ దమకు	250
ఉ		ఏదియద	242
ఉంటే కలుగునా	237	ఏదియఁ గావఁడు	80

సంకీర్తన మొదలు	పద్యసంఖ్య	సంకీర్తన మొదలు	పద్యసంఖ్య
చూచి మోహించు కుందురా	148	దైవమా నీవే మమ్ము	174
చూచే చూపొకటి	205	దైవమా వరదైవమా	149
చూడ వరుదాయె నమ్మ	18	దైవము వుట్టించిపట్టి	208
చెలగి నా కిందుకే	60	దౌంతివిషయము లాల	66
చేకొన్న బట్తులపాలి	20	ధ	
ఐ		ధ్రువవరదునివరె	210
జీవుఁ దెంతటివాఁడు	228	న	
జీవునికి నిటుబుద్ధి	178	నన్ను కెప్పుడు గాచెడు	199
త		నన్నెంతఁ లనిలేదు	112
తనసొ మ్మి దేరించుట	168	నన్నెరగఁజనయ్యా	184
తన్నడు యాయర్థము	119	నమో నారాయణాయ	96
తమయెఱుక తమకు	158	నరహరి నీదియమీదట	117
తలఁచుకో వోమనన	202	నననాక్ష నీకు నమస్కరించిన	191
తలమెలా నొక్కనరా	30	నాటక మింత	262
తాము స్వకంఠ్యులుగాదు	140	నాటికినాడే నాచదువు	225
తాము స్వకంఠ్యులుగాదు తమ	139	నానాటిమఱు నాటకము	277
తైగక పరమనకు	266	నారాయణాదుర్గ	99
త్థియెఁడు గాక	240	నారో నున్నాఁడవు	181
ద		నిన్నూ నన్నూ నెంచుకోవి	103
దానవర్గముల తెల్ల	68	నీకు నహం మిది	98
దిక్కులెల్లా సాధించి	288	నీవైన నాదిల్ల	106
దిక్కులెవెవారు	178	నీ తెలువలపె	88
దేవదేవోత్తమ	179	నీ మహత్త్వంబు	127
దేవ నీ మామూతిమీర	162	నీమహిమచి యెంత	138
దేవ యీతగవు	102	నీమాయ రిల్లగాదు	94
దేవతామణి	24	నీమాయ లింతే కాక	92
దేవునికి దేవికిని	59	నీ పెంత వే పెంత	141
దైవమ నీవేగతి	104	నీవే వేరవుగాని	126
దైవమా నీ పెరరేఁదలు	189	నీవేమి నేతువయ్య	84
		నీవేసినివ చేత	98
		నీ పొక్కఁడనే వర్వాచారిము	97

సంకీర్తన మొదలు	వద్యసంఖ్య	సంకీర్తన మొదలు	వద్యసంఖ్య
విడుపు పెద్ద	228	మడిచిన యేసుగారు	134
నేనెంత చూడాలి పైదా	270	మరిగి వీరేమీ	280
గొంగుల చొక్కెడు	202	మాకెల్ల రాజామహర్దర్మ	131
గొంతి నింత కాక	73	మాది దురితములు వాని	01
వ		మానది మతి ములుగు	171
ఎంటిపెలు కొనే వారి కాగ్యము	217	మందటికప్పుము తెల్ల	207
ఎంతోమది బంధులు	286	మందరగ గంధని	102
బట్టిదోనే చెంది	291	మూడే మాదిలు	201
బావూరిపెట్టి	288	మొదలనే చెప్పరికతో	229
బుడేకి పట్టుమీద	118	మొదలుండే గొనంతు	82
బరలు పి పుటలాల	46	మోసముప మాయా	248
బుచ్చిబాద్రి చొక్కెడే	297	ర	
బుచ్చిబాద్రిని వోర	208	రాజాజ్ఞ మరలంక	88
పొట్టింప నెమ్మనవారి	192	రుదులు నే నిటుగొని	89
ప్రొంతుల నేరిలు	282	వ	
బుద్ధిమొపి గన్నుల గాది	118	వాడే వేంకటాద్రిమీద	1
నెలుగల చెరుగ	269	వారిధియన	80
నేడు నారాయణుడవు	188	వింటిమి వీకళలు	122
పోరాపోయి	104	విచార మెన్నడు లేదు	217
బ		విడువరా దెంతై నా	150
బలములుంటివి నీవు	118	విదివిషేధములకు	184
బోయింటే యెరిగిన	198	విడుదలె రఘువతి	8
భ		వివరము మాలివట్టి	288
భక్తికొలది వాడే	28	వివేక మెఱుంగని	280
బావములోనా కాగ్యము	44	వివాత్క వీరింపె	121
బావించి నేరినైతి	111	విష్ణు దత్తులుడవు	114
బోగమనేను వీకు	77	వీడివో కొలుపువ్వాడు	11
మ		వెన్నతేక బట్టి	128
మగడు విడిచినా	90	వెరగుతో మరచితే	221

వంశీర్తన మొదలు	వద్యసంఖ్య	వంశీర్తన మొదలు	వద్యసంఖ్య
పెలుకు పెలుకు	187	నత్యము యంగము	148
పెట్టివాడు పెట్టిగాడు	208	నమనా దొచ్చిరిక	176
పెరపులు నొరపులు	278	నర్వరక్షకుడైన	0
నేనేలచందాలవాడు	18	నృతంకుడిను నీను	185
పై వువులు గావివార	180	నహజాదారము తెల్లా	233
		నీబ్బిరినడంగ నేల	188
		నులభమా యిందరికి	283
కతావరాధములు	142	నేనింిలో జనులాల	8
కరణం నితరే	18	నేనింి చేకొన్న	88
కరణం కపిశ్వర	48	నొరిది మమ్మిస్తే	88
కరణం కరణం రామచంద్ర	116	నొరిది సంసారము	248
కర్పరక్షణమును	278		
		హరికృష్ణ మేలుకొను	128
		హరి వారాయణ కృష్ణ	155
		హరి ఏవే బుద్ధిచెప్ప	88
		హరి యిచ్చివ నరిము	40
		హేయ మేమి లేదు	284
		అంగనరీయారతులు	308

స వ ర ణ లు

[అవతారికమండి పంక్తుల లెక్క]

పుట	వంక్తి	ఉన్నది	ఉండవలసింది
6	8	పక్షిల	ఏనుల
8	18	(రిలరామావతారం)	(రిప్పావతారం)
12	18	(కొత్తరిచ్చి)	(కొత్తరిచ్చి)
27	8	మాటుగళ	మరిగరి
33	15	నామయే	నామమే
37	18	గలవాడు	గలవాడు,
46	9	వెదుకరయ్య	వెదుకరయ్య
49	15	గడవ	గడమ
51	8	నెరవేర	నెరవెర

క్ర.సం.	పంక్తి	ఉన్నది	ఉండవలసినది
62	9	పాఠశాలనిధి	పాఠశాలనిధి
67	10	పెరిగినది	పెరిగినది,
68	20	వీధిలే	వీధిలే
75	18	చీరె	చీర
78	11	జుత్తుడవు	జుత్తుడవు
79	20	వరాధిప	వరాధిప
79	21	కాని,	కాని,
80	4	కడదాక	కడదాక
81	10	నభేదక	నభిన్నత
85	18	దరమల్లకం	కిక్రష్టదరమల్లకం
88	2	వెదక	వెదక
88	4	వెదక	వెదక
121	6	కమలాపు	కమలాపు
124	10	కి	గి
124	22	తుంబురు	తుంబురు
124	23	ఎందిదురు	ఎందిలరు
135	20	మరిలించును	మరిలించుము
149	10	జ్ఞానమతు	జ్ఞానవంతు
150	10	లెడపెట్ట	లెడపెట్ట
151	5	మేమిదో	మేమిదో
154	8	ఘానంపాఠ	నంపాఠ
159	2	వేంటనే	వెంటనే
173	14	వైరాగ్యం	వైరాగ్యం
177	22	గాజుపెంకును	గాజుపూసలను
224	14	గాధ	గాధ
231	1	గురై యంగ	గురై యంగ
234	10	దాగు	దాగు
237	24	అన్వేషింప	అన్వేషింప
239	18	తీపినితన	తీపినితన
239	20	ఎక్కడ	ఎక్కడా
249	1	రెయింగ	నెయింగ

పుట	పంక్తి	ఉన్నది	ఉండవలసినది
240	24	ఇకన్నీ	ఇకదులకు
251	4	వేడు	వేడు
251	5	పైబడు	పైబడు
252	13	తనకు	తనకుఁ
252	20	దాటి	దారి
254	7	మఱుగారొ	మఱుగారొ
280	8	నిరాదారి	నిరాదారి
281	9	గదవంగ	గదవంగ
287	14	కర్మ	కర్మ
288	11	కోరికలను	కోరికలకు
288	24	వశ్యతము	వశ్యరము
289	17	గడుపుకున్నాము	గడుపుకున్నావు
271	18	పతియై	పతియే
272	8	దొక్కు	దొక్కు
272	22	అనే	ఈ
288	18	చవలబుద్ధులు	చవలబుద్ధులు,
293	15	సంసారిక	సాంసారిక
295	11	గర్భస్థ	గర్భస్థ
297	17	కుదురు	కుదుటి
299	1	వరుస	వరస
299	14	దేదేలు	దేదేలు
300	7	మనువు	మనువుఁ

78వ పుట 29వ పంక్తి మొదటనున్న 'చీపు' తొలగింపవలెను.

182వ పుట 21వ పంక్తిలోని "శానాడు" తొలగింపవలెను.

210వ పుటలోని పద్యతాత్పర్యము—“వైరాగ్యమునకు తగులము లన్నింటికి సంసారము” అన్నంతవరకు “వైరాగ్యము మోక్షమునకు, మోక్షానికి శాంతం, దుఃఖాలకు క్రోధం, జన్మలకు కర్మలు, జ్ఞానము ఎడతెరిపిలేని విష్ణుభక్తికి, సద్భావము అలముకొన్న భావమునకు, సంసారలంపటత్వమునకు శరీరము, అపార్యుడు సుజ్ఞానానికి, జగత్తునకు ధనము, తగులములన్నింటికి సంసారము” అని చదువు కొనవలెను.

దేశబ్బందంలో మీరు అన్నమయ్యను అమ్మకసోకరిస్తేని చెసి చెలగు నేం
మీద పారించారు తెలుగుప్రజలంతా మీకు బద్ధమైతే — శేషేంద్ర.

అనాడు అన్నమయ్య కీర్తనలరూపంగా భక్తిసామ్యతాన్ని ఎందిపెట్టాడు.
దానాడు మీరు ఆ అమ్మకసారాన్ని మధురమైన సీసములో అందించారు కలల
చరణమందరదావబంధురం — జానమద్ది హనుమద్భాష్ట్ర.

“అన్నమాచార్యులే యిట్లా రచించి
వ్యాసేనేమో కీర్తన లన్ని సేసాయిగ”
‘దాసత్వము భక్తియు’
వేసిన పువద్యరచన క్రితయైనరెన్నో — యిల్లంరాజా శ్రీనివాసరావు
వెదకితివా పాటలలో
వదములు : కమయంత వచ్చివడి నీవయిలో
నొదిగినవి, కొండదేవర
వదములు మది గునిసినట్లు చందితవర్యా :
మీ యమ్మకసారసంగత
పీయూషధురీ ప్రసారపేళలవద న
శ్రేయవద భారతి గ్రే
వేయిమును గాంచినాడ విజుభస్టుత్యా : — కుంటిమద్ది శేషకర్మ.

అన్నమాచార్యులు కొండన్నపై చెప్పిన వలకీర్తనల్లా చారాన్ని చేడి కొండి
మయ్య సీసాల్లో భద్రంచేయటం చాలా అనందిదాయకమైన విషయం మీవలకం
గురించి క్రొత్తా చెప్పేదేమింది : శేషేంద్ర ఏనాడో చెప్పినారు
—డా॥ కుమ్మవారి కోదేవరరావు

అన్నమాచార్యులవారి మూడువందల అధ్యాత్మనంకిర్తనలకు మిరిచిన సీస
పద్యాలరూపం ఎంతో మధురంగా ఉన్నది మూలంలోని తెలుగువాన్ని, నేటి
దవాన్ని, వ్యంగ్యపై భవాన్ని, అలంకారపాటమార్గాన్ని తెలుగుపద్యాల్లో ఎరుకీ
కొని రాగలిగినందులకు హృదయపూర్వకంగా అభినందిస్తున్నాను అనువాదమైన,
స్వతంత్రరచనలాగా సీసపద్యాలు జాలువారేటట్లు చేశారు. అన్నమయ్య
నంకిర్తనల్లాగానే మీసీసపద్యాలుకూడ తెలుగువారి ఆదరాభిమానము పొందిగలవని
ఆశిస్తున్నాను అన్నమయ్యరచన అమ్మకం మీరవన అమ్మకసారం

—డా॥ జి వి సుబ్బియ్యారెడ్డి.

వదలివెళ్ళిన చిన్న చూపు అన్న అంధ్రదేశంలో వద్యరవికాశంలో నీళ్ళ హస్తమైన ముదవర్తి కొండన్న అన్నమయ్యసంకీర్తనలు ముచ్చటైన మూడు వందలసాలలో సాహితీద్రాక్షణసంపదీ అందించడం గొప్పవిశేషం మీరు ఇన్ని పీసాలు గుండెలో వండించుకొన్న భక్తిపరిణతితో వ్రాయటం నాకు అశ్చర్యం కలిగించింది ఇంతభక్తిబాదరటం కేవలం పూర్వజన్మపుణ్యపరిపాకం అన్నమా దాద్యులతో పోటీపడితే భక్తిపరుగువందెంలో కొండమాయలు కొంత వెనుక వచ్చిపోతేమోగాని పౌరభక్తిపాటవందల ముందంజిలోనే ఉంటాడని మీసిన వద్యులు తీర్చిదిద్దుతున్నాయి మీరు అన్నమయ్యసంకీర్తనలు నీపాలలోకి అనువదించడం కేవలం నిరహంకారానికిమైన "దాసోఽహం" భావమే

—డా. నందూరి రామకృష్ణమూర్తి

ముద్రవ నాకు వర్తిగ

నదమలకావ్యమగు వమ్మతపాకము నిల్చెన్

వది దిరుమలేకు ముక్తి

వర్ణుడు గాంచితి, నీ 'గృహభ్య' రంజిత నేస్తా : — నానిరాల రామమూర్తి.

నన్ను - నాదుమాట గురువాడ! నిజ మ్మిది. దివ్యకావ్య వ

న్యములు ద్రాదిదేయ రుచిచంద్రులు నురు. మనోజ్ఞునిఖరిన్

కమ్మని తేటతెప్పునుడికారము శాంపులుగుంక నీనవ

ద్యముల నన్నమాడుకవిరాసుధనించి తెలుగువారి నా

ప్రముఖుల కెత్తిన రమ్మతపాకము ముక్తిరమావిహారమున్

కొమ్మల దాగి కోయలలు కోటిగమ్మల పాడినట్లు పు

చ్చుమ్మల మూగి తుమ్మెదలు కావ్యముగా నివదించినట్లు కి

రమ్మలు పేదపారిమి ప్వరమ్మను దప్పక పల్కినట్లు మే

మమ్మల పండితున్ నెమరిగండలు వాక్యము చేసినట్లు పా

త్రిమ్మల దుగ్ధమున్ వితుకు చంకురి గాజులు మోగినట్లు వా

టుమ్మగి నొడ్డనేర కెరటమ్మలు నవ్విడి పేసినట్లు తా

రమ్మగ వీణేయల్ మెరసి రాగమధల్ కురియించినట్లు నా

తిమ్మన దేవతాకవనికాయము బల్ తల చూచినట్లు మో

దమ్మన యోగిష్టంగపులు వ్యావసమాది మునింగినట్లు చి

త్రిమ్మల కమ్మల మునింగినట్లు మూనవడితి దోడె మ

తిమ్మని కవ్యమున్ దిద్దుట : కవివర్ణు లకున్న మీరెగా : — పల్లర కృష్ణమూర్తి.